

HISTÓRIA MAGISTRA VITAE

TÁTO KRONIKA MESTA ŽIAR NAD HRONOM
ZAZNAMENÁVA NAJDÔLEŽITEJŠIE UDALOSTI ZO
ŽIVOTA JEHO ĽUDÍ A DIANIA NA JEHO ÚZEMÍ
S DATOVANÍM OD JANUÁRA ROKU 1990.

1990

V mesiaci marci 1992 navrhla Mestská rada za pisateľa mestskej kroniky PHDr. Ladislava Beňu s požiadavkou, aby kroniku viedol od 1. januára 1990.

ZO ŽIVOTOPISU KRONIKÁRA

Ladislav Beňo sa narodil 29. júla 1924 v Hornej Trnávke.

Sedem tried Štátnej školy vychodil v rodnej obci. Prijímacie skúšky robil v roku 1937 v Selezianskom ústave v Šaštíne. Maturoval na rímsko – katolíckom biskupskom gymnáziu v Trnave. Po maturite mal úmysel študovať právo alebo medicínu, ale vojnovými udalosťami vyčerpané hospodárstvo mu nedalo na to možnosť.

V roku 1948 sa zapísal na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Štúdium v odbore jazyk latinský a dejepis ukončil 4. septembra 1950. V októbri 1950 narukoval do armády. Zo zdravotných dôvodov bol prepustený do civilu v decembri 1952.

Koncom šk. roku 1953 bol preložený z Rusoviec na Jedenásťročnú strednú školu v Dunajskej Strede. V polroku 1954 bol preložený na Vojenskú školu Jána Žižku do Bratislavy a v septembri na Jedenásťročnú strednú školu do Šiah. Tu sa oženil s manželkou Máriou, rodenou Krčíkovou. Spolu vyhovali tri deti – Viliama, Renátu a Letíciu. V septembri 1955 začal učiť na Strednej všeobecnevzdelávacej škole v Žarnovici. Tu si päťročným diaľkovým štúdiom rozšíril aprobáciu o chémiu. V septembri 1962 bol preložený na Strednú všeobecnevzdelávaciu školu v Žiari nad Hronom, kde učil až do šk. roku 1987/1988. Teda 25 rokov. V roku 1975 si rozšíril aprobáciu o francúzsky jazyk. Doktorát z filozofie urobil 2. decembra 1983 v Bratislave. 28. marca 1984 bol promován na doktora filozofie.

Nebol členom žiadnej politickej strany. Za poslanca do Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom ho navrhla Slovenská národná strana.

ODSTRÁNENIE SYMBOLOV TOTALITNÉHO ŠTÁTU

Z podnetu hnutia Verejnosť proti násiliu /VPN/ sa v dňoch 8. a 9. januára odstraňovali symboly totalitného režimu z budov a verejných priestranstiev. (päťcípe hviezdy, kosáky a kladivá)

ZHROMAŽDENIA

V mesiaci január a február sa uskutočnilo niekoľko zhromaždení občanov, ktorí sa dožadovali odstúpenia funkcionárov Okresného výboru KSS a Okresného národného výboru. Zhromaždenia viedli členovia VPN a KDĽ. A boli to aj radoví

komunisti, ktorí trvali na odstúpení „papalášov“ – tak ľud prezýval dobre platených tajomníkov aparátu.

22. januára na verejnej schôdzi, zvolanej VPN padla otázka: „Pomýšľa sa vrátiť mestu Žiar nad Hronom pôvodný názov Svätý Kríž nad Hronom?“ Zo štyristo prítomných hlasovalo za návrat k pôvodnému pomenovaniu len 50. Väčšina sa vyjadrila za ponechanie názvu Žiar nad Hronom.

19. februára sa uskutočnilo zhromaždenie reformných komunistov. Zišlo sa ich vyše 600. Na stretnutí vystúpil tajomník výkonného výboru KSS Pavol Kanis.

PODPAĽAČ

Od marca do septembra žili občania mesta v napätí a neistote s otázkou: Kde bude horieť?

Po siedmich mesiacoch polícia páchatel'a usvedčila. Za toto obdobie páchatel' Pavol Heiler, nar. 17. marca 1971 v Novej Bani, bytom v Žiari nad Hronom na ul. Dukelských hrdinov č. 29/12, pomocný robotník Technických služieb mesta, postupne založil 12 požiarov – väčšinou v pivničných priestoroch na území mesta s celkovou škodou 3 mil. 243 tis. 673 Kčs.

PSYCHOTERAPEUTICKÉ STRETNUTIA

Od mája do konca roku sa trikrát v týždni a trikrát denne schádzali chodiť a trpiaci rôznymi bolesťami, či chorobami, na psychoterapeutických seansách ľudového liečiteľa a psychoterapeuta Jána Pravdu, rodom z Veľkých Uheriec, pracovníka /28 – ročného/ Chemických závodov z Novák. Priestory Kultúrneho a spoločenského strediska pri týchto stretnutiach boli doslova zavalené návštevníkmi z rôznych kútov Slovenska. Účinky jeho terapií boli rôzne. V prospech zariadenia, kde akcie prebiehali, to však malo prínos vyše 670 tisíc Kčs.

VOĽBY

V dňoch 23. a 24. novembra sa uskutočnili voľby do obecných a mestských zastupiteľstiev. V meste bolo vytvorených 14 volebných obvodov a 16 volebných okrskov. Zapísaných bolo 14. 702 voličov. Volieb sa zúčastnilo 6.595 voličov /44,88%/.

Na funkciu primátora mesta kandidovali štyria uchádzači. Na kandidátnej listine poslancov do mestského zastupiteľstva bolo zaregistrovaných 152 kandidátov.

Okrskové volebné komisie boli vytvorené zo zástupcov jednotlivých politických strán, pričom hnutie VPN doplnilo počet chýbajúcich členov v komisiách.

Príčinou neúčasti na voľbách bolo sklamanie občanov s politikou VPN, KDH a koaličných strán, ako aj Demokratickej strany, Strany slovenských liberálov, Strany zelených a ďalších. Tieto hlasovali proti matičnému návrhu jazykového zákona, čím preukázali nezájum o národný život Slovákov. Ďalším aspektom bolo aj zatváranie slovenských závodov, nárast nezamestnanosti 12%, neuvážená prezidentská amnestia, predčasná konverzia zbrojárenskej výroby atď.

Mesto Žiar nad Hronom so svojimi časťami – Lutilou, Ladomerskou Vieskou a Šášovským Podhradím bolo rozdelené na 14 volebných obvodov, a to tak, aby v jednom obvode neprekročil počet voličov 1.000.

Rada MsNV schválila počet volených poslancov na 51 ako aj ich počet na jednotlivé obvody.

Zloženie mestského zastupiteľstva podľa získaných hlasov pre jednotlivé politické strany bol:

SNS	má	22	poslancov	z	35	navrhnutých
VPN				11	27	
KSS		9			30	
SZ zelený		3			18	
KDH		3			3	
DS		1			3	
TTT		1			1	
NEKA		1			1	
NSS		-			12	
ROI		-			2	
SIR		-			9	
SSL		-			4	
Spolu		51	poslancov	zo	162	
navrhovaných						

Za primátora mesta bol zvolený Ing. Marian Futák počtom 2.891 hlasov.

ŽIVOTOPIS PRIMÁTORA MESTA

Ing. Marian Futák sa narodil 8. septembra 1951 v Kremnici. Do roku 1978 býval s rodičmi v obci Slaská. V roku 1971 ukončil Strednú priemyselnú školu strojnícku v Brezne a v roku 1976 Vysokú školu ekonomickú – odbor financie v Bratislave. Po ukončení štúdií pracoval v Závode SNP v Žiari nad Hr. v Rudných baniach Kremnica a od novembra 1989 na ONV v Žiari nad Hronom ako jeho predseda.

Vo voľbách r. 1990 bol zvolený za primátora mesta.

Jeho manželka je učiteľkou. Majú spolu dve deti. Zaujíma sa o šport a rád si rozširuje odborný prehľad štúdiom literatúry hlavne z ekonomickej oblasti. Funkciu primátora vykonáva od 1. januára 1991.

ZO ZASADNUTÍ RADY MESTSKÉHO NÁRODNÉHO VÝBORU

Január '90

Na programe zasadnutia boli:

kádrové otázky v Mestskom kultúrnom stredisku

príprava ščítania ľudu, domov a bytov v marci 1990
kontrola prác na výstavbe krytej plavárne, ktorá sa začala na jar 1989
posúdenie prác na výstavbe centrálnej autobusovej zástavky, plynofikácii časti
Lutila a riešení prác na prístupovej ceste k Stavebninám

Február '90

riešia sa pozemkové záujmy občanov mesta

Marec '90

Rada sa zaoberá situáciou v zásobovaní mesta pitnou vodou. Mesto je zásobované z Pohronskeho vodovodu, zo zdroja Kosorín – Slaská a z vlastných zdrojov. Spotreba vody však stúpa! Je požiadavka vybudovať vodovodnú nádrž Turček. Kanalizácia na sídlisku nemá čističku odpadových vôd, a preto STVAK žiada Správu povodia Hrona o vypúšťanie odpadových vôd do Hrona. Straty vody sú 25 – 30%. Najväčšie problémy sú na IBV, kde si majitelia rodinných domov vybudovali len 5 vodomerných šácht. Z toho je zrejmé, že si ľudia vodu nevážia, pretože je lacná – konštatoval predseda MsNV Július Majerský.

Apríl '90

hodnotí sa práca aparátu MsNV a zložiek, ktoré má v správe:
na MsNV pracuje 31 osôb, z toho 22 žien
na Technických službách mesta je 132 zamestnancov, z toho 38 žien
MsKS zamestnáva 51 pracovníkov, z toho 32 žien

Máj '90

Na mimoriadnej schôdzi predkladá JUDr. Salay návrh rozpočtu na rok 1990. Mestská rada ho doporučuje na schválenie v takomto návrhu:

oblasť príjmov	31.154.000,- Kčs
z toho vlastné príjmy	11.468.000,- Kčs
neúčelové globálne dotácie	10.879.000,- Kčs
účelové subvencie	1.250.000,- Kčs
doplňkové zdroje	1.557.000,- Kčs

Výdavky na účelovú investičnú výstavbu

- rozpočtových organizácií	1.250.000,- Kčs
- investičné výdavky RO	26.497.000,- Kčs
- príspevok na prevádzku MsKS	1.850.000,- Kčs
- investičná časť akcie Z	1.557.000,- Kčs

Jún '90

Rada MsNV hodnotí prácu a činnosť MsKS. V základnej správe sa riaditeľ zmieňuje len o činnosti mestského zariadenia. Chýbajú komplexnejšie údaje o miestnej kultúre, resp. o podiele iných zariadení: Okresného osvetového strediska, Závodného klubu ROH ZSNP, Okresnej hvezdárne a pod., ktoré sídlia na území mesta, organizujú činnosť pre jeho občanov. Samotná činnosť MsKS je pestrá a divácky príťažlivá. Škála podujatí je zachytená v kronikách zariadenia.

Júl '90

Na program rokovania sa dostali otázky spolunažívania občanov v našom meste. Sťažnosti sú najmä na občanov cigánskej národnosti. Represívne výkony však nevedú k žiadnej náprave. Na programe sú aj požiadavky odpredaj ďalších stavebných pozemkov v časti Lutila.

August '90

Na rokovanie Rady MsNV sú predložené ďalšie návrhy na premenovanie ulíc v meste.

Do pozornosti sa dostáva problematika školstva, hlavne z pohľadu zabezpečenia nového školského roku. Školský rok 1990/1991 sa začal v pondelok 3. septembra. V meste sú 4 plne organizované ZŠ a 2 ZŠ s ročníkmi 1 – 5 v Lutile a Laderskej Vieske. Pre mentálne retardovanú mládež je v meste zriadená osobitná škola. Pri OUNZ je v nemocnici funkčná základná škola pre deti, ktoré sú dočasne hospitalizované. Pre žiakov nadaných na technické vedy sú vytvorené triedy so širším vyučovaním záujemcov o prírodovedné vedy na II. ZŠ ul. Jána Žižku. Jazykovo nadaným žiakom sa venujú na IV. ZŠ na ul. Jilemnického. Ľudová škola umenia vedie deti s umeleckými a estetickými vlohami.

Na území mesta pôsobí ďalej 11 materských škôl s kapacitou 1115 miest, z nich 9 v správe mesta a 2 o kapacite 280 miest v správe ZSNP.

September – November '90

Mestské orgány prechádzajú štrukturálnymi zmenami. Dochádza ku kádrovým zmenám v aparáte štátnej správy a vytvoreniu novej štruktúry miestnej samosprávy. Pripravuje sa ustanovujúce zasadnutie mestského zastupiteľstva.

December '90

Rada MsNV ustanovuje do funkcií sobášiacich:

Ing. Mariana Futáka, JUDr. Jozefa Salaya, Ing. Pavla Magdolena, Mgr. Augustína Denku, Ivana Černaja, Ondreja Molnára, Jána Pružinu a Ing. Milana Puliša.

JUDr. Jozef Salay tu predkladá správu o plnení úloh na úseku tvorby a ochrany životného prostredia najmä z pohľadu modernizácie výroby hliníka /MVAL/, ktorá začala už v roku 1985. Podľa nej bolo určitým rizikám vystavené 6.132 mužov a 309 žien.

USTANOVUJÚCE ZASADNUTIE MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

14. decembra sa v zasadačke ONV v Žiari uskutočnilo ustanovujúce zasadnutie mestského zastupiteľstva, ktoré viedol úradujúci predseda MsNV Július Majerský.

Bolo prítomných 50 poslancov. Predmetom zasadnutia bolo zoznámenie sa s výsledkami volieb do mestského zastupiteľstva a na post primátora mesta, zloženie sľubu poslancov a primátora a voľba ďalších orgánov mesta.

V návrhovej komisii pôsobili: Ján Kukučka, MVDr. Milan Kortiš, Ing. Peter Mrázik a Ing. Milan Pulíš.

Vo volebnej komisii pôsobili: MUDr. Ladislav Kukolík, Ivan Dolinský, Ing. Ján Fedák, Mária Zaťková, Miroslav Šurka.

Správu o výsledkoch volieb do MsZ a na post primátora predniesol Ing. Jozef Barniak.

Po zložení sľubu poslancov zložil sľub primátor mesta, ktorý súčasne prevzal insignie miesta. Vo svojom príhovore uviedol:

„...prácu mestského zastupiteľstva chceme zamerať najmä na oblasť ekonomickú, ekologickú a sociálnu. Je potrebné zabezpečiť dostatok pitnej vody a zlepšiť čistotu mesta. Nie sú dôležité čo najväčšie príjmy, ale dôležité je vytvoriť dobré vzťahy medzi mestom a obyvateľmi, podnikmi a závodmi. Pre obyvateľov mesta bude treba zabezpečiť dostatok pracovných príležitostí a primerané bývanie. Pri výbere zamestnancov mestského úradu treba prihliadať na odbornosť. Ak Lutila a Ladomer. Vieska majú záujem odčleniť sa od mesta – treba im poskytnúť pomoc...“

Primátor ďalej navrhol zriadiť príslušné komisie a výkonné články mesta. Za zástupcu primátora v tajnom hlasovaní bol zvolený JUDr. Jozef Salay.

Do mestskej rady boli zvolení: Ing. Ondrej Böhm /36 hlas./, Ivan Černaj /49/, MVDr. Ján Greguš /49/, MVDr. Vladimír Hlavnička /45/, MUDr. Viktor Ivan /39/, Roman Koprda /39/, Ing. Pavol Magdolen /42/, Ing. Jozef Minka /45/, Ondrej Molnár /47/, Augustín Denko /31/, JUDr. Jozef Salay /35/ hlasov.

Po diskusii MsZ poverilo vedením Technických služieb mesta Róberta Mesároša a vedením Kultúrneho a spoločenského strediska v Žiari nad Hronom Ladislava Mašku.

ŠTRAJK V ZÁVODE SNP

Modernizácia výroby hliníka je jediná cesta ako udržať činnosť Závodu SNP, a to nie len v prvovýrobe, ale aj v závodoch, ktoré finalizujú vyrobené alumínium. Federálne ministerstvo financií spochybnilo efektívnosť modernizácie výroby hliníka a odmietlo dať záruku na úver, ktorý bola ochotná poskytnúť Agrobanka v Žiari nad Hronom.

16. októbra vstupuje závod do štrajku – zatiaľ len výstražného, aby výroba a expedícia tovaru nebola prerušená.

V stredu 17. októbra cestuje riaditeľ podniku Ing. Ľudovít Černák CSc. so svojou suitou do Prahy. Predseda OZ KOVO Alois Engliš pripravil po rokovaní aj tlačovú konferenciu. Na rokovanie, ktoré trvalo od 9. do 17. hodiny však zástupcovia Federálneho ministerstva – teda tí, ktorí tieto problémy zapríčinili, neprišli.

Niekoľko momentov z rokovania:

Ing. Jaroslav Tóth, hlavný inžinier ZSNP

„Spravili sme všetko, aby nám bola záruka poskytnutá...“

V októbri nás riaditeľ odboru FMF ubezpečil, že záruku dostaneme... Bol to opäť len príslub“.

Marian Lamprecht, za štrajkový výbor ZSNP

„Štrajkovú pohotovosť netreba brať ako snahu narušiť chod národného hospodárstva, ale ako akt zúfalstva, pretože iné východisko sme nevideli“.

Ing. Ľudovít Černák CSc, riaditeľ podniku: /po rokovaniach/

„Spokojný som len čiastočne...Opakujem: nežiadame ministerstvo o peniaze. My len protestujeme proti federálnej byrokracii, ktorá robí prekážky tam, kde v normálnom podnikateľskom prostredí nemali existovať... Nakoniec sa podarilo zohnať 400 mil. Kčs a slovenské Ministerstvo financií prevzalo záruky na úver od 1.januára 1991.

Štrajk pracovníkov ZSNP podporili všetky veľké závody na Slovensku.

Napríklad Slovnaft Bratislava:

„S pochopením sledujeme problémy pôžičky pre váš podnik. Cieľom je inovácia výroby, zlepšenie pracovných podmienok a ozdravenie Žiarskej kotliny... je nám viac ako sympatické, že odborová organizácia ZSNP vystupuje odvážne za budúcnosť svojho podniku.“

alebo

Rada metalurgickej sekcie pri OZ KOVO:

„Zastavenie dodávky hliníka najväčším odberateľom musí v krátkom čase vyvolať lavínový kolaps v celej rade podnikov ČSFR. Plne sa stotožňujeme s postupom odborov ZSNP v Žiari. Závazky, ktoré na seba prevzala vláda v minulosti sú pre ňu záväzné vzhľadom ku kritickej ekologickej situácii v celej Žiarskej kotline. Toto vyhlásenie podporujú zástupcovia 231 zlievarní, kovární a lisovní združených v metalurgickej sekcii“.

K týmto prejavom solidarity treba dodať, že Vláda ČSFR za 35 rokov existencie ZSNP získala ťažké peniaze. Len za posledných 9 mesiacov r. 1990 vyviezla do devízovej oblasti za 79 mil. korún /vo frankocenách/ predovšetkým hliník, gálium, oxid hlinitý, tepelné kolektory, elektródovú hmotu a iné výrobky. Závod nie je stratový. O prosperite a vysokej efektívnosti tohto hlinikárskeho kolosu na strednom Pohroní nakoniec presvedčil federálnu vládu sám jeho riaditeľ...

MATICA SLOVENSKÁ

Miestny odbor Matice Slovenskej vznikol 17.mája 1968. Do roku 1971 vzrástla jeho členská základňa na 508 členov. Ešte v roku 1969 výbor navrhol osadenie pamätnej tabule Dr. Štefanovi Moysesovi na budove kaštieľa, v ktorom žil 18 rokov. Umelecké dielo vyhotovil majster Andrej Peter, odliali ju pracovníci ZSNP František Vorel a Jozef Mažgút. K osadeniu malo dôjsť ešte v r. 1970, ale jej vyhotovenie sa oddialilo. Potom už výbor nedostal povolenie na jej osadenie. Pamätná tabuľa ležala celé dve desaťročia v pivnici profesorky Želmíry Slovákovej...

Po prerušení činnosti výboru, ostali mu na konte peniaze z členských príspevkov – aby sa vyhli príkazu tieto odovzdať odboru kultúry ONV alebo predisponovali ich do Martina, zakúpili náhrobnú tabuľu na hrob prvého tajomníka Matice Slovenskej

Michala Chrásteka a dali ho pokryť náhrobnými platňami. Ing. Jozef Minka sa postaral o rekonštrukciu biskupskej hrobky...

Toľko niekoľko faktov spreď 20 rokov.

Činnosť Miestneho odboru Matice Slovenskej obnovili členovia začiatkom roku. Prvé stretnutie sa uskutočnilo 8. apríla /možno povedať symbolicky: v r. 1851 v tento deň podvečer prišiel Dr. Štefan Moyses do Svätého Kríža nad Hr./ Pri tejto príležitosti bola oficiálne odhalená pamätná tabuľa na budove kaštieľa, kde sídlila Stredná ekonomická škola. Prvé pracovné stretnutie výboru sa uskutočnilo 26. apríla, kde jeho predsedníčka, profesorka Margita Dodeková informovala o činnosti predsedníctva v čase nedobrovoľného odmlčania a načrtla program činnosti MO MS do budúcnosti. Už 29.júna – pri príležitosti 90.výročia smrti Michala Chrásteka – je pri jeho hrobe na miestnom cintoríne poriadaná pietna spomienka...

... matičiari a Kruh priateľov hudby pri MsKS poriada na nádvorí kaštieľa letný hudobný koncert...

... podporuje sa návrh na uzákonenie slovenčiny ako úradného jazyka na Slovensku, podpisovou akciou v meste.

... bývalý člen MS Ing. Kamil Tomko prichádza do Žiaru s iniciatívou zriadiť Nadáciu Dr. Štefana Moyses, na ktorú sám prispieva. Jej cieľom je poskytovanie podpory nadaných pri cestách k zahraničným Slovákom.

... 29. októbra sa koná spomienkový večer k 175. výročiu narodenia Ľudovíta Štúra...

... na požiadanie MsNV predkladajú členovia výboru návrh na premenovanie niektorých ulíc v meste...

... výbor navrhuje úpravu hrobu národného dejateľa Jána Ďatľa /pseu. Tichomír Milkin/ a upozorňuje na zdevastovaný židovský cintorín na svahu pod Šibeničným vrchom...

... 27. novembra sa koná valné zhromaždenie Matice Slovenskej. Sú volení noví členovia výboru. V tajných voľbách sa predsedníčkou stáva profesorka Margita Dodeková a podpredsedom Ing. Jozef Minka.

Toľko pohľadov do činnosti Miestneho odboru Matice Slovenskej v našom meste.

ZÁVOD SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO POVSTANIA, štátny podnik ŽIAR NAD HRONOM

Závod SNP je najväčší priemyselný podnik v našom meste i v okrese. Zamestnáva 6.957 ľudí, z ktorých približne polovica sú obyvatelia Žiaru nad Hr. Jeho existencia a rozvoj podmieňuje v mnohých oblastiach aj rozvoj mesta. Vzhľadom na túto skutočnosť, ako aj na prekážky, ktoré podnik musel v roku 1990 prekonať, vyhradzuje sa mu v kronike mesta primeraný priestor. Už v prvých týždňoch r. 1990 sa začala spochybňovať opodstatnenosť prvovýroby hliníka a jej modernizácia. Boli to hlavne členovia Strany zelených, ktorí argumentovali nepriaznivým dopadom prvovýroby na životné prostredie. Prvá rozsiahla modernizácia výroby alumínia vyrieši aj problém ekologický. Jediným reálnym riešením v danej situácii bolo v modernizácii nielen pokračovať, ale túto

predovšetkým v záujme životného prostredia urýchliť. So spustením prvých elektrolytických pecí sa uvažuje v marci 1992.

Vedenie podniku na čele s podnikovým riaditeľom Ing. Ľ. Černákom, Csc. prehodnotilo celý systém riadenia, organizačnú štruktúru, vypracovalo stratégie, ktoré by mali pomáhať rozvoju závodu.

Súbežne s týmito úlohami muselo vedenie zabezpečovať aj rozsiahlu akciu MVAL.

OSUD MVAL

K prvému rozhodnutiu o ďalšom osude závodu došlo 11. januára 1990 v Prahe v komisii ministerstva, úlohou ktorej bolo posúdiť budúcnosť troch dôležitých stavieb pre národné hospodárstvo a to v Bruntále, Seredi a v Žiari nad Hronom. Po dôkladnom zvážení komisia urobila záver – v modernizácii výroby hliníka treba pokračovať a maximálne ju urýchliť. Otázka definitívneho doriešenia financovania mala byť rozhodnutá 23. januára 1990 na rezorte hút. Závod požadoval dotáciu na rok 1990. Naliehavá bola aj otázka zvýšenia veľkoobchodnej ceny hliníka, ktorá je pod priemernou svetovou cenou. Zvýšením ceny hliníka sa vytvorí taká tvorba zdrojov, že podnik bude schopný získať od Štátnej banky čs. úver na roky 1991 – 1993 a tento v požadovanom množstve a v lehote splatiť. Podnik sa tak stane schopným samofinancovania v oblasti svojho ďalšieho rozvoja.

ZAHRANIČNÉ AKTIVITY ZÁVODU SNP

Podnik v priebehu r. 1990 vyvážal svoje výrobky i do zahraničia. Išlo o oxid hlinitý a tuby do Poľska, anódovú hmotu do Talianska a NSR, gálium do Japonska, laná ZSSR, hliníkové podhlady do Belgicka, NSR, Rakúska a Škandinávie. Ďalej vyvážal stavebné prvky, hliníkové odliatky a snečné kolektory.

V priebehu roka navštívili podnik zástupcovia viacerých veľkých zahraničných firiem, ktorí rokovali o možnostiach spolupráce v oblasti výroby a modernizácie. Z USA to bola firma Reynolds, z NSR Opel, Ford, Generals motors, z Austrálie spoločnosť Bob Mc Culoch /kombinát ťažiaci bauxit, výrobca oxidu hlinitého, hliníka a výrobkov z Al/ talianske firmy a zástupcovia nórskej firmy Hydro Aluminium, švajčiarskej firmy Aluisse.

Význam týchto návštev pre podnik je nesporný. Z pohľadu mesta i Slovenska ide o jednu z foriem našej prezentácie pred svetom.

ZNEČISTENIE RIEKY HRON

V marci 1990 bolo rušivým javom znečistenie rieky Hron asi 100 m³ alkalických vôd z kalového poľa. Havária sa prejavila len lokálne.

ZÁUJEM O EKOLÓGIU

Ekologická oblasť sa stala predmetom zvýšeného záujmu. Čoraz častejšie sa o nej hovorilo a intenzívnejšie sa ňou zaoberala strana zelených v Žiari nad Hr. Z jej podnetu sa v marci uskutočnilo stretnutie so zástupcami závodu. Predmetom jednania bola MVAL a životné prostredie.

NÁVŠTEVA MINISTRA VNÚTRA VLADIMÍRA MEČIARA

Na pozvanie predsedu ONV Ing. Mariana Futáka a predsedu MsNV Júliusa Majerského prišiel do mesta Vladimír Mečiar. V závode jednal s podnikovým riaditeľom a hlavným inžinierom. Zaujímal sa o ekológiu v Žiarskej kotline, o životné a pracovné podmienky i o postup MVAI. V súvislosti s modernizáciou išlo hlavne o kontrolu uznesenia vlády SR č. 4/86.

Minister sľúbil maximálnu pomoc pri presadzovaní a riešení požiadaviek.

PRÍPRAVNÝ VÝBOR V ŽIARI N. HR. PRE ZALOŽENIE SLOVENSKEHO ZVÄZU PRIEMYSLU

24. apríla vznikol v závode prípravný výbor Slovenského zväzu priemyslu. Zišlo sa 19 predstaviteľov najväčších slovenských priemyselných podnikov, ktorí reprezentovali základňu s počtom viac ako 200 tisíc pracovníkov. Posúdili situáciu priemyselných podnikov v súvislosti s prechodom na trhovú ekonomiku.

Členom prípravného výboru sa stal podnikový riaditeľ závodu.

OPÄŤ SPOCHYBŇOVANIE ĎALŠEJ EXISTENCIE PRVOVÝROBY AI

V denníkoch sa objavili články o zrušení provýroby AI a zastavení modernizácie výroby. Návrh na zrušenie prvovýroby AI a jej modernizácie podávajú predstavitelia Strany zelených zo Slovenskej republikovej rady. K týmto článkom zaujal stanovisko podnikový riaditeľ, ktorý argumentami vyvrátil tieto tvrdenia a stanovisko poslal do viacerých denníkov /Práca, Pravda, Smer/.

ZÁSTUPCOVIA SVETOVEJ BANKY V ŽIARI N. HR.

Závod navštívili zástupcovia Svetovej banky z Washingtonu. Návštevu koordinoval vládny výbor pre životné prostredie pri vláde SR. Cieľom návštevy bolo presvedčiť sa a preveriť situáciu v oblasti ekológie v závode a v Žiarskej kotline s tým, že by sa prípadne využila možnosť získania vhodnej pôžičky od Svetovej banky, keď sa ČSFR stane jej členom. Odborníci sa presvedčili, že parametre budovanej elektrolýzy v závode z hľadiska ekológie zodpovedajú západným normám.

USTANOVUJÚCI ZJAZD ZVÄZU PRIEMYSLU SLOVENSKA

4. mája sa uskutočnil v Dome kultúry pracujúcich v Žiari nad Hronom ustanovujúci zjazd Zväzu priemyslu Slovenska. Zúčastnilo sa vyše 100 riaditeľov priemyselných podnikov Slovenska. Prítomný bol aj minister priemyslu SR Ing. Ján Ducký. Za prezidenta zväzu zvolili generálneho riaditeľa Východoslovenských železiarní

v Košiciach Ing. Zoltána Berghauera. Podnikový riaditeľ ZSNP bol zvolený za člena predstavenstva zväzu.

TLAČOVÁ KONFERENCIA O EKOLOGICKÝCH PROBLÉMOCH

Za účasti podpredsedu vlády Ing. Vladimíra Ondruša, zástupcov dvoch francúzskych firiem, riaditeľa jednej nórskej firmy, predstaviteľov republikovej organizácie, Strany zelených, okresných a mestských orgánov, zástupcov závodu, redaktorov masovokomunikačných článkov sa uskutočnila 31. mája v záujme pravdivého informovania verejnosti v Závode SNP tlačová konferencia. Jej cieľom bolo oboznámiť širokú verejnosť s faktami a argumentami, ktoré hovoria v prospech Modernizácie AI, ktorá si vyžaduje nie ukončenie, ale urýchlenie. Tlačová konferencia bola reakciou i odpoveďou zástupcom Strany zelených na ich požiadavku vláde, aby táto zastavila Modernizáciu výroby AI a dala odstaviť jeho provovýrobu.

NÁVŠTEVA PREDSEDU VLÁDY SR V ZÁVODE SNP

Počas návštevy žiarskeho okresu prišiel predseda vlády Vladimír Mečiar 24. augusta v dopoludňajších hodinách do závodu v sprievode svojich podpredsedov – Jozefa Kučeráka, Vladimíra Ondruša a Gábora Zászlasa. Stretli sa s vedením podniku a s jeho zamestnancami. Získané poznatky budú využité členmi vlády pri ich rokovaní osobitne v otázkach posudzovania ekologickej situácie v Žiarskej kotline, ktorá je jednou z deviatich najohrozenejších oblastí Slovenska. Popoludní sa za účasti ministra hospodárstva Jozefa Belcáka stretli s riaditeľmi niektorých hutníckych, chemických a banských podnikov. Prediskutovali postup privatizácie slovenského priemyslu a jeho budúcu orientáciu. Závod zastupoval riaditeľ podniku a jeho námestníci.

EŠTE RAZ K ŠTRAJKU V ZÁVODE SNP

Samotný štrajk v histórii mesta bol javom výnimočným a počas 37 ročnej existencie závodu SNP fenoménom ojedinelým a bezprecedentným, ktorý sa použil na presadenie oprávnených požiadaviek modernizácie výroby alumínia, pričom sa riešil tak problém ekonomický i ekologický. Priebeh štrajku bol sledovaný s veľkým záujmom obyvateľmi mesta bez ohľadu, či boli zamestnancami závodu, alebo iných podnikov, organizácií či inštitúcií.

NÁVŠTEVA MINISTRA VLÁDY ING. AUGUSTÍNA MARIANA HÚSKU

12. novembra navštívil závod minister vlády pre privatizáciu a správu národného majetku, ktorého sprevádzal predseda ONV Ing. Marian Futák. Predmetom návštevy bola predovšetkým diskusia o navrhovanej privatizácii a o spôsobe, ktorý by bol prijateľný pre závod.

RESUMÉ

Ako vyplynulo z rozboru hospodárenia v Závode SNP za rok 1990, podnik si splnil všetky úlohy ekonomického a sociálneho programu.

Nakoľko rokom 1990 začína byť písaná nová kronika mesta, je potrebné sem zaradiť túto stručnú históriu mesta a jeho častí.

Žiar nad Hronom

V dostupných dokumentoch sa nachádzajú tieto názvy mesta: Keresztur (1075), Cristur (1237), Villa Sancte Crusis de Susal (1246), Swaty Kriss (1773), Svätý Kríž nad Hronom (1927), Žiar nad Hronom (1955).

Maďarsky – Garamszentkereszt

Latinsky - Sancta Crux

Patrilo do Tekovskej župy. Po rok 1960 do okresu Kremnica v Banskobystrickom kraji. Potom sa stalo sídelným mestom okresu Žiar nad Hronom v Stredoslovenskom kraji.

Leží na výške 248 – 266 metrov nad morom v Žiarskej kotline, na pravom brehu Hrona. Južnou časťou zasahuje do Štiavnických vrchov.

Z mladšej doby bronzovej tu boli objavené základy sídliska a pohrebiska lužickej kultúry.

Ako obec s mýtom sa spomína v zakladacej listine opátstva v Svätom Beňadiku z r. 1075 ako Villa Keresztur in terra Susolgi, ktorému patrila časť mýta.

Od r. 1246 sa vyvíjala ako zemepanské mestečko, ktoré sa neskoršie stalo strediskom arcibiskupského panstva v severnej časti stolice. V erbe malo kríž.

Práve listinou ostrihonského arcibiskupa Štefana Vanchaia zo dňa 4. februára 1246 boli novousadlíkom odpustené dane na tri roky. Týmto dokumentom dostali Križania slobodu sťahovania. Všetky dávky platili v peniazoch. zostali však poddanými zemepána, ale mohli si voliť richtára.

Mestečku chýbalo už len právo konania trhov a jarmokov, ktoré dostal Svätý Kríž od kráľa Mateja a Vladislava II. v r. 1501. Tieto výsady potvrdili aj neskorší panovníci.

V polovici 15. storočia tu hajtman Jan Jiskra z Brandýsa vybudoval pevnosť.

Za zmienku stojí fakt, že v r. 1571 patrili arcibiskupskému panstvu Svätý Kríž, Veľká a Malá Lovča, Prestavky, Trubín, Lovčica, Lutila, Nová Lehota, Kopernica, Nevoľné, Slaská, Kosorín, Bartošova Lehôtka, Jastrabá, Stará Kremnička a Pitelová. Celé toto svätokrížske panstvo pripadlo potom r. 1776 novozaloženému banskobystrickému biskupstvu a mestečko bolo letným sídlom biskupov až do r. 1941.

8. novembra 1605 Bocskayho kapitán Martin Nagy s jazdeckými oddielmi a pešími hajdúchmi obsadili Svätý Kríž a všetky okolité dediny v kremnickej doline a vyzval kráľovské mesto Kremnicu, aby sa vzdala...

Roku 1664 tu generál Souches zvíťazil nad Turkami. Neskoršie došlo k bitke Thökölyho a potom aj Rákocziho vojsk s cisárskymi.

V r. 1706 mestečko vyhorelo.

V 17. storočí sa tu niekoľkokrát zišli župné zhromaždenia. V roku 1690 získal Svätý Kríž jarmočné právo.

V historických dokumentoch je rokom 1678 doložený vznik cechu krajčírov, 1690 cech ševcov, 1728 cech čižmárov, 1733 cech kováčov.

Vyrábali sa tu aj mlynské kamene a dlaždice. Obyvatelia boli povestní furmani.

Za zmienku stoja aj tieto fakty:

V r. 1536 malo 28 port, r. 1601 faru, školu, mlyn a 79 domov, z toho tri zemanské. V r. 1720 tu bolo 89 daňovníkov, z toho 21 remeselníkov, obchodníkov a malo krčmu.

R 1828 tu bolo 136 domov a 955 obyvateľov, v r. 1900 mal Svätý Kríž už 1.390 obyvateľov.

Napríklad v r. 1898 bol zavedený telefón a jeho prvým účastníkom bol „hlavnoslúžňovský úrad“...

Žiar nad Hronom mal stále poľnohospodársky ráz.

Svätý Kríž bol elektrifikovaný v r. 1922

Za I. ČSR pokračovala migrácia. Obyvatelia chodili na sezónne poľnohospodárske práce na Dolniaky a do Rakúska. V r. 1940 vznikla v Svätom kríži ilegálna miestna organizácia KSČ. Obyvatelia sa aktívne zapojili do Povstania. Veľkú aktivitu vyvíjal Revolučný národný výbor. Počas Slovenského národného povstania boli v okolí mesta ťažké boje. 16. septembra 1944 sem prišla tylová jednotka Hornád a niekoľko partizánskych oddielov. V druhej polovici septembra 1944 tu mali veliteľstvá 1. čs. partizánska brigáda, partizánska brigáda Jána Nálepku a štáb francúzskych partizánov.

27. septembra Nemci zaútočili na predsunuté pozície povstalcov pri Déterovom mlyne a Kosoríne. Francúzski partizáni pod vedením kapitána Lanuriena bojovali udatne.

Boje v okolí mesta trvali aj začiatkom októbra 1944. tu bojovali aj povstaleckí vojaci skupiny Gerlach, Tretej taktickej skupiny plk. Kunu.

Po obsadení Sv. Kríža 2. októbra 1944 tu Nemci zriadili zberný tábor zajatcov, perzekuovali obyvateľov a vypálili cigánsku osadu a jej obyvateľov vyvraždili.

Svätý Kríž sa stal dôležitým strategickým miestom pre Nemcov. Na oslobodenie mesta sa pripravovali gardová pechotná divízia, delostrelecká divízia a mínometné jednotky Červenej a Rumunskej armády.

Ľudia bývali takmer mesiac v pivniciach. 28. marca aj bratislavský rozhlas hlásil ťažké boje na úseku Nová Baňa – Svätý Kríž – Hronská Dúbrava. Útok na mesto predchádzala delostrelecká paľba z priestoru Viesky, Ladomeru a Šášovského Podhradia. 133. ruskej divízii sa podarilo prebrodiť rieku Hron a začali pouličné boje. Veľké boje prebiehali z 30. na 31. marca v okruhu biskupského kaštieľa, z ktorého nepriateľ držal pod paľbou široké okolie...

V sobotu pred Veľkou nocou 31. marca boje v obci utíchli. Tesne po polnoci 1. apríla 1945 bol Svätý Kríž oslobodený. 22. apríla Revolučný národný výbor konštatoval, že bolo rozbombardovaných 260 obytných domov, zničené ulice a námestie, vodovod, elektrické vedenie, obecný dom, pastierňa, obecná kováčska dielňa, bitúnok, hasičský inventár, rozhlas, obecná knižnica...Vojnové škody verejného, štátneho a súkromného sektoru predstavovali takmer 40 miliónov korún. Zahynulo 84 občanov...

Za účasť v SNP bol Žiar nad Hronom vyznamenaný Radom Červenej hviezdy a Pamätnou medailou SNP.

Po roku 1950 sa z poľnohospodárskeho mestečka stalo priemyselné mesto, keď tu bola vybudovaná jediná hlinikáreň v ČSR – Závod SNP.

Závod bol postavený za pomoci sovietskych a maďarských odborníkov. Prvý hliník bol vyrobený 29. augusta 1953, kedy bol závod odovzdaný do prevádzky...

Pri územnej reorganizácii r. 1960 bol vytvorený nový okres a jeho sídlo bolo pomenované na
Žiar nad Hronom.

Niekoľko zaujímavých charakteristík z mesta

Svätý Kríž bola hromadná dedina s obdĺžnikovým námestím. Dominantou starého celku je klasicistický kostol a kaštieľ. Smerom na juhozápad je novovybudované sídlisko s pravidelnou sieťou ulíc s troj až štvorpodlažnou zástavbou.

Stará zástavba pochádza prevažne z konca 19. a zač. 20. storočia. Sú to murované trojpriestorové domy, štítom orientované na ulicu. Strecha je sedlová pod tvrdou krytinou. Vo dvoroch hĺbková zástavba bytov. Existujú i domy po šírke radené na ulicu, viacpriestorové s hospodárskou časťou a dielňami, stavanými vo dvore do uhla k obytnej časti. Dvory sú uzavreté bránami.

Po r. 1945 do oboch typov domov sa zavádza hygienické zariadenie a omietajú sa tvrdými farebnými vakovkami. Kultúrne a administratívne centrum obce sa vytvorilo v novom sídlisku.

Kaštieľ

Renesančno – barokový objekt z r. 1631, vybudovaný na stredovekom základe, klasicisticky prestavaný. V polovici 17. storočia opevnený. V r. 1782 až 1794 reštaurovaný a v r. 1850 až 1869 nadstavovaný. Pred rokom 1904 postavili novú chodbu, schodište a vonkajší vzhľad objektu prispôbili prestavbám. Novšie interiérové úpravy boli vykonané po r. 1950. Celkove je to dvojposchodová bloková dvojtraktová budova s pôdorysom tvaru U a štyrmi nárožnými vežami. V miestnostiach sú rovné stropy. Fasády majú pseudogotické cimburie. V staršom krídle je zamurovaný renesančný portál.

Kostol

Povýšenia sv. Kríža (kat.), klasicistický dvojvežový, postavený v r. 1806 až 1813 podľa plánov F. Doma na mieste zbúraného gotického chrámu, spomínaného r. 1527. Opravovaný bol v 20. storočí.

Halový priestor je s rovným uzáverom. Presbytérium a loď sú zaklenuté českou plackou. Po oboch stranách presbytéria sú bočné kaplnky s kláštornou klenbou. Všetky klenby spočívajú na širokej priebežnej rímse, podopretej vtiahnutými piliermi. Fasáda má predstavaný portikus so štyrmi mohutnými stĺpmi, nesúcimi široký horizontálny architráv. Nad portikom je trojuholníkový tympanón. Bočné fasády sú členené podstrešnou rímsou a lizénovým orámovaním.

Hlavný oltár so stĺpovou architektúrou a segmentovým tympanónom má stredný obraz Povýšenia sv. Kríža od Fr. Schöna z r. 1809. Štyri bočné oltáre majú rovnaké vybavenie. Pilastrová architektúra je so segmentovým tympanónom, kde sú uprostred obrazy so scénami zo života P. Márie. Kazateľnica a krstiteľnica je z červeného mramoru, klasicistická, zo začiatku 19. storočia. Umiestnený je tu

voľný obraz sv. Jána Nepomuckého, barokový, z polovice 18. storočia. Kalich je gotický, z 15. storočia.

Pod chórom je umiestnená pamätná tabuľa z r. 1876 s menami cirkevných hodnostárov, pochovaných v kostole.

Pri kostole je náhrobná kaplnka rodiny Anderlovcov z r. 1887. Pred hrobkou stojí na kamennom podstavci socha sv. Rócha, neskorobaroková, z r. 1788.

Pri vchode do bývalého cintorína boli sochy sv. Jána Nepomuka a svätca, umiestnené na kamennom štvorcovom podstavci, neskorobarokové, z konca 18. storočia.

Krypta

sa nachádza v kostole. Tu je pochovaný Dr. Štefan Moyses (1797 – 1869), prvý predseda Matice slovenskej a banskobystrický biskup.

Nad kryptou z vonkajšej strany kostola je textová tabuľa zo šedého mramoru.

V meste sa nachádza pomník Ladislava Exnára od K. Dúbravského z r. 1960. V hale kultúrneho domu je 6 m dlhý reliéf, hydronálie od L. Korkoša z r. 1960. V sídlisku sú domové znamenia od L. Hučku, A. Čuteka a L. Korkoša z r. 1957. Na cintoríne je pamätník padlých hrdinov z pieskovca od T. Baníka z r. 1970.

Prvá zmienka o evanjelickej škole je z r. 1578.

V r. 1954 vznikla Stredná odborná škola pre pracujúcich, pôvodne ako elokovaná trieda SPŠ vo Zvolene (hutníctvo neželezných kovov). R. 1958 vznikla Stredná všeobecno – vzdelávacia škola.

Prvé ochotnícke divadelné predstavenie sa uskutočnilo r. 1868.

Od r. 1954 do r. 1966 vychádzal časopis Závodu SNP Hutník mieru, ktorý bol v r. 1966 premenovaný na Hutník.

Vychádza doposiaľ ako týždenník.

V r. 1960 bol založený okresný týždenník Žiara socializmu.

Žili a pôsobili tu:

ŠTEFAN PETRUŠ (29.10.1783 – 19.9.1831), etnograf a dramatik, ktorý sa tu narodil. JÁN LEVOSLAV BELLA (1843 – 1936), slovenský hudobný skladateľ, pôsobil tu v rokoch 1864 – 1866.

MICHAL CHRÁSTEK (1825 – 1900), v r. 1868 – 1900, literárny historik, zberateľ ľudovej slovesnosti, bibliograf, redaktor, ktorý zomrel 28. júna a je tu pochovaný.

Dr. ŠTEFAN MOYSES (1797 – 1869), kňaz, prvý predseda Matice slovenskej, národno - osvetový pracovník, ktorý je tu pochovaný.

JÁN ĎATEĽ (1847 – 1928), náboženský spisovateľ, zomrel 6. septembra a je tu pochovaný.

ANTON ŠTEFÁNEK (1877 – 1964) sociológ, politik a novinár, ktorý tu aj zomrel.

ŠTEFÁNIA PÁRTOŠOVÁ (1913 – 1987), slovenská poetka, ktorá tu žila v rokoch 1956 – 1973.

Tradičný ľudový odev sa prestal nosiť po 2. svetovej vojne. V okolitých obciach sa dlhšie udržalo bohaté zvykoslovie, najmä svadobné a pracovné, na ktorých tradíciu nadväzujú a oživujú ich folklórny súbor Hron a detský folklórny súbor Hronček...

Okrem hlinikárskeho kombinátu Závodov SNP sa v meste nachádzajú automobilové opravovne, v prevádzke sú kameňolomy, potravinárske závody,

výrobňa hračiek a ďalšie, ktoré poskytujú zamestnanie občanom mesta a okolia. Počet obyvateľov sa niekoľkonásobne zvýšil. Vybudovali sa nové sídliská, sociálne a kultúrne zariadenia, vrátane služieb. V r. 1953 bola zriadená Závodná poliklinika s lôžkovou ošetrovňou z r. 1954 s 30 posteľami. Poliklinika funguje od r. 1959, nemocnica od r. 1963 s 235 posteľami...

Taktiež boli vybudované športové zariadenia pre rôzne druhy športu – futbal, hokej, tenis a ďalšie...

Horné Opatovce

V dostupných dokumentoch sa nachádzajú tieto názvy obce: Apatj (1253), Epati (1332), Maior Apati (1332), Horné Opatowcze, Horné Opatovce (1828).

Maďarsky – Felsőapáti

Nemecky – Apelsdorf an der Gran

Leží vo výške 237 – 700 metrov v chotári v Žiarskej kotline na ľavom brehu Hrona, južnou časťou na úpätí Štiavnických vrchov, pod západnými svahmi Gáfrovej.

Z mladšej doby bronzovej sa tu našlo žiarové pohrebisko lužickej kultúry.

Obec založil niektorý z prvých opátov. Prvá zmienka je z r. 1253. Vyvinula sa na majetkoch v šúšolskej oblasti, ktoré od r. 1075 patrili opátstvu v Svätom Beňadiku. V r. 1335 sa spomínajú Malé a Veľké Opatovce, ktoré patrili opátstvu v Sv. Beňadiku, potom od r. 1538 ostrihomskej kapitule.

Známe sú napríklad doklady o tom, že ešte po tatárskom vpáde obec zabrali majitelia Šášova, ktorí ju vlastnili do spomínaného roku 1253. Aj neskoršie sa o jej územie viedli časté spory. V r. 1964 obec vyhorela. R. 1720 mala obec mlyn, krčmu, mäsiara a 53 daňovníkov. V r. 1796 bola v obci otvorená škola. R. 1828 bolo v obci 116 domov a 815 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a drevorubačstvom.

V chotári obce sa nachádzali tenké sloje hnedého uhlia.

V miestnej časti Dlhé diely bolo objavené spomínané lužické sídlisko a žiarové pohrebisko s kamennými vencami.

Až do r. 1958 si obec zachovala poľnohospodársky ráz. JRD založené v r. 1957 prešlo r. 1961 do Štátneho majetku v Žiari. 30. júla 1969 bola obec úradne zrušená pod vplyvom zanášania škodlivým odpadom z hlinikárne ZSNP.

V obci sa nachádza gotický kostol, prebudovaný koncom 17. a zač. 18. storočia.

Šášovské Podhradie

Predtým Podhrad', Podhradie.

Leží vo výške 270 m nad morom, ako jeho miestna časť na ľavom brehu Hrona a na severných svahoch Štiavnických vrchov, v Istebnej doline.

Prvá zmienka o obci je z 11. storočia. Pôvodná osada pod Šášovským hradom, ktorý sa spomína r. 1253, vznikla už skôr. Prvý raz sa uvádza (Waralia) ako majetok hradu r. 1363. Jej osudy boli zviazané s hradným panstvom. Slovenské pomenovanie sa objavuje r. 1517 ako Podhragy.

Obyvatelia boli zručnými murármi, o čom svedčí aj postavený hrad. Zamestnávali sa poľnohospodárskymi, drevorubačskými prácami a tesárstvom. V minulosti sa tu spracúvala dubová kôra. Po oslobodení tu vybudovali závod Preglejka.

Je to potočná radová dedina. V polohe Bašta pod hradom sa našli náramky z konca doby bronzovej. Školu tu postavili už r. 1876, druhá r. 1912...

Na strmom brehu, 340 m nad morom, na ľavom brehu Hrona sa týčia nad obcou zrúcaniny Šášovského hradu. Prvý raz sa spomína r. 1253 ako Castrum de Susol. Mal zabezpečiť cestu vedúcu do rozvíjajúcej sa banskej oblasti v okolí Banskej Štiavnice. Za Mateja Korvína sa stal majetkom Baatrice, ktorá ho r. 1490 darovala Dóczyovcom. V r. 1650 – 1652 získal hrad kúpou Gašpar Lippay. K jeho príslušenstvu patrilo vtedy Šášovské Podhradie, Ladomer, Jalná, Dúbrava, Kľačany, Ihráč, Repište, Prochot, Močiar, Teplá, Sklené Teplice, Horná a Dolná Trnávka a Žakýľ. Za Thökölyho povstania sa zmocnili hradu jeho vojská. Od r. 1676 bol hrad v erárnej správe a keďže nehral už dôležitú vojenskú funkciu r. 1711 bol zbúraný a pomaly spustol.

Hrad sa skladá z úzkeho pretiahnutého vnútorného hradu a z nižšie položeného predhradia, ktoré bolo obohnané pevnostným vencom, zabezpečeným pri dolnej bráne malou okrúhlou baštou, chrániacou hlavný vchod do vnútra hradu. Na dlhom úzkom vnútornom dvore boli rozmiestnené budovy pre posádku a služobníctvo a na konci terasy, vysoko nad dolnou bránou, ležal palác, zabezpečený pri svahu trojhrannou vežou. Z najstaršej stavebnej epochy hradu zostali základy a sekundárne použitý materiál. Lepšie sa zachovali zásahy stavebných úprav za Žigmunda (1424) a za renesančnej prestavby z konca 16. storočia a z polovice 17. storočia.

Teraz je vyhľadávaným miestom turistov. Prístup je možný zo železničnej zastávky a od autobusovej zastávky po modrej značke zo Žiaru nad Hronom, od Viesky, alebo Šášovského Podhradia.

Toľko stručný exkurz históriou mesta Žiar nad Hronom a jeho častí, ktoré mu patria.

1991

NEZAMESTNANOSŤ

Na Okresnom úrade práce v Žiari nad Hronom k 31. júlu registrovali 3.295 uchádzačov o zamestnanie, čo je 7,14% práceschopného obyvateľstva. Najväčší počet nezamestnaných je v obvode Žiar nad Hronom. Pre porovnanie: k 1.1. registrovali 359 nezamestnaných. Do 1. augusta ostalo bez práce 2.936 spoluobčanov a okres má voľných len 120 pracovných miest.

NAŠE MESTO

Od 1. júla 1991 začal vychádzať v novej podobe dvojtýždenník občanov mesta Žiar nad Hronom NAŠE MESTO. Prvé číslo obsahuje v úvode príhovor primátora Ing. Futáka v tomto znení:

„Vážení občania! Dostáva sa Vám do rúk prvé číslo mestského časopisu /dvojtýždenníka/, ktorý má pekný názov – Naše mesto. Chceme, aby každý občan bol informovaný o tom, čo sa v meste robilo, robí a bude robiť. Objektívna informovanosť ovplyvňuje nielen naše myslenia, ale i konanie. Obraciam sa preto na Vás s prosbou, aby ste aj Vy prispeli k spoločnému dielu s tým, čo viete o histórii, tradíciách i nedostatkoch nášho mesta. Navrhňte riešenie problémov, ktoré znepríjemňujú náš každodenný život, ponúknite svoje podnikateľské možnosti.

Mesto má svoj majetok, svoje práva, ale aj svoje povinnosti. Podľa toho, ako to využijeme, bude mesto vyzerieť. Je na každom z nás, aby svojim podielom prispel, aby bolo skutočne naše.“

APARÁT MESTSKÉHO ÚRADU

Prednosta	Ing. Milan Šťastný
Zástupca prednostu	Ing. Vladimír Kiaček
-sekretariát prednostu	Blažena Orolínová
-oddelenie organizačno-správne	Mária Ertlová
	Mária Pivarčiová
Oddelenie finančné	Jarmila Krajnáová
	Anna Puskaierová
Oddelenie podnikateľskej činnosti	Ing. Jozef Mažgút
Oddelenie životného prostredia	Ing. Bernard Kubík
	Miroslav Kútik
	Gabriela Rosenbergová
	Ing. Albín Valko
Oddelenie bytové a obchodu	Elena Babjaková
Oddelenie kultúry, športu	
vzdelávania a mládeže	
sociálne a správy	
detských jasí	Mgr. Tatiana Ladiverová
Hlavný kontrolór mesta	Ing. Jozef Kukučka

SPLNOMOCNENEC AMERICKÉHO PREZIDENTA U NÁS

18. júla na pozvanie Obvodného združenia podnikateľov v Žiari nad Hr. a 21 priľahlých obcí, navštívil naše mesto Leighton Q. J. Klevana, splnomocnenec prezidenta USA a riaditeľ Čs. – amerického podnikateľského fondu.

Žiar nad Hronom bolo prvým mestom po Bratislave, kde Mr. Klevana so svojimi spolupracovníkmi zavítal. Na stretnutí boli prítomní JUDr. Jozef Salay, zástupca primátora mesta, Ing. Ľudovít Černák, Csc, riaditeľ ZSNP. Americkí hostia vysvetlili podnikateľom podmienky poskytnutia úveru na rozvoj drobného podnikania, výšku úrokov a spôsoby splatnosti. Hovorili o možnosti vystupovania amerického kapitálu formou akcií do slov. súkromných podnikov a možnosti odkúpenia vloženého amerického kapitálu priamo slovenským majiteľom firmy.

NA ČÍ ÚČET IDÚ STRATY VODY?

Ku koncu 1. polroku 1991 boli straty vody na vodovode v Žiari na Hronom 30%-né. Fakturácia za vodné a stočné od 1. januára činí 3,- Kčs za m³. Za straty vody vo verejnom vodovode občania nezaplatia, pričom za nevyužitú vodu pri poruchách sociálnych zariadení a v batériách bytov už poplatky idú na ich vrub. Nepriaznivá situácia v dodávke pitnej vody sa rieši znížením dodávok o 80l/s v nočných hodinách.

PRIVATIZÁCIA

V tomto roku prebieha malá privatizácia aj v našom meste, ktorá sa uskutočňuje nájmom alebo kúpou vydraženého majetku na aukciách. Dražby sa uskutočňujú takmer každú nedeľu. Pre ilustráciu vzorka jedného dražobného dňa:

4. august 1991   Ponúkané objekty   Vyvolávací cena

Detské odevy, ul. ČSA	103.000,- Kčs
Pánske a dámske odevy	129.000,-
Drogéria FARBY – LAKY	30.000,-
Drogéria na nám. Matice slovenskej	90.000,-
Potraviny, ul. Dukelských hrdinov	64.000,-
Potraviny, ul. Tajovského	110.000,-

- vo všetkých prípadoch išlo o prenájom.

Dražba 11. augusta mala trochu iný repertoár:

Chemická čistiareň na Priemyselnej ulici	1.550 000,- Kčs
Bučina Šašov – Píla	20.129 000,-
Sklad palív v Ladomerskej Vieske	6.576 000,-
-pričom tu išlo o možnosť kúpy.	
Obchodný dom PRIOR	6.231 000,-
Kníhkupectvo ul. ČSA	77.000,-
Jedáleň GASTRO	214.000,-

- pričom išlo o prenájom, kde napr. u OD PRIOR mali zásoby tovaru hodnotu za 34.100 000,- Kčs

Ľudia sa pýtajú: Kde berú peniaze budúci majitelia, keď od pádu komunizmu uplynuli iba dva roky a heslo komunistov pred uchopením moci v ČSR bolo: Dane nech platia boháči! ... a dožadovali sa miliónárskej dávky...

SYMBOLY MESTA

Z historického prameňa nie je známe, že by „oppidum“

- opevnené mestečko Svätý kríž malo svoj vlastný erb alebo zástavu. Sv. Kríž patril ostrihomskému arcibiskupstvu a teda jeho symboly boli zároveň symbolmi Sv. Kríža.

8. augusta uverejňuje v podnikovom časopise Závodu SNP Hutník Ing. Jozef Minka stručnú štúdiu, v ktorej sa okrem iného hovorí:

„Primátor mesta inicioval zistenie dostupných skutočností, ktoré by mohli tvoriť východiská pre vytvorenie znaku mesta Žiar nad Hronom. Okrem mestskej rady sa na úlohe začal podieľať aj Miestny odbor Matice slovenskej. Z arcibiskupského archívu v Trnave poslali fotokópiu listu odoslaného zo Sv. Kríža do Trnavy 15. októbra 1625, na ktorom je pečať s kruhopisom S.OPPIDI SANCTAE CRUCIS /sigillum-pečať. Pečať mesta Svätý Kríž, v ktorého strede je kríž s korpusom. List je dvojdielny...z dobových materiálov napríklad:

v r. 1690 bol vo Sv. Kríži ustanovený obuvnícky cech. Mestečko sa nachádzalo na dôležitej križovatke. Tradíciu tu má povozníctvo, v meste a na okolí sa vyrábali mlynské kamene. Bol tu pltiarsky prístav...Všetky tieto skutočnosti by sa mali zohľadniť pri tvorbe erbu a pečate Žiaru nad Hr.

MISIONÁR

Slovenská národná strana a Miestny odbor Matice slovenskej usporiadali 22. augusta v Dome kultúry pracujúcich ZSNP stretnutie s pátrom Emilom Černajom, členom Societas verbi diviny – Spoločnosť božieho slova, na ktorej sa podelil s prítomnými o svoje misijne zážitky.

Svoje vystúpenie spestril páter E. Černaj prinesenými hudobnými nástrojmi primitívnych kmeňov Indonézie, Ameriky a Austrálie – z miest, kde pôsobil.

PREVOD MAJETKU MESTA

29. augusta JUDr. Jozef Salay predložil mestskému zastupiteľstvu návrh na prevod majetku mesta pôvodným vlastníkom, a to:

1. – bezplatný prevod budovy č. 100 na Námestí Š. Moysesu Rímsko – katolíckemu farskému úradu v Žiari, nakoľko tento majetok /terajšie sklenárstvo/ bol cirkvi odbraný neoprávnene. Cirkev tu chce zriadiť predajňu Spolku sv. Vojtecha. Prevod sa uskutoční k 1. októbru.

2. – Za odplatu 423.592,- Kčs previesť dom č. 82 na ulici SNP na ČSAD Žiar, nakoľko v septembri 1992 bude dokončená centrálna autobusová zastávka. Dopravný podnik ČSAD by v tejto budove zabezpečoval sociálne a prevádzkové služby v tejto budove zabezpečoval sociálne a prevádzkové služby pre občanov a cestujúcich.

3.- Ďalej doporučil vrátiť rodinný dom č. 79 na ulici SNP Štefanovi Dankovi za cenu určenú znaleckým posudkom v čiastke 136.177 Kčs.

O vrátenie rodinného domu č. 77 na ulici SNP požiadal aj Rudolf Martinec za cenu stanovenú znaleckým posudkom v čiastke 206.781,- Kčs.

4. – Firma TEVIS 11. augusta vydražila v dražbe nájom v nákupnom stredisku 2000 PRIOR. Budova je majetkom mesta. Jej hodnota je cca 43 miliónov korún. Firma sa zaviazala zachovať predaj doterajšieho sortimentu.

Zásoby predstavujú čiastku 37 miliónov Kčs. Banka doporučila, aby táto vysoká cena bola krytá hodnotou budovy. Reprezentanti firmy sa obrátili na MsZ a Mestský úrad s návrhom o uzavretie leasingovej zmluvy. Tento nájom navrhujú splácať 15 rokov. V tejto lehote sa zaväzujú splatiť celkovú hodnotu stavby a pozemku o rozlohe 3.464,5 m². Po splatení súdnym znalcom určenej hodnoty prejdu uvedené nehnuteľnosti do vlastníctva akciovej spoločnosti TEVIS, ktorú na zasadaní MsZ zastupoval jej riaditeľ Ľubomír Pittner.

Poslanci MsZ neodhlasovali tento návrh. Rozhodli, že treba počkať s odpredajom nákupného strediska 2000 – PRIOR do uplynutia platnosti predtým uzavretej zmluvy medzi mestom a firmou, ktorá je platná do 12. augusta 1996 a je nevypovedateľná zo strany mesta – iba zo strany TEVIS za určitých podmienok. Potom bude možné objekt predať.

SOCHA

V októbri adresovali na Mestské zastupiteľstvo v Žiari štyri politické subjekty – Demokratická strana, Okresný výbor Verejnosti proti násiliu, Kresťanskodemokratické hnutie a Konfederácia politických väzňov na Slovensku – list, v ktorom požadujú odstránenie alebo nahradenie sochy Ladislava Exnára pred budovou Základnej školy na ulici Jánskeho.

Primátor mesta určil komisiu, aby pripravila objektívny pohľad na Exnárovu činnosť. Tento bol spracovaný a publikovaný v Našom meste. Mestské zastupiteľstvo odporúčalo sochu premiestniť do parku. Zväz protifašistických bojovníkov v liste adresovanom Mestskému úradu sa ohradil proti odstráneniu sochy. Čas rozhodne...

NOVÁ KOMISIA MsZ

24. októbra v zmysle uznesenia Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom č. 1/90 bola zriadená sociálna komisia pri MsZ.

ČESKO – SLOVENSKÝ ČERVENÝ KRÍŽ

V decembri sa ČSČK presťahoval na ul. Tajovského do bývalých detsk. jasí, kde poskytuje služby dôchodcom odkázaným na charitatívnu činnosť, predovšetkým ide o lacné stravovanie.

CENTRÁLNA AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA

V druhej polovici decembra sa začalo preberacie konanie na Centrálnej autobusovej zastávke v Žiari nad Hronom. Má byť ukončené kolaudačným rozhodnutím. Prvé autobusy tu už pristávali 18. decembra. Sociálne zariadenia pre CAZ a menšie „kozmetické úpravy“ sa zrealizujú v roku 1992.

HOLÚBKY Z KRÍŽA

To je názov tridsaťčlenného detského spevokolu, ktorý pracuje pri Dekanskom úrade v Žiari nad Hronom spolu s Domom kultúry pracujúcich ZSNP pod vedením dirigentky Magdy Polóňovej.

25. decembra sa predstavil na benefičnom vianočnom koncerte, na ktorom bol prítomný banskobystrický biskup Mons. Rudolf Baláž.

ZO ZASADNUTÍ MESTSKEJ RADY

Január 91

Mestská rada určuje termín pre vykonávanie civilných sobášov na dni
piatok od 9:00 do 18:00 hod.
sobotu od 9:00 do 19:00 hod

Február 91

Ing. Vladimír Kiaček, zástupca prednostu mestského úradu predkladá návrh rozpočtu na rok 1991. V oblasti príjmov je to 42.497.000,- Kčs. Účelové dotácie zo štátneho rozpočtu sú minimálne. Výdavky na rok 1991 budú 103.879 tisíc Kčs.

Finančný nedostatok zdrojov je 61.382 tis. Kčs.

Primátor mesta navrhuje stretnutie mestskej rady s predstaviteľmi Rómov, nakoľko si títo svojvoľne vymieňajú byty a rastie kriminalita.

Mestská rada súčasne schvaľuje odmeňovanie poslancov.

Marec 91

Primátor podal informáciu o priebehu privatizácie. Poznamenal, všetky rentabilné prevádzky sa vydražia a mestu zostanú nerentabilné. Členovia MR navrhovali ponechať niektoré prevádzky s činnosťou aká bola pred privatizáciou. Vyjadrili nesúhlas s privatizáciou tlačiarne a knihvizačstva. Vyslovili tiež obavu, že 70% vydražených objektov sa premení na krčmy.

Mestská rada sa tiež zaoberala problematikou zavedenia káblovej televízie v meste.

Apríl 91

Zástupca primátora JUDr. Jozef Salay informuje o rokovaní na okresnej privatizačnej komisii ohľadom zaradenia tlačiarne a knihvizačstva do privatizácie.

Primátor mesta konštatuje, že nezamestnaní nemajú záujem o verejnoprospešnú prácu pri udržiavaní čistoty mesta. Súkromná firma VOX sa ponúkla, že bude vydávať noviny Naše mest – tisíc kusov za dvetisíc korún.

Ing. Jozef Kukučka upozorňuje na rozpory doterajšieho znaku mesta so zásadami heraldiky. Ďalší členovia rady navrhujú vypísať konkurz na erb a vlajku mesta.

Máj 91

Opäť je na pretrase privatizácia. Tentokrát z pohľadu tzv. holandských dražieb. Sú tiež predložené návrhy, aby hotel Luna, Centrálna výrobná jedál a Spoločenský dom boli z privatizácie vyčlenené. Z privatizácie mesto nemá žiadne príjmy – všetko ide do štátu. JUDr. J. Salay hovoril o voľbách. V Lutile budú voliť starostu, navrhovaný SNS Ján Pružina. V Ladomerskej Vieske sa bude voliť osem poslancov

a starosta obce Imrich Dula za KDH. Primátor konštatoval, že sa uzavrie proces Lutila a Ladomerská Vieska, ostáva časť Šášovské Podhradie, kde majú občania dojem, že o obec sa nikto nestará. Ing. Vladimír Kiaček navrhol zriadiť fond mesta, ktorý bude mať rôzne použitie.

Ing. J. Minka navrhuje jednať so Závozom SNP o obmedzení znečisťovania ovzdušia a vody.

Jún 91

Prejednáva sa stav dobrovoľného požiarného zboru.

Na programe sú otázky odstránenia tvrdości nariadení pre niektorých občanov mesta, zníženie lokalizačných poplatkov a zníženie dane za psa. Rada sa zaoberá otázkou riešenia a následného zrušenia detských jaslí. Bol podaný návrh na zriadenie klubu dôchodcov a vývarovne pre nich, v niektorom z týchto objektov.

Primátor mesta informoval o tom, že Agrobanka a poisťovňa majú záujem o odkúpenie celej budovy Detských jaslí na ulici SNP. Mestská rada sa zaoberá problémom vypáleného mlyna pri kaštieli. Banskobystrický biskup súhlasí s jeho likvidáciou. Primátor navrhuje celú záležitosť predložiť na posúdenie mestskému zastupiteľstvu. Rada sa zaoberala obsahovým zameraním časopisu Naše mesto, zložením jeho redakčnej rady a organizačným zabezpečením jeho tvorby. Prerokovala tiež personálne záležitosti na základných a stredných školách. Pre gymnázium doporučila pre funkciu riaditeľa PaedDr. Juraja Maxiána a na Obchodnej akadémii ponechať zvolenú riaditeľku Annu Šípošovú. Na programe bola tiež otázka straty mandátu u šiestich poslancov z dôvodu odčlenenia Lutili a Ladomerskej Viesky. Primátor navrhol nedopĺňať mestskú radu. „Mala by sa redukovať. Stretávame sa tu vždy tí istí. Tí, ktorí sa trikrát neospravedlnia, stratia svoj mandát“.

Júl 91

Mestská rada súhlasila s odpustením lokalizačných poplatkov pre Stredné odborné učilište služieb a pre Povodie Hrona. Primátor oceňuje prácu Ing. J. Minku v problematike symbolov mesta.

August 91

Mestská rada sa zaoberala informáciou primátora o odvolaní riaditeľa podniku Bytového hospodárstva Ing. Františka Víťazku a návrhom na obsadenie tejto funkcie Ing. Milanom Šťastným. Konštatuje sa, že podnik je v totálnom rozpade. Manko na nájomnom za byty je milión korún. V administratíve podniku je nepriaznivý stav. Prijíma sa návrh na vykonanie hĺbkovej previerky podniku. Ďalej je na programe bytová otázka – mestský úrad eviduje asi 400 žiadostí o byt.

Navrhuje sa, aby organizácie zdravotníctva, školstva, civilnej obrany, štátnej správy a pod. uvoľnili bytovky. JUDr. J. Salay informuje o značnej migrácii cudzích rómskych rodín a žiada prijať opatrenia.

September 91

Na programe zasadnutia mestskej rady je problematika zásobovania pitnou vodou, ktorá je momentálne zlá. O stave informuje riaditeľ ST a VK, závodu Žiar nad Hronom. Ing. J. Kukučka podal informáciu o mimoriadnej previerke Podniku

bytového hospodárstva. Prejednáva sa poradovník na byty na II. polrok, návrh pečate, erbu a vlajky mesta s tým, aby boli predložené na posúdenie aj občanom mesta. Riešia sa otázky ohľadom odpustenia, či zníženia poplatkov za predaj alkoholických nápojov a tabakových výrobkov, mestská rada je informovaná o tom, že Ladomerská Vieska nie je spokojná s hranicou chotára, ktorú jej stanovil Obvodný úrad v Žiari nad Hronom.

Október 91

Primátor mesta predkladá informáciu, podľa ktorej je mesto zriaďovateľom šiestich podnikov, z ktorých sú dva v likvidácii – Reštaurácie a Žiaran. Mestu tak zostávajú: Podnik bytového hospodárstva, Technické služby, Mestské kultúrne stredisko a Správa cestovného ruchu. Do správy PBH by sa mali začleniť: bytový fond, tepelné hospodárstvo, stavebné objekty ako budova ONV, Prior ZOV 3000, Technické služby a Mestské kultúrne stredisko ponechať dokonca roku bez zmeny. Správa CR by spravovala kúpalisko a zimný štadión. Z privatizácie vyňať Spoločenský dom a Centrálnu výrobu jedál.

Riadenie kultúry organizačne začleniť k mestskému úradu. JUDr. J. Salay informuje o prenájme budovy II. Detských jasí poisťovni Otčina a Agrobanke. Budovu IV. Detských jasí bude bezplatne užívať Červený kríž a klub dôchodcov.

November 91

Mestská rada sa zaoberá otázkami osvetlenia mesta, dodávkou pitnej vody a postupom privatizácie.

December 91

Mestská rada hodnotí zápisy do mestskej kroniky. Túto viedol Jozef Bureš a potom Ladislav Moško – profesionálny kultúrny pracovník. Ing. V. Kiaček sa vyslovil k estetickému tvaru kroniky a navrhol, aby mesto písalo novú kroniku s historickým zhrnutím /resumé/ s pokračovaním od roku 1990. Primátor mesta neodporúča rozdelenie kroniky a navrhol vypracovanie postupu pre vedenie kroniky a vytipovaním zodpovednej osoby do funkcie mestského kronikára.

ÚDAJE O SČÍTANÍ ĽUDU, DOMOV A BYTOV

V marci sa uskutočnilo na území ČSFR sčítanie ľudu, domov a bytov. Zo štatistických údajov pre mesto Žiar n/ Hr. vyberáme:

Trvale bývajúci:	Spolu	Muži	Ženy
Žiar nad Hronom	19.600	9.561	10.039
Ladomerská Vieska	827	431	396
Lutila	1.077	518	1.559
Spolu mesto	21.504	10.510	10.994
Domy:	úhrnom	trvale obývané	z toho rodin. domy
Žiar nad Hronom	1.151	1.096	531

Ladomerská Vieska	221	191	165
Lutila	355	308	303
Spolu mesto	1.727	1.595	999
Byty:	úhrnom	trvale obývané	z toho rodin.
Žiar nad Hronom	6.779	6.428	540
Ladomerská Vieska	274	274	180
Lutila	374	374	306
Spolu mesto	7.427	6.999	1.026

ZÁVOD SNP – 1991

Za rok 1991 Závod SNP plánované úlohy vo výrobe tovaru nesplnil. Príčinou bol nedostatok objednávok, rozpad trhu Vzájomnej hospodárskej pomoci /RVHP/, rast vzájomnej zadĺženosti podnikov a ich platobnej neschopnosti. Ing. Stanislav Drgoňa, finančný riaditeľ podniku:

„K 31. decembru 1991 naša akciová spoločnosť vykázala platobnú neschopnosť v sume 1 miliarda 054,254.000 Kčs, spôsobená najmä neplatením našich odberateľov. Prvotná platobná neschopnosť k uvedenému dátumu je 233,230.000,- Kčs. Pre rok 1991 bol rozpísaný plán výroby tovaru v objeme 6 miliárd 925,765.000,- Kčs.

Ing. Jozef Pittner, generálny riaditeľ podniku:

„Tento finančný objem bol upravený kvôli veľkému poklesu cien hliníka na svetových trhoch na finančný objem 5 mil. 309,898.000 Kčs. Takto upravený plán sa splnil na 97,3% - v korunách teda chýbalo 142,695.000,- Kčs. V porovnaní s rokom 1990 je ukazovateľ výroby tovaru v porovnateľných cenách nižší o 17%, čo predstavuje pre nás stratu 660.000,- tisíc korún. Príčiny nesplnenia finančného plánu sú: zníženie ceny hliníka na svetovom trhu z 1.500 US dolár. za tonu na 1.150,- USD, prevaha ponuky hliníka nad jeho dopytom, rozpad RVHP, ktorý spôsobil pokles vývozu Al výrobkov do týchto krajín, rozpad nášho vnútorného trhu, rast vzájomnej zadĺženosti a silný pokles investičnej výstavby. A v nie poslednom rade konverzia v podnikoch ZŤS, ktorá znamenala pokles požiadaviek na Al – odliatky. Najnižšia bola výroba tovaru v závode ALUFINAL a.s. sumou 162,817.000,- Kčs, lanovňa 144,621.000,- , lisovňa 19,512.000,- Kčs, žaluziareň 9,189.000,- Kčs, výroba túb 7,640.000,- Kčs. Dôvod – neplnenie pre nedostatok objednávok.

Počet úrazov za rok 1991 poklesol z 236/90 na 210/91. Počet zamestnancov poklesol z 7.062 v roku 1990 na 5.880 v roku 1991.

Emisie v tonách 1990 – 12.117 1991 – 10.871

Geografické názvy v Žiari nad Hronom a jeho okolí

Slovenský úrad geodézie a kartografie (ďalej SÚGK) vydal pre potreby národného hospodárstva Základnú mapu 1:10 000 (ďalej ZM10), ktorá slúži predovšetkým ako jednotný mapový podklad na priestorovú lokalizáciu predmetov záujmu a činnosti orgánov a organizácií. Výroba súvislého mapového diela, t.j. ZM10 bola dokončená v roku 1985, a tým sa stala pre používateľov uceleným súborom geografických objektov zobrazovaných na mape.

Nižšie uvedený zoznam obsahuje všetky názvy geografických objektov (kopcov, dolín, lesov, polí, vodných tokov, viníc, samôt a pod.) v lokalite Žiaru nad Hronom zo ZM10.

Názvoslovie sa postupne štandardizovalo v rokoch 1973 – 1978. Niektoré názvy sa do ZM10 dostali v inej ako štandardizovanej podobe a niektoré podoby už nezodpovedajú dnešnému stavu poznania geografického názvoslovie tohto územia. Tento zoznam zodpovedá stavu k 1. januáru 1986. Aj s niekoľkoročným odstupom pokladáme za potrebné uviesť ho v našej kronike:

Druhotné označenie geografických objektov v Žiari nad Hronom.

Bralo	vrch
Brezová	les
Dolný koniec	les
Drieňový vrch (Drieňov vrch)	vrch
Gráfovská (Grafovská)	vrch
Hlboký most	les
Hora	les
Hore Lutilou	pole
Hron	vodný tok
Kopanice	pole
Krátka dolina	dolina
Kupča	samota
Lieštie	les
Lutilský potok (Lutila)	vodný tok
Maselná (Maselné)	les
Medzi Istebnými	pole
Nad hájikom	pole
Nad Bralom (Nad Bralá)	les
Pod Bralom	lúka, pole
Pod brehmi	lúka
Pod krížom	sídlisko
Pod Maselným (Pod Máselné)	les
Podháj	les, pasienok, pole, samota

Prostredný vršok	les
Rakytie	pole
Rakytská pažiť	les
Slnčná stráň	pasienok, pole
Synkovo	pole
Šibeničný vrch	vrch
Štôľňa	samota
Tŕstie	pole
Uhliská	les
Valentová	dolina
Vartička	pole
Za košiarom	pole
Záprava	pole
Zváraliská	vodný tok

Lokalita Šášovské Podhradie.

Blanovka	lúka, pole
Blanočný vrch	vrch
Čierny les	les
Demian	vrch
Dolné Klaniny	lúka
Farská hora	les
Hlásnikov (Mlašnikov) háj	les
Holý vrch	vrch
Horné Klaniny	lúka
Hron	vodný tok
Husárova dolina	dolina
Istebný potok (Istebná)	vodný tok
Komárov háj	les
Na Plese (Na plese)	les
Ondrášova brezina	les
Rudnica	vodný tok
Suť	vrch
Šafranica	lúka, pole
Šalková	lúka
Šášov	zrúcanina
Vtáčnik	les
Za Hronom	lúka, pole
Záhrady	lúka
Zvonivý grúň	les
Žiadov grúň	les
Žiadova dolina	dolina

1992

ANONYM

21. februára bol primátorovi mesta doručený anonym aktivistov hnutia, chémiou k spravodlivosti.

Vážený pán primátor!

Práve držíte v rukách osud obyvateľov mesta Žiar nad Hronom. Poslanec Ján Paučo sa musí vzdať svojho mandátu! Predseda privatizačnej komisie Milan Zupka musí okamžite odstúpiť! Postupne do konca marca musia odstúpiť všetci jej členovia, vrátane jej zamestnancov! Ustanovíte komisiu, ktorá spravodlivo skontroluje doterajšiu prácu privatiz. komisie. Do konca marca musia odstúpiť zo svojich funkcií a po dobu 5 rokov nesmú byť zamestnaní v štátnej správe: Prednosta Okresného úradu Martin Hajšel a jeho zástupca Márius Hrmo. Prednosta Obvodného úradu Július Koleda a jeho zástupcovia Dušan Danko, Peter Mäsiarik. Riaditeľ Okresného úradu práce Robert Kováč a jeho zástupcovia Ivan Šopoň, Robert Müller. Riaditeľ Obvodného úradu práce Milan Janek a jeho zástupca Daniela Olešová. Riaditeľ Daňového úradu Vasil Paňko! Ak nebudú naše podmienky splnené, tak dňa 3.4. 1992 zamoríme celú vodovodnú sieť pitnej vody. Mesto takto zostane bez vody po dobu jedného roka.

Aktivisti hnutia chémiou k spravodlivosti.

Anonymný list uverejnili okresné noviny Radar 15. apríla. Mená členov redakčnej rady z obavy pred perzekúciou neboli zverejnené. Redakcia požiadala primátora mesta o rozhovor na uvedenú tému. Uvádzame len odpovede primátora:

„Ako primátor nemám právo nikoho z tých, ktorí boli vymenovaní v liste odvolávať. S niektorými sa poznám, stretávame sa pri riešení pracovných problémov a dal by som za nich ruku do ohňa. V ďalšom období môže byť požiadavka aj na moje odstúpenie. Personálne otázky by sa nemali takým spôsobom riešiť, aký použil pisateľ anonymného listu.

Primátor dostal aj druhý anonymný list. Na otázku, aký mal obsah, uviedol:

Predpokladám, že to bola reakcia na môj list, ktorý som adresoval vedúcim predstaviteľom niektorých úradov štátnej správy, okresnej privatizačnej komisie v súvislosti s požiadavkami aktivistov hnutia „Chémiou k spravodlivosti“. V liste ma pisateľ obvinil z rozbiejania republiky, zo spolupráce s bývalou ŠtB, KSS až po snahu pripojenia sa k bývalému ZSSR. Vážim si názor pisateľa a bol by som mu ešte viac vďačný, keby sa bol podpísal. Záverom primátor vyjadril presvedčenie, že ľudí s podobnými zámermi, aké chcel uskutočniť pisateľ anonymného oznámenia, bude stále menej. Na otázku, či hodlá kandidovať v ďalších komunálnych voľbách odpovedal: „O tom je predčasné hovoriť. O primátorské kreslo sa nebojím a keď bude potrebné, rád ho odovzdám niekomu inému. Samozrejme urobím všetko pre to, aby tí, ktorí prídu po mne, mali vytvorené lepšie podmienky pre vykonávanie svojej funkcie, ako v súčasnosti. Vážim si dôveru občanov mesta Žiar nad Hronom, ktorú mi dal v komunálnych voľbách v roku 1990 a nechcel by som ich sklamať.

FINANCOVANIE MVAI

Rada riaditeľov na zasadnutí 24. februára rozhodla, že na doriešenie financovania MVAI najme zahraničnú poradenskú firmu. Bola vytipovaná firma MARC RICH, ktorá vypracovala pre ZSNP stanovisko. Toto hodnotí zo 40 aspektov MVAI.

Konštatuje nevýhody výroby alumína – doprava, drahé energie...ale aj výhody – kvalifikovaný personál, nízke kapitálové náklady, dobré pozície na domácom trhu, ktoré sú predpokladom, aby ZSNP bol zaradený do prvej štvrtiny svetových výrobcov hliníka. Na základe štúdie od firmy MARC RICH rozhodlo prezídium Fondu národného majetku poskytnúť garancie na úvery, ktoré tvoria podiel akciovej spoločnosti ZSNP na MVAI.

Firma odkúpila od závodu 7.000 ton hliníka v čase, keď ho ZSNP nedokázal umiestniť na zahraničných trhoch.

Poskytla závodu 30 miliónovú finančnú podporu, ktorú už závod vrátil. Spoluprácu si vedenie ZSNP nechalo preveriť na čs. obchodnom zastupiteľstve v Berne, ktoré ju označilo za bonitnú 1 – veľmi dobrú. Stretnutia boli s firmou korektné a profesionálne, no napriek tomu sa začaté rokovania v tom istom roku skončili. Príčinou bolo zrejme to, že firma bola v USA obvinená zo 65 protizákonných činov – daňové podvody, vydieranie, obchodovanie s nepriateľmi a pod. Ako solídneho partnera prijal ZSNP nórsku firmu HYDROALUMÍNIUM, ktorá je ochotná spolupracovať na MVAI s 5% účasťou.

ODPOVEĎ NA ANONYMNÝ LIST

Na schôdzi mestského zastupiteľstva 19. marca predložil poslanec MVDr. Milan Černík odpoveď na anonymný list v tomto znení:

„Poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom žiadajú aktivistov hnutia Chémioiu za spravodlivosť, aby odstúpili od svojho zámeru zamoriť vodovodnú sieť v meste Žiar n/Hr. Spôsob presadzovania Vašich požiadaviek je v rozpore so základnými princípmi etiky a humanity a ohrozujete všetkých občanov. Nie je v právomoci primátora a obyvateľov mesta, aby vašim požiadavkám vyhovel. Ak máte pocit krivdy, sú aj iné prostriedky, ktorými sa to dá vyriešiť. Rozhodne nie takýmto doslova teroristickým činom, ktorým si beriete všetkých obyvateľov mesta za rukojemníkov“.

Reakcia občanov bola na anonýmove vyhrážky negatívna a pochybovali, že ich uskutoční. Prichádzali hygienici z Bratislavy a Banskej Bystrice a niekoľko dní pred Veľkou nocou i po nej kontrolovali vodu. To isté robili aj naši hygienici. Nezistili žiadnu otravu. Na základe merania jej zloženia a čistoty prehlásili: Mesto Žiar nad Hronom má tak kvalitnú vodu, že by ju bolo možné plniť do fliaš a predávať.

MUDr. Igor Budinský, ktorý má na starosti všetky zdravotnícke sklady určené pre civilnú obranu v okrese, povedal: „Neverím, že by anonym vodu skutočne otrávil. Nám lekárom a najmä hygienikom narobil veľa starostí. Ale i to je k niečomu dobré. Preverili sme si našu akcie-schopnosť v prípade stavu ohrozenia. Nič podobné sme ešte nerobili“.

FOLKLÓRNY SÚBOR HRON V HOLANDSKU

Na pozvanie miestnej folklórnej skupiny EASTERGOA SKOTSER vo Frískej provincii sa 13. apríla vydal na cestu do Holandského mesta Burgum folklórny súbor HRON pri Dome kultúry pracujúcich ZSNP. Počas svojho pobytu sa predstavil skoro celým repertoárom pod umeleckým vedením MUDr. Ľubici Chlupisovej, ktorá pripravila ukážkovú choreografiu z folklóru nášho kraja i celého Slovenska. K výraznému úspechu súboru v cudzine prispel aj Mestský úrad poskytnutím finančnej podpory,

ako aj firma TEVIS a Rudolf Martinca, zlatník a bývalý člen súboru, ktorí boli štedrými sponzormi.

MINI PLAYBACK SHOW

Mestské kultúrne stredisko pripravilo v apríli II. súťažné kolo hudobno zábavného programu MINI PLAYBEK SHOW, v ktorom deti predstavovali hviezdy známe z hudobného a filmového sveta. V mladšej vekovej kategórii bol najlepší Boris Bučko ako Michael Jackson. V staršej vekovej kategórii zvíťazili Mária Mlatecová a Zuzana Foltánová, ktoré spievali za skupinu Roxette. V estrádnej sále bolo 1.300 divákov. zástupca primátora JUDr. Jozef Salay to hodnotil takto: „Myslím, že podujatie bolo veľmi dobré. Očakávam, že III. kolo súťaže bude vyvrcholením úsilia súťažiacich a organizátorov. A publikum? To bolo fantastické!“

VZORNÁ REPREZENTÁCIA MESTA

29. apríla bolo prijaté v obradnej sieni mesta družstvo volejbalistiek TJ – ZSNP, pod vedením Vladimíra Barana, aby takto ocenili predstavitelia mesta úspešný postup tohto kolektívu do I. celoštátnej ligy.

Z príhovoru vyberáme: „Sme veľmi radi, že naše mesto i vďaka vám sa dostáva do povedomia ľudí v celej našej vlasti. Veď II. miesto v I. Slovenskej národnej lige a postup do celoštátnej ligy je historickým úspechom pre celý žiarsky volejbal, šport, mesto i okres.“

VESMÍRNY PRACH

15. a 16. mája pokrýl celú oblasť Žiaru a Kremnice v tenkej, ale dobre viditeľnej vrstve žltý prach. Vesmírny prach alebo havária v Novákoch? – pýtali sa obyvatelia. Riaditeľ ústavu hygieny a epidemiológie v Žiari podal vysvetlenie:

Naši pracovníci odobrali vzorky tohto prachu. Na 99,9% môžem povedať, že ide o peľ, ktorý v dôsledku výškového prúdenia a jeho zlomu na našom území dopadol, keď prekonal niekoľko tisíc kilometrovú vzdialenosť. Úlohu pri dopade prachu alebo peľu zohrávajú aj okolité kopce. Posledne padal peľ na našom území v roku 1987 a predtým asi v roku 1981 dážď so žltým saharským pieskom.

KATÓDOVÁ VAŇA

27. mája bola uložená prvá katódová vaňa zo 172 do priestoru budúceho elektrolyzéra. V starých cenách ZSNP platil za jednu vaňu 645.000 korún, v nových cenách viac ako milión Kčs. Preprava jednej vane stojí 36.500 korún a bolo zabezpečované výrobcom – Uničovskými strojárňami.

ŠPORTOVÝ ÚSPECH

Žiarskej volejbalistky, účastníčky I. celoštátnej ligy, nás úspešne reprezentovali najprv v holandskom Saint Anthonise, potom v nemeckom Vorchheime a v dňoch 27. – 31. mája boli hosťami v talianskom meste Varese.

Turnaj, ktorého boli účastníkmi absolvovali s týmito výsledkami:

Žiar - Sumirago 0:3

Žiar - Varese Geminy 3:2
Žiar - Navara 3:2

VOĽBY V ŽIARI NAD HRONOM

V dňoch 5. a 6. júna voľby s týmito výsledkami:

Strana Hnutie	Počet hlasov v %		
	Snem. ľudu	Snem. národov	SNR
Hnutie za demokratické Slovensko /HZDS/ Slovenská národná strana /SNS/ Strana demokratickej ľavice /SDL/ Občiansko – demokratická únia /ODU/ Demokratická strana a Občiansko – demokratická strana /DS a ODS/ Slovenské kresťansko – demokratické hnutie /SKDH/ Kresťansko – demokratické hnutie /KDH/ Sociálni demokrati /SD/ Strana zelených /SZ/ Rómska občianska iniciatíva /ROI/	44,86 19,12 17,69 2,8 2,98 2,75 2,03 2,20 1,85 0,60	47,19 17,56 17,03 2,8 2,91 2,65 2,02 2,15 1,95 0,63	52,48 13,39 13,27 2,8 2,54 2,25 1,91 1,62 1,61 0,36

Komunistická strana nezískala ani 1% hlasov.

Strana slobody a Slovenské národné zjednotenie, Slovenská ľudová strana a iné menšie strany nezískali potrebný počet hlasov pre zastúpenie v parlamente.

JUBILEUM OBCHODNEJ AKADÉMIE

Oslavy 25 – ročného jubilea sa uskutočnili 5. júla. Zakladaciu listinu služieb – v tom čase pod názvom Stredná škola ekonomiky služieb, vydala dňa 1. júla 1967 Rada stredoslovenského Krajského národného výboru v Banskej Bystrici. Do funkcie riaditeľa bol menovaný Ing. Ján Mišurda. Škola začala pôsobiť v šk. roku 1967/1968 1. septembra. Prijímacie skúšky do I. ročníka sa konali na Gymnáziu v Žiari nad Hronom. Na gymnázium bol vtedy riaditeľom Dimitrij Utešený, rodák z Olomouca. Štúdium v prvom roku existencie školy začalo v dvoch prvých ročníkoch ekonomiky služieb a jednej triede dvojročného štúdia hospodárskej administratívy. Po troch rokoch budova kaštieľa nestačila pre potreby školy, a tak ekonomická škola dostala bývalú národnú školu na ulici SNP č. 40. Takto sa vytvorili podmienky pre 12 klasických tried, 6 odborných učební a päť kabinetov. Škola počas svojej 25 – ročnej histórie vychovala 2.200 absolventov, z toho 115 v štúdiu popri zamestnaní.

V roku 1991 došlo k zmene vo funkcii riaditeľa – Ing. Jána Mišurdu, ten viedol školu 23 rokov ako vynikajúci pedagóg a organizátor, vystriedala ho Mgr. Anna Šípošová, ktorá dovtedy vyučovala jazyk francúzsky a jazyk ruský. V roku 1990 bola stredná ekonomická škola premenovaná na Obchodnú akadémiu.

NOVÝ GENERÁLNY RIADITEĽ

Ing. Ľ. Černák sa stal ministrom slovenskej vlády poverený riadením ministerstva hospodárstva, priemyslu, obchodu a cestovného ruchu. Na jeho miesto na mimoriadnom zasadaní 22. júna zvolilo predstavenstvo akciovej spoločnosti nového generálneho riaditeľa ZSNP 40 – ročného Ing. Jozefa Pittnera, rodáka z neďalekej Bukoviny. Predtým pôsobil vo funkcii obchodno – výrobného riaditeľa. Je ženatý má tri deti a býva v Žiari nad Hronom. Na jeho miesto – za obchodno-výrobného riaditeľa ZSNP a.s. bol menovaný Ing. Jozef Zúbrik, narodený v r. 1949 v Žiari, dovtedy pracoval ako vedúci odboru riadenia výroby.

VYUŽITIE SEMTEXU

Noviny Hutník priniesli 17. júla článok s titulom „Naplnenie obáv nehrozí“. Je to odpoveď na telefonát jedného zamestnanca, ktorý protestoval proti zriadeniu strelnice na kalovom poli. Má obavy, že otrasy a tlakové vlny môžu poškodiť budovy v okolí, ale i samotné kalové pole. Apeloval na viacerých miestach, no strelia sa ďalej. Strelbou za pomoci semtexu vyrábajú pracovníci závodu opravy a údržba bimetalu FeAl, ktoré sú nevyhnutné pre spojenie hliníkovej a ocelevej časti anódovej tyče. Pre novú elektrolýzu je treba 6.000 kusov bimetalov. Ročná potreba je asi 300 kusov. Sila jedného výbuchu sa rovná 3 kg TNT/Trinitrotoluénu“ a možno ju prirovnať k výbuchu delostreleckého granátu. Strelnica si vyžadovala napr. elektrostatickú podlahu pre ovládanie elektrického náboja, pracovníci musia mať špeciálny odev a pomôcky. Inšpektorát bezpečnosti práce projekt preskúmal a doporučil.

ZMENY VO FUNKCIÁCH ZSNP a.s.

Ing. Július Tóth požiadal o pozastavenie členstva v dozornej rade z dôvodov menovania do funkcie ministra financií SR. Za predsedu dozornej rady bol navrhnutý a schválený námestník ministra financií Ing. Marian Tkáč. To sa stalo 31. júla. Ing. M. Tkáč na zasadaní 11. novembra oznámil ukončenie členstva v orgánoch ZSNP, keďže bol vymenovaný za viceguvernéra ŠBČS. Za predsedu dozornej rady ZSNP bol zvolený generálny riaditeľ spoločnosti VW /WOSKSWAGEN/ Bratislava Jozef Uhrík.

CENY POTRAVÍN RASTÚ

Druh potraviny	Cena v roku		v Kčs
	1990	1992	
1 kg chlieb biely	4,-	11,-	
chlieb čierny	3,-	11,-	
1 rožok	0,40,-	1,-	
1 kg ryže	10,-	17,50,-	

1 kg cukor	7,30,-	15,-
25 dkg masla	8-10,-	21-24,-
1 l mlieka	2,-	6,60,-
mlieka plnotučného	3,10,-	7,70,-
1 l liehovín /vodka/	80,-	100,-
1 l vína	28-30,-	33-49,-
¾ l pohár jahôd	15,50,-	25,-
marhúľ	10,80,-	21,-
2 dcl horčice	4,90,-	7,20,-
1 kg pomarančov	14,-	17,50,-
citrónov	8,-	18,-
jablák /mimo sezóny/	3-7,-	14-18,-
cibule suchej	6,-	9,-
cesnaku	22,-	40,-
mrkvy	6,-	9,-
banánov	8-15,-	20-22,-
zmrzlina malá	1,-	2,-
veľká	2,-	4,-
0,5 l piva 10°	1,50,-	4,10,-
piva 12°	2,50,-	5,50,-

MATIČNÝ LITERÁRNY VEČER

19. novembra usporiadala Miestna organizácia Matice slovenskej literárny večer o rodákovi zo Sv. Kríža nad Hr. Jozefovi Hurtíkovi, ktorý si dal pseudonym Čajka. Dramatizované pásmo pripravila a viedla predsedkyňa MO – Matice slovenskej, profesorka Margita Dodeková.

ŠKODLIVINY

Červený a hnedý kalový odpad zaberá desiatky hektárov pôdy. Odhaduje sa na vyše 50 miliónov ton. Je sľúbená odmena milión korún tomu, kto navrhne vhodný spôsob jeho využitia. Podľa paragrafu 12 zákona SNR č. 11/92 a dohody s obvodným úradom boli predložené žiadosti na emisné limity pre závody Energetické hospodárstvo, Kysličníkáreň, Zlieváreň, Alufinál a.s. a Sloval a.s. V zmysle uvedeného zákona a rozhodnutia Obvodného úradu bude ZSNP a.s. platiť za znečistenie ovzdušia, pôdy a vody. Poľnohospodárske organizácie žiadajú 31,5 mil. Kčs. Po protiposudku bola dohodnutá suma 18,9 miliónov Kčs. O náhrade škôd na okolitých lesoch zatiaľ k dohode nedošlo.

V prvom polroku kumulatív škodlivín: SO₂, prach a fluoridy predstavovali takéto údaje:

Lokatila	počet meraní	%nad NPK*	index znečist.
Lovča	489	0,4	102,7
Lovčica	500	0,0	100,5
Ladomerská Vieska	476	1,0	108,2

Hliník nad Hronom	532	0,2	102,2
Žiar nad Hronom	286	1,5	135,3
Žiarska oblasť	2.283	0,5	107,2

Prehľad ukazuje, že mesto Žiar nad Hronom je najviac kontaminované škodlivinami. Keďže i tu sa merania robia na rôznych miestach, možno konštatovať, že časti mesta pod vršky a pri IV. základnej škole sú najmenej kontaminované. *NPK – normálna prípustná kontaminácia.

POSLEDNÁ ROZLÚČKA

2. decembra odprevadili pracujúci ZSNP a občania mesta na poslednej ceste Ing. Františka Štuláka, dlhoročného riaditeľa Závodu SNP. Do žiarskej hlinikárne prišiel pracovať v máji 1952. Prešiel viacerými hospodárskymi funkciami. V roku 1969 bol menovaný za podnikového riaditeľa. Pod jeho vedením došlo v ZSNP k výraznému zvýšeniu podielu finálnej výroby a jej postupnému zvyšovaniu. Narodil sa 30. augusta 1922 v Ružomberku.

ZO ZASADNUTÍ MESTSKEJ RADY

Január 92

Ing. Vladimír Kiaček, zástupca prednostu mestského úradu, predkladá informáciu o plnení rozpočtu za uplynulý rok. Príjmy v roku 1991 boli splnené na 100,8% a výdavky neboli dočerpané o 10 mil. Kčs. Prísľub na dotácie nie je. Rozpočet sa bude odvíjať od toho, v akom rozsahu pôjde mesto do komplexnej bytovej výstavby. Plánované sú tieto finančné čiastky:

Krytá plaváreň	15 miliónov Kčs
Skládka PDO	2,2 mil.
Centrálna autobusová zastávka	600 tis.
Zimný štadión	2 mil.
Drobné výdaje	2 mil.

Ďalej sa mestská rada zaoberala priebehom inventarizácie hnutel'ného majetku mesta z dôvodov delimitácie a zrušenia detských jaslí.

Február 92

Mestská rada sa zaoberala podrobným rozborom príjmovej a výdajovej časti rozpočtu. Rozpočet za rok 1991 bol v príjmovej časti splnený na 102,39%, v časti výdavkov na 88,32%. Primátor k tomu uviedol:

„Splnením rozpočtu za rok 1991 som spokojný. Neočakával som tak vysoké príjmy. To je dobrý predpoklad pre vstup do roku 1992. Ďalej hovoril o združovaní finančných prostriedkov v investičných akciách, plynofikácii Lutily a finančnom vysporiadaní s Lutilou a Ladomerskou Vieskou. Na 20. februára bolo zvolané mimoriadne zasadnutie mestskej rady, ktoré otvoril primátor mesta. Povedal, že mestské zastupiteľstvo by malo schváliť erb, vlajku, pečať a farby mesta, ďalej by malo rozhodnúť o premiestnení sochy L. Exnára. Prejednálo sa niekoľko žiadostí o zníženie poplatku za predaj alkoholu a tabaku so zamietavým vybavením.

Marec 92

Na zasadnutí mestskej rady boli doporučené základné atribúty mesta – pečať, vlajka, erb a farby. Hovorilo sa o odpredaji budovy Správy cestovného ruchu odbočke Colnica Žiar nad Hr. a o využití parcely, ktorá bola majetkom SCR. JUDr. J. Salay, zástupca primátora informoval o zásadách pre pridelovanie bytov. Primátor navrhol celú agendu pridelovania bytov presunúť na Mestský podnik – Správa bytového hospodárstva, a to od 1. apríla. Ďalej bol schválený príspevok pre folklórny súbor HRON 5.000 Kčs. Prerokovali sa otázky ekonomických prenájmov, využívania priestranstiev v meste a pod.

Apríl 92

V programe boli otázky požiarnej techniky v meste a celkovej činnosti požiarnych zborov a útvarov.

Ing. Minka informoval o činnosti komisie vytvorenej na posúdenie hraníc medzi Ladomerskou Vieskou a Žiarom nad Hr. Primátor mesta a MUDr. Hlavníčka informovali o opatreniach na zabezpečenie čistoty vody v súvislosti s anonymným oznámením v mene Hnutia chémiou k spravodlivosti. Bol daný súhlas na umiestnenie prevádzok súkromných podnikateľov s tým, že rozsah a charakter služieb bude v súlade so zdravotno – hygienickými predpismi. Bol schválený k úhrade príspevkov na Združenie miest a obcí Slovenska v sume 10.000 korún. 30. apríla sa konalo zasadnutie mestskej rady. Predmetom rokovania boli otázky individuálnej bytovej výstavby. Primátor uviedol štyri polohy na ľavej a pravej strane pod Šibeničným vrchom. Pri krátkodobých zámeroch by vyhovovali lokality 1 – 3, pri dlhodobých, lokalita č. 4 na Slnečnej stráni. Ďalej boli na programe otázky využiteľnosti objektov niektorých detských jasiel: boli odsúhlasené umiestnenia prevádzok na podnikania v meste, zamietli sa niektoré požiadavky na poskytnutie finančných prostriedkov a zníženie poplatkov z predaja alkoholu a tabakových výrobkov. Schválené boli niektoré prenájmy a nájomné zmluvy, ako aj finančné príspevky na športové podujatia v meste. Bola tiež prerokovaná príprava volieb do zastupiteľských zborov.

Máj 92

Primátor mesta informoval o niektorých zmenách – členstva v mestskej rade sa vzdal MUDr. Ivan – na jeho miesto bol navrhnutý Ing. Michal Novotný. Do funkcie vedúceho technicko – investičného oddelenia, výberová komisia určila Ing. Darinu Evu Stasselovú. Zamietnutý bol návrh vybudovať vodnú elektráreň na mieste vypáleného mlyna. Prerokovala sa sťažnosť obyvateľov Hviezdoslavovej ulice na podnikateľské aktivity Antona Mergu, ktorý robí nevhodné architektonické úpravy vo dvore a na budove svojho pohostinstva. Bola schválená čiastka 2000 korún na Deň detí. Doporučili tiež ekonomické prenájmy niektorých objektov v meste.

Jún 92

Mestská rada sa zaoberala otázkami prípravy a realizácie občianskych obradov. Zvlášť bola pripomienkovaná úroveň obradov na cintoríne.

JUDr. J. Salay podal informáciu o stave kroniky. Do roku 1989 je kronika spracovaná a uložená v trezore. Do konca augusta má byť PhDr. Beňom spracovaná textová časť od roku 1990. Boli schválené finančné príspevky pre

tenistov a pre Slovenský zväz sluchovo postihnutých a pre tábor ochrancov prírody. Primátorovi bola odsúhlasená úhrada školného v sume 14. 900 korún. Neschválili zníženie poplatkov za prenájom a žiadosť o pridelenie pozemku na výstavbu evanjelickej modlitebne.

Júl 92

Primátor mesta informoval ohľadom cintorína v Horných Opatovciach, kde hlavný architekt mesta vyjadril názor, že po vhodnej úprave môže byť cintorín uchovaný ako pamiatka na bývalú obec. Bola schválená projektová dokumentácia na stavbu sociálnych zariadení na centrálnej autobusovej zastávke. Ako realizátor bola vybraná stavebná firma Ing. Lindera. Bolo doporučené na ul. Hutníkov vyčleniť jeden dom a využiť ho ako ubytovňu pre sociálne slabšie vrstvy. Ing. Minka vystúpil s návrhom na preverenie stavu židovského cintorína v Žiari nad Hronom.

August 92

Na zasadnutí boli prítomní zástupcovia volejbalu TJ ZSNP, ktorí podali žiadosť o poskytnutie príspevku 150.000 korún na volejbal z rozpočtu mesta. Rada žiadosti vyhovelá za podmienok, že na dresoch bude vyznačený erb mesta. Prijali návrh na doplnenie návrhu na zmenu rozpočtu mesta, súhlasili s odpustením poplatkov Mestskému podniku SVPS za predaj alkoholu a tabakových výrobkov za rok 1992 od PJ LUNA s podmienkou, že za cenu odpustených poplatkov sa uskutočnia modernizačné a rekonštrukčné úpravy na tomto zariadení. Bol schválený postup pri konaní I. Žiarskeho jarmoku v dňoch 16.-18. októbra s príslušným organizačným zabezpečením pod vedením JUDr. Jozefa Salaya

September 92

Mestská rada sa zaoberala realizáciou návrhov generelu zelene mesta. MUDr. Hlavníčka doporučil doplniť existujúci dokument Zdravé mesto o celkovú koncepciu, ktorá vychádza z podmienok životného prostredia a jednotlivé celky zelene riešiť komplexne a esteticky. Zamietnuté boli požiadavky na poskytnutie finančných čiastok na športové účely, pre nedostatok finančných prostriedkov.

November 92

Na mimoriadnom zasadnutí sa stretla mestská rada, aby zaujala stanovisko k zriadeniu Cirkevnej základnej školy. K predmetnému návrhu sa vyjadrili všetci členovia. Mestská rada návrh prijala a súhlasí so zriadením cirkevnej základnej školy v našom meste. 19. novembra na mestskej rade bol prítomný R. Mesároš, riaditeľ podniku SVPS, ktorý informoval o stave v centrálnej výrobni jedál. Bolo uložené zriadiť do konca I. štvrtroka predajňu polotovarov v meste a zvážiť možnosti vytvorenia ďalších pracovných miest pre centrálnu výrobu jedál a požiadať úrad práce o príspevok. Ďalej boli predmetom rokovania otázky, návrhy a pripomienky k zápisom do kroniky mesta za roky 1990 – 1991. Mestská rada súhlasila so zakúpením dvoch glukomerov pre diabetikov z prostriedkov mesta a s ich umiestnením v objekte sociálneho strediska Červeného kríža. Doporučila mestskému úradu vyhlásiť súťaž o vianočnú výzdobu mesta. Súhlasila s prenájomom pozemkov na zriadenie strážneho parkoviska a odťahovej služby, ako aj so žiadosťou Okresnej správy ciest o odkúpenie pozemkov o výmere 8.750 m² za

554,085 Kčs, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území H. Opatoviec. Ing. Minka podal informáciu o spracúvaní dejín H. Opatoviec p. Koštom. Rada súhlasila s vyplatením zálohy 5.000 korún a po prepísaní a doplnení pripomienkami posudzovateľov, doplatiť dohodnutú čiastku do výšky 20.000 korún.

December 92

JUDr. J. Salay predložil na rokovanie stanoviská Nemocnice s poliklinikou a Obvodného úradu v Žiari na vytvorenie zariadenia azylového typu v meste. Ďalej zoznamil so žiadosťou Rímsko – katolíckeho farského úradu o poskytnutie finančných prostriedkov na výmenu krytiny strechy, potrebu náteru okien, fasády a plynofikácie fary. Na uvedené účely bola odsúhlasená čiastka 150.000 korún. Boli tiež odsúhlasené finančné príspevky na vianočné, športové a kultúrne podujatia. Primátor mesta oboznámil s návrhom personálnych zmien v mestskej polícii.

17. novembra sa konalo mimoriadne zasadnutie mestskej rady, na ktorom primátor informoval o zriadení komisie pre konkurzné jednanie o výbere riaditeľa Nemocnice s poliklinikou, ďalej predložil návrh na uvoľnenie z funkcie náčelníka Mestskej polície Ing. J. Hrmu k 31. dec. a navrhol do tejto funkcie 37 – ročného Petra Gašpara, ktorý bol predtým veliteľom dopravnej hliadky a neskôr zamestnancom ZSNP. Návrh primátora menovať do funkcie prednostu Mestského úradu v Žiari Ing. Milana Šťastného, riaditeľa Mestského podniku Správy bytového hospodárstva, mestská rada neprijala a primátorovi doporučila, aby vybral sám vhodného kandidáta.

ZMENY V KULTÚRE

V polovici decembra bola z funkcie vedúcej Mestského kultúrneho strediska uvoľnená Eva Tóthová a do tejto funkcie bol menovaný Mgr. Július Katina, 42 – ročný, ktorý predtým pôsobil v Regionálnom kultúrnom stredisku.

SPOLOČNÉ ROĽNÍCKE DRUŽSTVO ŽIAR N. HR.

V roku 1992 toto družstvo obhospodarovalo 2.155 ha poľnohospodárskej pôdy v štyroch katastrálnych územiach – Žiar nad Hr., Lutila, Šašovské Podhradie a Krahule. Hlavné výrobné zameranie rastlinnej výroby predstavuje výroba obilnín, strukovín, krmovín a olejní. V živočíšnej výrobe, hlavne výroba mlieka, hovädzieho a bravčového mäsa. Celý rok bol ovplyvnený procesom transformácie družstiev. Predstavenstvo SRD vypracovalo časový harmonogram transformácie v zmysle zákona č. 42/1992 Zb. Prvé valné zhromaždenie sa zišlo 23. mája v MsKS a zvolilo 11 – člennú transformačnú radu, ktorá dohliadala na celý priebeh transformácie a vypracovanie transformačného projektu, ktorého najdôležitejšiu časť tvorilo vyčíslenie čistého imania družstva. Toto imanie, určené k rozdeleniu na majetkové podiely, predstavovalo čiastku 65,597.000 korún, z toho 50% podľa výmery pôdy – 32,799.000, 20% podľa počtu odpracovaných rokov - 13,119.000 a 30% podľa hodnoty majetku prevzatého družstvom – 19,679.000 kor. Vyčíslené čisté imanie sa rozdelilo podľa kritérií určených zákonom 741 oprávnených osôb / 304 členov družstva a 437 nečlenov – vlastníkov pôdy.

Druhé valné zhromaždenie sa konalo 5. decembra v Dome kultúry ZSNP za prítomnosti 402 oprávnených osôb. Transformačný projekt bol schválený tak ako

bol predložený. Potom družstvo pristúpilo k výpočtu majetkových podielov. Zápisom do obchodného registra sa úspešne ukončil celý proces transformácie poľnohospodárskeho družstva. V roku 1992 družstvo zápasilo so značnými nepriaznivými ekonomickými vplyvmi – konkrétne došlo k podstatnému zníženiu subvencií a dotácií a nastal podstatný nárast materiálnych nákladov ako vstupov do výroby, pričom porovnateľné ceny vlastných produktov určených na realizáciu zaznamenali iba mierny nárast. To sa zákonite prejavilo negatívne v dosiahnutom koncoročnom hospodárskom výsledku, keď družstvo dosiahlo stratu vo výške 12,5 mil. korún. Vedenie družstva preto vylúčilo zo svojho programu výrobu poľnohospodárskych produktov, ktoré boli vysoko stratové a pristúpilo i k redukcii pracovníkov s trvalou pracovnou účasťou v dôsledku likvidácie niektorých prevádzok. Je to však len čiastočné odloženie problému...

1993

Vo štvrtok 31. decembra 1992 – na Silvestra

- sa žiarske Námestie Matice slovenskej stalo miestom privítania Nového roku 1993 a vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Pred vchodom do budovy Okresného úradu bola umiestnená veľkoplošná obrazovka, z ktorej mohli občania, ktorí sa tu zišli, sledovať posledný silvestrovský program federálneho vysielania.

Ako na tieto chvíle spomína Dr. Ladislav Beňo, kronikár mesta.

„Desať minút pred polnocou zazneli posledné prejavy federálnych politikov. Za českú stranu prehovoril Ján Stránsky, za slovenskú Michal Kováč. Oba prejavy boli pekné, plné pochopenia a tolerancie.

Po prejavoch – dve minúty pred polnocou – začalo snímanie federálnej zástavy. Posledný krát sa spievala so všetkou poctou česko – slovenská štátna hymna. Za zvukov slovenskej časti hymny sme videli na obrazovke vztyčovanie slovenskej zástavy“

Námestie sa zaplňalo až do jednej hodiny po polnoci. Bolo tu prítomných vyše 1500 ľudí, ktorí si navzájom blahoželali ku vzniku samostatnej Slovenskej republiky a do Nového roku si želali najmä zdravie a šťastie. Po občerstvení, kde nechýbal horúci čaj s rumom, šampanské a varené víno, sa ľudia pustili aj do tanca – veď bola studená noc, mínus 10 °C pod nulou. Počas celej slávnosti, ktorú pripravil Mestský úrad a Mestské kultúrne stredisko, poletovali nad mestom farebné svetlice, petardy a rôzne ohňostroje, ktoré víтали prvé ráno Slovenskej republiky.

Elektifikácia trate

1.januára bola dokončená elektrifikácia trate na úseku Žiar nad Hronom – Levice, ktorá trvala dva roky. Trakčné vedenie je napájané striedavým prúdom vysokého napätia 25 KW.

Na úrovňových priecestiach je povolená výška nákladu 4,8 m. Keďže trať Žiar nad Hronom – Hronská Dúbrava nie je elektrifikovaná, stala sa železničná stanica v Žiari nad Hronom miestom výmeny elektrických lokomotív za dieselové.

Zahranční jazykóví lektorí

Dom kultúry pracujúcich ZSNP je organizátorom jazykových kurzov ako aj jazykových príprav pre záujemcov. Svoju snahu o čo najvyššiu kvalitu výraznou mierou podporujú aj zahraniční jazykóví lektorí. Napríklad jazykóvý kurz angličtiny viedla lektorka Dianne Lynn Yoshiko Ksdonaga z Kanady. Svojou kvalitnou lektorskou prácou si vyslúžila ponuku na pokračovanie prednáškovej činnosti v Japonsku. Ďalším lektorom pre šk. rok 1992 – 1993 bol Suroock Alvi – 23 ročný Kanadčan, ktorého pôvod je v Pakistane. Mestské zastupiteľstvo odsúhlasilo na pobyt tohto lektora sumu 6000,- Sk. 22 – hodinový úväzok dostal na gymnázium a na II. základnej škole. Bol musulmanského vierovyznania. Profesori z gymnázia ho považovali za lajdáka – chodil neskoro alebo vôbec nie na hodiny. Nakoniec zmluvnú lehotu nedodržel, v polovici šk. roku odišiel a do Žiaru sa vôbec nevrátil. Od 18. januára vyučuje angličtinu Patrícia Elisar zo štátu Ohio v USA, z mesta

Athens – pôsobí len na gymnáziu. S jej prácou sú spokojní samotní žiaci a to je v tejto práci to hlavné...

Šokujúce údaje

26. januára prišli do Závodu SNP a.s. zástupcovia firmy IMPAC so sídlom v USA, ktorých závod pozval, aby zistili postoje zamestnancov, analyzovali využívanie pracovnej doby a možnosti úspor v nákladoch.

11. februára sa zástupcovia firmy zišli s členmi predstavenstva dcérskych spoločností a zástupcami odborov, aby podali informáciu s týmito výsledkami:

- 53 percentné využívanie pracovnej doby spôsobené neschopnosťou majstrov sledovať pridelenú prácu. Keď sa majstri vzdialili, trátili sa z pracovníka aj robotníci...

- Zamestnanci si sami určujú pracovné tempo. Na naše normohodiny by bolo možné urobiť ďaleko viac práce. Z toho je zrejmé, že za menej roboty platíme viac ako je nutné, čo má za následok znižovania zisku...

- Sú veľké možnosti v znižovaní energetických nákladov. V areáli závodu uniká množstvo pary, vzduchu, vody.

Pracovné priestory sú prekuréné. Teplo uniká otvorenými alebo rozbitými oknami. Podľa odhadu IMPACu je možné znížiť energetické náklady na 10%.

Na základe zistených skutočností vypracuje firma IMPAC projekt na zlepšenie situácie. Ak ZSNP tento príjme, firma v závode inštaluje systém IMPAC a zaučí zamestnancov závodu s cieľom dosiahnuť podstatné úspory – hovorí sa v pracovnej štúdii.

Francúzski divadelníci u nás

1.marca zavítal do Žiaru nad Hronom detský divadelný súbor LA PETITE SCENE z francúzskeho Toulouse, ktorý vedie pani Marie Claude Baboulene.

Súbor prišiel na pozvanie základnej umeleckej školy a jej divadelného súboru ATĎ, ktorý vedie pani Irena Novotná. Takto sa stretli nielen dva detské divadelné kolektívy, ale aj dva pohľady na súčasné detské divadlo vychádzajúceho z francúzskeho a slovenského kultúrneho prostredia. Typ našej umeleckej školy, ktorá integruje všetky druhy umenia, nám francúzski hostia úprimne závideli. Ich reakcie na život u nás boli pozitívne, ani nie tak v materiáloch ako v duchovnom zmysle slova. Zaujala ich srdečnosť a pohostinnosť našich ľudí – deti sa znamenite cítili v rodinách hostiteľov, navzájom konverzovali francúzsky i anglicky a dobre sa dohovorili.

Francúzsky súbor navštívil okrem základnej umeleckej školy aj IV. základnú školu, kde sa im dostalo milého privítania vo francúzskom jazyku.

V stredu 3. marca sa predstavili na javisku MsKS verejnosti obidva súbory. Francúzi uviedli hru DIETĀ A ČARY od autorky Collette, domáci súbor Kyrmezerovu hru O BOHATCI A LAZAROVI. Ich vystúpenia sledovali žiaci základných a stredných škôl nielen zo Žiaru, ale i B. Štiavnice, Žarnovice a okolitých obcí. Mladých divadelníkov prijal zástupca primátora mesta JUDr. Jozef Salay. Pri tejto príležitosti sa zapísali do Pamätnej knihy mesta s týmto textom:

„Skupina francúzskeho divadla, ktorá prišla z Toulouse, vám ďakuje za vrelé prijatie, ktoré ste pre nás pripravili. Vašu srdečnosť sme prijali s radosťou. Táto jednota daná divadlom zanechá veľkú trvalú spomienku vo všetkých“.

M. C. Baboulene

Pri tejto príležitosti bol náš súbor pozvaný na Medzinárodný festival detského divadla v máji 1993.

Prirodzená vegetácia

Na povrchu haldy hnedého kalu sa objavila vegetácia, hoci kal mal vysoký obsah alkálií a absolútny nedostatok humusu. Na kalovom poli rastú trvalé drevité rastliny: svíb krvavý, vrba rakyta, vrba popolavá, breza plstnatá, ruža šíповá. Rastú tu aj jednoročné rastliny: púpava lekárska, pyštek obyčajný, divozel veľkokvetý, podbeľ liečivý, komonica lekárska, ostropes obyčajný, palina obyčajná, smlz chĺpkatý, horčica žltá.

Nie ich je veľa, ale príroda už napráva následky priemyselnej činnosti človeka aj v žiarskej kotline.

Tanečníci vo Francúzsku

Tanečná škola pri Mestskom kultúrnom stredisku v Žiari nad Hronom dostala ponuku nominovať tanečný pár na svetovú súťaž FRENCH WORLD OPEN PARIS, ktorá sa konala 10.-12. apríla v Paríži. Nominovaný bol pár tanečnej kategórie B – Michal Barniak a Lena Veselá pod vedením trénerov Ľubice a Karola Kristovcov. Siedmy ročník súťaže pozostával zo súťaží v štandardných a latinsko – amerických tancoch v jednotlivých skupinách. Pre amatérov, profesionálov, juniorov do 20 rokov a seniorov do 35 rokov. Žiarski tanečníci sa prezentovali v skupine juniorov, kde podali veľmi dobré výkony. Na postup do ďalších kôl im chýbali len dva body od rozhodcov.

Skúsenosti, ktoré si zo svetovej súťaže odniesli boli však veľké.

Volejbalový turnaj

1.mája sa uskutočnil z iniciatívy volejbalového klubu Slovsport II. ročník turnaja o cenu primátora mesta v kategórii starších žiačok za účasti 12 družstiev z celej Slovenskej republiky. Hralo sa v dvoch telocvičniach – v III. a IV. základnej škole. V každej zápolilo šesť družstiev a hralo sa systémom každý s každým.

Žiarske reprezentantky vyhrali všetky zápasy 2:0 na sety. Vo finále s dievčatami z Levíc vyhrali 2:1 na sety a tým vyhrali aj celý turnaj.

Reprezentačná zostava: Franková, Jelžová, Lajčiaková, Pulišová, Salayová, Škarbová, Šupková.

Jednorázová sociálna pomoc

Pre posudzovanie žiadostí o jednorázovú sociálnu výpomoc bola pod vedením zástupcu primátora mesta na podnet mestského zastupiteľstva zriadená komisia. Táto posudzuje žiadosti od občanov, analyzuje ich a svoje rozhodnutia o priznaní, či zamietnutí jednorázovej sociálnej výpomoci predkladá na podpis primátorovi mesta. Takto je zabezpečená maximálna objektívnosť posudzovania žiadostí. V uplynulom období o túto pomoc požiadalo 62 občanov. Komisia odporučila 20 žiadostí vybaviť kladne. Sociálne dávky sa pohybovali v rozpätí od 500 do 4 000,- Sk. Takto bola rozdelená finančná čiastka 30 000,- Sk. V štyroch prípadoch boli poskytnuté poukážky na nákup základných potravinových článkov a na kúpu digestora.

Medzinárodný úspech súboru „ATĎ“

Koncom mája sa vrátil zo zájazdu a hostovania na Medzinárodnom festivale detského divadla (25. – 28. mája) z francúzskeho Toulouse náš detský divadelný súbor ATĎ, ktorý pôsobí pri Základnej umeleckej škole.

Na festivale sa predstavil s hrou podľa Pavla Kyrmezera O BOHATCI A LAZAROVI. V konkurencii detských divadelných súborov z Anglicka, Španielska, Talianska, Maďarska, Ukrajiny a viacerých súborov domácich. Vystúpenie nášho súboru patrilo k vrcholu festivalu a malo vynikajúci ohlas.

Členovia súboru aj takto získali nezabudnuteľné zážitky a motiváciu pre svoju ďalšiu prácu. Hneď po návrate sa súbor zúčastnil celoslovenskej prehliadky Bábkárka Žilina, kde získal cenu detskej poroty za najkrajšie predstavenie prehliadky.

Zdravie pre všetkých

...choroba len pre jedného – aj tak by sa dala chápať analýza a vývoj chorobnosti a s tým súvisiace príčiny smrti občanov nášho mesta, ktorú vykonal Ústav hygieny a epidemiológie v Žiari. Čo hovoria výsledky:

- 1 – úmrtnosť na choroby srdca a ciev je 53,01 % zo všetkých úmrtí
- 2 – ďalšie príčiny sú nádory, chronické choroby dýchacích orgánov, duševné a nervové choroby, úrazy a iné.

Rizikóvymi faktormi pre vznik väčšiny chorôb sú: fajčenie, alkoholizmus, nesprávna výživa, obezita, nízka fyzická aktivita, psychický stres a ďalšie.

Prešetrenie zdravotného stavu pracovníkov Závodu SNP sa uskutočnilo v mesiacoch júl – august 1993 jednak dotazníkovou formou o spôsobe dodržiavania životosprávy, ako aj skúmaním výsledkov po odbere krvi na vyšetrenie cukru, cholesterolu, jeho nosičov, ako aj na tuky a enzýmy. Vykonali sa tiež klinické vyšetrenia.

Spracované materiály sa stali predmetom štatistickej analýzy a získané údaje boli podkladom pre spracovanie intervenčného programu s cieľom zlepšenia zdravotného stavu občanov.

Občania, u ktorých boli zistené patologické hodnoty, boli prevzatí na komplexné vyšetrenia, prípadne do liečebnej starostlivosti odborníkov Nemocnice s poliklinikou v našom meste.

Obraz hospodárskej recesie v ZSNP

Komplikovaný hospodársky vývoj sa v prvej polovici roka 1993 dotkol aj dcérskych spoločností ZSNP. V ALUFINALE a.s. zaznamenali 20 % pokles objemu výroby pre nedostatočný odbyt výrobkov. V žaluziarni klesla výroba o 10 %, v lisovni a anodickej oxidácii profilov o jednu tretinu, výroba stavebných Al prvkov o 30 %. Len výrobňa túb a lanovňa mali výrobnú kapacitu pokrytú odbytom. Dôsledkom tejto situácie bolo týždňové odstavenie výroby, dovolenka v anodickej oxidácii profilov, o jeden deň skrátený pracovný týždeň v lisovni a vo výrobe stavebných prvkov.

Príčiny: insolventnosť odberateľov, obmedzená investičná výstavba a rozdelenie ČSFR na dva samostatné subjekty medzinárodného práva. Menej podstatné boli daňové zmeny, ktoré u všetkých firiem vyvolali nepriehľadnosť. Na západných trhoch totiž došlo k nárastu konkurenčných tlakov, ktoré značne komplikovali naše presadenie sa na nich. Finančný riaditeľ a.s. ZSNP Ing. Stanislav Drgoňa uvádza, že zisk za rok 1992 bol 207 miliónov Sk, čo bolo menej oproti predpokladom. Dosiahnúť vyšší zisk nebolo v silách ZSNP, lebo cena hliníka na svetových trhoch bola nízka – priemerne 1152 US dolárov za tonu Al.

ALUFINAL a.s. v roku 1992 napr. vyprodukoval hrubý zisk 98 mil. 520 tisíc Sk, z ktorého odvod do štátneho rozpočtu predstavoval 54 mil. 132 tis. Sk.

Bolo veľa objednávok na malé množstvo výrobkov, čo vytváralo zvýšené nároky na prácu, na technickú prípravu výroby, na expedíciu, obchodnú činnosť. V tomto období bolo konštatované, že aktivizácia výroby v ZSNP je v budúcnosti podmienená výstavbou objektov, na ktoré je treba práve veľké množstvo doplnkov vyrábaných v ALUFINALE.

Tour de Slovaquie

V dňoch od 3. do 12. augusta sa konali Medzinárodné cyklistické preteky OKOLO SLOVENSKA, na ktorých bolo mesto Žiar nad Hronom sedemkrát etapovým centrom.

Účastníci pretekov boli z týchto štátov: Slovensko, Česko, Poľsko, Nemecko, Grécko, Rusko, Holandsko, Sýria, Ukrajina, Bulharsko, Taliansko a Kherson.

Víťazom pretekov sa stal Ukrajinec Sergej Gončar, ktorý vyhral auto značky Favorit.

Najlepším slovenským pretekárom bol Kurt Konrád, ktorý o nich povedal: „Bolo to fantastické. Štiavnický okruh považujem za najťažší.“

Riaditeľ pretekov Kamil Hořapka uviedol:

„Žiar sa zhostil pretekov vynikajúco. Sú tu pre šport zanietení funkcionári. Do Žiaru sa opäť radi vrátíme.“

O celkovom priebehu pretekov povedal:

„Žiar sa zhostil pretekov vynikajúco. Sú tu pre šport zanietení funkcionári. Bol to jeden z najlepších ročníkov, pretože sa bojovalo od prvej do poslednej etapy, do posledného metra. Občanom Žiaru želám, aby nebola nezamestnanosť a boli spokojní v našej samostatnej republike.“

Ing. Marián Futák, primátor mesta pri tejto príležitosti povedal: "Chcel som sa najprv poďakovať občanom za vytvorenie príjemnej športovej atmosféry. Z vystúpenia vedúcich mužstiev, novinárov a zainteresovaných funkcionárov bolo hodnotenie Žiaru ako etapového centra veľmi pozitívne. Samozrejme prispeli k tomu aj zástupcovia Kremnice, Banskej Štiavnice a Novej Bane. Vďaka patrí aj sponzorom...a všetkým občanom, ktorí svojou účasťou prispeli, aby 37. Medzinárodné cyklistické preteky okolo Slovenska prebehli dôstojne a športovo. „

Z cirkevného života

Veriaci nášho mesta poslali úprimné blahoželanie páterovi Emilovi Černajovi, ktorí sa 1. februára dožil sedemdesiat rokov a teraz pôsobí v ďalekej Austrálii. Zásľuhu na tom, že dva z troch zvonov na kostole v Žiari opäť zvoní má pán Ján Fajčík, ktorý ich chod starostlivo udržiava.

Cez prázdniny si pán dekan zašiel s niekoľkými deťmi na klzisko. Ako uviedol, na ľade prežili všetci kopu „srandy“ zábavy a radosti.

Do mesta zavítala kresťanská skupina mladých ľudí z Nórska. Svojim programom sa predstavili v mestskom kultúrnom stredisku.

Nová škola v meste

1.septembra začala svoju činnosť Základná škola Štefana Moyses. Je to už piata základná škola v našom meste.

Otvorenie sa začalo slávnostnou svätou omšou v kostole, ktorú celebroidal biskup Monsignor Rudolf Baláž. Vo svojej kázni okrem iného povedal: „Z tejto školy budú vychádzať žiaci, ktorí nebudú nikoho ohrozovať, ktorí sa budú snažiť vytvárať atmosféru slušnosti, ohľaduplnosti, znášateľnosti a dobroty...“

Pred prvým zvonitím celebrujúci biskup školu vysvätil. Ceremoniál otvárania sprevádzal destský spevácky zbor Holúbky z Kríža.

Potom primátor mesta Ing. Marián Futák odovzdal školu, ktorá má dvanásť učební a 320 žiakov, do opatery Mgr. Márii Ulrichovej, riaditeľke školy.

Pôžička Európskej banky

Dňa 6. septembra sa v Dome kultúry ZSNP a.s. konala verejná diskusia za prítomnosti zástupcov Európskej banky a zástupcov Závodu SNP a.s. v tom, či táto banka schváli pôžičku pre dokončenie Modernizácie výroby hliníka v ZSNP. Po viac ako 4 – hodinovej ťažkej diskusii bola pôžička schválená.

Investície banky pozostávajú z úveru 110 miliónov US dolárov a kapitálovej investície 15 mil. US dolárov do SLOVALCO a.s., novej spoločnosti vytvorenej zvlášť pre realizáciu tohto projektu. HYDRO ALUMINIUM, dcérska spoločnosť NORSK

HYDRO a.s. tiež vstúpila do SLOVALCO a.s. s kapitálom 15. mil. US dolárov. Fondy banky budú použité na financovanie dostavby už na 65 % dokončenej modernej elektrolýzy SLOVALCO, ktorá nahradí dve, životné prostredie znečisťujúce, elektrolýzy.

Financovanie Európskou bankou umožní dostavbu novej elektrolýzy, ktorá bude vyrábať 108 500 ton hliníka ročne. Spolu so spracovaním recyklovaného šrotu zo zlievárne a externých zdrojov by výroba mohla dosiahnuť 132 tis. ton za rok.

Nový komplex by mal spotrebu elektrickej energie len o 10% väčšiu než terajší. Toto zvýšenie by predstavovalo len 0,5 % celkovej výroby energie na Slovensku.

Uzatvorenie existujúcich elektrolýz bude mať priaznivý dopad na kvalitu ovzdušia a celkové zdravie občanov mesta.

Nižšie údaje porovnávajú atmosferické emisie pred a po dostavbe SLOVALCO:

	Fluoridy	Sadze	Prach	SO ₂	NO ₂
Súčasnosť	519	1 171	2 060	6 221	1 990
Budúcnosť	63	4	636	3 593	263

Údaje sú uvedené v tonách.

Stávkové kancelárie

V meste pracujú v súčasnosti štyri stávkové kancelárie, pobočky slovenských stávkových spoločností. Sú to: NIKÉ /1991/, ktorej vedúcim je Zoltán Hradský. Najväčšia výhra je 300 000 SK. Bežné výhry za týždeň od 20 do 60 tis. Denne sa v NIKÉ podajú tipy za 40 až 50 tis. SK. Najväčšia skupina vkladov je 30 – korunových. Manipulačný poplatok je 5%. Počet návštevníkov sa pohybuje od 800 do 1000. Najsilnejšími dňami sú piatky s počtom 2000 až 2500 tipujúcich. Na Slovensku má NIKÉ 114 pobočiek.

VICTORY (1991), ktorej vedúcou je Gabriela Braxatorová. Najviac záujemcov tipuje v utorok a v piatok, prevažne muži a dôchodcovia. Základný vklad je 20 Sk plus manipulačný poplatok. VICORY má na Slovensku 30 pobočiek.

TERNO (1992) je stávkovou kanceláriou, ktorá zaznamenáva niekedy väčšie vyplácania výhier ako je príjem z tipovania.

Priemerný denný príjem je 110 tiketov, pričom ťažisko klientely tvoria zamestnanci ZSNP do 30 rokov. TERNO má t.č. na Slovensku 28 pobočiek.

RENO 2000 je najmladšia stávková kancelária, ktorá vznikla v októbri t.r., pričom ako jediná nevyberá manipulačný poplatok. Základný najvyšší vklad je 20,- Sk a najväčšia výhra doteraz činila 6000,- Sk.

Najviac tipujúcich je vo štvrtok a v piatok. Vedúcim je Ramis Saliu, pričom kancelária má na Slovensku 10 pobočiek.

II. Žiarsky jarmok

V piatok a sobotu 15.-16. októbra sa konal ďalší žiarsky jarmok. Organizačne ho pripravil Mestský úrad a Mestské kultúrne stredisko.

Jarmok začal v piatok kultúrnym programom – pozvánkou mažoretiek, ktoré spolu s dychovou hudbou vytvorili správnu atmosféru jarmočných hostí. Ako hostia – prievidské mažoretky ale i domáci rómsky súbor, plne zaujali návštevníkov.

Svoje služby a výrobky na jarmoku poskytlo viac ako 300 stánkov, pričom sa predávali bežné výrobky z textilu a kože.

Chýbali stánky s neštandardnými výrobkami, najmä cenovo dostupnejšími. Už tradične boli v presile zastúpené ľahké druhy zábavy – kolotoče, hojdačky, hracie zariadenia i rôzne jarmočné atrakcie. Značný dopyt bol po krížskych hurkách, ktoré mali veľmi dobrý odbyt. Škoda, že výrobcov týchto „krížskych“ špecialít bolo pomenej.

V sobotu v programe účinkovala mužská spevácka skupina SEKERA, Pochôdzkové divadlo zo Žarnovice, detský spevácky súbor Píšťalka a ďalšie hudobné súbory.

Do rámca jarmoku vhodne zapadla aj jarmočná tombola, ktorá v jednotnej cene 5,- SK bola veľmi rýchlo rozpredaná. Z vyše dvadsať cien, bolo hlavnou živé prasiatko.

Jeden z organizátorov jarmoku – zástupca primátora, JUDr. Jozef Salay po jeho skončení na otázku ako dopadol, poveda: „Vydaril sa na 120 %“.

Mimoúrovňová križovatka

sa pri Šášovskom Podhradí začala budovať v októbri 1988 a do užívania bola odovzdaná 11. novembra t.r. Investorm stavby bol Investorský cestný útvar Banská Bystrica. Dodávateľom stavebných prác bola firma CESTY, MOSTY, KONŠTRUKCIE a.s. Zvolen.

Stavba stála 158 mil. 963 tis. Sk a bola realizovaná v súlade so schváleným plánom. Počas nej nedošlo k žiadnej mimoriadnej udalosti.

Jej význam je v tom, že sa zväčší kapacita prepravy na hlavnom komunikačnom ťahu Bratislava – Zvolen – Martin i samotná bezpečnosť autodopravy na tejto križovatke.

Zmeny názvov ulíc v meste

V tomto roku sa už viackrát kompetentné orgány mesta zaoberali problematikou zmien v názvoch ulíc v meste. Ani na zasadnutí 18. novembra nedošlo k zhode. Preto bola vytvorená komisia, ktorá mala predložiť definitívny návrh. Mestské zastupiteľstvo rozhodlo po neschválení návrhu dočasnej komisie názvoslovnú komisiu zrušiť. Po prekonzultovaní uvedenej problematiky s poslancami, predložil primátor mesta tento návrh na zmeny v názvoch ulíc.

ULICA

Pôvodný názov	Nový názov
Československej armády	Štefana Moyses
Žižkova resp. Jána Žižku	M.R. Štefánika
Obrancov mieru	Alexandra Dubčeka
Pionierov	Cyrila a Metoda
Švermova	Štefanie Pártošovej
Šmeralova	Jána Hollého
Makarenkova	Jána Kollára
kpt. Nálepku	Medzi vodami
9. mája	Andreja Hlinku
Námestie Štefana Moyses	Svätokrížske námestie

Tento návrh zohľadňoval spoločenské zmeny v Slovenskej republike, zvýrazňoval významné osobnosti nášho štátu, historické skutočnosti mesta a zohľadňoval aj súčasné číslovanie domov a objektov.

Návrh bol prijatý 16. decembra, pričom zmeny v pomenovaní ulíc a záznamy do občianskych preukazov sa budú vykonávať od 1. januára 1994.

Privatizácia bytov a nebytových priestorov

Informáciu o predaji bytov a nebytových priestorov objavil zástupca primátora JUDr. J. Salay v časopise Naše mesto, na zasadnutí mestského zastupiteľstva a tiež aj na verejnej besede v MsKS.

Tu jednoznačne povedal:

„Zákon č. 182/93 Zb. stanovuje možnosť predaja bytov a nebytových priestorov, ktoré sa nachádzajú vo vlastníctve štátu, mesta, závodu a iných organizácií. Byt možno predať len tomu, kto ho užíva na základe platného užívacieho výmeru. Nikto nemá povinnosť byt kúpiť, ale ani povinnosť byt predať. Postup výpočtu ceny bytu je stanovený v § 18 zákona o prechode vlastníctva bytov a nebytových priestorov. Od obstarávajúcej ceny bytu sa odpočíta 2% amortizácia za každý rok užívania a štátny príspevok. Tým dosiahneme základnú cenu bytu.

Cenu nebytových priestorov je možné stanoviť dohodou. Výnimkou sú byty zvláštneho určenia, ktoré nemožno ani predať, ani kúpiť.

Do roku 1959 štátny príspevok nebol. Do ceny sa berie aj plocha a vek bytu. Na porovnanie: dvojizbový byt na ul. ČSA postavený v roku 1952 má vypočítanú cenu 22 158,- SK, dvojizbový byt na ul. Vansovej 3 postavený v roku 1975 má vypočítanú cenu 2 258,- SK. Na ulici Sládkovičovej dvojizbový byt postavený roku 1961 má vypočítanú cenu 9 961,- SK. Dvojizbový byt na ul. Jána Žižku postavený v roku 1957 má vypočítanú cenu 26 070,- SK, dvojizbový byt na ul. A. Kmeťa postavený v roku 1954 má cenu 15 301,- SK. Dvojizbový byt na Námestí Matice slovenskej postavený v roku 1957 má vypočítanú cenu 28 953,- SK. Pri kúpe sa cena bytu dojednáva dohodou, ale nesmie prekročiť cenu, ktorá bola vypočítaná podľa § 18. „

STRUČNE ZO ZASADNUTÍ MESTSKEJ RADY V R. 1993

Krytá plaváreň

7. januára sľúbil riaditeľ Agrostavu Žiar A. Kňaze, že práce na krytej plavárni budú ukončené do konca roku 1993. Rok prešiel a krytá plaváreň má ďaleko k dokončeniu.

Biela stopa SNP

Mestská rada doporučila primátorovi mesta, aby rokoval s centrálnym výborom Bielej stopy SNP a prisľúbil finančný príspevok 20 000,- SK s podmienkou propagácie mesta Žiar.

Pridelenie bytov

Mestská rada doporučila 28. januára prideliť byty pre

- Okresné veliteľstvo policajného zboru SR
- Vojenský útvar 2551 Sliač
- Daňový úrad Žiar

Mimoriadne zasadnutie

8. februára sa uskutočnilo mimoriadne zasadnutie mestskej rady, na ktorej bol prerokovaný návrh rozpočtu mesta na r. 1993. Prítomní predsedovia komisií nedoporučili vziať úver z peňažného ústavu, ale odporučili predať časť mestského majetku, alebo hľadať iné zdroje príjmov. MUDr. Kortiš navrhol zabudovať parkovacie automaty na Námestí Matice slovenskej. J. Kukučka doporučil krátenie jednotlivých výdavkových položiek.

Nájomné za priestory v MsKS

S platnosťou od 1. marca boli schválené základné poplatky za užívanie priestorov v mestskom kultúrnom stredisku pri zákl. hodinovej sadzbe takto:
Estrádna sála – 950,- , Klub mládeže – 390,- , Zasadacia miestnosť – 202,- , Obradná sieň – 228,- , Výstavná sieň za 24 hod. – 500,-.

Odmeny účinkujúcim

S platnosťou od 1. apríla sa budú poskytovať pre účinkujúcich na občianskych obradoch ZPOZ finančné odmeny za jednu hodinu takto:

organista – 40,- , spevák, speváčka – 35,-, recitátor – 35,-

Primátor mesta informoval o vyhratom súdnom spore s HRONSTAVOM ohľadom navrátenia budovy s 88 bytovými jednotkami, ktorá je však v dezolátnom stave, a preto bude nutné do nej investovať časť finančných prostriedkov mesta. Súčasne doporučil zvýšenie nájomného podnikateľom na ul. ČSA a na Námestí Matice slovenskej, ktoré neupravili fasády nimi užívaných objektov.

Poslanec O. Molnár doporučil vybudovať zo spomínaných 88 bytových jednotiek jednoizbové byty.

MUDr. V. Hlavnička pripomenul, že je potrebné pamätať na vytvorenie bezbariérových bytov a bytov pre sociálne odkázaných.

Odporúčania mestskej rady

Na zasadnutí 11. marca bol schválený finančný príspevok pre detský divadelný súbor ATĎ pri základnej umeleckej škole vo výške 10 000,- SK ako podpora pre zájazd a reprezentáciu mesta na divadelnom festivale vo Francúzsku, ďalej 50 000,- Sk pre Nemocnicu s poliklinikou v Žiari na zakúpenie operačnej lampy a pre Mestský úrad 800,- SK na podporu zimnej ligy v halovom futbale.

Mestská rada súhlasila s predajom časti pozemku z parcely č. 530P2 podľa geometrického plánu č.z. 243 – 254 – 355/86 o výmere 3170 m² za 457 500,- pre Slovenské energetické závody Žiar. Doporučila III. základnej organizácii Slovenského zväzu záhradkárov, aby o odpredaj záhradiek požiadali jednotliví členovia, každý samostatne, na základe nových geometrických plánov.

Zamietnutia Mestskej rady

18. marca nebola schválená žiadosť o oslobodenie z dane z nehnuteľnosti pre zberné suroviny Žilina. Ďalej bola zamietnutá žiadosť nadácie Campana aurea „Zlatý zvon“ z Dunajskej Stredy z dôvodu nedostatku financií.

Podpora Zväzu telesne postihnutých

Primátor mesta privítal na rokovaní mestskej rady predsedu Základnej organizácie Zväzu telesne postihnutých v Žiari, Milana Považana. Po prerokovaní jeho žiadosti bolo mestskou radou odsúhlasených 10 000,- Sk na podporu činnosti tejto organizácie.

Žiadosť kynológov

Predseda Slovenského zväzu kynológov, Milan Javorský požiadal mestskú radu o odpustenie poplatkov za psov, ktoré táto organizácia chová a cvičí. Bola daná podmienka predložiť zoznam členov a počet chovaných psov, ako aj informáciu dosiahnutých výsledkov jednotlivých chovateľov. Bol vyslovený súhlas s predĺžením termínu úhrady poplatkov za psov od členov Slovenského zväzu kynológov do 31. augusta.

Mestská rada doporučila zvolať zasadnutie Mestského zastupiteľstva na 29. apríl, kde sa mali prerokovať tieto otázky: plnenie rozpočtu mesta za I. štvrťrok, stav kriminality na území mesta a práca Mestskej polície, trhový poriadok, nariadenie o deratizácii, realizácia zákona o ochrane ovzdušia, nariadenie o správnych poplatkoch, návrh na premenovanie ulíc a iné problémy.

Akciová spoločnosť Remeslo

K písomnému návrhu na vytvorenie akciovej spoločnosti medzi Mestom Žiar nad Hronom a firmou REMESLO Hliník nad Hronom, bolo dňa 23. apríla doporučené:

1. – Schváliť vytvorenie tejto akciovej spoločnosti od 1. mája.
2. – Súhlasiť s 50 % vkladom každej zo zúčastnených strán.
3. – Zriaďovaciu zmluvu uzatvoriť na dobu troch rokov. K uzatvoreniu zmluvy však nedošlo.

Pohrebné služby v meste

Mestská rada zaujala k žiadosti firmy ORCHIDEA toto stanovisko: „Cintorín a Dom smútku nemožno prenajať. Firma môže vykonávať komplexné pohrebné služby vrátane kopania jamy a zabezpečenia pohrebného obradu. „

Ekonomický prenájom parkovísk

Žiadosť Miloša Spilyho o ekonomický prenájom všetkých parkovísk v meste na zasadnutí Mestskej rady nebol schválený. Bolo mu navrhnuté, aby prijal prenájom jedného parkoviska v priestore pri policajnom zbore SR, občanmi mesta nazývaného „Oproti OBUŠKU“.

Úľava dane z nehnuteľnosti

Mestská rada posúdila predložený návrh 15 žiadostí občanov mesta o úľavu dane z nehnuteľnosti. Osem prípadov zamietla, sedem bolo vybavených kladne nakoľko žiadatelia splnili podmienky.

13. mája doporučila mestská rada na schválenie poskytnutie finančných prostriedkov Farskému úradu v Žiari vo výške 35. tis. SK pre spevácky súbor Holúbky z Kríža.

Tento detský kolektív sa úspešne uviedol v televíznej relácii PRAMIENOK v novembri t.r., kde účinkoval s dekanom Štefanom Gálikom.

So žiadosťou Stredného odborného učilišťa pre sluchovo postihnutú mládež v Kremnici o pridelenie bytov z mestského fondu zoznámil Ing. M. Šťastný, ktorý súčasne tlmočil nesúhlasné stanovisko. Mestská rada tiež nesúhlasila s mimoriadnym pridelením bytov pre zamestnancov SOU z dôvodu nedostatku bytov v meste.

Na zasadnutí bola odsúhlasená vecná cena pre SPORT-MOTOR-TURIST klub pre nepočujúcich v rámci medzinárodného futbalového turnaja konaného 3. júla na štadióne v Lovči.

Prenájom Domu kultúry v ZSNP a.s.

Zástupca primátora zoznámil členov mestskej rady o rokovaní so zástupcami ZSNP o bezplatnom ekonomickom prenájme bývalého závodného klubu ROH na Námestí Matice slovenskej Mestu Žiar nad Hronom. Po pripomienkach Mestská rada 1. júla doporučila vziať bezplatne to kultúrne zariadenie aj so zamestnancami do ekonomického prenájmu.

Predaj nehnuteľností z majetku mesta

22. júla zástupca primátora navrhol odpredať niektoré nehnuteľnosti z majetku mesta.

Mestská rada súhlasila s predajom týchto nehnuteľností:

- Nákupné stredisko 2000 a ZOV 3000
- Budova Žiaranu
- Malý dom služieb Etapa
- Učňovský internát na ulici Šoltésovej
- Dom č. 14 na ulici Partizánskej
- Dom č. 75 na ulici SNP /Minkov dom/
- Detské jasle na ulici Jesenského
- Budova Drobnej prevádzkárne Mestského úradu
- Budova zeleniny na sídlisku CENTRUM II
- budova ŠPORT BARU na ul. Partizánskej
- Budova kusového textilu na ul. SNP
- Budova POTRAVINA na Etape
- Budova Zberných surovín na ul. Partizánskej

Majiteľmi týchto nehnuteľností sa stali:

H. Hnilicová, Investičná banka, Ing. J. Pitter, Ing. M. Čopík, J. Hanzel, firma LUTO, J. Priehradník, J. Černák.

5. augusta odsúhlasila Mestská rada finančnú čiastku 10. tis. SK na nevyhnutnú údržbu budovy Obchodnej akadémie v Žiari.

Na zasadnutí bola schválená účasť na oslavách 130. výročia vzniku Matice slovenskej, ktoré boli v dňoch 7.-8. augusta v Martine. V delegácii boli Ing. J. Minka a Ing. M. Novotný.

2. septembra Mestská rada nesúhlasila s poskytnutím finančného príspevku pre záchranný systém SLOVAKIA MOTOSPORT stredisko v Žiari pre nedostatok finančných prostriedkov.

Na tomto zasadnutí tiež nesúhlasila so znížením 10% z poplatku z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov pre Reštauráciu TATRA – Z. Čierny za 3. a 4. štvrtrok 1993 z dôvodu oneskoreného predloženia žiadosti a nepravdivo poskytnutých údajov o objeme vlastnej výroby jedál.

Mestská rada schválila finančné príspevky z rozpočtu mesta na podporu rozvoja činnosti telovýchovných organizácií takto:

- basketbalový klub	20 000,-
- cyklistický klub	20 000,-
- futbalový klub Žiar	20 000,-
- futbalový klub Šášovské Podhradie	5 000,-
- hokejový klub	20 000,-
- volejbalový klub	20 000,-

Riaditeľ Mestského podniku Správy bytového hospodárstva oznámil Mestskú radu s návrhom zmluvy o ekonomickom prenájme tepelného hospodárstva firme REMESLO Hliník n. Hronom po zvážení najvýhodnejších podmienok tohto prenájmu na obdobie jedného roka s možnosťou jej predĺženia a s trojmesačnou výpovednou lehotou.

23. septembra sa Mestská rada zaoberala žiadosťou II. základnej školy o finančný príspevok na oslavy 30. výročia vzniku školy, ktorý bol schválený v čiastke 3000,- Sk.

Na základe predložených materiálov a doporučenia Ing. J. Minku bola schválená finančná odmena vo výške 15 000,- Sk Jozefovi Koštovi, bytom Gudernova ul. 37 v Bratislave, za spracovanie a ďalšie dopracovanie pripomienkovaných častí publikácie o dejinách Horných Opatoviec.

14. októbra vyslovila Mestská rada súhlas s delegovaním poslancov Ing. Ondreja Böhna a MUDr. Márie Žemlovej do Rady školy pri SOU – hutníckom a Strednej elektrotechnickej škole v Žiari.

Pomoc pre ťažkovychovatel'né deti

Presun hračiek zo zrušených predškolských zariadení v meste bol odsúhlasený Mestskou radou pre Stredisko ťažkovychovatel'ných detí.

Mestská rada odsúhlasila finančné zabezpečenie
- ubytovanie lektorov Waldorfskej pedagogiky v dňoch 22.10. – 28. 10.

4.novembra schválila Mestská rada finančný príspevok ako alikvotny poplatok za štúdijný pobyt pre Ing. M. Futáka, primátora mesta vo Francúzsku, ktorý vykonal ako člen delegácie zástupcov samospráv zo Slovenska. Organizátorom bol Úrad vlády SR a Ministerstva vnútra SR.

Na zasadnutí bola prerokovaná žiadosť firmy, THERMOSOLAR o poskytnutí daňovej úľavy, ktorá bola vo výške 17 547,- Sk po doporučení členov Mestskej rady odsúhlasená.

Mestská rada schválila návrh na vyplatenie ošatného vo výške 100,- Sk za každú účasť členom Zboru pre občianskej záležitosti Človek – človeku.

25. novembra bola Mestskou radou pre nedostatok finančných prostriedkov zamietnutá požiadavka na príspevok na akciu pre rómsky súbor Parne gadore.

Žiadosť o prenájom časti pozemku

Slovenský kynologický zväz sa obrátil na Mestkú radu so žiadosťou o súhlas na dočasný prenájom časti pozemku na Farskej lúke. Žiadosti po vyjadrení sa MUDr. V. Hlavničku bolo vyhovené.

9. decembra schválila Mestská rada mimoriadne pridelenie trojizbového bytu pre Jána Libu s rodinou, ktorí bývali t.č. v byte umiestnenom v sociálnej budove futbalového štadiónu, nakoľko venovaný od 1. 11. už nevykonáva funkciu správcu tohto zariadenia a budova prešla do správy Mestského úradu, ktorý však o služby menovaného nemá záujem.

Na zasadnutí Mestskej rady sa jej členovia zoznámili s obsahom listu Krajského súdu v Banskej Bystrici ohľadom požiadavky prísediacich v ďalšom volebnom období. Pre rokovanie Mestského zastupiteľstva bol predložený návrh, ktorý bol 16. decembra schválený.

Prísediacimi sa stali:

Jozef Kamenský

ul. Chrástekova 6/4

Jozef Košta

ul. Sládkovičova 22/34

Ing. Jozef Minka

ul. Šoltésovej 15

MVDr. Milan Černík

ul. Jiráska 1/1

JUDr. Jozef Salay

ul. Jesenského 45/3

Čerpanie rozpočtu za r. 1993

16. decembra na zasadnutí Mestského zastupiteľstva podal Ing. V. Kiaček informáciu, ktorá sa týkala čerpania a tvorby rozpočtu mesta v r. 1993.

Zo správy vyberáme:

„Výsledky sú v celku priaznivé. V príjmovej časti sa k 30. novembru z plánovaných 83 260 000 Sk dosiahlo 73 579 000 Sk, čo predstavuje 88,37 % príjmov. Vo výdavkovej časti z plánovaných 83 260 000 Sk príjmov, tvorilo výdavky 65 333 000 Sk, čo je 78,47 % výdavkov. Rozdiel medzi príjmami a výdavkami v percentách je 9,99 % v prospech príjmovej časti. K 30. novembru je hospodárenie mesta teda plusové. „

1994

Spor o územnú hranicu.

Tento spor sa začal od roku 1990, keď sa Ladomerská Vieska oddelila od Žiaru nad Hronom.

28. novembra 1991 na Mestskom úrade v Žiari nad Hronom sa konala schôdza na doriešenie hraníc Žiar nad Hronom – Ladomerská Vieska.

Stredisko Geodézie v Žiari predložilo mapy Evidencie nehnuteľností, Pozemkové mapy platné od roku 1986 a Mapu areálu ZSNP Žiar s vyznačenou pôvodnou hranicou katastrálnych území. Ing. Červeňová vysvetlila, prečo došlo ku zmene pôvodných hraníc Ladomerskej Viesky v prospech mesta a Závodu SNP.

Primátor mesta Ing. M. Futák požiadal zástupcov Ladomerskej Viesky, aby spracovali návrh na trasu hranice, ktorú odsúhlasí Obecné zastupiteľstvo a Mestské zastupiteľstvo sa k návrhu vyjadrí. Navrhnutá trasa hraníc má zohľadniť aj približne 18 hektárov plochy odčlenenej z katastra L. Viesky a ktorá je vyznačená na priloženej kópii predložených máp. Zástupcovia L. Viesky dostali mapy Evidencie nehnuteľností a pozemkové mapy platné od roku 1986.

Do 9. decembra 1991 predloží L. Vieska návrh trasy hraníc katastrálneho územia od št. cesty I/50, ktorá prechádza areálom ZSNP Žiar. K návrhu predloží stanovisko Obecného zastupiteľstva tak, aby MsZ mohlo návrh prerokovať do 19. decembra 1991.

Predložený návrh prijatý nebol. Bola zriadená komisia, ktorá návrh mala posúdiť a súčasne vypracovať alternatívny návrh. Komisiu tvorili: Ing. Michal Novotný, Ing. Jozef Minka, PhDr. Ladislav Beňo, Róbert Mesároš a pán Kutný.

Dňa 13. januára 1993 na Okresnom úrade v Žiari sa uskutočnilo rokovanie o probléme katastrálnych hraníc za účasti zástupcov Úradu vlády SR, Ministerstva vnútra SR, Úradu Geodézie, Kartografie a Katastra SR s predstaviteľmi mesta a obce.

Boli prijaté tieto závery:

1. Odborné komisie oboch strán pripraví samostatné návrhy riešenia hraníc katastrálnych území mesta a obce.
2. Primátor mesta Žiar nad Hronom a starosta obce L. Vieska predložia tieto návrhy svojim samosprávnym orgánom – rade a zastupiteľstvu na prejednanie a schválenie do 28. februára 1993.

Komisia mesta Žiar nad Hronom v stanovenom termíne pripravila návrh na zmenu katastrálneho územia v časti Vieska smerom na juhozápad, približne po ceste do osady Konice. Táto výmera podstatne presahuje plochu, ktorá bola od katastrálneho územia v časti Ladomer a Vieska odčlenená pred rokom 1985.

Predstavitelia L. Viesky návrh jednoznačne odmietli a predložili vlastný návrh zo dňa 26. januára 1993, ktorý MsZ už raz odmietlo. Rozdiel bol len v tom, že hranica neprechádzala budovami ZSNP, ale bola vedená vnútro – závodnými komunikáciami a obrysami budov. (na mape vyznačenými fialovou čiarou). Tento návrh nevhodne rozdeľuje hospodárske celky ZSNP, čo je v rozpore s platnou inštrukciou Slovenského úradu geodézie a kartografie v Bratislave č. 984 425/I/87,

parag. 3 odst. 2 a je aj v rozpore so zákonom SNR č. 266/92, parag.93 a 94, kde v odst. 1 sa hovorí:

„Hranica katastrálneho územia sa zásadne vedie po prírodných hraničných čiarach, po hraniciach vymedzených právnymi vzťahmi a jej lomové body sú trvale stabilizované.“

Komisia pripravila kompromisný návrh, ktorý je na priloženej mapke (pôvodne 1:10 000) s takýmto popisom návrhu hraníc: „Plnou čiarou je vyznačené pôvodné katastrálne územie Žiaru nad Hronom, čiernou prerušovanou čiarou územie Ladomerskej Viesky.

Zelenou čiarou je vyznačený návrh novej hranice katastrálnych území. Modrošrafované plochy sa navrhujú pričleniť do katastra Ladomerskej Viesky z katastra Žiaru nad Hronom a Horných Opatoviec.

Nové hranice katastrálnych území sa navrhujú nasledovne:

Ľavou hrádzou rieky Hron je odberný objekt vody pre ZSNP na riekou Hron, ďalej hranica vedie trasou vodného toku po oplotenie ZSNP, oplotením ZSNP a Alufinal po prístupovú komunikáciu k a.s. Alufinal, ľavou stranou komunikácie, št. cestou I/50, bývalou št. cestou v predĺžení po vodný tok pri Agrostave, vodným tokom až na stavajúcu hranicu katastrálneho územia.

Plocha prírastku katastrálneho územia pre Ladomerskú Viesku je cca 42 hektárov.

Dňa 17. februára 1994 prišiel na zasadanie Mestského zastupiteľstva starosta obce Ladomerská Vieska Jaroslav Šurka a osobne žiadal uznanie a prijatie starej hranice, ktorá šla od Ladomerského potoka stredom Hrona, až po trojbod, kde sa stretávajú v strede Hrona chotáre Žiaru nad Hronom, Horných Opatoviec a Ladomerskej Viesky, čím by podstatná časť Závodu SNP pripadla Ladomerskej Vieske. Svoju požiadavku spájal s nedostatkom financií, ktorý obec pociťuje pri verejno – prospešných prácach.

Primátor mesta Ing. M. Futák povedal stanovisko: „...že háji a bude hájiť záujmy mesta Žiar nad Hronom a aby aj Ladomerská Vieska vyšla s nejakým ústretovým návrhom.“

Nechajte žiť

Rok 1944 bol vyhlásený za Medzinárodný rok rodiny. Pri tejto príležitosti sa uskutočnil 30. januára koncert na tému: Nechajte maličkých žiť. V jeho úvode odznela výzva: „Ukončíme všetky legálne vraždy! Za posledných 35 rokov bolo tak zabitých viac ako milión malých Slovákov. Dieťa je dar nebies zverený ľudskej starostlivosti a láske“.

Program, v ktorom vystúpil súbor Holúbky z Kríža, sa skladal z viacerých myšlienkových celkov. Tematicky veľmi pôsobivou časťou bol celok Deň nenarodeného dieťaťa. Na programe bol prítomný aj biskup Rudolf Baláž, ktorý po skončení povedal:

„Keď som počúval dnešný program, pomyslel som si, že je to najkrajšia kázeň. Je veľkou útechou pre biskupa, že na pôde jeho diecézy sa tvorí niečo tak hodnotné. Mojm želaním je, aby Holúbky žili...Ich program bol plnohodnotný, veľmi hlboký a vyslovene aktuálny.

Prísediaci okresného súdu

Na zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom dňa 17. februára boli na základe požiadavky Okresného súdu za prísediacich na ďalšie volebné obdobie zvolení občania:

Milan Boldiš, ul. Hviezdoslavova 23/75

Miroslav Búgela, ul. Šoltésovej 52/2

Iveta Hrmová, ul. Svitavská 8/48

Štefan Kúšik, ul. Š. Moysesova 670/18

Miluša Krčmárová, nám. Matice slovenskej 9/62

Anton Mašír, ul. Jesenského 47/1

Emil Piatrik, ul. Cyrila a Metoda 14/10

MUDr. Ľubomír Redecha, nám. Matice slovenskej 13/88

Najúspešnejší riaditeľ

Časopis a.s. ZSNP – Hutník dňa 18. februára uverejnil anketu týždenníka Slobodný piatok o najúspešnejšieho manažéra za IV. štvrťrok 1993 a za celý rok 1993. Prvé miesto za posledný štvrťrok 1993 získal Ing. Jozef Pittner, riaditeľ ZSNP a.s., ktorý sa v celkovom bodovaní za rok umiestnil na druhej pozícii.

Ako uviedol: „Chápem toto ocenenie ako ocenenie práce celého kolektívu nášho Závodu SNP, jeho neúnavnej a intenzívnej práce pri hľadaní cesty na dofinancovanie modernizácie výroby hliníka.“

Redakcia časopisu mu venovala za obidve umiestnenia originál Plakety kráľa Svätopluka a malý prenosný farebný televízor.

Strieborné Jánskeho plakety

Dňa 22. februára sa v priestoroch Slovenského červeného kríža konala milá slávnosť. Za účasti Márie Balkovej, členky najvyššej Rady SČK, MUDr. Jána Kollára, člena rady, MUDr. Ondreja Ulického, okresného hematológa odovzdali 81 čestným darcom krvi strieborné Jánskeho plakety.

MUDr. Ulický v príhovore povedal: „V našich nemocniciach sa denne spotrebuje priemerne 500 litrov krvi. Aj vašou zásluhou sa podarilo zachrániť životy. Význam krvi v súčasnej dobe nadobudol väčšie rozmery ako kedysi. Sú nové možnosti jej spracovania a využitia.“ Poďakoval za dvadsaťnásobné darovanie krvi, čím v praxi realizujú myšlienky humanizmu.

Po slávnostnom príhovore a vystúpení mužskej speváckej skupiny Sekera, v ktorej sú tiež niektorí členovia darcami krvi, uskutočnil sa slávnostný akt odovzdania ocenení.

Založenie národnodemokratickej strany

Dňa 19. februára sa konal mimoriadny snem SNS v Žiline. Tu bol z funkcie predsedu odvolaný Ing. Ľudovít Černák. Spolu s ďalšími opustil snemovanie ako

členovia národnodemokratického klubu SNR. Spolu s nimi odišli ďalší deväti predsedovia miestnych organizácií SNS a 31 delegátov. Mimoriadny snem v Žiline zvolil za predsedu SNS Ing. Jána Slotu.

Klub Národnodemokratickej strany odišiel do Domu techniky v Žiline, kde V. Miškovský sformuloval vyhlásenie, v ktorom delegáti 18 od SNS odštiepených okresov odmietli porušovanie princípov právneho štátu, korupciu v politickom živote a nerešpektovanie záväzkov a sľubov, ktoré dali politické strany voličom.

Následne na to sa 26. februára o 10 – tej hodine v MsKS v Žiari konala prvá okresná konferencia Národnodemokratickej strany, ktorú otvoril úradujúci okresný predseda SNS Emil Gajdoš. V diskusii vystúpili okrem Ľ. Černáka, V. Miškovského a A. Hrnku aj Ing. A. Findo, Dr. J. Hrabina, Dr. M. Janičina, G. Kaliská a I. Uhrík, ktorí boli do 19. februára členmi ústrednej rady SNS. Za cieľ si dali oživenie národného hospodárstva, privatizáciu bez lacného rozdávania majetku štátu vládnym vazalom s tým, že privatizácia sa nesmie stať nástrojom politickej korupcie, že sociálne podpory treba poskytovať len odkázaným a nie príživníkom.

Prítomných bolo 76 delegátov, z toho 5 mali výhrady voči založeniu Národnodemokratickej strany.

Súkromná pediatričná ambulancia

V prvom týždni mesiaca apríl na Štefánikovej ulici v Žiari otvorila MUDr. Ingrid Barániková súkromnú ambulanciu v odbore pediatrie. Zariadenie poskytuje služby detskej ambulancie a detskej neurológie, čiže preventívne prehliadky, očkovanie a komplexnú predpísanú starostlivosť. Platby u registrovaných pacientov sa realizujú cez národnú poisťovňu. Základom výpočtu je bodový systém. Hodnota jedného bodu osciluje okolo 12 -13 halierov. Bežné vyšetrenie je vyjadrené 120 bodmi, čo je asi 15 Sk. Tu vidieť, že vysokokvalifikovaná práca je vo finančnom vyjadrení hlboko podhodnotená.

Súkromná lekárska prax má oproti štátnej praxi viacero predností, medzi nimi aj, že netreba dlho čakať v ambulanciách. Čakáreň v zdravotnom zariadení MUDr. Baránikovej je spojená s pracovňou recepčnej zdravotnej sestry. Miestnosti sú vyzdobené, detský pacient má k dispozícii hračky a leporelá, čo vyvoláva rodinnú atmosféru, takže rodičia so svojimi deťmi sa tu cítia príjemne.

V odbore pediatrie je táto ambulancia siedmou súkromnou ambulanciou na Slovensku.

Hudobné pohybové divadlo

V dňoch 13.- 16. apríla sa konala súťaž ochotníckych divadiel v Prievidzi. Hudobné pohybové divadlo, ktoré vzniklo v novembri 1993, sa tu predstavilo inscenáciou Labyrint, pod vedením študenta Henricha Šišku, ktorý bol súčasne autorom scenára, choreografom a režisérom v jednej osobe. Porota mu udelila cenu za réžiu a tanečnoherecký výkon. Súbor dostal Hlavnú cenu za najlepšiu inscenáciu. H. Šiška si vybral šikovné dievčatá z divadelného súboru ATĎ a tanečnej skupiny Novum, zosúladiť ich a za pomoci Andrei Haviarovej a Ivety Ostertágovej, ktoré sú umeleckými vedúcimi moderného scénického tanca pri MsKS, sa úspešne

ujal pri reprezentácii nášho mesta v tomto doteraz menej známom druhu divadelnej prezentácie, akým hudobné pohybové divadlo je.

Náročné tvorenie rozpočtu mesta

Mestské zastupiteľstvo na svojom zasadnutí 21. apríla vypočulo referát zástupcu prednostu Mestského úradu Ing. V. Kiačka o Tvorení a čerpaní rozpočtu mesta Žiar nad Hronom na rok 1994. Viaceré položky na strane výdavkov boli znížené alebo vyškrtnuté pre nedostatok finančných prostriedkov. Kým r. 1993 bol rozpočet 83 mil. Sk, na rok 1994 je 69.390 tis Sk.

Na správu mesta a zariadenia, ktoré mesto spravuje by stačil rozpočet 35 mil. Sk. Viac ako polovica všetkých príjmov sa dáva do nových stavieb. Vyrovnanosť rozpočtu závisí v akom rozsahu sa predá majetok mesta. Takto získané prostriedky sú určené na dokončenie rozostavaných investícií ako je krytá plaváreň, na ktorej dokončenie v r. 1994 bude treba 18 mil. Sk.

Úverových zdrojov niet už poldruha roka. Jednou z možností, ako získať finančné prostriedky, je predaj mestského majetku. Poslanci to neradi pripúšťajú.

Mestský rozpočet sa naplňa z miestnych daní a z výnosov majetku mesta (nájom, poplatky za jasle, zo školských jedální, kultúrnych podujatí a iných zdrojov). Mestský majetok sa predáva len v nevyhnutnom rozsahu a peniaze takto získané sa určia na kanalizačný zberač, ktorého prevádzkovanie je pre život mesta nevyhnutné, lebo je súčasťou čističky odpadových vôd a tá je podmienkou ďalšieho rozvoja bytovej výstavby.

Za I. štvrtrok 1994 sa predajom mestského majetku získalo 6% finančných zdrojov, čo je málo. Naproti tomu občania splátkou daní v mesiaci marec splnili na 95% svoju daňovú povinnosť v priebehu roka.

Poplatky za alkohol a cigarety muselo mesto vymáhať od dlžníkov exekúciou hnutelného aj nehnuteľného majetku. Mestský majetok v súčasnom období predstavuje hodnotu 750 miliónov Sk. Jeho bonita nie je rovnaká. Podstatnú časť majetku predstavujú stavby a mestské byty. Predajom bytov získa mesto asi 10 mil. Sk, ktoré sa dajú na ďalšiu výstavbu alebo opravy bytového fondu.

Predaj obchodného domu Prior r. 1992 Mestské zastupiteľstvo neschválilo, lebo poslanci sa nazdávali, že mesto sa chce zbaviť majetku, ktorý stál 83 mil. Sk, aby z nižšieho ohodnotenia niekomu nekvaplo do vrečka. Dnes je v leasingovom prenájme. Každá stavba má svoju trhovú hodnotu a je vecou dohody dvoch partnerov, ako sa rozhodnú na základe posudku súdneho znalca.

Od r. 1991, odkedy je Ing. V. Kiaček zástupcom prednostu MsÚ, prevzalo mesto komplexnú bytovú výstavbu v hodnote 120 mil. Sk, medzitým pôsobila inflácia a cenová liberalizácia. Dnes má mesto rozostavaných stavieb za 70 mil. Sk. Každé predĺženie dokončenia rozostavaných budov ich predražuje. Tempo výstavby je dnes nie určované stavebnými kapacitami, ktorých je dosť, ale je určované práve finančnými prostriedkami...

Deti deťom

Pod týmto názvom bolo 20. mája v Našom meste uverejnené poďakovanie zamestnancov a pacientov Detského oddelenia Nemocnice s poliklinikou v Žiari. Poďakovanie bolo vyslovené detskému spevokolu Holúbky z Kríža za sumu 5.000 Sk, ktorú venovali zdravotníctvu ako výťažok z benefičných koncertov.

Schválenie predaja mestského majetku

Dňa 21. apríla Mestské zastupiteľstvo schválilo predaj mestského majetku na základe súťaže, a to:

-Centrálnu výrobnú jedál firme V.I.Z. s.r.o. Žiar nad Hronom, ul. SNP 128 v hodnote 17.541.359 Sk

-Predajňu zeleniny na Svätokrížskom námestí č. 232 kupujúcemu Dušanovi Varačkovi, bytom Žiar, ul. Hviezdoslavova 26/70 v hodnote 1.132.003 Sk

-Predajňu potravín na ul. Tajovského firme Jakaba Žiar v hodnote 925.289 Sk

-Predaj hnutel'ného majetku a prenájom nehnuteľného majetku bývalých Technických služieb na ul. SNP v Žiari kupujúcemu Róbertovi Mesárošovi, ul. Sládkovičova v Žiari.

Ďalej bolo schválené zlúčenie Mestského podniku Správa verejnoprospešných služieb v jeden podnik s názvom Služby Mestský podnik Žiar nad Hronom ako príspevkovú organizáciu. Do funkcie riaditeľa tohto podniku bol k 1. máju schválený Ing. Milan Šťastný.

Zrušenie komisií

Mestské zastupiteľstvo dňom 21. apríla v úplnom znení zákona 481/1992 Zb. zrušilo tieto stále komisie:

podnikateľskú,

ekonomickú,

komisiu regionálnej politiky,

komisiu kultúry, mládeže, vzdelávania a športu.

Vývoj kriminality v meste za r. 1993

Na Mestskom zastupiteľstve dňa 21. apríla podal náčelník Mestskej polície Peter Gašpar informáciu, z ktorej citujeme:

„Podiel na páchaní trestnej činnosti má vo veľkej miere alkohol. Recidivisti pod vplyvom alkoholu spáchali 22 trestných činov, rómovia 18. Deti spáchali 31 trestných činov. Po prvýkrát spáchalo trestný čin 152 osôb.

V roku 1993 bolo v meste spáchaných 88 krádeží vlámaním, 43 krádeží motorových vozidiel, čo je o 24 viac ako v r. 1992, ďalej bolo spáchaných 18 ublížení na zdraví, čo je o 2 viac ako v r. 1992, 3 trestné činy útoku na verejného činiteľa (policajta), 3 trestné činy lúpeže, 2 trestné činy znásilnenia, 2 trestné činy pohlavného zneužitia, čo je o 5 menej, ako v r. 1992.

Celkový počet trestných činov v meste v r. 1993 bol 345. Nárast oproti r. 1992 je o 137 viac, z toho objasnených bolo 220, čo je oproti r. 1992 o 91 viac.

Hodina spáchania:

24,00 – 06,00	14	nárast oproti r. 1992	+7
06,00 – 12,00	9		+3
12,00 – 18,00	27		+12
18,00 – 24,00	34		+11

Skutky spáchané:

jednotlivými osobami	22	nárast	+1
recidivistami	76		+61
rómovia	18		+7
mládež	25		+17
skupinami	5		-2
mladiství rómovia	6		+1
deti	31		+26

Pracovníci Mestskej polície pri výkone služby zadržali v r. 1993 celkom 10 páchatel'ov trestných činov. Na Okresné oddelenie Policajného zboru predviedli 13 občanov, ktorí nemohli preukázať svoju totožnosť, zadržali 3 hľadané osoby, v 3 prípadoch použili donucovacie prostriedky. Kriminálnej polícii odovzdali 6 poznatkov o páchaní trestnej činnosti.

V blokovom konaní na mieste uložili 242 pokút v sume 31.600 Sk.

Najčastejšími miestami výskytu trestnej činnosti sú ulice SNP, A. Dubčeka, Dukelských hrdinov, Hutníkov a Námestie Matice slovenskej.“

Rameno

Starší obyvatelia Žiaru si pamätajú, že Rameno je pôvodné koryto Hrona. Roku 1958, keď začali stavať nadjazd, premiestnili koryto Hrona a drevený most od 2. svetovej vojny nahradili železobetónovým mostom. V pôvodnom koryte vznikol rybník. Voda v Ramene začala vysychať. Rybári nechceli znečistenú vodu z Hrona, a preto potrubím popod rieku priviedli čistú vodu z Lutiského potoka do rybníka.

V polovici sedemdesiatych rokov sa na hladine rybníka veľkou rýchlosťou začal rozmnožovať planktón, čo spôsobilo, že sa rybník podobal močiaru. Zo Sovietskeho zväzu priviezli rastlinožravé ryby amury a tolstolobiky, ktoré sa práve planktónom živia. Tieto ryby o váhe 7 – 8 kilogramov spotrebovali tieto riasy a hladina rybníka sa vyčistila. Roku 1992 ulovili rybári jedného 23 a dva 18 kilové amury. Tento druh rýb sa u nás zatiaľ nepodarilo rozmnožiť.

Z ľpľa rybári priniesli malé sumce, ktoré sa premnožili a začali požierať kapre. Povolili nočný lov, aby sumce zredukovali. Roku 1993 tu ulovili dva 15 kilové sumce.

Rameno zaberá plochu tri a pol hektára. Žijú v ňom kapre, pleskáče, šťuky, zubáče, černočky, ostrieže a drobné rybky. Svoj domov tu našli aj divé kačky.

V tomto roku rybári vyčistili brehy od topoľov, ktoré silnejší vietor vyvrátil a spadli do vody. Taktiež tu bolo už v r. 1992 vysadených vyše 1.000 kilogramov mladých kaprov. Miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu, ktorá

obhospodaruje Rameno, združuje 520 členov, z ktorých väčšinu tvoria zamestnanci ZSNP. Tajomníkom je Jozef Svatoš, ktorý v tejto funkcii pôsobí už 25 rokov. Miestna organizácia tiež obhospodaruje vodnú nádrž v Lovči a Veterník v Kremnici. V prenájme má chovné rybníky v Prestavlkoch a Hornej Trnávke, kontroluje a dopĺňa zdravotný stav rýb, upravuje okolie vodných plôch a stará sa o pstruhové vody. Každý člen napr. musí ročne odpracovať 10 brigádnických hodín.

Rybári napr. v r. 1992 ulovili 9.530 kusov o váhe 11.604 kg, do vôd vypustili 3.500 kg násad. Stav rýb v Prestavlkoch a Hornej Trnávke rozšírili o 1.500 malých kaprov a v pstruhových vodách vypustili 10.000 kusov pstruha potočného...

Rybárske preteky

V nedeľu, 24. apríla sa uskutočnili na Ramene tradičné rybárske preteky, ktoré zorganizovala Miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu. Ulovené ryby sa hneď pripravili na ochutnanie. Úlovky posudzoval a meral dlhoročný člen Vojtech Hric. Víťazom pretekov sa stal Ivan Mjartan, ktorý ulovil kapra dlhého 48,2 cm vo váhe 2.090 gramov. V chytaní drobných rybiek bol prvý Braňo Hudec, ktorý nalovil rybky v celkovej hmotnosti 3.550 g.

Návštevníci Rybárskeho dňa a samotných pretekov mohli v tombole získať 12 pekných kaprov...

Socha z Fatimy

V dňoch 4. a 5. mája bola v žiarskom kostole vystavená socha Panny Márie, privezená letecky z portugalského mesta Fatima, ktorá v týchto dňoch putuje po Slovensku, ako v prevej z postkomunistických krajín.

Pri tejto príležitosti prebiehalo v chráme po celú noc zo stredy na štvrtok duchovné pásмо, pozostávajúce z modlitieb, adorácií a akademie. Podujatie vyvrcholilo na druhý deň slávnostnou svätou omšou, ktorú celebroidal diecézny biskup Msgr. Rudolf Baláž, sprevádzajúci fatimskú sochu po svojej diecéze.

Kým bola socha v Žiari, striedali sa pri nej v bohoslužbách všetci farári žiarskeho dekanátu. Zo Žiaru bola potom socha prevezená k podobnej adorácii do Novej Bane.

Zákaz predaja vajčiek

Obvodný úrad v žiari rozhodol podľa parag. 75, odst. 2, písmeno „C“ Zákona č. 20/1966 Zb. a Zákona č. 96/1992 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudí, že od 15. mája do 15. septembra sa zakazuje predaj čerstvých konzumných vajec na tržniciach a iných podobných miestach, nakoľko sú vystavené účinku priameho slnečného žiarenia, čím vysoká teplota znižuje ich trvanlivosť. Vajčká sa môžu predávať na trhoviskách v dňoch, keď denná teplota v tieni neprevyšuje 18 – 20 °C. Zákaz predaja vajčiek je preventívnym opatrením v nepriaznivej hygienicko – epidemiologickej situácii vo výskyte salmonelóz, zaznamenaných vo viacerých regiónoch Slovenska.

Tretie miesto na majstrovstvách Slovenska

Dňa 19. mája sa zúčastnil Majstrovstiev Slovenska zdravotne postihnutých na orientačných pretekoch Juraj Ondráš a získal tretie miesto. Dvadsaťdvaročný Juraj je od svojho trinásteho roku pripútaný k invalidnému vozíku. Nepodľahol apatii a svojho koníčka našiel v športe. V rôznych súťažiach získal viacero popredných umiestnení...

Pozvanie do Nórska

V dňoch 16. – 26. mája na pozvanie nórskeho mesta Sunndalsora a predstavenstva tamojšieho závodu Hydro-Aluminium realizovali návštevu nórskeho partnerov Ing. Marián Futák, primátor mesta a za Mestský úrad Ján Žiak ako športovec. Za Závod SNP bol prítomný Ing. J. Urblík, za odbory J. Lamprecht, M. Kollár a V. Apolén. Futbalový klub Slovsport viedli M. Nemeč a Ľ. Kráľ.

Pobyt našej delegácie financovali nórski hostitelia. V priebehu návštevy naša delegácia absolvovala pracovné rokovania s partnermi a zástupcami mesta. Športovci sa zúčastnili futbalového turnaja o Hydro cup 94.

Okres Sunndal je jeden a pol krát väčší ako náš okres. Mesto Sunndalsora má 4.000 obyvateľov a v závode Hydro – Aluminium vyrobí ročne 130.000 ton hliníka. Nóri odovzdali našim skúsenosti a poznatky z riadenia štátnej správy, samosprávy, závodu a činnosti odborov. O Slovensku mali málo informácií, ktoré sa im snažili naši rozšíriť. Za zmienku stojí, že rozpočet okresu Sunndal, v ktorom žije asi 7.500 obyvateľov, je 235 miliónov nórskeho korón, pričom jedna nórska koruna je 4,65 Sk.

Naši futbalisti v športovej časti obsadili prvé, druhé a deviate miesto, čo je pri účasti okolo 140 mužstiev veľký úspech. Hostitelia oceňovali služné spoločenské vystupovanie našich chlapcov, ktorí vo veku 10 – 14 rokov sa dokázali dohovoriť so svojimi nórskeymi vrstovníkmi v jazyku anglickom a nemeckom.

Nórsko má menej obyvateľov ako Slovensko, hoci je desaťkrát väčšie. Nóri dokážu všade udržať čistotu a poriadok. Primátor doslova uviedol: „Topánky, ktorými som prešiel závod na výrobu hliníka, elektrolýzu a anódku, ostali nezaprášené.“

Najlepší na Slovensku

V dňoch 2.-3. júna sa v Bratislave uskutočnila celoslovenská súťaž družstiev v poskytovaní prvej pomoci – Memoriál MUDr. Vladimíra Harineka, ktorý bol riaditeľom Záchrannej služby v Bratislave, pričom v r. 1993 tragicky zahynul pri havárii vrtuľníka vo Zvolene, keď išiel zachraňovať život dieťaťa.

Súťaže sa zúčastnili: Jana Čaradová, veliteľka družstva, Daniela Ivanová, Vladimír Antal, Vladimír Beňo, Zdeno Papay a Silvia Filusová. Družstvo

dobrovoľných zdravotníkov SČK zo Žiaru získalo v silnej konkurencii 1. miesto a bolo nominované do Nórska (pre r. 1995) na Európsku súťaž dobrovoľných zdravotníkov. Zásľuhu má sestra SČK Eva Sklenárová...

Bude v ZSNP výroba bicyklov?

V januári začala výroba prvých 100 kusov rámov. Technický náčrtok bicyklového rámu vznikol v r. 1993. Po prvýkrát predstavil ZSNP svoj bicyklový rám začiatkom mája 1994 na bratislavskej výstave. Jeho prednosti: nízka hmotnosť, prijateľná cena, pevnostné parametre vyhovujú atestu, vyhotovenému Technickým skúšobným ústavom v Piešťanoch. Prvé a definitívne výkresy rámov vzišli zo stola Ing. Michala Ivanca. Technicky sa pripravuje výroba bicyklov v 12 typových radoch (dámske a pánske). V a.s. Alufinal pracuje perfektná linka práškového nanášania farieb Ideál line. Touto linkou povrchovo upravené rámy bude treba ešte lakovať a taktiež bude treba nakúpiť komponenty na zmontovanie celého bicykla.

Ministerská návšteva

Dňa 25. mája sa minister školstva Ing. Ľubomír Harach, CSc zúčastnil rokovania. Regionálneho združenia spoločnosti pre predškolské zariadenia, kde mu riaditeľky materských škôl vysvetlili problémy so školským stravovaním a nákupom školských pomôcok, ktoré vznikajú znižovaním finančných dotácií.

Minister zopakoval svoju návštevu v Žiari ešte 21. júna, kedy navštívil radnicu a s primátorom mesta rokoval o predškolských zariadeniach a o základných školách, ako aj o dofinancovaní rozostavaných školských zariadení, ku ktorým sa počíta nedokončená budova OV KSS, kde by mala byť po dokončení výstavby umiestnená škola.

Potom navštívil žiarske gymnázium, na ktorom v r. 1969 maturoval.

Návšteva ministra priniesla finančné zlepšenie pre materské školy a pohla aj dostavbu iných školských zariadení...

Únia miest

Dňa 23. júna Mestské zastupiteľstvo súhlasilo so vstupom mesta Žiar nad Hronom do Únie miest Slovenskej republiky. Ročný príspevok mesta do Únie bude 0,50 Sk na obyvateľa. O vytvorení Únie miesta sa prvýkrát rokovalo 16. marca na zasadnutí klubu primátorov Slovenska, ktoré sa konalo v MsKS v Žiari, za účasti 35 primátorov, nakoľko ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska nespĺňa náročnejšie a špecifické zvláštnosti miest.

Ustanovujúce zhromaždenie bolo 29. apríla v Košiciach.

II. ročník Moysesových dní

Kultúrne, športové a spoločenské Dni Dr. Štefana Moysesu začali 19. júna a skončili 3. júla. Každý deň bol naplnený bohatým programom. Dňa 20. júna sa napr. na Námestí Matice slovenskej predstavila dychová hudba Žiaranka, folklórny súbor Hron, detský folklórny súbor Hronček, ako aj spevácky súbor Holúbky z Kríža.

V programe hosťoval aj folklórny súbor „De eastergoa skoters burgum“ z Holandska, ktorý sa zúčastňoval v našom okrese na Folklórnych slávnostiach v Podhorí, vystúpil aj vo Zvolene. Uviedol program Suita – deň na trhu 1830 – 1840 v trvaní 25 minút.

Moysesove dni vyvrcholili v nedeľu 3. júla pontifikálnou omšou, ktorú celebroidal Msgr. Rudolf Baláž, biskup banskobystrický. V kázni vysoko hodnotil činnosť Štefana Moysesu. Po omši sa odobral do hrobky, kde položil veniec vďaky. Večer sa uskutočnilo predstavenie Divadla A. Bagara z Nitry s hrou P. Kováčika „Kráľ Svätý pluk.“

Pražiareň kávy

Roku 1990 v septembri prebral Čistiareň prádla na Priemyselnej ulici č. 31 Július Hric. Čistiareň bola stratová aj v rukách súkromníka. Len za paru a vodu mal zaplatiť 60.000 Sk. Tepláreň ZSNP mu poplatok neodpustila. V r. 1992 predal niektoré prevádzkyschopné zariadenia čistiarne, ale väčšina opotrebovaných išla do šrotu. Spojil sa s firmou Couver s.r.o. a s úverom 12 miliónov Sk od banky premenil čistiareň prádla r. 1993 na pražiareň kávy.

Roku 1994 zamestnáva priamo 14 ľudí a nepriamo až 50 ako dealerov a distribútorov. V pražiarni pracuje po 5 ľudí na dve smeny. Pražiareň je vykurovaná plynom. Za deň spracuje 2 tony zelenej kávy, ktorú mu dodáva firma Bernard Rothfost GMBH z Hamburgu. Zelená káva pochádza z Brazílie, Mexika, Madagaskaru, Indie, Costariky, Ugandy a Ekvádoru. Surová zelená káva Arabica stojí 4,6 US dolára za 1 kg. Vypražením stráca asi 19% hmotnosti.

Všetchné všetkých nákladov prlus DPH stojí majiteľa 1 kg zelenej kávy 195 Sk, pričom 1 kg upraženej kávy predáva po 240 Sk. Cena nakupovanej kávy však nie je stla.

V súčasnosti zisk nepokrýva výrobné náklady – cena upraženej kávy je 167 Sk.

Mŕtva dedina

Dňa 30. júla uplynulo 25 rokov od úradného zrušenia obce Horné Opatovce. Príčina? Vznik Závodu SNP. Dňa 25. augusta 1953 sa rozhoreli prvé pece elektrolýzy, v roku 1954 sa začala vyrábať anódová hmota, roku 1956 spustili vo fabrike do prevádzky tepláreň.

Včely sadli na kvet a hynuli, školopovinné deti dostávali skoliózu chrbtice. Ľudia, čo sa vo fabrike zamestnali medzi prvými, začali chodiť o palici. Vyhnuli jedle, kravám sa po rebrách vytvárali hrče veľké ako vajce, a tak v roku 1957 išli na výkup. Uznesenie vlády č. 188 z 8. marca znelo: „Vystáhnovať obec Horné

Opatovce!“ Jedna komisia mala ohodnotiť domy, druhá komisia mala nájsť miesto pre výstavbu novej dediny. Albín Valko hovorí: „Za dom mi dali 55.000 korún. Za byt v panelovom dvojdome v Žiari bolo treba zaplatiť 154.000 korún.“

Exodus sa začal v roku 1964. Za materiál z už odpísaných domov museli zaplatiť zostatkovú hodnotu. Za meter štvorcový hospodárskej budovy dostali po 40 halierov, za každý ovocný strom po 40 korún, za dvory a záhrady nič. Z Horných Opatoviec postupne odišlo 1.280 ľudí, ktorí opustili 228 domov. Prázdny ostal kostol, fara, kultúrny dom. Škola sa neskôr premenila na stolársku dielňu...

A tak 30. júna 1969 po 894 rokoch bola obec úradne zrušená. Neďaleko vyrastá kopec červeného prachu, ktorý už fabrika nepotrebuje. A na časti (alebo parcela č. 158) v Horných Opatovciach o výmere 9 hektárov, 21 árov a 70 m² je jediná skládka komunálneho odpadu pre mesto Žiar nad Hronom...

Vodojemy pre vodu z Turčeka

Pod týmto názvom uviedol Hutník v júli článok, podpísaný skratkou – ža. – V skrátenej podobe z neho vyberáme:

„Vodojemy postavili stavbári z vrútockého závodu Váhostav pod vedením stavbyvedúceho Ing. Štefana Friča za dvadsať mesiacov. Prívod vody z Turčeka do Žiaru po vodojem je asi 26 kilometrov potrubia s tromi vodojemi. Prvý je na Jánskom vršku v Kremnických Baniach o objeme 5.000 m³ vody, druhý je v Bartošovej Lehôtke, obsah dvakrát po 150 m³ a tretí najväčší dvakrát po 5.000 m³ je na Šibeničnom vrchu, spolu 10.000 m³ zdravej vody pre žiarsku oblasť. Hlavná časť súboru objektov sú dva od seba oddelené vodojemy – plocha jedného je 1.100 m², výška stien 6 metrov, strecha je spádová, aby nepresakovala voda. Vodojemy sú z vodotesného betónu. Z hľadiska dizajnu sa použilo zahraničné TOP debnenie. Vodojemy sú už odskúšané. Menší objekt – vchod do vodovodu, je nevyhnutný pre čistenie a dezinfekciu vodojemov počas prevádzky. Dvere sú prachotesné, ako aj vzduchotechnika. Srdcom systému je manipulačná komora, v ktorej sa bude ovládať otváranie, uzatváranie a vypúšťanie vody. Na celej trase by mali byť tri malé vodné elektrárne ako súčasť diela. Využívať budú hydraulický spád vody a znížia tlak vody v prívode do nádrží. Výškový rozdiel je dosť veľký. Pracovníci Váhostavu budú potrebovať asi 8 týždňov na zásyp vodojemov, aby sa udržiavala konštantná teplota vody, oplotia areál a vybudujú prístupovú cestu. Vodovod bude plne využitý dokiaľ sa dohotoví vodná nádrž Turček, ale už dnes sa nezávisle od nádrže privádza voda z prameňov z okolia tejto vodnej nádrže. „

Ing. Š. Frič pochválil tiež spoluprácu so žiarskymi firmami ČSAD, Žiarstav, AGS a stavebná výroba ZSNP.

Odstavenie spekacej vetvy výroby v závode kysličníkařeň

Prevádzka závodu Kysličníkařeň za rok 1992 dosiahla stratu 53 miliónov 900 tisíc Sk. Za rok 1993 to bolo 83 miliónov 700 tisíc Sk. Za rok 1994 sa očakáva stratovosť 105 miliónov. Z roka na rok stúpajúca stratovosť tohto závodu bola

dôvodom decembrového rozhodnutia 1993 o zastavení spekacej linky po spotrebovaní zásob bauxitu, ktorý je potrebný k výrobe oxidu hlinitého. Výpovedné trojmesačné lehoty začnú plynúť od 1. augusta 1994.

Odstavenie spekacej vetvy sa týka asi 400 zamestnancov. Riaditelia a vedúci vykonávajú pohovory so zamestnancami dôchodkového veku o možnosti skoršieho ukončenia pracovného pomeru. Personálne oddelenie sa postará o rekvalifikáciu ostatných pracovníkov. Firma Volkswagen ponúka stabilné pracovné miesto, 13 mesačných plátov, odmeňovanie podľa výkonu a po trojmesačnej skúšobnej dobe platový tarifný stupeň 7, čo je 10.260 Sk. Zamestnanci budú bývať v ubytovni, kde sa za mesačné lôžko platí 1.200 Sk, ale zamestnanec bude platiť len 800 Sk, zbytok firma. Ďalej ponúka tri druhy jedál (hlavných) po 10 Sk. Každý uchádzač o zamestnanie musí prejsť testom zručnosti, technického a logického myslenia, ako aj osobnými pohovormi. Pracovníkom, ktorí vyhovejú, bude ponúknutá pracovná zmluva na dobu jedného roka s trojmesačnou skúšobnou lehotou. Firma však odlučné neposkytuje.

Odstavenie spekacej linky ohrozí finálne závody:

1. Energetické hospodárstvo – jeho riaditeľ Ing. I. Knapko povedal, že sa zníži dodávka priemyselnej vody o 20 %, dodávka tepla o 26 %, vlastná výroba elektrickej energie o 25 %. Stav zamestnancov budú znižovať len prirodzeným úbytkom – odchodom na dôchodok.
2. Závod doprava – jeho riaditeľ Ing. L. Pilník povedal, že odstavenie spekacej linky sa prejaví na úseku hospodárskeho strediska železničnej dopravy. Pre r. 1994 sa neuvažovalo s dovozom bauxitu a ďalších surovín pre spekáciu vetvu. To spôsobilo pokles výkonu železničnej dopravy o 6.740 vozňových jednotiek. Ale i po tomto znížení ostáva objem dopravy 36. 460 vozňových jednotiek. Stav pracovníkov sa zníži o 6 – sú to pracovníci dva roky pred vznikom nároku na starobný dôchodok.
3. Ing. Krátky – vedúci odboru laboratórií povedal, že vysunuté laboratórium I. bloku Kysličníkárne stratí svoje opodstatnenie. Zabezpečovalo odber a prípravu vzoriek na mokrom mletí, spekaní a difúzii. Zároveň sa tu robili chemické rozbery expresných vzoriek bauxitového rmutu z korekčných a zásobných nádrží. Tieto činnosti boli úlohou štyroch pracovníčok vo funkcii vzorkár a štyroch vo funkcii laborant. V ďalšom laboratóriu, ktoré zabezpečuje analytickú kontrolu Kysličníkárne, sa zníži počet vzoriek o rmuty, speky, hnedé kaly, $Al(OH)_3$ a Al_2O_3 a hlinitanové roztoky. Tak budú zrušené ďalšie štyri miesta. V celku je to 12 pracovných miest, čo predstavuje 17 % z celkového počtu pracovníkov tohto odboru. Pre osem pracovníčok zabezpečili náhradné pracovné miesta a definitívne sa musia rozlúčiť so štyrmi pracovníčkami v produktívnom veku...

Ceny akcií ZSNP a.s. pred a po podpísaní zmluvy o pôžičke

Podpísanie zmluvy s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBOR) o poskytnutí pôžičky na dofinancovanie výstavby novej elektrolýzy sa uskutočnilo 12. júla v Bratislave. Cena akcií ZSNP, a.s. od 1. júla do 12. júla 1994 stagnovala na hodnote 150 Sk za akciu. Neuzatváral sa žiaden obchod. 13. júla, t.j. deň po podpise zmluvy cena akcie vzrástla na 210 Sk za akciu a bol uzatvorený aj obchod. V nasledujúcich dňoch do 28. júla bola cena akcie 390 Sk. Nasledujúci deň poklesla cena na 350 Sk.

Na trhu jednoduchých termínových obchodov Bratislavskej opčnej burzy k 1. júlu bola priemerná cena akcií ZSNP 190 Sk za akciu. Nasledujúceho dňa vzrástla na 220 Sk, potom poklesla na 210 Sk, ale 19. júla vzrástla na 294 Sk. Dňa 3. augusta dosiahla cena úroveň 332,30 Sk a 5. augusta až 353,50 Sk.

Na mimoburzovom trhu s cennými papiermi RM – Systém Slovakia sa v priebehu sledovaného obdobia uskutočnili tri kolá periodických aukcií. 7. júla v 20-tom kole dosiahla aukčná cena akcií ZSNP 180 Sk za akciu. V čase podpísania zmluvy o pôžičke, stúpila cena akcií ZSNP na 243 Sk, i keď sa neuzavrel žiaden obchod. V 22. kole stúpila cena na 304 Sk za akciu, pričom sa uzavrel aj obchod za 97.280 Sk. Aj keď periodické aukcie RM-Systému majú vzhľadom na dvojtýždňový cyklus značnú zotrvačnosť, trend stúpania akcií ZSNP po podpísaní zmluvy s EBOR je aj tu badateľný.

Dňa 29. júla prišlo prvých 10 miliónov US dolárov, uvoľnených z tranže A z EBOR na účet a.s. Slovalco, otvorený vo VÚB v Žiari...

Folklórny súbor Hron v Maďarsku

V dňoch od 15. do 22. augusta sa v maďarskom mestečku Sárvár konal XIV. festival folklórnych súborov s bohatou medzinárodnou účasťou. Slovensko zastupoval náš folklórny súbor Hron, pri MsKC v Žiari. Ani jedno z desiatich vystúpení sa nekonalo na jednom mieste. Galaprogram všetkých súborov trval šesť hodín, vrátane sprievodu krojovaných skupín a ukázkami ich tancov na rozpálených uliciach. Súbor uviedol tance Myjava, Detva, Horehron, Východ, ktoré nacvičila prof. Anna Dlhopolcová a MUDr. Ľudmila Chlupisová.

Súbor sa cestou domov zastavil v mestečku Soporne, kde sa konal II. ročník festivalu folklórnych súborov. Odtiaľto si priniesol Cenu festivalu v podobe keramického taniera a Ocenenie ako jeden z najlepších účastníkov festivalu.

Zájazd súboru sa uskutočnil aj vďaka sponzorom, ktorými boli Mestský úrad, firma Merega, firma Jakaba, V – tempo, Skalka – Tour a ďalší...

Slovenského národného povstania

Oslavy 50. výročia SNP sa konali v našom meste po celý týždeň pred 29. augustom. Primátor mesta prijímal delegáciu francúzskych partizánov, účastníkov odboja, organizovaných vo Zväze protifašistických bojovníkov, konali sa rôzne súťaže o ceny SNP a dňa 29. augusta sa na Šibeničnom vrchu rozhorela partizánska vatra. Slovenské národné divadlo z Bratislavy uvádza v rámci vyvrcholenia osláv divadelnú hru I. Bukovčana „Kým kohút nezaspieva“...

A na Slovensku stále prebieha diskusia, či SNP má ostať štátnym sviatkom, alebo byť len pamätným dňom.

Zberateľ liečivých rastlín

Zaujímavých osobností je v našom meste viac. Jedným z nich je pán Alojz Búgel, bývajúcí na ul. M. R. Štefánika 25/56, dnes už na dôchodku, ale pred siedmimi rokmi ešte pracoval na Ústave okresnej hygieny. Zapisoval na pozorovacích stanicích, rozmiestnených v okolí Žiaru, údaje, ktoré potom hygienici analyzovali v laboratóriách a na základe toho v novinách informovali verejnosť o stave čistoty ovzdušia a vody.

Vo svojom voľnom čase sa venoval zbieraniu liečivých rastlín, ktoré potom odovzdával do Mediky vo Zvolene. O zbere a jeho význame mal viacero osvetových besied a prednášok, ktoré ilustroval usušenými vzorkami rastlín. Toto jeho zaujímavé hobby objavila vedúca Klubu dôchodcov, pani Jarmila Hulinová.

Za desať rokov nazbieral, usušil a odovzdal zvolenskej lekární vyše 900 kilogramov liečivých rastlín, za ktoré mu bolo vyplatených vyše 45 tisíc korún. To bol vtedy slušný peniaz, lebo kilogram cukru stál 7,30 Sk, liter mlieka 2,-, chlieb 3 - 4 koruny. Aj lekárne mala z jeho práce zisk. Za 1 kg sušeného harmančeka sa platilo napr. 80 korún a predával sa ako čajovina za 320 korún. Okrem harmančeka zbieral centnár, myší chvostík, volov chvost, nechtík, lopúch, kostihoj, podbeľ a iné. Všetko triedil, sušil a odovzdával v I. kvalite. Zbierať prestal roku 1992, keď mu odmietli usušené liečivé rastliny vykupovať. To však len „vo veľkom“. Svoju koníčku sa venuje naďalej.

Voľby do Slovenskej národnej rady

V dňoch 30. septembra až 1. októbra sa uskutočnili voľby do Slovenskej národnej rady. Vstupuje do nich 18 politických strán.

V okrese Žiar nad Hronom volilo 56.037 voličov, čo je 81,86 %. Koalícia HZDS a RSS získala 28.650 hlasov (52,17 %), ZRS získalo 4.874 hlasov (8,87 %), KDH 3.820 hlasov (6,95 %), SNS získala 3.804 hlasov (6,92 %), Spoločná voľba 3.743 hlasov (6,81 %), DÚ 3.396 hlasov (6,17 %). Strany, ktoré sa do parlamentu nedostali: DS - 1,16 %.

V meste Žiar nad Hronom volilo 11.277 voličov, čo je 80,18 % z počtu 14.064 zapísaných voličov.

Koalíciu HZDS – RSS volilo 5.565 voličov (49,34 %), SNS získala 10,03 % hlasov od 1.132 voličov, Spoločná voľba mala priazeň u 903 voličov (6,19 %), DS 562 voličov (4,66%) a KDH volilo 377 voličov (3,28 %).

Zoologická záhrada

Dňa 17. októbra, pri návšteve žiarskej zoologickej záhrady poskytol niekoľko zaujímavých informácií ošetrovateľ zveriny a vtákov, Štefan Sedliak tieto údaje:

„Na priekope vytekajúcej z Lutilského potoka cez park, ktorá do r. 1990 poháňala vodný mlyn, si v r. 1970 – 1975 zriadil Ing. Karel Kabrt chov nutrií. Dámsky nutriový kožuch stál asi 20 tisíc korún. Z mäsa nutrií pripravoval ročne asi 50 kg klobás, ktoré údil u Štefana Danku.

Za priekopou sa nachádza nevelký rybník, ktorý dalo zriadiť biskupstvo. Na tento rybník dal Vladimír Baran, vtedajší riaditeľ Technických služieb mesta, preniesť z kalového pola pri ZSNP labute a divé kačice. Spočiatku si ich chov zobral „pod krídla“ vedúci záhradníctva Tibor Rakovský. V r. 1985 až 1986 nový riaditeľ Technických služieb Róbert Mesároš dal upraviť ľavú stranu priekopy pre chov zveriny a vtáctva.

Teraz má žiarska ZOO čierne kamerúnske kozy, jeleňa, srny, diviaka, dikobraza, medvedíka čistotného (mívava), líšku, bieleho daniela. Vo voliérach sú rôzne druhy sliepok a pávy.“

Teraz patrí žiarska ZOO pod Mestský podnik Služby, ktorého riaditeľ Ing. Milan Šťastný uvažuje s rozšírením v prípade lepšej finančnej situácie.

Návštevy z Nórska

Vo štvrtok 20. októbra navštívili ZSNP, a.s. viceprezident odborov chemického priemyslu Olay Sloyen a predseda odborov Hydro – Aluminium Jarle Molde. Vymenili si skúsenosti v oblasti kolektívneho vyjednávania. Organizovanosť Nórov v odboroch je vysoká.

V piatok 21. októbra si nórski hostia prezreli so záujmom starú a novú elektrolýzu, ako aj odlieváreň. Zavítali tiež do Nočného sanatória v Sklených Tepliciach, ktoré sa im veľmi páčili. Nevedeli pochopiť, prečo je tak málo využitie. V závere návštevy dohodli osobné návštevy bez sprostredkovateľov.

Druhé návštevy Nórov mal ZSNP dňa 18. decembra. Veľvyslanec Nórskeho kráľovstva v SR John Grieg sa zaujímal o projekt, Slovalco, o prácu nórskeho odborníkov a podmienky, ktoré majú u nás vytvorené. Prezrel si novú i starú elektrolýzu a navštívil tiež žiarsku radnicu.

Referendum

V sobotu 22. októbra sa konalo celoslovenské referendum o preukázaní peňažných zdrojov použitých na privatizáciu štátnych podnikov. Pri dražbách

štátnych podnikov niektorí jedinci alebo skupiny ľudí manipulovali s toľkými miliónmi, že obyčajným ľuďom nešlo do hlavy, odkiaľ majú peniaze na privatizáciu, veď za komunizmu nemohol nikto zbohatnúť a stať sa viacnásobným milionárom. Parlament referendum odhlasoval a dopadlo takto:

Z 3 miliónov 874.407 občanov oprávnených hlasovať využilo túto možnosť iba 773.624, čo predstavuje 19,96 %. Podľa Ústavy SR sú výsledky referenda neplatné.

V meste Žiar nad Hronom bolo vydaných 2.756 hlasovacích lístkov, odovzdaných bolo 2.775 a platných bolo 2.717. Na otázku Áno odpovedalo 2.659 a na otázku Nie 58 našich občanov.

Referendum dopadlo v celoštátnom meradle fiaskom. Stálo 54 miliónov Sk, s ktorými sa mohlo naložiť rozumnejšie. Najväčší podiel viny majú strany, ktoré referendum presadzovali, ale potom sa o jeho propagáciu nestarali. Vzdor tomu, Národná rada SR už pred odhlasovaním referenda prijala zákon o preukázaní pôvodu peňažných zdrojov použitých na privatizáciu.

Komunálne voľby 1994

V dňoch 18.-19. novembra sa konali na Slovensku komunálne voľby. V meste Žiar nad Hronom bolo 14.255 voličov, ale volieb sa z tohto počtu zúčastnilo len 5.777 občanov, platných hlasov bolo 5.537, čo je 40,53 %.

Do mestského zastupiteľstva bolo zvolených 35 poslancov. Za primátora bol zvolený MVDr. Jaroslav Cíger, počtom 1.980 hlasov. Jeho kandidátku podporilo Hnutie za demokratické Slovensko, ktoré má aj najväčší počet poslancov v Mestskom zastupiteľstve.

Na funkciu primátora kandidovali ešte piati uchádzači:

Ing. Jana Hrdá, dostala	526 hlasov, čo je 9,43 %
Július Majerský dostal	649 hlasov, čo je 11,63 %
Ondrej Molnár dostal	750 hlasov, čo je 13,44 %
JUDr. Jozef Salay dostal	1.296 hlasov, čo je 23,23 %
Ing. Roman Straka dostal	379 hlasov, čo je 6,79 %

Hnutie za demokratické Slovensko má v Mestskom zastupiteľstve 23 poslancov, Slovenská demokratická ľavica spolu so Sociálnodemokratickou stranou Slovenska a Hnutím poľnohospodárov má 6 poslancov. Demokratická únia a Národnodemokratická strana má 3 poslancov, Kresťanskosociálna únia a Slovenská národná strana majú 1 poslanca. Demokratická strana a Strana podnikateľov a živnostníkov majú 2 poslancov.

Životopis primátora mesta

MVDr. Jaroslav Cíger

49 – ročný veterinárny lekár Okresnej veterinárnej správy, bytom Sládkovičova 38/61

politická príslušnosť: HZDS

„Narodil som sa 1. januára 1946 v Starej Kremničke. Vo Svätom Kríži nad Hronom, neskôr Žiar nad Hronom žijem a pracujem viac ako štyridsať rokov. Ako

veterinárny lekár som prichádzal do styku s mnohými občanmi mesta, poznám ich problémy a požiadavky. Profesionálne som sa zaoberal životným prostredím Žiarskej kotliny. Tieto skúsenosti a poznatky by som chcel využiť vo funkcii primátora, zapojiť do riešenia problémov mesta široký okruh odborníkov a s ich pomocou a pomocou občanov prispieť k zlepšeniu životných podmienok obyvateľov Žiaru nad Hronom.

Som ženatý, mám dve zaopatrené deti. Bývam s manželkou v štátnom byte na Etape. Nevlastním žiadny nadštandardný majetok a nie som členom ani spoločníkom žiadnej podnikateľskej spoločnosti.

Vo voľnom čase sa venujem športu a turistike. Mojim životným krédom je serióznosť, poctivosť a vytrvalosť.

Lúpežná vražda

Dňa 8. decembra vo veku 45 rokov bol 23 bodnými ranami zavraždený Ľubor Kováč, tréner Telovýchovnej jednoty pri ZSNP. V deň svojej smrti si vyzdvihol odmenu pri pokladni, doma nechal 20.000 Sk a so 400 korunami vyšiel do mesta. Keď sa nevracal, manželka to oznámila polícii. Polícia ho našla v areáli záhrad za benzínovým čerpadlom pri Handlovskej ceste. Kľúče od bytu a peniaze boli preč. Nasledujúceho dňa polícia zatkla pre podozrenie z vraždy osemnásťročného Róberta Tošoviča zo Žiaru, ktorý je vo vyšetrovacej väzbe v Banskej Bystrici.

Pri tejto príležitosti spomenieme ešte jednu brutálnu vraždu, ktorá sa stala 9. apríla 1993. Rozvedená Božená Bérešová, matka dvoch detí, sa vracala nad ráno sama zo Snack – baru. Cestou sa k nej pripojil 16 – ročný Peter Haring a keďže obaja mali v sebe veľa alkoholu, začali sa hádať. Páchateľ zdvihol niekde železnú tyč a bil ňou ženu, až kým nezomrela. Potom išiel ku klzisku a kamarátom oznámil svoj zločin. Nebohú našli pod prvým výškovým domom na Sládkovičovej ulici. Jej dve deti si vzala do opatery stará matka, ale chlapca, mentálne retardovaného, dala neskôršie do psychiatrického ústavu.

Peter Haring dostal za vraždu ako neploletý štyri a pol roka.

Valné zhromaždenie

Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory

Dňa 13. decembra sa stretli v MsKS delegáti V. Valného zhromaždenia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory. Za mimisterstvo pôdohospodárstva vola na rokovaní prítomná Ing. Mária Kováčová.

Správu o činnosti komory predniesol jej predseda Ing. Jozef Juhász, ktorý uviedol:

„Produkcia výroby, a tým aj spracovateľského priemyslu sa v dôsledku reštrikčnej politiky v oblasti menovej, finančnej a mzdovej naďalej znižuje. Je veľká disproporcía medzi zvýšenými nákladmi na vstupy do poľnohospodárskej výroby a nedostatočnou úhradou za poľnohospodársku produkciu, znížila sa aj kúpna sila

obyvateľstva. Insolventnosť, druhotná zadlženosť podnikov, drahé a nedostupné úvery vyúsťujú do celoplošnej stratovosti podnikov, čo je umocnené dva roky sa opakujúcim extrémne suchým počasím. Stále sa zhoršujú podmienky na prežitie vyše 50 % poľnohospodárskych podnikov.

Poľnohospodári hľadajú a navrhujú riešenia, ale pre nedostatok finančných zdrojov ich nemôžu realizovať. Nutne potrebujú pomoc vlády.“

Prvé zasadnutie nového Mestského zastupiteľstva

Sotva mesiac po komunálnych voľbách, 15. decembra sa v priestoroch MsKS konalo prvé zasadnutie Mestského zastupiteľstva. Okrem novozvolených poslancov sa zasadnutia zúčastnili zástupcovia samospráv, štátnych miestnych správ a ďalší hostia. Nový primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger zložil sľub a po ňom zložilo sľub 33 poslancov (dvaja boli neprítomní a ospravedlnení). Novozvolený primátor poďakoval za dôveru občanom, ktorí ho zvolili. Taktiež poďakoval bývalému primátorovi Ing. Mariánovi Futákovi, bývalým poslancom, ako aj pracovníkom Mestského úradu za prácu, ktorú urobili pre mesto za uplynulé obdobie. Ďalej vo svojom inauguračnom príhovore sa zameral na spoluprácu so ZSNP a.s., s politickými stranami, podnikateľmi a mestskou samosprávou. V závere svojho prejavu vyslovil želanie, aby poslanci MsZ odložili svoje politické tričky a mali na zreteli blaho mesta a občana, ktorý im dal svoj hlas a dôveru. Osobné ambície treba odložiť stranou. „Občania nás volili a im sa budeme za našu prácu zodpovedať.“

Potom sa prerokúvali ďalšie body.

Do funkcie zástupcu primátora bol zvolený Mgr. Juraj Prôčka. Za členov Mestskej rady boli zvolení:

Mgr. Eduard Dodek
Ing. Ivan Doletina
Ing. Pavel Magdolen
Ondrej Molnár
Róbert Mesároš
Mgr. Juraj Prôčka
Lýdia Tóthová
Emil Turaz
Ing. Vladimír Valent

Objem práce Živnostenského oddelenia obvodného úradu v Žiari nad Hronom za 3 roky

Samostatné oddelenie bolo zriadené 1. februára 1991. K nemu sú pridružené 4 samostatné obvody: Žiar nad Hronom, Kremnica, Nová Baňa, Žarnovica a 48

obcí. Oddelenie je rozdelené na referát registrácie a referát kontroly. Od 1. januára 1992 do 31. decembra 1993 vydalo toto oddelenie 3.658 živnostenských oprávnení. Len v roku 1993 vydali 720 živnostenských listov a 184 koncesných listín. O rozšírenie a doplnenie ďalších činností požiadalo 438 podnikateľov.

Na oddelení zrušili 388 živnostenských oprávnení, 78 podnikateľov si žiadosti doplnilo, 12 dostali súhlas na vedľajšiu prevádzku.

Referát zabezpečuje aj poradenskú službu pre podnikateľov a záujemcov o podnikanie.

Živnostenské oddelenie vykonalo 559 kontrol spolu so Slovenskou obchodnou inšpekciou (SOI), oddelením životného prostredia, príslušníkmi policajného zboru, pracovníkmi mestského úradu a s daňovými orgánmi 30 kontrol. Ďalej vykonalo oddelenie 45 prehliadok prevádzkárni, 69 kontrol vývoja cien v obchodoch.

V súvisi s porušením povinností, vyplývajúcich zo živnostenského zákona, vydalo oddelenie 19 rozhodnutí o uložení pokuty spolu vo výške 52.000 korún. Nedovolené podnikanie fyzických osôb bolo zistené v 7 prípadoch.

V blokovom konaní bolo uložených 109 blokových pokút v sume 41.500 korún pri predaji tovaru s úmyslom poškodiť kupujúceho. V správnom a priestupkovom konaní boli uložené pokuty v sume 101.700 korún.

Vedúcim Živnostenského oddelenia Obvodného úradu je Július Majerský, dlhoročný skúsený pracovník bývalého Mestského národného výboru v Žiari nad Hronom.

Prosperita ZSNP, a.s. v roku 1994

V novoročnom príhovore generálny riaditeľ ZSNP, a.s. Ing. Jozef Pittner uviedol:

„Hospodársky zisk Závodu SNP predstavuje za rok 1994, bez akciovej spoločnosti Slovalco, okolo 80 miliónov Sk, čo jej oproti roku 1993 nárast o 66 miliónov korún. Výroba tovaru 3 miliardy 900 miliónov korún. Z tejto výroby bolo 76 % určených na export. Jej objem je napriek zastaveniu spekacej linky v Kysličníkárni o 300 miliónov korún vyšší ako v roku 1993. Zaslúžil sa o to nárast výroby tovaru vo finalizujúcich a obslužných dcérskych spoločnostiach.

Závod SNP plnil úlohy s počtom 5.423 zamestnancov. Priemerný zárobok zamestnanca bol približne 7.700 korún, čo predstavuje nárast o 1.020 korún oproti r. 1993 (15 %). Preinvestovali sme vrátane Slovalca viac ako 400 miliónov korún, čo je však podstatne menej ako sme plánovali, pretože ERBD nám oneskorene poskytla investičné prostriedky.

Ekologická situácia v pracovnom a životnom prostredí sa zlepšila tak z dôvodu redukcie výroby oxidu hlinitého a primárneho hliníka, ako aj z dôvodu realizácie investícií do ekológie.

Výroba hliníka na prvých elektrolyzéroch by mala začať v mesiaci máji a na posledných elektrolyzéroch v mesiaci november.“

Ceny tovarov a príjmy občanov k 31.12.1994

1 kg kyslá kapusta	12,-
1 kg zemiaky	12,-
1 – 2 kg chlieb	13,40 – 20,-
1 kg cestoviny	11,60 – 14,20
1 l alkoholické nápoje v priemere	147,- 157,-
0,5 l pivo 10°-12°	5,40 – 8,30
(za prázdnu fľašu sa zálohuje 3,-)	
1 kg mrkva	12,-
1 kg cibuľa	16,-
1 kg cestnak	52,-
1 kg mak	90,-
1 kg banány	20,- - 24,-
1 kg jablká	11,-
1 kg cukor kryštálový	19,- - 20,10,-
1 kg cukor múčka	23,-
1 l víno	41,-
1 ks rožok grahamový	1,40
1 ks rožok obyčajný	1,30
1 kg soľ	5,80
1 kg múka hrubá – Zlatý klas	9,40
0,25 kg maslo	27,- - 29,-
Pánske šaty	od 800,- do 2.500,-
Obuv	od 450,- do 700,-
Dámske kostýmy	od 1.500,- do 3.500,-
čokoláda Milka	30,-
cukríky 10 Dkg	od 6,50,- do 14,50,-

Priemerné mzdy zamestnancov ZSNP boli 7.700 Sk, učiteľov 5.050 Sk.

Priemerné mesačné dôchodky 2.900 Sk. Najvyšší mesačný dôchodok je 4.500 Sk.

Sociálny dôchodok pre ľudí, ktorí málo pracovali, alebo neboli vôbec zamestnaní, je 1.600 Sk.

Za dvojizbový byt, vrátane inkasa (voda, plyn, elektrina) ale aj televízor a telefón je 1.200 Sk mesačne.

Stručne zo zasadaní

Mestskej rady

4. JANUÁRA

Mestská rada doporučuje žiadosť Róberta Mesároša o ekonomický prenájom bývalých Technických služieb a žiadosť Jaroslava Lapina o ekonomický prenájom verejného osvetlenia v meste. Ekonomické prenájmy uvedených činností riešiť formou verejnej súťaže.

Mestská rada súhlasí so znížením kúpnej ceny nehnuteľnosti na ul. Šoltésovej č. 724 o čiastku 163.233,- Sk, ktorú Ing. Jozef Pittner s manželkou kúpili za 1.190.156,- Sk. Na stavbe sa zistili nedostatky.

Po prestávke pokračovalo rozšírené zasadanie Mestskej rady vo veľkom salóniku hotela Luna v Žiari nad Hronom, ktoré viedol JUDr. Jozef Salay.

Po zhodnotení spolupráce primátorom mesta Ing. Mariánom Futákom vystúpili v diskusii Ing. Jozef Pittner, generálny riaditeľ ZSNP a.s., ktorý vyslovil presvedčenie, že aj v roku 1994 sa budú zástupcovia mesta a ZSNP a.s. stretávať ku vzájomnému prospechu a dôstojný pán Štefan Gálik, dekan farnosti Žiar nad Hronom poďakoval primátorovi mesta za pomoc pri dostavbe a otvorení cirkevnej školy Štefana Moysesu.

27. JANUÁRA

Mestská rada súhlasí s poskytnutím návratnej pôžičky jeden milión korún pre Stredoslovenské vodárne a kanalizácie š.p. Banská Bystrica na preklenie nepriaznivej situácie pri výstavbe čistiarne odpadových vôd a kanalizačného zberača v Žiari nad Hronom s návratnosťou do 1. marca 1994.

Mestská rada schvaľuje zvýšenie poplatku za dieťa v Mestských detských jasliach z 13,60,- na 19,60,- Sk, nakoľko priemerné náklady predstavujú sumu 30,20,- Sk na deň.

Vzhľadom na provizórium rozpočtu mesta na I. štvrtrok 1994 Mestská rada nesúhlasí s poskytnutím finančných prostriedkov na činnosť Základnej organizácie Slovenského zväzu zdravotne postihnutých v Žiari nad Hronom.

Mestská rada nesúhlasí s poskytnutím finančných prostriedkov pre obecný úrad v Malej Lehote na 7. ročníku celoslovenských gajdošských fašiangov vzhľadom na rprovizórium rozpočtu mesta na I. štvrtrok 1994.

Po zamietnutí niekoľkých žiadostí podnikov o zníženie poplatkov z predaja alkoholických nápojov, Mestská rada odsúhlasila sumu 5.000,- Sk Centrálnemu organizačnému výboru Bielej stopy SNP na 21. ročník Medzinárodného behu Tis. Biela stopa SNP, konaného 12. a 13. februára.

S návrhom odmien pre likvidátorov štátneho podniku Žiaran a Reštaurácie oboznámil členov Mestskej rady Ing. Vladimír Kiaček, zástupca prednostu Mestského úradu. K predmetnému návrhu zaujal stanovisko Ing. Marián Futák, primátor mesta. Mestská rada súhlasí s vyplatením odmien za celé obdobie likvidácie uvedených štátnych podnikov:

Ing. Františkovi Gubánovi, likvidátorovi štátneho podniku Žiaran Žiar nad Hronom 20.000,- Sk.

Ing. Jozefovi Rečlovi, likvidátorovi štátneho podniku Reštaurácie Žiar nad Hronom vo výške 20.000,- Sk.

Mestská rada odporučila mestu, aby poskytlo priestory na prenájom a vytvorenie Informačného centra mladých v našom meste.

Primátor mesta Ing. Marián Futák informoval Mestskú radu o začatí správneho konania, ktoré sa týka vymedzenia hranice medzi mestom a obcou Ladomerská Vieska. Požiadal komisiu na to určenú, aby obnovila svoju činnosť.

10. FEBRUÁRA

Mestská rada berie na vedomie návrh zápisu do Kroniky mesta za rok 1993, ktorý spracoval PhDr. Ladislav Beňo. Na posúdenie návrhu zápisu do Kroniky mesta bola schválená komisia v zložení:

JUDr. Jozef Salay, Ing. Jozef Minka, p. Ondrej Molnár, ktorá svoj posudok predloží na zasadaní Mestskej rady.

Mestská rada schvaľuje Športový kalendár na rok 1994, spracovaný Mestským úradom v Žiari nad Hronom a žiada Mestský úrad o skonkretizovanie uvedených finančných prostriedkov na jednotlivé akcie, uvedené v športovom kalendári na rok 1994. Mestská rada berie na vedomie informáciu o spolupráci Mestského kultúrneho strediska s dychovou hudbou Žiaranka. Mestská rada žiada predloženie definitívneho návrhu zmluvy s dychovou hudbou Žiaranka na predloženie do Mestskej rady.

Mestská rada súhlasí s bezplatným prevodom posteľnej bielizne a detského ošatenia zo združených Detských jasí v Žiari nad Hronom pre Nemocnicu s poliklinikou v Žiari nad Hronom.

Mestská rada berie na vedomie informáciu primátora mesta vo veci odčlenenia Mestskej hromadnej dopravy (MHD) od štátneho podniku Slovenská automobilová doprava, Odštepny závod 911 Žiar nad Hronom.

Ing. Marián Futák, primátor mesta, informoval členov Mestskej rady o rokovaní so zástupcami Združenia vojnových poškodených a invalidov okresnej organizácie v Žiari nad Hronom.

3. MARCA

Mestská rada súhlasí s odpustením nájmu za poskytnutie priestorov Estrádnej sály v Mestskom kultúrnom stredisku v Žiari nad Hronom pre Stredné odborné učilište služieb v Žiari nad Hronom, na uskutočnenie prehliadky záujmovej činnosti študentov dňa 13.5.1994.

Súhlasí s poskytnutím sumy 10.000,- Sk pre futbalový klub Slovsport Žiar nad Hronom na úhradu nákladov na medzinárodnom futbalovom turnaji mladších a starších žiakov Hydro cup – Sunndalsora v Nórsku, ktorý sa bude konať 20. až 23. mája 1994.

Súhlasí a doporučuje vyhovieť žiadosti Materskej školy na Rudenkovej ulici o bezplatný prevod materiálu zo zrušených detských jaslí.

Mestská rada nesúhlasí s účasťou mesta na 2. Medzinárodnom salóne cestovného ruchu a služieb Slovakia tour, ktorý sa bude konať v Bratislave.

Nedoporučuje poskytnúť príspevok Odbornému liečebnému ústavu psychiatrickému v Prednej Hore pri Muráni pre nedostatok finančných prostriedkov v rozpočte mesta.

Súhlasí s poskytnutím príspevku 1.500,- Sk pre Spolok lekárov v Žiari nad Hronom na usporiadanie Dňa primára MUDr. Jána Straku 24. marca 1994. Súhlasí s poskytnutím priestorov v Mestskom kultúrnom stredisku na zabezpečenie celodennej vzdelávacej akcie lekárov na Deň primára MUDr. Jána Straku.

Súhlasí s poskytnutím priestorov Mestského kultúrneho strediska pre Ústav hygieny a epidemiológie v Žiari nad Hronom dňa 11. marca 1994 na usporiadanie celoslovenskej porady vedúcich oddelení hygieny a výživy.

Súhlasí s bezplatným poskytnutím priestorov telocvične pre oddiel karate TJ ZSNP Žiar nad Hronom na organizovanie III. ročníka mládežníckej súťaže Majstrovstvá mládeže okresu v karate, spojenej s oslavami 20. výročia založenia oddielu karate, ako i s poskytnutím vecných cien.

3.MARCA

JUDr. Jozef Salay, zástupca primátora mesta, oboznámil členov Mestskej rady s požiadavkami detského divadelného súboru ATĎ pri Základnej umeleckej škole v Žiari nad Hronom o finančný príspevok. Mestská rada odsúhlasila 10.000,- Sk ako úhradu nákladov pre tento súbor, spojených s účasťou na Svetovom festivale detského divadla v Nemecku, ktorý sa bude konať v dňoch 1.-10. apríla 1994.

Mestská rada nesúhlasí so žiadosťou Milana Drugdu o zmenu sortimentu predaja obuvi na potraviny, na ul. SNP v Žiari nad Hronom č. 85, pretože predajňa Obuv je v našom meste potrebná.

Mestská rada ruší úľavu poplatku z predaja alkoholických a tabakových výrobkov pre hostinec Šášov Marošovi Dankovi, nakoľko nedodrжал podmienky stanovené Mestskou radou č. 291/93 – MsR.

Mestská rada súhlasí so znením dohody o spolupráci s dychovou hudbou Žiaranka, ktorá bola doplnená o pevnú čiastku cestovného na rok 1994.

23. MARCA

Mestská rada nesúhlasí s mimoriadnym pridelením bytu na rok 1993/94 pre Renátu Mesiarikovú, vzhľadom na nedostatok bytov v meste.

Na odporúčanie Ing. Milana Šťastného, riaditeľa Mestského podniku správy bytového hospodárstva, Mestská rada súhlasí s trojvýmenou bytov Dušana Kochola, Márie Ledvákovej a Júlie Želiezekovej.

Mestská rada žiada hlavného kontrolóra mesta Ing. Jozefa Kukučku o kontrolu finančných prostriedkov, vynaložených na akciu Moysesove dni, či boli čerpané účelovo.

Ing. Vladimír Kiaček, zástupca prednostu Mestského úradu a predseda komisie ustanovenej primátorom mesta na posúdenie ponúk a kúpy a ekonomické prenájmy objektov a nehnuteľností, informoval Mestskú radu o zápise zo zasadania tejto komisie dňa 22. marca 1994.

Mestská rada súhlasí s návrhom predsedu uvedenej komisie Ing. Vladimíra Kiačeka a žiada Mestský úrad o predloženie konkrétnych podmienok k predajom, ekonomickým prenájomom a leasingom nehnuteľností Centrálnej výroby jedál, objekt Zelenina, objekt bývalých Technických služieb a objekt Distribúcia na rokovanie Mestskej rady.

Mestská rada zároveň rozhodla, že ponuka predaja hotela Luna bude zverejnená v denníkoch Pravda a Národná obroda. Za realizáciu zodpovedá JUDr. Jozef Salay.

Mestská rada nesúhlasí s poskytnutím daňovej úľavy z nehnuteľnosti za rok 1994 pre Thermo – solar Žiar nad Hronom, s.r.o. Na Vartičke, nakoľko VZN mesta Žiar nad Hronom č. 1/94 nemá ustanovenie o dôvode zníženia dane za ekologické zariadenia.

Mestská rada súhlasí s predĺžením termínu daňového priznania pre Povodie Hrona š.p. Banská Bystrica o tri mesiace, pre Železnice Slovenskej republiky, generálne riaditeľstvo Bratislava do 31. 5. 1994, pre Sloval a.s. Žiar nad Hronom podľa §38, odst.6 zákona č. 511/1992 Zb. Uvedené žiadosti o predĺženie termínu daňového priznania podal Ing. Vladimír Kiaček, zástupca prednostu Mestského úradu.

Mestská rada súhlasila so znížením daní za garáž týmto majiteľom: Ján Michalov, Štefan Boška, Júlia Feješová, Vojtech Kúš, Fridrich Pšenčík, Milan Bíska, Tibor Bako, nakoľko spĺňajú podmienky pre poskytovanie úľav.

Mestská rada nesúhlasí so zriadením bufetu IV. cenovej skupiny, ktorý chce otvoriť Závod SNP na ul. Alexandra Dubčeka č. 10 v Žiari nad Hronom, nakoľko bolo prijaté uznesenie Mestského zastupiteľstva proti zriaďovaniu nadpočetných potravinárskych obchodov v našom meste.

7. APRÍLA

Ing. Milan Šťastný, riaditeľ Mestského podniku Správa bytového hospodárstva, doporučil žiadosti o vzájomnú výmenu bytov pre Sedlákovú Jarmilu a Milana Putiša, pre Romana Zaťku a Máriu Zaťkovú, pre Ing. Máriu Jackuliakovú a Beatu Baránikovou. Mestská rada výmeny bytov schválila. Neschválila výmenu bytov medzi Ľudmilou Gašparovou a Maximiliánom Goralom, nakoľko realizovaním výmeny bytov by došlo k zhoršeniu bytových podmienok žiadateľov.

Mestská rada vzala na vedomie hodnotenie pohrebných a cintorínskych služieb v meste. K informácii zaujali stanovisko Ondrej Molnár a Ing. Marián Futák, primátor mesta.

Mestská rada na návrh Ing. Vladimíra Kiačeka a doporučenia Mestského úradu súhlasí s odpustením poplatku za psa v roku 1994 pre Jarmilu Pacherovú, bytom Hurbanova 3/3 Žiar nad Hronom.

Ing. Vladimír Kiaček, zástupca prednostu Mestského úradu, predostrel žiadosti o úľavu dane z nehnuteľnosti pre žiadateľov: Gejza Oslanec, Ľudovít Horanský, Ján Kováč, Mária Mališová, František Mižúr, Rozália Šurková, Ján Fedák, Alexander

Trnavský, Jozef Páleník, Peter Henč, Pavel Galo, Ľubomír Zúbrik. Mestská rada súhlasila s úľavou dane z nehnuteľnosti, lebo žiadatelia spĺňajú podmienky pre úľavu.

Mestská rada nesúhlasila s úľavou dane z nehnuteľnosti pre: Helenu Ivaničovú, Helenu Kukučkovú, Jozefa Demku, pretože nespĺňajú podmienky pre úľavu dane z nehnuteľnosti.

Mestská rada nesúhlasí s poskytnutím úľavy platenia poplatkov z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov pre Snack – bar – Evu Grznárovú, ul. SNP Žiar nad Hronom, nakoľko žiadateľka nespĺňa podmienky pre poskytovanie úľav.

Mestská rada súhlasí s čerpaním dovolenky pracovníčok mestských jaslí v období od 27.7. – 7.8.1994 a uzatvorením prevádzky Detských jaslí počas tohto obdobia.

7. APRÍLA

JUDr. Jozef Salay, zástupca primátora mesta, oboznámil členov Mestskej rady so zápisom z verejnej obchodnej súťaže, ktorá sa konala v dňoch 31. marca a 5. apríla 1994 v Žiari nad Hronom. K predmetným informáciám nemal nik pripomienky.

JUDr. Jozef Salay, zástupca primátora mesta, oboznámil členov Mestskej rady s organizačným zabezpečením VI. ročníka Behu oslobodenia mesta.

K predmetnej informácii nemal pripomienky nik z prítomných členov Mestskej rady.

V závere rokovania Mestskej informoval Ing. Marián Futák, primátor mesta o akciách uskutočnených pri oslavách oslobodenia mesta 30. marca 1995 a o prípravách stavania mája.

P. Ondrej Molnár informoval o príprave ľudovej veselice v predvečer 1. mája, ako i o uskutočnených oslavách oslobodenia mesta.

5. MÁJA

Mestská rada schválila doporučenie Ing. Milana Šťastného na výmenu bytov medzi Ngo Van Vuang a Lýdiou Kulichovou, medzi Emíliou Siekelovou a Jánom Hrmom. Súhlasila s pridelením a uzatvorením nájomnej zmluvy na byt v správe podniku Služby podľa parag. 706 OZ po zosnulej Terézii Bezákovej na ulici Alexandra Dubčeka č. 35/17 pre syna Ľubomíra Beňušku s rodinou. Ďalej riaditeľ podniku Sužby predložil návrh na pridelenie bytu pre Adrianu Šarköziovú, k čomu zaujali stanovisko Ing. M. Futák a O. Molnár s tým, aby bola predmetná žiadosť doplnená o súhlasné stanovisko nájomníkov domu č. 35/10 na ulici Alexandra Dubčeka.

Mestská rada nesúhlasí s úľavou platenia dane z nehnuteľnosti pre 19 občanov, ktorí nespĺňajú podmienky pre úľavu.

So žiadosťou Regionálneho kultúrneho strediska o finančnú pomoc pri zabezpečovaní Folklorných slávností v Podhorí, zoznámil členov rady Folklorných slávností v Podhorí, zoznámil členov rady JUDr. Salay, ktorá bola zamietnutá

z dôvodu, že mesto Žiar zabezpečuje zo svojho rozpočtu účasť vlastných súborov po finančnej stránke na tomto podujatí.

Bol odsúhlasený finančný príspevok 1.000 Sk pre SOU hutnícke na zabezpečenie Open preteku v lezení po umelej horolezeckej stene na deň 21. máj.

Taktiež bol odsúhlasený príspevok na zakúpenie vecných cien pre víťazov 1. a 2. kola Slovenského pohára cyklistických pretekov v dňoch 14. – 15. mája, ktorého organizátorom je cyklistický oddiel TJ ZSNP Žiar.

26. MÁJA

Keďže na zasadnutí boli prítomní len dvaja členovia mestskej rady, JUDr. Jozef Salay, zástupca primátora mesta im poďakoval za účasť s odôvodnením, že Mestská rada nie je uznášania schopná.

2. JÚNA

Mestská rada súhlasí s pridelením bytu – garsónky pre Pavla Hlaváča, ul. Hurbanova 4/18, s pridelením bytu Adriane Šarköziovej na ul. Alexandra Dubčeka č. 35/10. Nesúhlasí s prednostným pridelením bytu pre Martu Švolíkovú, nakoľko menovaná má v súčasnosti poriešené svoje bytové problémy a odporúča jej prípad riešiť v r. 1995. Súhlasí s výmenou bytov Kornélie Čunderlíkovej a Loranta Bujnu, Igora Hromádku a Mariána Prekoppa, Vladimíra Barana (pod Donárom č. 6/87) a Emila Dekýša (ul. Pártošovej 9/18). Ďalej súhlasí s prednostným pridelením bytu Pavlovi Víglašskému za predpokladu, že jeho manželstvo bude rozvedené a syn bude daný do výchovy otcovi. Súhlasí s pridelením bytu Jane Boškovej, ktorá býva na ulici Dr. Jánskeho č. 19/14.

Mestská rada súhlasí s úľavou na dani z nehnuteľnosti za rok 1994 pre žiadateľov: Emanuel Malý, Paulína Behledová, Mária Beňová, Štefan Danko – nakoľko spĺňajú podmienky pre úľavu.

Súhlasí s odpustením poplatku z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov za rok 1994 Alene Sturcovej, Záhradná reštaurácia Žiar, ďalej súhlasí s odkladom poplatku v sume 47. 626 Sk. Stanislavovi Grolmusovi, Nočný bar Žiaran a taktiež súhlasí s odpustením poplatku za psa Márii Kováčovej a Jolane Kubíkovej, alebo spĺňajú podmienky na odpustenie poplatku.

Nesúhlasí s úľavou dane z nehnuteľnosti za rok 1944 Elene Pukanovej, Emílii Simanovej a Bytovému hospodárstvu ZSNP, lebo nespĺňajú podmienky pre úľavu. Nebol tiež odpustený poplatok za psa Ing. M. Minkovej, ul. M.R. Štefánika č. 13/15 a Pavlovi Vankovi, ul. J. Kollára 2.

Mestská rada prijíma doporučenie zástupcu primátora a súhlasí s poskytnutím finančného príspevku 20.000 Sk pre Telovýchovnú jednotu v Šášovskom Podhradí na rok 1994. Ďalej Mestská rada súhlasí s finančným príspevkom pre Detský folklórny festival Pod Inovcom v sume 5.000 Sk, o ktorý požiadal obecný úrad Veľká Lehota.

Nebol odsúhlasený finančný príspevok pre ZVPP SR ZO Kysličníkařeň Žiar pre zabezpečenie účasti na majstrovstvách SR v pretekoch vodáckej zdatnosti na pramiciach, ktoré sa konajú 10.- 12. júna v Bratislave.

Mestská rada súhlasí s príspevkom 50,- Sk na jedno dieťa mesta Žiar nad Hronom na celookresné stretnutie rodín s deťmi náhradnej rodinnej starostlivosti, organizované oddelením sociálnych vecí Okresného úradu v Žiari, ktoré sa koná 4. júna v rámci Medzinárodného roka rodiny pod názvom „Naša rodina“.

Mestská rada súhlasí s vyznačením dvoch miest na parkovisku na námestí Matice slovenskej v Žiari pre zdravotne ťažko postihnutých občanov. Ďalej súhlasí s uzatvorením zmluvy o prenájme Domu smútku a cintorínov v Žiari, Šášovskom Podhradí a Horných Opatovciach firme Orchidea – Helena Čaklošová do jedného roka.

16. JÚNA

Mestská rada sa zoznámila so žiadosťami o odpustenie poplatku za psov pre Máriu Orságovú, Máriu Mokrošovú a Julianu Mečiarovú. Tieto žiadosti zamietla, lebo žiadateľky nespĺňajú podmienky pre odpustenie poplatkov.

Ďalej nesúhlasí s odpustením sankčného poplatku 60.510 Sk za omeškanie poplatkov z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov Marte Mergovej, bytom Bernolákova č. 4/10 a odporúča žiadosť prerokovať až po úhrade vymáhaného nedoplatku od žiadateľky v sume 121.020 Sk.

7. JÚLA

Mestská rada súhlasí s poskytnutím úľavy dane z nehnuteľnosti pre Annu Balážovú a Máriu Gáfrikovú a Máriu Gáfrikovú, obe bytom Šášovské Podhradie.

Mestská rada súhlasí s poskytnutím finančnej podpory v roku 1994 pre volejbalový klub ZSNP – Strojál – Slovšport v sume 40.000 Sk a pre futbalový oddiel Žiar v sume 20.000 Sk. Nesúhlasí s poskytnutím finančných prostriedkov pre Obchodnú akadémiu Žiar na opravu školského objektu, nakoľko tento nepatrí pod správu mesta.

Mestská rada s poskytnutím 5.000 Sk pre spevácky súbor Holúbky z Kríža na zabezpečenie kultúrnych vystúpení v nemeckom Aholmingu, konaných v dňoch 20.- 25. júla. Ďalej odsúhlasila poskytnutie pre SZPB ZO Ladomerská Vieska sumu 1.000 Sk na zabezpečenie osláv 50. výročia SNP. Taktiež súhlasí s poskytnutím 100,- Sk na jednu cvičenku za mesto pri účasti na XII. Všesokolskom zlete, konanom 5.-6. júla v Prahe.

28. JÚLA

Riaditeľ mestského podniku Služby Ing. Milan Šťastný oboznámil mestskú radu so žiadosťou Daniely Kleinovej o mimoriadne pridelenie bytu. Žiadosť bola zamietnutá pre nedostatok voľných bytov.

Súhlasila so žiadosťou Rastislava Ďurinu o mimoriadne pridelenie bytu po zomrelej starej matke Irene Vrbovej, s ktorou býval v spoločnej domácnosti až do jej smrti.

Mestská rada súhlasí s medzimestskou výmenou bytov medzi žiadateľmi Jozefom Žovincem, ul. Novomestského č. 9/47 a JUDr. Jurajom Škriniarom, Trieda Hradca Králové 73/8 Banská Bystrica. Súčasne požiadala riaditeľa mestského podniku Služby o písomné predloženie zoznamu uchádzačov o pridelenie bytov v správe podniku v období r. 1994/1995.

Mestská rada schválila požiadavku, aby žiadateľ o úľavu alebo odpustenie poplatku za psa predložil Mestskému úradu potvrdenie o zaočkovaní psa proti besnote.

Mestská rada schválila Harmonogram organizačno – technického zabezpečenia volieb do Národnej rady Slovenskej republiky v meste, konaných 30.9. – 1.10.1994. Minimálny počet okrskových komisií v počte päť.

Informáciu o stave plážového kúpaliska, jeho uzavretí vzhľadom na závadnosť vody podal JUDr. Jozef Salay. K informácii zaujali stanoviská: MUDr. V. Hlavnička, Ing. J. Minka, Ing. M. Novotný a Ing. O. Böhm.

Mestská rada odporúča mestskému úradu preskúmať možnosti zásobovania plážového kúpaliska ďalšími vodnými zdrojmi a odporúča, aby riaditeľ mestského podniku Služby dbal na dodržiavanie prevádzkového poriadku tohto zariadenia.

18. AUGUSTA

Primátor mesta privítal na zasadnutí Mestskej rady riaditeľa mestského podniku Služby Ing. M. Šťastného a Ing. B. Glezgu, zástupcu firmy Remeslo, ktorí boli pozvaní prerokovať materiál o príprave zimného vykurovacieho obdobia. Informácia bola vzatá na vedomie.

Členovia schválili zoznam uchádzačov o pridelenie bytov na obdobie r. 1994 – 1995 a súhlasili s výmenou bytov pre: Helenu Kravárovú - Andreu Janovičovú, Katarínu Dobrotovú – Juraja Dobrotu, Máriu Patákovú – Danielu Maruniakovú, Róberta Martečíka – Ľubicu Beňovú.

Mestská rada súhlasí s návrhom podniku Služby, aby objekty na ulici Hutníkov 1 – 3 boli využívané pre bezdomovcov a neplatičov nájomného.

Mestská rada súhlasí s mimoriadnym pridelením bytu pre Mgr. Ivicu Hanúskovú, aby riešila stabilizáciu sudcov na Okresnom súde v Žiari.

Ďalej zobrala na vedomie uskutočnené akcie počas Moysesových dní a odporúča hlavnému kontrolórovi mesta Ing. J. Kukučkovi dopracovať priloženú správu o účelovosti vynaložených finančných prostriedkov na túto akciu.

Mestská rada súhlasí s poskytnutím 500,- Sk pre nadáciu Ekológia a život, Stárková 12 Žilina, na vydávanie rovnomenného časopisu.

Súhlasila s poskytnutím 25% úľavy pre MUDr. Máriu Žemlovú na dani z nehnuteľnosti po zosnulej matke. Nehnuteľnosť sa nachádza Medzi vodami č. 20.

AUGUSTA

Mestská rada nesúhlasí, aby bola odpustená, alebo poskytnutá úľava platenia dane z nehnuteľnosti na r. 1994 pre Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti Bratislava, stredisko Kremnica, nakoľko žiadateľ nespĺňa podmienky pre jej poskytnutie.

So žiadosťou Ing. Šeševičku o poskytnutie finančného príspevku na doplnenie videoštúdia v Planetáriu, ako aj s nepriaznivou situáciou v rozpočte mesta oboznámil členov Mestskej rady JUDr. J. Salay. V súčasnej situácii neodporúča, aby Mestský úrad poskytol príspevok pre Multimedium Seware Ing. Šeševičkovi na nákup nutných zariadení pre doplnenie systému. Ďalej bol vyslovený súhlas s poskytnutím 5.000 Sk pre prijatie účastníkov osláv 50. výročia SNP v obradnej sieni mesta. Takisto bol vyslovený súhlas s čiastkou 20,- Sk na dieťa prváčika v šk. roku 1994/1995 na zakúpenie darčeka. Bol odsúhlasený príspevok 2.000 Sk pre Stredné odborné učilište hutnícke k 35. výročiu jeho vzniku, ako aj bezplatné poskytnutie priestorov MsKS na slávnostnú akadémiu.

V závere informoval primátor mesta o nájomných zmluvách na ekonomické prenájmy zimného štadióna, skládky komunálneho odpadu a ďalších. Tiež informoval o plánovanej výsadbe zelene na ul. Š. Moyses a rekonštrukcii ul. M. R. Štefánika.

8. SEPTEMBRA

Mestská rada súhlasí s trojvýmenou bytov, a to Martiny Šimkovej, ul. M. Benku 1/23, Mgr. Evy Višňanskej, ul. Sládkovičova 6/37 (oba byty sú v správe podniku Služby) a bytom Ing. M. Višňanského, ul. Dr. Jánskeho 7/8, ktorý je v správe bytového hospodárstva.

Zástupca prednostu Mestského úradu predložil požiadavky na poskytnutie 100% úľavy z poplatku za psa pre Máriu Mokrošovú, Partizánska č. 41, Máriu Filusovú, Partizánska č. 39 a Máriu Hurtíkovú, Partizánska č. 16. Bol daný súhlas.

50% úľavu poskytla týmto žiadateľom: Juliane Mečiarovej, Partizánska 54, Márii Orságovej, Partizánska 37, Ľudovítovi Boškovi, Medzi vodami 6, Anne Königovej, ul. Š. Moyses 68/3, Jánovi Dankovi, ul. Š. Petruša 4, Alojzovi Mečiarovi, ul. Š. Petruša 6, Ladislavovi Kaššovi, ul. Š. Petruša 8, Pavlovi Pačutovi, ul. Š. Petruša 10, Michalovi Žuravovi, ul. Š. Petruša 14, Jozefovi Zúbrikovi, ul. SNP 9, Jozefovi Kolárikovi, ul. Sládkovičova 2/29 a Štefanovi Pivarčimu, ul. Jesenského 82. Všetci žiadatelia bývajú v Žiari a spĺňajú podmienky pre úľavu.

Na odporúčanie primátora mesta bolo vyhovené žiadosti prednostu Obvodného úradu Miestnej štátnej správy v Žiari o odklad platenia nájomného na III. štvrtrok 1994 do konca roku za užívané priestory.

29. SEPTEMBRA

Mestská rada vyslovila súhlas so vzájomnou výmenou bytov medzi Mgr. Evou Višňanskou, Sládkovičova 6/37 a Ľudovítom Beňadikom, bytom Tajovského 14/100 v Žiari. Taktiež bol daný súhlas na mimoriadne pridelenie bytu na ul. Sládkovičovej 32/40 Alžbete Bitterovej, nakoľko doteraz bývala v menšom mestskom byte 15 rokov a chce si založiť rodinu.

Mestská rada súhlasí s uzavretím zmluvy na prenájom skládky TKO s firmou Technické služby s r.o. Ďalej súhlasí so zmluvou o dielo medzi Mestským podnikom Služby a Technickými službami s r.o. o zabezpečení prevádzky a údržby verejného

osvetlenia. Zmluvy medzi týmito dvomi firmami o údržbe a čistení mestských komunikácií v meste Žiar nad Hronom. Zmluvy sa uzatvárajú na dobu do 31. marca 1995 s možnosťou ďalšieho predĺženia.

Ing. Vladimír Kiaček predložil žiadosť Mestského podniku Služby o odpustenie poplatkov z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov pre hotel Luna. Súčasne predložil aj záporné stanovisko mestského úradu, s ktorým mestská rada vyslovila súhlas.

13. OKTÓBRA

Po súhlasnom stanovisku riaditeľa Mestského podniku služby, povoľuje Mestská rada vzájomnú výmenu bytov medzi Evou Nemčokovou a Monikou Nemčokovou, obývajúce byty na ul. Sládkovičovej č. 38 /57 a 38/56.

Ing. Vladimír Kiaček odporučil priznať príspevok 10.000 Sk pre futbalový klub Slovsport. Mestská rada žiada predloženie návrhu na prerozdelenie finančných prostriedkov z rozpočtu mesta jednotlivým športovým klubom. Potom určí výšku príspevku.

Ďalej súhlasí s poskytnutím príspevku 2.500 Sk Slovenskému zväzu zdravotne postihnutých – Okresnému výboru v Žiari na zabezpečenie rekondičného pobytu 5 zdravotne postihnutým deťom nášho mesta.

Mestská rada tiež súhlasí s poskytnutím finančného príspevku 30.000 Sk pre rímsko – katolícky Farský úrad v Žiari. Tento bude použitý na opravu kaplnky Panny Márie na Šibeničnom vrchu nad kameňolomom.

V ďalšej časti zasadnutia informoval JUDr. Jozef Salay o príprave Žiarskeho jarmoku, ktorý bude v dňoch 14.-15. októbra.

3. NOVEMBRA

Zástupca primátora mesta informoval členov Mestskej rady o zasadaní komisie mestského zastupiteľstva pre životné prostredie, ktoré sa konalo 17. novembra a o práci komisie pre poskytovanie jednorázových sociálnych dávok za obdobie od 13. októbra do 3. novembra.

Primátor mesta Ing. M. Futák zhodnotil činnosť Mestskej rady za volebné obdobie rokov 1991 až 1994 a poďakoval jej členom za vykonanú prácu.

Mestská rada súhlasí s rozdelením sumy 46.906,70 Sk z rozpočtu mesta za rok 1994 pre činnosť jednotlivých športových klubov v meste, podľa návrhu Mestského úradu. Zástupca primátora mesta oboznámil so žiadosťou firmy Agroprodukt s r.o. Janova Lehota o prenájom priestorov po Pozemných stavbách na Svätokrížskom námestí v Žiari, s čím bol vyslovený súhlas.

Zástupca prednostu Mestského úradu oboznámil so žiadosťou I. Základnej školy o finančný príspevok na zorganizovanie osláv 35. výročia vzniku školy. Mestská rada odsúhlasila 2.000 Sk pre túto školu na krytie výdavkov, spojených s touto oslavou.

Mestská rada nesúhlasí s odpustením poplatku z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov za III. štvrtrok pre súkromnú firmu Rovotez –

Terézia Šimovičová, Medzi vodami 23, nesúhlasí tiež s odpustením 10% poplatku za rok 1994 pre espresso Alfa – Marta Ševelová, ul. Š. Moysesova v Žiari.

Ing. V. Kiaček, zástupca prednostu Mestského úradu, oboznámil členov Mestskej rady so žiadosťou firmy Črtex. Bol daný súhlas na poskytnutie návratnej pôžičky pre túto firmu v sume 100.000 Sk na dobu troch mesiacov z fondu, určeného v rozpočte mesta na rozvoj podnikania – na zakúpenie tlačiarenského zariadenia Ricoh VT 1730.

Mestská rada súhlasí s návrhom Mestského úradu poskytnúť 50% úľavu na dani z nehnuteľnosti pre Štefana Puliša, bytom Šášovské Podhradie č. 13.

Ďalej súhlasí s návrhom, predloženým zástupcom prednostu Mestského úradu, aby riaditeľ Mestského podniku Služby Ing. Milan Šťastný dostal 40% osobný príplatok za III. štvrtrok a aby Ing. Jozef Kukučka, hlavný kontrolór mesta, dostal takisto za toto obdobie 40% osobný príplatok, krátený za neodpracovanú dobu – mesiac august o 45,5%, v mesiaci september o 10% a v mesiaci október o 23,8%.

Keďže kronika mesta Žiar nad Hronom od vzniku obce do roku 1971 sa v prevzatých materiáloch od bývalého Mestského národného výboru nanachádza, Mestská rada poveruje Jozefa Bureša staršieho, bytom ul. Sládkovičova 34/37 v Žiari, aby zabezpečil doklady a spracoval kroniku za toto obdobie, t.j. po rok 1971.

Na záver rokovania predložil Ing. O. Böhm, člen rady, návrh primátorovi mesta za skupinu členov Mestskej rady na priznanie mimoriadnej odmeny 5.000 Sk JUDr. J. Salayovi za činnosť v redakcii Naše mesto počas celého obdobia. S návrhom bol vyslovený súhlas.

Kultúra

Zabezpečovanie kultúrno – spoločenského života v meste vychádzalo z požiadaviek a potrieb našich obyvateľov a detí v rámci rozvoja ich duchovného života.

Zameranie činnosti Mestského kultúrneho strediska ako hlavného nositeľa kultúry v meste je rozdelené do dvoch okruhov : I. Miestna kultúra

II. Dovezená kultúra

I. Miestna kultúra bola orientovaná na:

1. Kultúrno – spoločenské podujatia venované štátnym sviatkom, pamätným dňom a výročiam miestneho významu, z ktorých spomenieme: Výročie oslobodenia mesta Žiar nad Hronom, slávnostné stavenie mája, Moysesove dni, oslavy 50. výročia SNP, Žiarsky jarmok a ďalšie.

2. Akcie zamerané na spoločenský život a zábavu občanov mesta, využívajúcu tvorbu vlastných programov. Tieto akcie sú orientované do niektorých okruhov. Ich základný obsah tvorí najmä výchovno – vzdelávací a osvetový aspekt. Boli to podujatia netradičného typu, ako napríklad Hovory cez rampu k problematike predaja bytov v meste, cyklus Zdravá škola k racionálnej a zdravej výžive, Stretnutie k problematike identity občanov SR k novým pasom, stretnutia vegetariánov a Večer s jasnovidkou I. Csabaiovou.

S podobnou problematikou boli realizované tematické besedy a stretnutia, či už pre širokú verejnosť, ako aj špecializované pre študujúcu mládež a žiakov základných škôl ako napríklad k otázkam ekológie, zdravotvedy, boja proti toxikománii, AIDS, besedy v rámci Mesiaca úcty k starším, beseda o stavebnom sporení, odborný zdravotný seminár s maďarskou lektorkou a ďalšie.

Už v roku 1993 bola založená tradícia zdravej súťažnej rivality medzi žiakmi žiarskych škôl a to formou súťaže „O zlaté pero“, do ktorej boli zapojené všetky základné školy v meste.

V priebehu roka sa uskutočnili štyri burzy zberateľov kuriozít.

V priebehu roka sa tiež uskutočnili v MsKS tieto výstavy: Zvykoslovné výrobky k Sviatkom jari a Veľkej noci, 125. výročie úmrtia Š. Moyses, Amatérski výtvarníci Žiaru a okolia, Obrazy a poézia Zuzany Knezovičovej a stála výstava v objekte MsKC Ľudia a ľudkovia z politickej elity od Borisa Kusendu.

3. Podujatia miestneho charakteru, zamerané na zábavnú a komerčnú zložku, kde sa s najväčším záujmom u mládeže stretávalo organizovanie diskotiek Ruda Tučeka, ktoré boli v dvojtýždňových intervaloch. Uskutočnilo sa ich celkom 23 s tržbou vyše 552 tisíc Sk.

Vysoký štandard mali spoločenské zábavy a plesy. Len na dvoch plesoch – I. Mestskom reprezentačnom a Silvestrovskom boli tržby v sume 160 tisíc Sk.

Od januára sa postupne začala rozvíjať činnosť v jednotlivých umeleckých aktivitách záujmovej umeleckej činnosti a tak sa stalo, že za krátky čas sa podarilo rozbehnúť pod strechou MsKS činnosť týchto krúžkov a súborov.

- Folklórny súbor Hron pôsobil pod umeleckým vedením profesorky Anny Dlhopolcovej, ktorý uskutočnil 21 vystúpení s príjmom skoro 22 tisíc Sk. V auguste sa zúčastnil na Medzinárodnom festivale folklórnych kolektívov v Maďarsku.

- Ľudová hudba bola neodmysliteľnou súčasťou folklórneho súboru. Pracovala pod vedením cimbalistky Ruženy Droppovej v 9 – člennom zložení.

- Detský folklórny súbor Hronček združoval 90 detí vo veku od 5 do 10 rokov pod vedením profesorky Anny Dlhopolcovej. Kompletná príprava zodpovedajúca veku detí s prepojením na nácvik tanečných prvkov až po realizáciu choreografie „Hráme sa pri Hrone“ získala v okresnej súťaži 1. miesto a postúpila na celoslovenskú prehliadku. Súbor uskutočnil 8 vystúpení.

- Tanečná skupina B – boys pod vedením Igora Víziho združovala 12 chlapcov, ktorí sa okrem náročných akrobatických prvkov zamerali aj na prípravu tanečnej choreografie, s ktorou sa zúčastnili na viacerých podujatiach.

- Súbor moderného tanca Novum pracuje pri MsKC od r. 1993. Za pomerne krátky čas našťudovali jeho členky pod vedením Andrei Haviarovej tri choreografie a pod vedením Ivety Ostertágovej štyri choreografie. Zúčastnili sa celoslovenskej súťaže v Topoľčanoch, kde nás dôstojne reprezentovali. Celkom uskutočnili 13 vystúpení.

- Hudobná skupina Gama má päť členov a pracuje pod vedením Ing. Martina Vidu. na základe dohody uskutočnili veľký javiskový program pre žiakov ZŠ k Medzinárodnému dňu detí. Nácviky prebiehajú v Dome kultúry.

- Dychová hudba Žiaranka prešla organizačnými zmenami a umeleckou prestavbou, pričom sa dostala na kvalitatívnejšiu úroveň. Okrem nového umeleckého vedúceho, ktorým sa stal Miroslav Mešťan, boli doplnení aj niektorí ústrední hráči a hudba má aj nové speváčky. Je jediným kolektívom ZUČ s vlastným účtom. V roku 1994 účinkovali 13 – krát, z toho 3 – krát zdarma pri rôznych

akciách. Úspešne nás reprezentovala aj na Festivale dychových hudieb okresu Zvolen.

- Aerobik a Kalanetika boli jediné zárobkové aktivity, zaradené na úsek ZUČ. Činnosti boli uskutočňované pod odborným vedením skúsených lektoriek.

- Hudobné pohybové divadlo má svoj vznik v novembri 1993. Za krátky čas získalo veľmi cenné hodnotenia a postup na celoštátny Festival mladých v Senici v júli, kde uviedli inscenáciu Labyrint, pod umeleckým a réžijným vedením študenta Henricha Šišku. Na krajskej prehliadke v Prievidzi získali I. miesto – Hlavnú cenu za najlepšiu inscenáciu a Cenu za réžiu.

V rámci vzdelávacej činnosti sa organizovali rôzne semináre a kurzy. Semináre boli orientované na aktuálne témy, ktoré súviseli s vydaním nových zákonov. Uskutočnili sa napríklad k témam: Účtovná uzávierka v jednoduchom účtovníctve a daňové priznanie fyzických osôb, zdravotné, nemocenské a dôchodkové poistenie zárobkovo činných, Aktuálne otázky nemocenského a zdravotného poistenia, Daňové priznanie fyzických osôb, odborný zdravotný seminár a ďalšie.

Celkový príjem zo seminárov predstavoval vyše 142 tisíc Sk.

Ťažisko kurzovej činnosti tvorili jazykové kurzy. V školskom roku 1994/1995 sa uskutočnilo 10 jazykových kurzov, jeden rekvalifikačný kurz pre podnikateľov, kurzy šitia a strojopisu. Celkový príjem z kurzov bol vyše 257 tisíc Sk.

V roku 1994 sa obnovila činnosť videokina pri MsKS, ktoré bolo dvakrát týždenne využívané pre materské školy a školské družiny. Premietanie pre dospelých však bolo nerentabilné, a tak v polovici roka bola táto činnosť zrušená. Stalo sa tak aj z dôvodu, že kino Hron malo v podstate monopol na premietanie atraktívnych filmov väčšinou západnej produkcie, ktoré žiarsku mládež viac priťahovali.

ZPOZ – Človek človeku

Občianske obrady a slávnosti boli výrazom pozornosti a starostlivosti členov SPOZu pri Mestskom úrade v Žiari a občanov mesta. Na príprave a organizovaní dôstojných obradov sa podieľalo 25 členov ZPOZu. Stála pozornosť sa venovala individuálnej príprave príhovorov, výberu vhodných básní a piesní pre jednotlivé obrady. V roku 1994 sa uskutočnilo celkovo 177 obradov. Bolo to napríklad 15 spoločných uvítaní do života s počtom 39 detí a 21 samostatných uvítaní, 79 sobášov a 3 jubilejné sobáše, 32 občianskych pohrebov a 5 životných jubileí. Trikrát sa uskutočnilo odovzdávanie povolávacích rozkazov brancom.

Z netradičných podujatí to bolo prijatie členov Klubu primátorov miest SR, prijatie účastníkov III. Dňa primára MUDr. Jána Straku, prijatie absolventov Gymnázia a SOU hutníckeho, prijatie členov družstva prvej pomoci SČK, prijatie žiakov ZŠ, ktorí skončili školskú dochádzku, spomienkové podujatie k 125. výročiu smrti prvého predsedu Matice slovenskej Dr. Š. Moyses, prijatie účastníkov osláv 50. výročia SNP, prijatie francúzskych partizánov k výročiu SNP a ďalšie. Zorganizované boli Slávnostné stretnutia v Klube a Domove dôchodcov, slávnostné odovzdávanie bronzových a strieborných plakiet Dr. Jánskeho, prijatie zástupcov firiem v rámci slávnostného otvorenia čističky odpadových vôd v meste, slávnostné prijatie národného umelca Petra Dvorského a iné.

Členovia ZPOZu sa zúčastnili II. celoslovenskej prehliadky programov ZPOZ „Cestami života“, kde získali 1. miesto, podieľali sa na nahrávkach svadobných piesní a príprave Pamiatky zosnulých...

Za touto činnosťou boli predovšetkým ľudia, ktorých je potrebné spomenúť:

Sobáše a pohreby vykonávali:

primátor mesta Ing. Marián Futák, zástupca primátora JUDr. Jozef Salay, členovia Mestskej rady Ivan Černaj a Ondrej Molnár. Pri tomto im asistovali: Ing. Ladislav Sebechlebský, Marián Hanzel, Dana Herčková, Ján Žiak, Agáta Bodnárová, Petra Turňová, Eva Izáková, Jana Čaradová, Ľubica Katialová, Tatiana Chovanová, Soňa Gašpirová, Stanislava Matušková, Lucia Mutkovičová, Monika Dobrotová, Marieta Neuschlová, Dušan Gábor, Silvia Hlôšková a pracovníčka MsKS Judita Ščasnovičová...

II. Dovezená kultúra

Základná stratégia programovej činnosti bola orientovaná na zabezpečovanie divácky atraktívnych, ale aj ekonomicky únosných programov v pestrej žánrovej škále pre dospelých a mládež. Ťažisko tejto činnosti bolo orientované na tieto oblasti kultúry:

- Divadlá, kde dramaturgická ponuka bola skutočne pestrá. V Žiari hostovali: Slovenské národné divadlo Bratislava, Divadlo Andrja Bagara Nitra, Divadlo J.G.Tajovského Zvolen, Radošinské naivné divadlo, Divadlo Astorka – Korzo 90 Bratislava, Divadlo SNP Martin, Bábkové divadlo zo Žiliny a B. Bystrice, ktoré sa stretli u divákov s veľmi dobrou odozvou aj napriek tomu, že niektoré hry boli divácky náročné. Značnej pozornosti a záujmu sa tešili detské divadelné hry, komorné bábkové vystúpenia a rozprávkové muzikály.

Oblasť vážnej hudby – pre priaznivcov tohto žánru boli organizované zaujímavé a obsahovo hodnotné koncerty tak interpretov slovenského hudobného života, ako aj zo zahraničia. Od septembra sa organizoval cyklus chrámových koncertov. Žiaľ, klasické hudobné žánre ešte stále nenachádzajú priazeň žiarskeho publika. V podstate každé takéto podujatie bolo vysoko stratové. Výnimkou bol Benefičný koncert Petra Dvorského, ktorý sa stretol s veľkým ohlasom. Porovnateľne lepšia situácia bola pri organizovaní koncertov vážnej hudby a výchovných koncertov pre žiakov a študujúcu mládež.

- Zábavné programy sa tešili najväčšiemu záujmu publika. Medzi ne patrilo Sóló pre Andrea, kabaret Ideme do Európy, spojený s diskotékou pre starších, ale aj vystúpenia známych skupín Senzus, Profil a ďalších, ktoré sa stali vhodným spestrením kultúrneho repertoáru v meste. Na týchto podujatiach bol zisk vyše 370 tisíc Sk.

Zabezpečovanie kultúrno – spoločenského života, výchovno – vzdelávacej činnosti a osvetovej činnosti v meste sa realizovalo v dvoch kultúrnych zariadeniach mesta, a to v Mestskom kultúrnom stredisku na ulici SNP 119 a v Dome kultúry (bývalý Závodný klub ROH ZSNP) na námestí Matice slovenskej v tomto personálnom obsadení:

1. vedúci – Gabriela Magdolenová

2. programoví pracovníci – Mgr. Július Katina

Mgr. Dagmar Benčová

1 pracovník pre činnosť súborov a krúžkov – Marta Matejková

1 pracovník pre vzdelávaciu činnosť a kurzy, ako aj pre činnosť ZPOZ – Judita Ščasnovičová

1 prevádzkar – Jaroslav Benča

2 technickí pracovníci – Miroslav Lupták a Ján Šlajferčík a 3 upratovačky.

Okrem týchto profesionálnych pracovníkov tu pôsobilo na určité úväzky ďalších 62 externých pracovníkov, lektorov, vedúcich súborov a krúžkov a pod. V spomínaných súboroch a krúžkoch pracovalo 193 členov.

Mestská knižnica

realizovala všetky knižničné služby pre občanov a mládež, pričom poriadala rôzne vzdelávacie akcie, ako sú besedy so spisovateľmi a čitateľmi.

Mestská knižnica, ktorá vznikla zlúčením knižníc Závodného klubu ZSNP a Mestskej knižnice pri MsKS, začala svoju činnosť 3. januára. Je umiestnená v priestoroch Domu kultúry na námestí Matice slovenskej a má tri oddelenia – náučnej literatúry, pre dospelých a pre deti.

Tu pracovali tri pracovníčky – Boženy Kaššová, Daniela Karvašová a Božena Volentierová, ktorá bola súčasne vedúcou. Neskôr boli oddelenia posilnené o ďalšie dve pracovníčky – Marietu Neuschlovú a Janu Skyvovú.

K 1. januáru obhospodarovali knižný fond v počte 47.910 zväzkov, ktorý využívalo 1.649 zapísaných čitateľov. Denný priemer návštevníkov bol 123 čitateľov.

Kino Hron

Toto kino prešlo k 1. januáru pod správu Mestského úradu. Programový fond z filmových produkcií bol zabezpečovaný na základe „Dohôd“ s distribučnými spoločnosťami Guild, Tatrafilm, Intersonic, Bioskop, Attack, Gemini, Royal a Slovenská požičovňa filmov.

V prevádzke pracovalo 9 osôb – vedúcou bola Kamila Kevická, ktorá bola súčasne aj pokladníčkou, ďalej dve uvádzačky, traja kvalifikovaní premietači, jedna ekonómka, jedna upratovačka a jeden pomocný pracovník.

Štatistické údaje zo života mesta

Bez obcí Ladomerská Vieska a Lutíla je rozloha mesta 39,99 km².

Obyvateľstvo

Štatistické údaje sú za roky 1991 – 1994 podľa Štatistického úradu v Bratislave.

Pohyb obyvateľstva	1991	1992	1993	1994
Stav k 1.1	19.537	19.890	20.124	20.205
z toho ženy	10.015	10.187	10.280	10.343
Živonarodení	337	274	268	235
z toho dievčatá	150	127	136	118
Zomelí	197	126	146	141
z toho ženy	80	58	64	66
Priťahovalí	628	488	392	310
z toho ženy	323	231	208	170
Odstáhovalí	415	402	421	348
z toho ženy	221	207	217	182
Celkový prírastok, úbytok	353	86	81	56
Stav k 31.12.	19.890	20.124	20.205	20.261
z toho ženy	10.187	10.280	10.343	10.383
Stredný stav obyvateľov	19.743	20.010	20.161	20.244
Hustota obyvateľov na km ²	497,34	503,23	505,25	506,65

Základné demografické údaje:

Sobáše	128	133	114	100
Rozvody	62	62	77	73
Potraty	314	314	266	216

Zloženie obyvateľstva podľa pohlavia:

Muži	9.703	9.844	9.862	9.878
Ženy	10.187	10.280	10.343	10.383
Spolu	19.890	20.124	20.205	20.261

Priemysel

V roku 1994 závodné jednotky s počtom pracovníkov 25 a viac na území mesta. Žiar nad Hronom zaznamenali hrubý obrat za 6.433 miliónov Sk, medzispotrebu za 5.405 mil. Sk, čím dosiahli pridanú hodnotu 1.028 miliónov Sk.

V sledovaných závodných jednotkách pracovalo priemerne 5.405 pracovníkov. Ich priemerná mesačná mzda bola 7.777 Sk. Produktivita práce, prepočítaná z hrubého obratu na pracovníka dosiahla 99..198 Sk.

Niektoré vybrané údaje z mestskej štatistiky.

(Uvedené údaje sú z prelomu rokov 1993 – 1994)

Ukazovateľ	Počet
Počet pôšt	2
Počet telefónnych staníc	4.082
z toho bytových	2.931
Počet bytov na 1 telefónnu stanicu	2.32
Počet verejných vodovodov	1
Dĺžka vodovodnej siete v km	64,0

Počet obyvateľov, napojených na vodovod	20.136
Spotreba pitnej vody v tis. m ³	1.654
z toho domácností	1.358
Dĺžka kanalizačnej siete v km	28,5
Počet obyvateľov, napojených na kanalizačnú sieť	20.205
Počet čističiek odpadových vôd	0
Rozvodná sieť plynu – počet prípojok	632
Útvary požiarnej ochrany – platené	2
Počet požiarnych vozidiel	14
Počet vzniknutých požiarov	16
Počet lekární, vrátane výdajní liekov	4
Maloobchodné predajne	44
Počet predajní potravín	57
Počet predajní zmiešaného tovaru	1
Obchodné domy a NS	41
Reštauračné zariadenia: hotel	1
Ubytovacie zariadenia – počet lôžok	89
Penzióny	2
počet lôžok	881
Materské školy	11
počet detí	925
počet detí na jednu triedu	25
Základné školy 1. – 8. ročník	4
počet žiakov	2.818
počet žiakov na jednu triedu	24,29
Stredné odborné učilištia	2
počet žiakov	769
počet na jednu triedu	24,81
Stredné odborné školy	3
počet žiakov	736
počet žiakov na jednu triedu	32,13
Gymnázia	1
počet žiakov	361
počet žiakov na jednu triedu	30,1
Cirkevné školy	1
počet žiakov	318
počet žiakov na jednu triedu	12
Kiná stále	2
počet sedadiel	835
Verejné knižnice	1
počet knižných jednotiek	47.910
Dom detí a mládeže	1
Minizoo	1
plocha v ha	0.5
Rímskokatolícky kostol	1
Cintoríny a urnové háje	3
plocha v ha	4,5

Domy smútku	2
Katastrálna plocha – celková výmera v ha	3.999
z toho poľnohospodárska pôda	1.297
lesné pozemky	1.839
vodné plochy	108
zastavaná plocha a nádvorcia	435
Polnohospodárska pôda v ha	1.297
z toho orná	574
záhrady	47
ovocné sady	1
trvalý trávnatý porast	675
Sociálne zariadenia – domov dôchodcov	1
počet miest	150
ÚSS pre deti a mládež	1
počet miest	10
Počet nezamestnaných	1.231
z toho žien	606
Teplota vzduchu v °C	9,0
Prevládajúci smer vetra	severovýchodný
Zrážky v mm	544
Zásoby nerastných surovín – počet ložísk	2
stav zásob v tis. m ³	16.576

1995

Verejno – spoločenský život...

- činnosť Mestskej rady a Mestského zastupiteľstva

Na februárovom zasadnutí mestská rada pridělila 4 voľné mestské byty – prehodnotila záznamy jednotlivých stálych komisií, vzala na vedomie plán práce MsKS, bol posúdený zoznam dlžníkov, aby dlžnú čiastku uhradili, ak tak neurobia, budú voči nim použité dostupné právne prostriedky, vrátane rušenia zmlúv. Ďalej súhlasila, aby sa Mesto Žiar nad Hronom uchádzalo v roku 1996 o etapové centrum pretekov Okolo Slovenska. Na marcovom zasadnutí schválila organizačný štáb na čele s prednostom MsÚ na Národné kolo Challenge day. Odsúhlasila návrh MsÚ na vydanie nehnuteľností a navrátenie pozemkov a stavieb na základe žiadosti biskupského úradu a farského úradu.

Na marcovom rokovaní mestského zastupiteľstva zložila svoj poslanecký sľub p. Mária Bartošíková, a tak mestský parlament dosiahol plánovaných 35 poslancov. Poslanci schválili záverečný účet mesta za rok 1994, ako aj Mestského podniku služieb. Poslanci schválili v hlavných smeroch a cieľoch rozpočet mesta na rok 1995, Všeobecne záväzné nariadenie mesta č. 1 – 95 o dani z nehnuteľnosti a miestnych poplatkoch, všeobecne záväzné nariadenie mesta č. 2 – 95 o usmerňovaní ekonomickej, podnikateľskej činnosti a o povinnostiach fyzických a právnických osôb o podnikaní na území mesta.

Organizačný a pracovný poriadok mestského úradu v tejto časti programu poslanci schválili aj vytvorenie cestného fondu, fondu rozvoja bývania a sociálneho fondu, ako aj pravidiel tvorby a používania týchto fondov. Na ďalšom svojom rokovaní mestská rada zhodnotila zimnú údržbu, prehodnocovanie nájomných zmlúv a stanovila za parkovanie vozidiel pred OD Tevis, Pekárne a cukrárne symbolický ročný poplatok vo výške 10 000 Sk.

Na májovom zasadnutí poslanci mestskej rady sa zaoberali vyhodnotením zimnej vykurovacej sezóny a vzhľadom na sústavné zatápanie teplovodu na Etape, bolo rozhodnuté o jeho postupnom rekonštruovaní. Na ul. M. Chrásteka si rekonštrukcia vyžiada náklad cca. 4,5 mil. Sk. Na program rokovania sa dostala aj príprava Dňa detí a celosvetového dňa športu a pohybu. Na program rokovania sa dostala aj informácia o využívaní priestorov MsKS, návrhy cenníkov a kúpaliskový poriadok plážového kúpaliska pre nastávajúcu letnú sezónu a rozhodla o pridelení priestorov, ktoré uvoľní daňový úrad pre ZUŠ v Žiari nad Hronom.

Poslanci mestského zastupiteľstva na májovom zasadnutí súhlasili s personálnymi zmenami v jednotlivých komisiách mestského parlamentu: p. Krátkeho v bytovej komisii nahradila p. Ertlová a podnikateľskej a zamestnaneckej komisii nastúpili p. Majerník a Ing. Červeň za p. Ing. Mažgúta, ktorý ukončil pracovný pomer s MsÚ. Bola schválená novela štatútu Mesta Žiar nad Hronom, všeobecne záväzné nariadenie č. 3 o hlásení a evidencii občanov na území mesta,

štatút mestskej polície v Žiari nad Hronom, organizačno – pracovný poriadok mestskej polície a zriadenie fondu kultúry a športu mesta a pravidiel tvorby tohto fondu a odporučila primátorovi mesta vysloviť v mene mestského zastupiteľstva nespokojnosť Ministerstvu pôdohospodárstva SR s likvidáciou lesného závodu v Meste Žiar nad Hronom a požadovať o vrátenie späť. Poslanci na tomto zasadnutí nepotvrdili svojim hlasovaním Ing. Kukučku vo funkcii hlavného kontrolóra. O zabezpečovaní úloh v mestskom podniku služby, z ktorého funkcie riaditeľa bol na vlastnú žiadosť uvoľnený Ing. Milan Šťastný, informoval prítomných poslancov Ing. Peter Červeň, ktorý bol riadením tohto subjektu poverený. Poslanci prijali uznesenie, ktorým schválili zakúpenie budovy v starej časti Žiar nad Hronom od firmy Cesty – mosty – konštrukcie Zvolen vo výške 1,5 mil. Sk. Táto budova by mala byť prispôsobená pre neplatičov a neprispôsobivé živly. Na júlovom zasadnutí odsúhlasili poslanci poskytnúť sumu 25 000 Sk na opravu kaplnky M. Chrásteka cez Mestský podnik služby mestská rada vyslovila nesúhlas so zrušením oblastného strediska telekomunikácií v Žiari nad Hronom a jeho následným presťahovaním do Zvolena. Odvolala z funkcie hlavného kontrolóra Mesta Žiar nad Hronom Ing. Jozef Kukučku. Na augustovom zasadnutí Mestskej rady boli prehodnotenú uznesenia k mimoriadnej udalosti z 21. 7. 1995 a príprava projektovej dokumentácie na plynofikáciu časti Ul. SNP a Ul. Partizánskej. Bola prehodnotená aj zmluva o ekonomickom prenájme teplovodných rozvodov a bola odsúhlasená nová nájomná zmluva. V septembri schválili poslanci mestskej rady prevádzkový poriadok krytej plavárne i sauny, zaoberali sa tiež pôsobením firmy Tevis na území mesta. Mestská rada uložila MsÚ vypracovať dlhodobý plán rozvoja služieb a obchodnej siete v Žiari nad Hronom.

Poslanci mestského zastupiteľstva na svojom zasadnutí sa zaoberali prípravou nového rozpočtu na rok 1996, prijatými sťažnosťami a podnetmi obyvateľov nášho mesta, ktorých bolo 21, z nich najviac 10 upozorňovalo na porušenie občianskeho spolunažívania a domového poriadku. Mestské zastupiteľstvo vzalo na vedomie informáciu o zabezpečovaní kultúry na území Mesta Žiar nad Hronom.

Mestská rada schválila komisiu pre posudzovanie zápisov do kroniky mesta v zložení Mgr. Juraj Prôčka, zástupca primátora mesta, Mgr. Eduard Dodek, člen mestskej rady a JUDr. Jozef Salay, prednosta MsÚ.

Bolo uložené prednostovi MsÚ zabezpečiť doplnenie vianočnej výzdoby mesta za cca 200 000 Sk. Na zasadnutí mestského zastupiteľstva 30. novembra 1995 zložil poslanecký sľub Ing. Gorilák, prednosta Obvodného úradu v Žiari nad Hronom, za volebný obvod č. 11, pretože Ing. Ľudovítovi Bezákovi zanikol poslanecký mandát. Ing. Gorilák je zároveň členom komisie kontroly mestskej samosprávy. Ďalej mestské zastupiteľstvo schválilo Zakladateľskú listinu mestského podniku Hotel Luna ako spoločnosti s ručením obmedzeným. Pre prvé ročné obdobie bol za výkonného riaditeľa eseročky Hotel Luna menovaný Ľudovít Valkovič. Poslanci ďalej schválili všeobecné záväzné nariadenie mesta Žiar nad Hronom o dani z nehnuteľností a miestnych poplatkoch.

Za členov mestského zastupiteľstva boli zvolení: Mgr. J. Prôčka
Mgr. E. Dodek
JUDr. A. Kanková
Ing. G. Ritter
p. A. Pružinová

Ing. D. Dodek
Ing. J. Skladan
MVDr. M. Černík
MUDr. Ľ. Redecha
p. R. Garaj
Ing. P. Magdolen
Ing. P. Zorkóczy
p. E. Turaz
Ing. I. Doletina
p. L. Tóthová
p. R. Mesároš
MUDr. A. Murgaš
p. A. Lauková
p. B. Mikulčíková
Ing. V. Valent
p. H. Galová
p. B. Bugarová
p. J. Danková
Ing. Ľ. Bezák
Ing. E. Fronková
p. M. Dobrotová
p. J. Sitorová
p. M. Považan
Ing. I. Hrdý
p. H. Sklenková
p. O. Molnár
p. R. Baran
Ing. A. Kostrianová

Mestská rada pracovala v tomto zložení:

Mgr. E. Dodek
Ing. I. Doletina
Ing. P. Magdolen
p. O. Molnár
p. R. Mesároš
Mgr. J. Prôčka
p. L. Tóthová
p. E. Turaz
Ing. V. Valent

Predsedom komisie sociálnych vecí a zdravotníctva bol MUDr. A. Murgaš, v komisii bytového hospodárstva R. Garaj, v komisii kultúry, športu a mládeže Mgr. J. Prôčka, v komisii ekonomiky a financovania Ing. G. Ritter, v komisii zamestnanosti a podnikania Ing. I. Doletina.

Záverečný účet mesta Žiar nad Hronom za rok 1995: príjmy spolu plánované 61 806 tisíc, skutočnosť 65 750 tisíc, percento plnenia 106,38 %. Výdavky spolu

plánované 61 806 tisíc, skutočnosť 53 845 tisíc, percento plnenia 87,12 %. Rozpočet Mesta Žiar nad Hronom skončil s prebytkom 11 905 tisíc Sk.

Každá ulica v našom meste má svoje tajomstvá, ktoré vyplávajú na povrch až vtedy, keď sa v nej stane nejaký trestný čin alebo priestupok. Preto ich neodmysliteľnou súčasťou sa stali muži v čiernom – pracovníci mestskej polície. Zatiaľ je ich 13, avšak výsledky ich činnosti hovoria o ich tvrdej práci v teréne. Zabezpečovali poriadok v meste, ochranu občanov. Ich činnosť spočívala aj v preventívnej oblasti. Ich právomoci sú skoro totožné s právomocami policajného zboru, okrem niektorých prípadov použitia zbrane a donucovacích prostriedkov. V priestupkovom protokole mestskej polície bolo zaevidovaných 878 prípadov, z toho 12 bolo odstúpené ako trestné činy, predvedených bolo ďalších 12 osôb, zadržaných páchatelov trestného činu bolo 8 a v 14 prípadoch boli použité donucovacie prostriedky. V tomto roku neobyčajne stúpila agresivita páchatelov, o čom svedčí fakt, že pracovníci MsP boli v piatich prípadoch fyzicky napadnutí pri výkone právomoci verejného činiteľa. Za rôzne priestupky bolo uložených blokových pokút vo výške 42 000 Sk. Najčastejší výskyt páchania trestnej činnosti bol v lokalite Ul. Hutníkov, Dukelských hrdinov, SNP. V podstate sú to lokality, kde je najväčšia koncentrácia Rómov v meste.

Na valnom zhromaždení miestneho odboru Matice slovenskej v júni 1995 boli zvolení noví členovia výboru a predseda. Za predsedu bola zvolená p. A. Môciková, za členov výboru Mgr. Benčová, Ing. Novotný, Mgr. Môciková, Mgr. Denko, p. Schmidtová, Mgr. Sitarčík, p. Šályová, p. Skladan. Funkcie prestali vykonávať traja členovia, ktorí boli pri zrode MO Matice slovenskej, prof. Margita Dodeková, prof. Želmíra Slováková a Ing. J. Minka.

Novým okresným veliteľom PZ SR v Žiari nad Hronom sa od 1. septembra 1995 stal pplk. JUDr. Peter Malatinec. Jeho prvým zástupcom je pplk. Jozef Romanec.

Vláda na svojom zasadnutí 19. decembra z funkcie prednostu Okresného úradu miestnej štátnej správy v Žiari nad Hronom odvolala PhDr. Martina Hajšela. Novým prednostom sa stal víťaz konkurzu na túto funkciu JUDr. Máriaus Hrmo, občan nášho mesta, predtým vedúci právneho oddelenia Okresného úradu v Žiari nad Hronom. Ing. Ladislav Bednář bol menovaný do funkcie zástupcu prednostu Okresného úradu v Žiari nad Hronom.

Výstižný opis mesta – zmeny.

V roku 1995 najväčším pozitívom bolo ukončenie modernizácie výroby hliníka v ZSNP a úspešné spustenie novej elektrolyzy. Je to záruka ekonomickej stability mesta, jeho obyvateľov a dáva predpoklad ďalšieho rozvoja, nová technológia zároveň garantuje zlepšenie životného prostredia v samotnom meste a okolí. V uplynulom roku sa podarilo začať s prevádzkou krytej plavárne, aj keď niektoré jej priestory nie sú ešte dokončené, bazénová časť a sauny slúžia už svojmu účelu.

Projekčne je pripravený generel verejnej zelene a postupné ozelenenie celého mesta. Je spracovaná projektová dokumentácia na plynofikáciu kotolne v Dome detí a na 1. MŠ. Bola zrealizovaná rekonštrukcia vozovky a kanalizácia na Ul. A. Kmeťa, oprava teplovodu na Etape, podarilo sa zastrešiť rozostavanú budovu školského zariadenia, boli dobudované a opravené niektoré chodníky a upravené okolie mestského kultúrneho strediska. Podarilo sa zariadiť presmerovanie liniek diaľkových autobusov na Centrálnu autobusovú zastávku, veľkú pozornosť orgány mesta a ZSNP, a.s. venovali ekológii. Postupne sa začal realizovať separovaný zber odpadu. V tejto akcii sa bude pokračovať v nasledujúcom roku.

Za spolupráce Mestského úradu v Žiari nad Hronom a Ministerstva školstva a vedy SR pokračovala výstavba novej modernej budovy SOU Služieb a DOŠ vedľa 4. žiarskej základnej školy. V troch pavilónoch s moderným interiérom a odbornými učebňami bude zabezpečovaná kompletná výučba pre všetky odbory SOU Služieb a DOŠ. Doteraz bolo do tejto stavby investovaných 28 miliónov korún. Na dokončenie treba ešte ďalších 17 miliónov korún, prísluby sú z rezortu školstva a vedy a predsedu vlády SR.

Mesto Žiar nad Hronom a ZSNP, a.s. vytvorili novú spoločnosť Satelitšport, ktorá by mala na území mesta zabezpečovať prevádzku televíznych káblových rozvodov a šírenie satelitných programov. Spoločenskú zmluvu podpísal dňa 1. augusta 1995 primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger, jeho zástupca Mgr. Juraj Prôčka za mesto a za ZSNP predseda predstavenstva Ing. Jozef Pittner a člen predstavenstva a.s. Ing. Jozef Zúbrik.

Súhrn peňažných i nepeňažných vkladov do spoločnosti predstavuje 6 695 tisíc Sk.

Mesto Žiar nad Hronom do spoločnosti s r.o. vstupuje s televíznymi káblovými rozvodmi (cca 6 200 prípojok) v bilančnej hodnote 2 100 000 Sk. Ďalej s káblovými rozvodmi a satelitnou súpravou nachádzajúcou sa v mestskej časti Šašovské Podhradie v hodnote 660 000 Sk a miestnej časti Šášov – Píla v bilančnej hodnote 220 000 Sk. Mesto Žiar nad Hronom ďalej vstupuje s peňažným vkladom 906 000 Sk na pokrytie 40% nákladov spojených s rekonštrukciou a rozšírením programovej ponuky satelitného systému. Mesto poskytne spoločnosti Satelitšport do bezplatného užívania sociálnu budovu zimného štadióna, hokejový štadión s tribúnou a sociálnym zariadením a športovú halu v Žiari nad Hronom.

ZSNP a.s. Žiar nad Hronom do spoločnosti Satelitšport vstupujú s televíznymi káblovými rozvodmi a 4 satelitnými súpravami v bilančnej hodnote 1 450 000 Sk. Zároveň s peňažným vkladom 1 359 tisíc Sk na pokrytie 60% nákladov spojených s rekonštrukciou a rozšírením programovej ponuky satelitného systému podľa spracovanej projektovej dokumentácie.

Štatutárnym a výkonným orgánom spoločnosti sú dvaja konatelia – Mgr. Juraj Prôčka, zástupca primátora Mesta Žiar nad Hronom a Vladimír Varga, výkonný riaditeľ Satelitšport, spol. s r.o.

Slovenská automobilová doprava v Žiari nad Hronom v snahe skvalitniť služby pre cestujúcu verejnosť v priestoroch firmy HANZEL na ul. SNP č. 82 otvorila informačnú a predajnú kanceláriu.

Modernizácia výroby hliníka v žiarskej hlinikárni, ktorá patrí medzi najnáročnejšie investičné akcie u nás, prispieva k postupnému ozdraveniu životného prostredia celej žiarskej kotliny. Konštatoval to po návšteve ZSNP Žiar nad Hronom minister životného prostredia SR Jozef Zlocha. Ako ďalej povedal, predovšetkým nová elektrolýza realizovaná a.s. Slovalco pomocou úveru 110 miliónov USD od Európskej banky pre obnovu a rozvoj, bude sa po definitívnom uvedení do prevádzky podieľať na znížení emisií flóru, dechtu, oxidov dusíka, prachu a ďalších škodlivín. Podľa jeho slov skupina spoločností ZSNP dôsledne plní záväzky v oblasti ekológie, kam v priebehu približne 4 rokov vloží investície vo výške 400 miliónov korún. Žiarski hlinikári budujú v rámci ekologického programu izolačnú clonu na kalových poliach, ktorá by mala zabrániť prieniku škodlivín do podzemných vôd. Oporná stena v dĺžke 2,8 kilometra si vyžiada práce s nákladom 140 miliónov korún. Ďalších 60 miliónov Sk si vyžiada zazelenenie kalových polí na ploche 40 hektárov. Akciová spoločnosť ZSNP Žiar nad Hronom ekologické stavby buduje v rámci záväzkov voči Európskej banke pre obnovu a rozvoj a celkové investície žiarskej akciovky za pol miliardy korún do roku 2000 smerujú na nápravy rozsiahlych škôd spôsobených na žiarskom prostredí, žiarskej kotliny, v jej blízkom okolí.

Prvý raz od spustenia hlinikárne v roku 1953, najväčšieho znečisťovateľa regiónu, ohodnotili čistotu ovzdušia v žiarskej kotliny 3. stupňom päťstupňovej stupnice, teda ako „mierne znečistené“. Ani pri jednej sledovanej škodlivine, oxide siričitom, prachu, fluoridoch a oxidoch dusíka sa neprekročili prípustné hodnoty koncentrácie.

25. august 1995 sa zapíše v dejinách nášho mesta a ZSNP ako významný deň. V tento deň začala skúšobná prevádzka elektrolýznej série C a.s. Slovalca.

Obrovský úspech, ktorým je ukončenie modernizácie projektu Slovalco je príkladom aj úspešnej medzinárodnej hospodárskej spolupráce, i príkladom uvážlivého a správneho postoja vlády a najvyšších štátnych orgánov pri podpore moderných a životaschopných projektov. Touto podporou výroby hliníka priamo i nepriamo zachováva úroveň zamestnanosti rozhodujúceho počtu obyvateľov Mesta Žiar nad Hronom a jeho okolia, je určujúcim faktorom na ďalšej ceste skupiny spoločností ZSNP pri jej formovaní na modernú a prosperujúcu spoločnosť holdingového typu. Po niekoľkých desaťročiach z ekologickej mapy Slovenska zmizne pri Žiari veľký výkričník.

Doslova vyrástla za pár mesiacov pri bývalom Dome služieb Žiaran imponantná budova Daňového úradu. Slúži svojmu účelu od 1. 7. 1995. Výstavbu zabezpečovala firma Váhostav zo Žiliny v rozpočtovom náklade okolo 30 miliónov Sk.

V piatok 13. októbra 1995 o 13.00 hod. odovzdal prednosta Mestského úradu JUDr. Jozef Salay správcovi Ing. Milanovi Šťastnému Krytú plaváreň v Žiari nad Hronom a tým ju dal do užívania verejnosti. Na budovaní sa podieľali a.s. AGS (predtým Agrostav Žiar), akciovka ZSNP Žiar nad Hronom, Slovšport, Bazénservis a ďalší dodávatelia.

S prácami na výstavbe krytej plavárne sa začalo v roku 1989 a doteraz bolo prestavaných vyše 62 miliónov korún. Tri bazény (najväčší meria 25 metrov), sauny, fitness pre mládež a dospelých, spoločenské miestnosti, ale aj iné zariadenia určite uspokojia aj tých najnáročnejších návštevníkov. Krytá plaváreň je prevádzkovou jednotkou MsP SLUŽBY Žiar nad Hronom. Od 13.10. do 31.12.1995 navštívilo krytú plaváreň:

veľký bazén	13 918 návštevníkov
detský bazén	776 návštevníkov
masáž	206 návštevníkov
sauna muži	772 návštevníkov
sauna ženy	414 návštevníkov
Tržby spolu činili	217 000 Sk

Plážové kúpalisko v Žiari nad Hronom počas sezóny navštívilo 24 300 návštevníkov. Vybralo sa od nich 260 000 Sk.

V objekte bývalých autoopravovní (ČSAO) na Priemyselnej ulici v Žiari nad Hronom AUTOS spol. s r.o. buduje autosalón pre motorové vozidlá značiek ŠKODA a SEAT. Služít svojmu účelu bude začiatkom roka 1996.

Mestský úrad v Žiari nad Hronom tesne pred Vianocami doplnil vianočnú výzdobu v centre mesta. Je len na škodu veci, že v tomto trende radnice nepokračovali aj ďalšie subjekty na území mesta.

23. novembra 1995 sa zišli pozvaní hostia štátnej správy, samosprávy, podnikatelia z mesta a okresu, zástupca britského konzulátu, zástupcovia Ministerstva hospodárstva a Ministerstva vnútra SR, zástupcovia Britského British know how fondu, aby pod vedením primátora mesta slávnostne otvorili Program multisektorálneho rozvoja mesta a regiónu Žiar nad Hronom. Hlavnou úlohou britských partnerov je príprava investičných projektov a predovšetkým ich predstavenie rôznym medzinárodným finančným inštitúciám a komerčným investorom pre ďalšiu podporu pri ich financovaní. Know How Fond projekt podporí sumou 1,5 až 2 milióny britských libier, čo je 69 až 92 milión Sk. Začiatok iniciatívy je naplánovaný na marec – apríl 1996 a pomoc potrvá približne 3 roky.

Významné domáce a zahraničné návštevy.

Tak početnú návštevu najvyšších vládnych predstaviteľov, aká sa uskutočnila 17. marca 1995 si ešte okres Žiar a naše mesto nepamätá. V tento deň na pôde mesta a ZSNP sa s problémami regiónu a možnosťami riešenia zaoberali vicepremiér J. Kalman, minister hospodárstva Ján Ducký, podpredseda vlády a minister financií Sergej Kozlák, člen výkonného výboru FNM SR Jozef Kniebúgel a poslankyňa NR SR Mária Bartošiková. Na stretnutí členov vlády SR s predstavenstvom ZSNP a.s. sa zúčastnil aj primátor mesta a jeho zástupca. vo večerných hodinách sa na mítingu s premiérom V. Mečiarom stretli občania nášho mesta.

Na pracovnú návštevu skupiny spoločností ZSNP zavítal dňa 9. augusta minister životného prostredia J. Zlocha. Tento sa podrobne oboznámil s postupom práca na projekte Slovalco a ďalšími ekologicky zameranými investičnými akciami.

Albert A. Hrabak z Národnej asociácie štátnych audítorov USA zavítal na žiarsku radnicu. Ťažiskovou témou rozhovoru s primátorom MVDr. J. Cígerom bola problematika súdneho zneuctva v podmienkach SR a USA.

Regionálnych osláv 50. výročia oslobodenia sa zúčastnili predstavitelia mesta, poslankyňa NR SR M. Bartošiková, člen ústrednej rady Zväzu protifašistických bojovníkov R. Fabian a čelní predstavitelia politických strán a hnutí. Položením vencov a kvetov si účastníci osláv 50. výročia oslobodenia uctili pamiatku tých, ktorí položili svoje životy v boji proti fašizmu. Na záver osláv vystúpil súbor Hronček.

Osláv 51. výročia SNP a 3. výročia prijatia ústavy sa zúčastnili predstavitelia mesta, predstavitelia štátnej správy i samosprávy, konfederácie protifašistických bojovníkov i predstavitelia niektorých politických strán a hnutí. Poslankyňa NR SR p. Mária Bartošiková vyzdvihla význam prijatia Ústavy SR pre slovenský národ a darovala mestu Žiar nad Hronom jej originál. Súčasťou osláv bola aj vernisáž výstavy, venovanej osobnosti slovenských národných dejín M.R.Štefánikovi.

Vláda Francúzskej republiky udelila pri príležitosti 51. výročia SNP pamätnú medailu vybraným mestám a obciam Slovenskej republiky. Medzi vybranými mestami bolo i Mesto Žiar nad Hronom, resp. Svätý Kríž nad Hronom. Medailu prevzal 25. augusta z rúk veľvyslanca Francúzskej republiky v Slovenskej republike p. Peréna primátor mesta MVDr. J. Cíger.

Priemysel a služby poľnohospodárstvo, vodné a lesné hospodárstvo doprava a spoje.

Rok 1995 bol pre skupinu spoločností ZSNP rokom úspešným. Najvýznamnejším úspechom bolo uvedenie novej modernej elektrolýzy Slovalca do prevádzky. 5. december, kedy v C sérii ožili, posledné tri zo 172 pecí, korunoval viacročné úsilie. Táto mimoriadne náročná úloha sa podarila splniť spolu s nóorskymi odborníkmi na vysokej profesionálnej úrovni. Po vyše 40 rokoch sa začal vyrábať hliník bez výčitiek svedomia, že sa škodí zdraviu obyvateľov a prírode v našom regióne. V tomto roku pribudol do rodiny ZSNP i Sandrik v Hordruši – Hámroch.

ZSNP, a.s. vyrobil vlani tovar približne za 7,5 miliárd korún, čo predstavuje 40% nárast oproti roku 1994. Zisk bol 200 miliónov korún, preinvestované bolo viac ako 2,3 miliardy korún. V spoločnosti ZSNP pracovalo 5 900 zamestnancov. Priemerná hrubá mzda bola o 25% vyššia ako v predchádzajúcom roku a dosiahla 9 700 Sk. Úspešne a intenzívne sa pripravuje výstavba novej odlievárne v a.s. Slovalco a projekt „Likvidácia autovrakov“ ako náhradného výrobného programu po ukončení výroby hliníka v sérii B. Rekordom spracovaného kovu v odlievárni a.s. Slovalco je 342 080 kg tekutého kovu. Tento rekord bol dosiahnutý 18. novembra 1995. Najvyššiu hotovú výrobu, čiže výrobu Al tovarov, dosiahli dňa 20. novembra a predstavovala 359 866 kg. Takéto množstvo spracovaného kovu sa blíži ku kapacitnej hranici odlievárne. ZSNP a.s. na prvej prezentačno-kontrakčnej výstave „Vlajkové lode slovenskej ekonomiky“ sa prezentoval sériou výrobkov svojich spoločností, napr. hliník a zliatiny z hliníka, hliníkové odliatky, finálne produkty z Alufinalu, kolektory Heliostar 320 N a 400 V, vzduchové olejové filtre, oceľové kanistre a nerezové kuchynské nádoby, t.j. výrobkami novej dcérskej spoločnosti Sandrik Hodruša – Hámre. V rámci tejto výstavy sa uskutočnilo niekoľko obchodných rokovaní. ZSNP, Slovalco, Sloval po prvýkrát vo svojej histórii uskutočnili 7. Al sympóziu o teórii a výrobe hliníka na Donovaloch za účasti odborníkov zo 14 krajín sveta. Na 22. medzinárodnom poľnohospodárskom a potravinárskom veľtrhu Agrokomplex 1995 sa medzi 570 vystavovateľmi z 20 štátov prezentovala po prvýkrát aj Alufinal a.s. V oblasti potravinárskych obalov získala a.s. Alufinal za hliníkové tuby pre ochutené kondenzované mlieko Komi a Čokomi čestné uznanie generálneho riaditeľa Agrokomplexu 1995.

Medzi 12 slovenských výrobkov spĺňajúcich zvlášť náročné kvalitatívne kritériá sa zaradili aj kolektory vyrábané v spol. s.r.o. Thermosolar Žiar nad Hronom. Rozhodlo o tom prezídium nevládnej a nezávislej nadácie Slovac Gold. V marci sa pod záštitou ministra životného prostredia SR Ing. Jozefa Zlochu uskutočnila v Žiari nad Hronom I. medzinárodná konferencia Solárne teplo. Táto sa zaoberala

rozvojom solárnej energetiky, ako aj využívaním solárnych tepelných zariadení. V súčasnosti má ZSNP a.s. rozhodujúci, resp. podstatný vplyv v a.s. Alufinal (85,7% účasť), Sloval a.s. (100%), Slovalco a.s. (80%), ZSNP Strojal spol. s r.o. (100%), Thermosolar spol. s r.o (50%), Kerametal úč. spol. (5,8%) a Priemyselná banka (1,37%).

Export ZSNP dosiahol za rok 1995 5,056 miliardy korún. Získaným ocenením „Najlepší exportér Slovenskej republiky“ si ZSNP vylepšil svoj imidž doma i v zahraničí. V roku 1995 v skupine spoločností ZSNP zaregistrovali 141 pracovných úrazov, v dôsledku ktorých došlo k vymeškaniu 4 279 kalendárnych dní.

Pražiareň kávy v Žiari nad Hronom zamestnáva priamo 14 ľudí a nepriamo 50 ľudí ako dealerov a distribútorov. Zárobok u mužov je cca 6000 Sk a u žien cca 4700 Sk/mesiac. Pražiareň je vykurovaná plynom. Za deň spracujú 2 tony zelenej kávy, ktorá pochádza z Brazílie, Mexika, Madagaskaru, Castarici, Equadoru a Indie.

Miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu združuje 520 členov, obhospodaruje Rameno, vodnú nádrž v Lovči a Veterník v Kremnici. V prenájme má chovné rybníky v Prestavlkoch a Dolnej Trnávke, kontroluje a dopĺňa zdravotný stav rýb, upravuje okolie vodných plôch a stará sa aj o pstruhové vody. Každý člen musí napr. ročne odpracovať minimálne 10 brigádnických hodín.

Základná organizácia Slovenského zväzu včelárov v Žiari nad Hronom aj napriek nepriaznivým ekonomickým podmienkam dosiahla v chove, šľachtení a výrobe včelích produktov v roku 1995 priaznivé výsledky. V okolí nášho mesta mali napr. zazimovaných 1751 včelstiev.

Od 28. mája 1995 sa podarilo docieľiť to, čo si väčšina cestujúcich už dlhšiu dobu želala, že všetky diaľkové spoje, ktoré mali svoju zastávku na OSC, majú už novú zastávku, a to na Centrálnej autobusovej zastávke. Ako reakciu na zriadenie CAZ zaslal primátor mesta ministromi dopravy a spojov Ing. Alexandrovi Rezešovi ďakovný list, v ktorom mu poďakoval za zlepšenie podmienok cestovania v našom meste, ktoré spočíva v presmerovaní diaľkových autobusov zo zastávky na periférii mesta na autobusovú stanicu.

V.I.Z., spol. s r.o. zamestnávala v roku 1995 celkom 120 zamestnancov. Prevádzkovala štyri vlastné predajne potravín, sedem bufetov (z toho štyri v ZSNP). Okrem prevádzkových jednotiek v Žiarskom okrese zásobovala aj odberateľov v okresoch Zvolen a Prievidza.

Okrem hlinikárskeho kombinátu závodov SNP sa v meste nachádzajú i automobilové opravovne, v prevádzke sú kameňolomy, potravinárske závody, výrobná hračiek a ďalšie, ktoré poskytujú zamestnanie občanom mesta a okolia. Živnostenské oddelenie Obvodného úradu vydalo v Meste Žiar nad Hronom 786 koncesných listín fyzickým osobám a 112 právnickým osobám. U živnostníkov dominoval záujem v oblasti služieb. Stále je málo tých, ktorí by chceli podnikáť

v poľnohospodárskej výrobe. Aj v žiarskom regióne nakoniec ako na celom Slovensku malých a stredných podnikateľov najviac trápia vysoké daňové a poplatkové zaťaženia, nedostatok úverov a nesolventnosť obyvateľstva.

Občania majú najviac výhrad na kvalitu výrobkov a služieb poskytovanými súkromnými podnikateľmi.

Poľnohospodárske družstvo v Žiari nad Hronom v roku 1995 hospodáril na výmere 1788 ha. Dôležitou úlohou bola výroba vlastných objemových krmovín, keď sena dorobili 9 980 q, senáže 4 617 q a siláže 27 454 q. V živočíšnej výrobe dodali 937 145 l mlieka, hovädzieho mäsa 103,8 t a jatočných ošípaných 198 ton. Produkcia obilovín – pšenica ozimná – 9032 q, jačmeň ozimný – 1 604 q, jačmeň jarný – 1 002 q a ovos – 1 305 q. Pre zlepšenie úrodnosti pôdy a rastu intenzity poľnohospodárskej výroby, investovali 12 miliónov korún, z toho 7,5 milióna korún na modernizáciu dojárne.

ZOO Preparatórium za rok 1995 zhotovilo cca 2 500 rôznych preparátov a vyprodukovalo ročne viac ako 1,5 milióna Sk vo výkonoch.

V roku 1995 pribudlo v Žiari nad Hronom 89 prevádzok, napríklad: AGRO OPTIMA, PIGMENT SLOVAKIA, AVAI – montáž žalúzií, RELIANCE spol.s.r.o., Ladislav Beňo – BD, Výkup a predaj alumíniových odpadov, Ing. Kollárová – Záhradnícke služby. Zrušených bolo 156 živností, napríklad: Ján Beňo – Albená, Marek Garaj – Ebhed, Martin Záhorec – Duda, Vladimír Baláž – MaV, Miroslav Pivarči – Pates.

Členovia ochrany spoločností ZSNP zaznamenali v uplynulom roku 1751 nedostatkov pri ochrane majetku a osôb. Jednak to boli pokusy o rozkrádanie, krádeže, či zanedbanie povinností, neuzamknutie skladov, garáží, vozidiel. Najväčší záujem bol o hliníkové čapy a ostatný hliníkový materiál. V 88 prípadoch bol materiál zadržaný. Hodnota zadržaného materiálu členmi ochrany predstavovala 541 414 Sk. V tomto roku členovia ochrany zistili 144 pracovníkov pod vplyvom alkoholu, z toho bolo 94 pracovníkov z cudzích firiem a 50 zamestnanci ZSNP. So 6 pracovníkmi bol okamžite zrušený pracovný pomer. ZSNP vylepšoval aj kvalitu prostredia pracovníkov ochrany, napr. len náklady na oblečenie predstavovali takmer pol milióna korún.

Školstvo.

V našom meste patria pod Školskú správu 4 základné školy, osobitná škola, základná umelecká škola, centrum voľného času a 10 predškolských zariadení. Okrem týchto je v meste cirkevná škola pod patronátom Biskupského úradu. V novom školskom roku nastúpilo do 1. tried našich ZŠ 339 detí. Aj napriek finančným ťažkostiam boli organizované predovšetkým pre deti z prvého stupňa školy v prírode v Liptovskej Porúbke a na Počúvadle. Turnusy boli skrátené z pôvodných 14 na 10 dní.

Aj keď sa rozšírili priestory ZUŠ o bývalý daňový úrad, aj tak neboli uspokojení všetci uchádzači o ZUŠ. Bola otvorená pobočka ZUŠ v Hliníku nad Hronom, kvôli veľkému záujmu o umelecké vzdelávanie.

SOU Služieb a Dievčenská odborná škola v Žiari nad Hronom mala 16 tried so 486 žiakmi. Na škole bolo 3-ročným štúdiom možné získať odbornosť predavač, kuchár, čašník, v štvorročnom štúdiu ukončeným maturitnou skúškou čašník a kuchár, a päťročné štúdium vnútorný obchod. Žiaci SOU mali možnosť praxovať v spoločenskom dome v Žiari nad Hronom, v rekreačnom zariadení Sitno vo Vyhniach, resp. v iných firmách cestovného ruchu. Predavači mali odborný výcvik v OD Tevis, v potravinárskej predajni Kocka a vo vlastných predajniach školy. Od 1.1.1995 sa na Gymnázium v Žiari nad Hronom realizuje pre študentov a pedagógov projekt Zdravá škola – zdravý životný štýl. Náplňou projektu je predovšetkým boj proti fajčeniu, konzumácii alkoholu a zneužívaniu drog, ale aj propagovanie na motiváciu realizácie projektu je konštruovaná formou súťaží tried i jednotlivcov. Na Gymnázium študovalo 361 žiakov v 12 triedach a o vyučovanie sa staralo 22 profesorov. 42 študentov Gymnázia sa zúčastnilo exkurzie v múzeu Ľ. Štúra v Modre spolu s primátorom nášho mesta MVDr. J. Cígerom a riaditeľom Gymnázia PaDr. J. Maxiánom.

Na I. ZŠ bolo 633 žiakov v 28 triedach a 37 učiteľov. Na II. ZŠ 774 žiakov v 30 triedach, 42 učiteľov, III. ZŠ 618 žiakov v 24 triedach, 33 učiteľov. IV. ZŠ 564 žiakov, 25 tried, 42 učiteľov. ZŠ Š. Moysesa mala 401 žiakov, 16 tried, 28 učiteľov. Obchodná akadémia 497 žiakov + 90 externých študentov, 15 tried a 34 učiteľov.

Obchodná akadémia organizovala rôzne športové súťaže. 7 žiakov sa zúčastnilo na krajskej súťaži v matematike, kde sa umiestnili na 1., 2. a troch 3. miestach. Žiak Slavomír Vodnár obsadil 1. miesto v krajskej súťaži v písaní na elektrickom písacom stroji. Zo 497 žiakov bolo 159 chlapcov. 90 žiakov študovalo 2-ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium.

7. ročníka vedomostnej súťaže ZŠ mesta sa zúčastnili 3-členné družstvá za každú školu. Zvítazilo družstvo žiakov I. ZŠ na Ul. Dr. Jánskeho, ktoré sa stalo držiteľom pohára primátora mesta.

Kultúrno – spoločenský život.

Na území mesta Žiar nad Hronom pôsobili v roku 1995 tri kultúrne ustanovizne – Mestské kultúrne stredisko, Regionálne kultúrne stredisko a Hvezdáreň M. Hella ako špecializované zariadenie.

Na kultúrno – spoločenských aktivitách sa podieľali aj Centrum voľného času mládeže, Základná umelecká škola, Miestny odbor Matice slovenskej a prispievali k nim aj iné aktivity súkromných spoločností.

Regionálne kultúrne stredisko.

Jeho činnosť bola orientovaná na rôzne okresné podujatia, prehliadky a súťaže, poriadanie výstav a tvorbu programov. Ťažisko však spočívalo na poskytovaní odborného – metodického pomoci, prieskumovej a rozborovej činnosti v rámci okresu.

Prispievali tiež k obohateniu kultúrno – spoločenského diania v našom meste. Z niektorých miestnych podujatí to boli napr. celoštátna prehliadka amatérskeho filmu a video programov CINEMA 95, okresné oslavy 50. výročia oslobodenia a ukončenia II. svetovej vojny a iné.

Ku koncu októbra došlo ku kádrovým zmenám na poste riaditeľa – rozhodnutím ministra kultúry bol odvolaný z funkcie Ing. Jozef Fekiač a na jeho miesto nastúpila Mária Romanovská.

Hvezdáreň Maximiliána Hella.

Je to špecializované zariadenie, zamerané na popularizáciu prírodných, hlavne astronomických poznatkov, na vzdelávanie a na poskytovanie odbornej a poradenskej služby všetkým článkom v organizačnej štruktúre amatérskej astronómie a školám všetkých stupňov vo vyučovaní prírodovedných predmetov.

Od r. 1990 je hvezdáreň priamo riadená Ministerstvom kultúry. V súčasnosti má 8 pracovníkov. V rámci delimitácie sa stala investorom stavby PLANETÁRIUM M. HELLA – centra poznávania – ktoré malo byť dokončené v r. 1993. Z finančných dôvodov sa termín dokončenia presunul až na r. 1996. Riaditeľkou hvezdárne M. Hella je Mgr. Ľubomíra Šeševičková.

Centrum voľného času mládeže.

Jeho činnosť sa v r. 1995 zameriavala najmä na také aktivity, ktoré súvisia s vyplňovaním voľného času detí a mládeže rôznymi mimoškolskými formami práce. Uskutočňoval podujatia rôzneho charakteru a zamerania v meste a obvode, organizoval prácu záujmových krúžkov a pracoval s talentovanými deťmi. V roku 1995 tu pracovalo 24 krúžkov a v nich 380 detí.

Svoju činnosť rozvíjal so základnými a strednými školami, ako aj s kultúrnymi zariadeniami. Prevažnú časť svojej činnosti orientovali do športovej oblasti. Riaditeľom je Ján Kľučiar.

Základná umelecká škola.

Svoju činnosť prezentuje prácou štyroch oddelení, ktoré v školskom roku 1994/1995 navštevovalo 646 žiakov, z toho v pobočke v Hliníku nad Hronom 53 žiakov.

Hudobný odbor.

Na pôde školy sa uskutočnilo 13 interných koncertov, na ktorých odznelo 319 hudobných čísel. Vrcholom koncertnej aktivity sa stali Koncert súrodencov, venovaný Roku rodiny, Vianočný koncert, Koncert ku Dňu matiek a výchovné koncerty pre základné školy. Na realizáciu výchovných koncertov pre ZŠ sa podieľali tri umelecké odbory: hudobný, tanečný a literárnodramatický. Okrem výchovných koncertov pre ZŠ pod názvom „U šašov bude svadba“, pokračovala aj spolupráca s materskými školami. Žiaci tohto odboru vystúpili okrem už spomínaných koncertov aj na rôznych akciách a súťažiach na úrovni mesta aj mimo neho.

Tanečný odbor.

Výrazný podiel na úspešných verejných podujatiach malo aj množstvo kvalitne naštudovaných choreografií na živú i reprodukovánú hudbu: ako napríklad Svieť nám, stromček, Stratila som zrkadlo, Tance z východného Slovenska, Tik – Tak, Jedným uchom dnu, Frajer sprayer, Carmen a Moderný scénický tanec.

Výtvarný odbor.

V okresnom kole súťaže „Vesmír očami detí“ získal 6 cien a jednu cenu v krajskom kole tejto súťaže. Súťaž „Európa v škole“ priniesla 4 ocenenia v okresnom kole a súťaž „O cenu primátora mesta“ 3 ceny.

Literárno – dramatický odbor.

Divadelný súbor ATĎ vystúpil na Šášovskom hrade, na Žiarskom jarmoku a pri Víťaní zimy v meste. Postaral sa aj o skĺbenie výchovných koncertov, takisto sa podieľal na programe ku Dňu matiek.

Mestské kultúrne stredisko.

Pri zabezpečovaní kultúrno – spoločenského života v Meste Žiar nad Hronom v uplynulom období vychádzala jeho činnosť predovšetkým z požiadaviek a potrieb občanov ako aj detí v rámci rozvoja ich duchovného života.

V miestnej kultúre:

1 – Kultúrno – spoločenské podujatia boli venované štátnym sviatkom, pamätným dňom, výročiam miestneho významu, ako boli napr. oslavy 50. výročia oslobodenia mesta, oslavy Sviatku práce 1. mája s programom v predvečer pri stavaní mája, oslavy 50. výročia oslobodenia a ukončenia II. svetovej vojny, spomienka na Štefana Moysesu, oslavy Dňa Ústavy ako aj víťania nového roku a 3. výročia vzniku SR.

Tieto sa uskutočnili za účasti súborov a krúžkov ZUČ.

Vo výstavníckej činnosti sa uskutočnilo sedem zaujímavých podujatí, ako napr. výstava detských prác výtvarného charakteru MOJE MESTO pod garanciou primátora k 50. výročiu oslobodenia mesta, výstava prác žiakov žiarskej a kremnickej ZUŠ, výstava STRETNIUTIE S KRÁSOU, na ktorej akad. sochár Vojtech Remeň a akad. maliar František Jurík z Bratislavy umožnili širokej verejnosti v rámci Kultúrneho leta hodnotný umelecký zážitok. K výročiu Dňa Ústavy to bola výstava o živote a diele M.R.Štefánika, ďalej sa žiarskej verejnosti predstavili na okresnej výstave amatérski výtvarníci a fotografi. So značným záujmom sa stretla celookresná výstava prác v rôznych žánroch, ktorá vznikla v spolupráci s ústavmi sociálnej starostlivosti. Výstavnícka sezóna bola ukončená výstavou DOTYKY, na ktorej MUDr. Janka Chaloupková z Prahy (niekoľko rokov v mladosti - rod. Opterná) žijúca v našom meste – predstavila svoju tvorbu. Uskutočnili sa aj ďalšie výstavy a výstavky, ktoré obohatili duchovnú sféru tak žiakov, ako aj občanov. Zároveň sa podarilo aktivizovať Klub amatérskych výtvarníkov v meste, ktorého cieľom malo byť vytvorenie Mestskej galérie.

S najväčším záujmom u žiarskej mládeže a okolia sa stretávalo organizovanie tradičných diskoték s použitím laserovej techniky DJ Ruda Tučeka. Celkove ich bolo 21, s účasťou 700 – 800 návštevníkov, dve boli usporiadané pre deti. Tieto sa uskutočnili pod názvom JUNIORDISCO na záver a potom pri otvorení školského roka, na ktoré mali voľný vstup rodičia.

Vysoký štandard, najmä vďaka dobrej organizácii mali spoločenské zábavy a plesy poriadané v MsKS. V roku 1995 usporiadalo MsKS takéto podujatia: II. Mestský reprezentačný ples, Katarínsku zábavu, Diskoples a Silvestrovskú zábavu.

Záujmová umelecká činnosť, ktorá v sebe nesie hodnoty pre rozvoj osobnosti človeka, najmä mladšej generácie, dávala priestor pre ušľachtilú zábavu.

Folklórny súbor Hron – počas sezóny sa členovia zameriavali najmä na pravidelné nácviky a prípravu celosúborového programu. Súbor pracoval pod umeleckým vedením MUDr. Ľ. Chlupisovej. Uskutočnil 19 verejných vystúpení tak v meste, ako aj v blízkom okolí. Najvýraznejšie sa prezentoval na Medzinárodnom festivale folklórnych súborov v Maďarsku.

Ľudová hudba – je neodmysliteľnou súčasťou činnosti folklórneho súboru. Vedúcou ľudovej hudby – cimbalovky – je R. Droppová. Tento 8 – členný kolektív účinkoval aj samostatne pri rôznych spoločenských akciách a podujatiach.

Detský folklórny súbor HRONČEK – pracoval pod umeleckým vedením prof. A. Dlhopolcovej. V meste má najväčšiu popularitu, čo sa odrazilo aj v náborovom konaní s počtom 120 prihlásených detí. Toto bolo aj dôvodom rozdelenia súboru do štyroch tanečných sekcií. Neskôr sa jeho členská základňa stabilizovala na 90 členov. Počas roku 1995 uskutočnil tento kolektív 12 verejných vystúpení.

Dychová hudba ŽIARANKA – už druhú sezónu pracovala pod umeleckým vedením M. Meštana z Kremnice. Má 19 členov, z toho 4 spevákov. Uskutočnila vyše 20 verejných vystúpení, z toho časť aj na iných miestach Slovenska, kde sa jej koncertovania stretli s priaznivým ohlasom.

Súbor moderného tanca NOVUM – pracoval pod odborným vedením I. Ostertágovej a A. Hanzelovej. Naštudoval 4 nové choreografie, s ktorými sa predstvil na 15 verejných vystúpeniach. Počas r. 1995 došlo k omladeniu súboru a jeho členovia pripravili novú detskú choreografiu.

Tanečná skupina B – BOYS – táto chlapčenská tanečná skupina pracovala pod vedením I. Víziho. Zameriavali sa najmä na tance v štýle break – dance. Počet jej členov kolísal od 6 do 9.

Hudobná skupina GAMA – pracuje v päťčlennom zložení. Jej produkcie sú väčšinou komerčné.

Z ďalších aktivít to boli pravidelné cvičenia pri hudbe AEROBIC.

Pod vedením P. Šranka našiel priestor v MsKS 150 členný kolektív slovenských turistov, ktorí sa tu stretávali 2 – krát mesačne.

ZPOZ – Človek človeku.

V r. 1995, ktorý bol Rokom tolerancie, sa mestský Zbor pre občianske záležitosti so svojimi 27 členmi zameril na širokú paletu podujatí. V priebehu roka uskutočnil 154 podujatí, z toho:

49

samostatných uvítaní novorodencov

50

občianskych sobášov

Z netradičných foriem sa uskutočnila návšteva najmladšieho a najstaršieho občana nášho mesta, prijatie najúspešnejších športovcov a trénerov okresu za r. 1994, odovzdávanie povolávacích rozkazov brancom, otvorenie Hudobnej jari, prijatie účastníkov odboja z príležitosti 50. výročia oslobodenia mesta, prijatie absolventov stredných škôl a SOU, prijatia žiakov 8. ročníkov základných škôl, Deň matiek v Domove dôchodcov, významné životné jubileá, spomienka na Dr. Š. Moysesu a ďalšie.

Vzdelávacia činnosť zahŕňala najmä oblasť kurzov a odborných seminárov. Ťažisko kurzovej činnosti bolo orientované na jazykové kurzy. Išlo tu o kurzy jazyka nemeckého, anglického a francúzskeho. Celkove ich bolo usporiadaných 12 s počtom frekventantov 191. Z praktických kurzov tri kvalifikačné kurzy za účasti 56 frekventantov a to strojopis a dva kurzy strihov a šitia.

Ďalej sa uskutočnili dva rekvalifikačné kurzy, v ktorých bolo vytvorených 16 tried s celkovou účasťou 297 frekventantov. Títo sa zdokonaľovali na tému: Ekonóm súkromného podnikania, pričom v závere obdržali príslušný certifikát.

Dovezená kultúra.

Ťažisko tejto činnosti bolo orientované do troch oblastí dovezenej kultúry.

- divadlá – Od začiatku roka sa vytvárali kontakty so Slovenským národným divadlom a Radošinským naivným divadlom. Počas roku 1995 bolo uskutočnených 8 divadelných vystúpení: Divadlo SNP Martin uviedlo muzikál Dnes večer Lola Blau, Trnavské divadlo hru od Moliéra Chudák manžel, Divadlo Romathan z Košíc muzikál Cigáni idú do neba. Na týchto predstaveniach však bola slabšia návštevnosť. Oproti tomu vystúpenia RND a SND boli vypredané.

Zvláštnej pozornosti sa tešili vystúpenia divadelných kolektívov s detskými inscenáciami a rozprávkami.

- vážna hudba – Veľmi dobrú odozvu mali koncerty v rámci V. Hudobnej jari. Celkove sa v r. 1995 uskutočnilo 13 koncertov, na ktorých účinkovali Peter Michalica, rodina Malachovských, duo Zsapkovcov, Slovenský komorný orchester s Bohdanom Warchalom, Bratislavské dychové trio, Musica Aeterna a ďalší. Z výchovných koncertov sa uskutočnilo 8 predstavení pre I. a II. stupeň ZŠ na témy: Spievaj že mi spievaj a ďalšie.

- zábavné programy – Táto oblasť bola pre žiarske publikum najpríťažlivejšia, o čom svedčila aj samotná návštevnosť. bol to program Andera z Košíc – tri predstavenia a zábavný premiérový program Otta Weiteru Vám všetkým. Len na týchto dvoch programom bola napr. tržba vyše 100 tis. Sk.

Na 34. Majstrovstvách Slovenska v latinskoamerických tancoch sa zúčastnili najlepšie tanečné páry z celého Slovenska. Je potrebné oceniť úspech tanečného páru Samuel Kmeťka – Iveta Luptáková z tanečnej školy Krist zo Žiaru nah Hronom, ktorí sa v kategórii juniorov umiestnili na treťom mieste. Toto umiestnenie ich radí do slovenskej špičky a umožňuje im oficiálne reprezentovať náš štát na zahraničných súťažiach. V histórii nášho mesta a okresu je to historický úspech v tomto odvetví.

Kultúrno – spoločenský život v meste zabezpečovali 4 programoví pracovníci, 6 pracovníkov prevádzky, 30 dobrovoľných pracovníkov ako lektori kurzov, umeleckí vedci krúžkov a súborov.

Mestská knižnica plnila v r. 1995 úlohy, ktoré jej vyplývali z postavenia ako verejnej knižnice mesta. Poskytovala verejnosti komplexné knižnično – informačné služby. Túto činnosť plnili tri úseky – beletria, odborná literatúra a detská literatúra. Činnosť knižnice zabezpečovalo 5 pracovníčok. Vedúcou bola p. D. Karvašová.

Mestská knižnica pravidelne zabezpečovala doplňovanie fondov. V priebehu roka nakúpila a knihovnícky spracovala celkom 425 kníh a 81 brožúr.

Celkový knižničný fond v roku 1995 bol nasledovný:

náučná literatúra pre dospelých	22 371
beletria pre dospelých	40 638
náučná literatúra pre deti	1 956
beletria pre deti	19 405
čo je celkove	84 370 knižničných jednotiek.

Do zoznamu vyradených kníh bolo zapísaných celkom 39 220 druhov kníh, takže čistý knižný fond predstavuje 44 535 zväzkov.

Knižnica v r. 1995 odoberala 27 druhov novín a časopisov. V roku 1995 bolo evidovaných 72 867 výpožičiek, z toho:

odborná literatúra	13 966
beletria	26 543
detská literatúra	16 826
periodiká	16 016

K 31. decembru 1995 bolo zapísaných celkom 2 288 čitateľov, z toho detí do veku 14 rokov 721. Knižnicu v priebehu roka navštívilo celkom 29 301 záujemcov.

Cirkevný život.

Správcom rím. kat. farnosti bol v roku 1995 Štefan Gallik, ktorý zastával aj funkciu dekana žiarskeho dekanátu.

V tomto roku sa dokončila generálna oprava kaplnky na Skalke, ktorá slúži svojmu účelu od r. 1711. Mesto Žiar nad Hronom na túto rozsiahlu opravu prispelo čiastkou 30 000 Sk.

Časopis veriacich žiarskeho dekanátu „Hlasy z Kríža“ vstúpil do 5. ročníka svojej existencie.

Údaje z cirkevnej matriky:

Počet cirkevných sobášov	55
Počet krstov (vrátane dospelých)	178
Počet cirkevných pohrebov	65

Intenzívne sa pokračovalo v charitatívnej činnosti, ktorá bola prevažne zameraná na bývalý Sovietsky zväz. V tomto roku misijný krúžok pod vedením Ing. Júliusa Homolu odoslal kamiónmi do miest Moskva, Kamyšiu, Dolgoje, Užhorod na Ukrajinu 12 600 kg ošatenia a obuvi, ako aj trvanlivých potravín v hodnote 20 600 Sk.

Život obyvateľstva, zdravotníctvo, sociálna starostlivosť.

V roku 1995 na území Mesta Žiar nad Hronom žilo 20 395 obyvateľov, z toho 10 454 žien a 9 941 mužov. Za toto obdobie sa narodilo 202 detí, z toho 127 chlapcov a 75 dievčat. Zomrelo 154 obyvateľov, z toho 84 mužov a 70 žien. Najviac detí sa narodilo matkám vo veku 25 – 29 rokov (61). Najčastejšie mená, ktoré dávali rodičia novorodencom boli Martin a Michal u chlapcov a Veronika a Mária u dievčat. Mimo manželstva sa narodilo 22 detí, mŕtvo narodené boli dve dievčatá. Najviac osôb zomrelo na choroby obehovej sústavy (38,3%) a na nádorové ochorenia (30,5%) zo všetkých zomrelých osôb. Dojčenská ani novorodenecká úmrtnosť nebola v meste zaznamenaná. Prírodný prírastok obyvateľov za sledované obdobie v porovnaní s ostatnými mestami žiarskeho okresu bol najvyšší.

Bolo uzavretých 85 sobášov, rozvedených bolo 65 manželstiev, priemerná dĺžka trvania rozvedených manželstiev bola 10,4 rokov a rozvodový index, t. j. počet rozvodov na 100 sobášov dosiahol 94,2 a bol najvyšší zo všetkých miest okresu Žiar nad Hronom.

Zaznamenaných bolo 66 potratov, 125 miniinterupcií, 20 samovoľných potratov a 20 iných umelo prerušených tehotenstiev. Do mesta Žiar nad Hronom sa prisťahovalo 282 obyvateľov, z toho 123 mužov a 159 žien. Zo zahraničia sa prisťahovalo do mesta 19 obyvateľov, z toho 6 obyvateľov z ČR. Vystaľovalo sa celkom 224 obyvateľov, z toho 101 mužov a 123 žien. Sťahovanie do zahraničia nebolo zaznamenané. Celkový prírastok obyvateľov mesta bol najvyšší z 5 miest okresu. Mestský úrad v Žiari nad Hronom z podaných 412 žiadostí o jednorázové sociálne dávky kladne vybavil 325. Celková poskytnutá finančná čiastka bola vo výške 164 383,16 Sk.

Vzácného životného jubilea sa dožili v tomto roku títo občania z nášho mesta: 90 rokov Pavlína Beňová a Anna Filúsová, 91 rokov Anna Miklášová, Otília Hubená, František Heč a Ľudmila Mikulová, 92 rokov Terézia Hoitšová, 93 rokov Hermína Farkašová, 94 rokov Mária Rakovská, Emília Lichnerová a Mária Kriváňová, 95 rokov Alžbeta Minárová, 96 rokov Michal Tóth.

Výročie zlatej svadby oslávili manželia Segečovci, manželia Kráľovci a manželia Miniarikovci.

Významného životného jubilea sa dožil a oslávil 60 rokov dlhoročný aktívny člen dychovej hudby „Žiaranka“ Ing. Jozef Barcík. Navždy odišiel od nás po aktívnych a tvorivých rokoch v dychovej hudbe „Žiaranka“ jeden z jej zakladateľov Ernest Tarabík. Muzikantským umením, tvorivým elánom roky naplňal kultúrne tradície dychovej hudby.

Poslankyňa NR SR p. Mária Bartošiková a primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger odovzdali vianočné darčeky deťom z ústavu sociálnej starostlivosti a obyvateľom Domova dôchodcov v hodnote 20 000 Sk. Primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger z vlastného platu venoval 5 000 Sk na vkladnú knižku pre zdravotne postihnutého 4 – ročného Rudka Kamenského zo Žiaru nad Hronom. Žiarska NsP v tomto roku poskytovala 260 postelí pre pacientov, mala 521 pracovníkov, z toho 64 lekárov, 266 stredne zdravotníckeho personálu a 189 THP a iných pracovníkov. Zdravotné služby občanom poskytovali na území mesta 3 lekárne.

Ministerstvo zdravotníctva SR povolilo výstavbu žiarskej polikliniky s pôvodným rozpočtovým nákladom 314 240 000 Sk, avšak problémy so zabezpečením ročných investičných limitov spôsobili, že stanovený termín ukončenia sa stal nereálny. Poliklinika Žiar nad Hronom v súčasnosti patrí medzi individuálne financované stavby s dostatočným objemom finančných prostriedkov pre rok 1996. Došlo k úpravám a zmenám projektovej dokumentácie v záujme toho, aby oba bloky novej polikliniky boli moderné, účelné a efektívne využívané.

Blok „A“ má záväzný termín Vianoce 1997, blok „B“ diagnostické centrum bude svojmu účelu slúžiť o tri roky. Celková hodnota diela predstavuje pol miliardy Sk.

Dňa 31. decembra 1995 závodný ústav národného zdravia zanikol zlúčením so štátnou príspevkovou organizáciou Nemocnica s poliklinikou v Žiari nad Hronom. Všetci lekári, zdravotnícky personál i TH pracovníci sa stali zamestnancami ZSNP a.s. a keďže poliklinika organizačne patrí pod závod služieb, majú jej zamestnanci rovnaké práva a povinnosti ako ktorýkoľvek iný pracovník závodu. V ambulanciách sa ordinuje v takom istom časovom rozsahu ako aj predtým. Všetci lekári majú 40 hodinový pracovný týždeň, pričom ich služby sú rozdelené tak, aby každý deň bol v jednej ambulancii predĺžený pracovný čas do 18:00 hod. Riaditeľom zariadenia je MUDr. Viktor Ivan.

V tomto roku začala poskytovať svojim poistencom služby nová poisťovňa SIDERIA, slovenská hutnícka poisťovňa. Zo začiatku poisťovala iba zamestnancov, teraz poisťuje každého, kto má záujem o poistenie. Poisťovňa má sídlo na Ul. Dr. Jánskeho 4 (penzión ZSNP), má zatiaľ necelých 50 000 poistencov, je druhou najväčšou pobočkou. Riaditeľka pobočky je Ing. Hana Bučeková.

Predstavenstvo ZSNP a.s. prijalo uznesenie, ktorým odsúhlasilo poskytnutie pôžičky pre NsP Žiar nad Hronom v sume 3 000 000 Sk. Stalo sa tak po predchádzajúcej žiadosti riaditeľa žiarskej NsP o poskytnutie finančnej pomoci na nákup nevyhnutného zariadenia a materiálu pre zriadenie transfúznej stanice v priestoroch žiarskej nemocnice. Podmienky pôžičky a dohody o poskytnutí príspevku na jej splatenie zo zdrojov Nadácie ZSNP sú z hľadiska časového podriadené finančným možnostiam tejto nadácie. MUDr. Ján Kolár, člen Výkonnej rady Územného Spolku Slovenského Červeného kríža a primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger vyznamenali dobrovoľných darcov krvi Janského plaketami.

Zlaté plakety Dr. Janského za 40 – násobné bezpríspevkové darcovstvo krvi dostali títo občania Žiaru nad Hronom: Ján Sopkovič, Ľubomír Majerčík, Peter Lešták, Karol Tóth, Dušan Majcher, Štefan Ríz, Marián Šouc, Ivan Minár.

Strieborné plakety za 20 – násobné darcovstvo dostalo ďalších 28 darcov. Bronzové plakety za 10 – násobné darcovstvo dostalo 25 občanov mesta.

V ďakovnom liste primátora Mesta Žiar nad Hronom a mestského zastupiteľstva je vyslovené želanie: „Nech je kvapka krvi symbolom nádeje, šťastia a porozumenia medzi ľuďmi. Nech vás po celý život sprevádza pevné zdravie! Veď život žiť – koľká to radosť. Vlastnou krvou ste prispeli k jeho záchrane.“

Darcovstvo krvi sa aj v skupine spoločností ZSNP stretáva s plnou podporou a pochopením. ZSNP eviduje približne 300 aktívnych členiek miestneho spolku SČK. V roku 1995 darcovia zo ZSNP darovali 751 – krát krv a evidujú v tomto závode 633 10 – násobných darcov, 282 20 – násobných darcov, 78 40 – násobných, 35 50 – násobných, 13 60 – násobných, po 5 70 a 80 – násobných a po 2 90 a 100 –

násobných a jedného 110 – násobného darcu krvi. Je ním tavič Zlievárne Dušan Novák.

Obchodná spoločnosť REKREAL, spol. s.r.o. v Žiari nad Hronom organizovala pre občanov a deti zahraničné detské rekreácie v Grécku, kde sa odrekreovalo 251 detí. 106 detí sa zúčastnilo rekreácie v detskom tábore Borovica, 35 detí v detskom tábore Repište a 28 detí absolvovalo ekoturistiku po Štiavnických vrchoch. Dospelí mali možnosť letovať v dvoch stanových základniach – v Kurinci (286 osôb) a v Štúrove (356 osôb). V autocampingu v Nitrianskom Rudne sa odrekreovalo 112 osôb. Zahraničnej rekreácie v Taliansku, Španielsku, Chorvátsku, Grécku a Tunise sa zúčastnilo 78 osôb. V domácich rekreačných a odborárskych zotavovniach sa zúčastnilo 17 osôb.

Šport a telesná kultúra.

Veľmi dobré meno v telovýchove a mestu robia volejbalistky, ktoré hrajú SNL, basketbalisti, dobré výsledky dosiahli aj cyklisti, karatisti, kulturisti, šachisti, lyžiar a ďalší. Niektorí naši športovci – jednotlivci dosiahli dobré umiestnenie na úrovni kraja, Slovenska, ako napr. Alena Mališková – majsterka kraja a Slovenska v športovej kulturistike, Marianna Grúberová – majsterka Slovenska v štandardnej malokalibrovke, Ivan Gašpar – majster Slovenska v štandardnej malokalibrovke, Ing. Jozef Gocník – majster Slovenska v štandardnej malokalibrovke, Róbert Černák – 3. miesto na Majstrovstvách Slovenska v kumite.

Róbert Foťko – cyklistický oddiel, v časovke do vrchu získal titul Majstra Slovenska. Peter Kysela z toho istého oddielu sa na Majstrovstvách Slovenska v cyklokrose umiestnil na 3. mieste a Jozef Harangozó v cyklokrose za rok 1995 dokonca na 2. mieste, Martin Valach z kulturistického oddielu sa umiestnil na Majstrovstvách Slovenska na 5. mieste. Úspešná bola aj Zdenka Vozárová z atletického oddielu - na Majstrovstvách kraja na 1500 m obsadila 1. miesto, v behu na 800 m 3. miesto a na Majstrovstvách Slovenska juniorov v behu na 800 m obsadila 4. miesto. Denisa Čiertáská z lyžiarskeho oddielu na Majstrovstvách Slovenska v alpských disciplínach v lyžovaní obsadila v obrovskom slalome 2. miesto, v slalome 7. miesto a v superobrovskom slalome 11. miesto a bola nominovaná do reprezentačného družstva žiakov SR.

Vo futbalových súťažiach spolu s okresom Veľký Krtíš držíme neslávny primát medzi sídlami okresu, ktoré hrajú takú nízku súťaž. Mužstvo dospelých v 1. triede skupine C skončilo v ročníku 94 -95 na 5. mieste, keď z 26 zápasov 12 vyhralo, 3 remizovalo, 11 prehralo, nastriehalo 43 gólov, obdržalo 48 gólov a získalo 39 bodov. V jesennej časti ročníka 95 – 96 v I. triede dospelých družstvo Slovácku skončilo na 13. mieste, keď z 13 zápasov 2 vyhralo, 1 remizovalo, 10 prehralo s pasívnym skóre 6:21 a získalo iba 7 bodov.

Tak ako sú zrejme rozpaky nad mužstvom dospelých vo futbale, na opačnej strane možno vysloviť spokojnosť s výkonmi a umiestnením našich mládežníckych družstiev a momentálne klenotom žiarskeho futbalu sú žiaci.

V ľadovom hokeji v sezóne 94 – 95 žiarski hokejisti mali 4 družstvá, ktoré reprezentovali naše mesto. Muži hrajú stredoslovenskú divíziu, v ktorej odohrali osem zápasov, 2 vyhrali, 5 prehrali a jeden remizovali. Skončili na 3. mieste v súťaži. Dorastenci hrali stredoslovenskú divíziu, v ktorej odohrali šesť zápasov, všetky vyhrali a stali sa víťazom divízie. Starší žiaci skončili na druhom mieste.

V prvej volejbalovej lige sa žiarskym ženám darí. Skončili na 4. mieste, keď z 8 zápasov 4 vyhrali a 4 prehrali – skóre 15:13 a získali 12 bodov. Družstvo basketbalistov pod vedením M. Slávika skončilo v súťaži na 2. mieste, keď z 10 zápasov 8 vyhralo, 2 prehralo s aktívnym skóre 796:630 a získalo 18 bodov. Podobne aj juniori v Majstrovstvách stredoregiónu pod trénerským vedením Ing. Petra Dubeňa. Sezóna žiarskych cyklistov sa niesla v znamení úspechov nielen na ceste, ale aj v krose. Na ceste náš oddiel skončil z 50 registrovaných oddielov na 6. mieste v SR. Cyklokrosová sezóna bola veľmi úspešná, lebo z 29 oddielov SR náš oddiel suverénne vyhral súťaž.

CHALLENGE DAY v našom meste splnil svoju úlohu: každý z nás mal totiž možnosť urobiť čosi pre svoje zdravie, pre seba a zároveň i pomôcť svojmu mestu. Túto výzvu akceptovalo 14 979 obyvateľov mesta bez rozdielu veku, či fyzických daností.

7. ročníka tradičného preteku Beh oslobodenia Mesta Žiar nad Hronom sa zúčastnilo 120 pretekárov.

Mestský úrad v Žiari nad Hronom za spolupráce s atletickým oddielom ZSNP a Centrom voľného času usporiadali už 4. ročník Silvestrovského behu ulicami Mesta Žiar nad Hronom. V kategórii dievčat a chlapcov získali popredné umiestnenia pretekári z nášho mesta. V kategórii mužov tretie miesto obsadil R. Zaťko.

Legendárny chodec – reportér 67- ročný Juraj Puci ukončil svoju 75. etapu v našom meste a okúpал sa v žiarskej krytej plavárni. Pre rok 1995 si J. Puci vytýčil 3 000 km chôdze po Slovensku.

1996

„Za najdôležitejšiu v roku 1996 pokladám dobrú spoluprácu všetkých subjektov, ktoré ovplyvňujú rozvoj nášho mesta a korektné vzťahy v ňom. To vyžaduje, aby si všetci plnili svoje povinnosti tak, ako majú. Túto požiadavku budem uplatňovať nielen voči pracovníkom radnice, ale aj voči podnikateľom a občanom. Poriadok robí priateľov a pevne verím, že sa nám podarí usporiadať vzťahy tak, aby bol poriadok. Mojm želaním je, aby sme všetci, občania tohto mesta, každý podľa možností, spoločne a jednotne zveľaďovali naše mesto.“

MVDr. Jaroslav Cíger
primátor mesta

Mestská samospráva

Činnosť Mestskej rady

Mestská rada sa zišla na svojom prvom rokovaní v roku 1996 dňa 9. januára.
Vyjadrila súhlas:

- so zapojením mesta Žiar nad Hronom do akcie „Fórum spotrebiteľa“

Schválila:

- komisiu v zložení: JUDr. Jozef Salay, Ing. Rudolf Lipták, Róbert Mesároš, Ing. Vladimír Valent a Ing. Pavol Magdolen na rokovanie s poslancami Obecného zastupiteľstva v Ladomerskej Vieske na riešenie katastrálnych hraníc

Zaoberala sa:

- požiadavkou majiteľov súkromných garáží na Sládkovičovej ulici na vybudovanie verejného osvetlenia
- zabezpečením kvalitného ozvučenia priestorov mestského cintorína a Domu smútku

Uložila Mestskému úradu:

- vyhlásiť verejnú súťaž na odpredaj nehnuteľnosti obchodného domu TEVIS

Zobrala na vedomie:

- správu o činnosti a hospodárení Nemocnice s poliklinikou v Žiari nad Hronom a vyslovila uspokojenie s pozitívnym vývojom poskytovania zdravotníckych služieb

Prerokovala:

- otázky riešenia priestorov tržnice a parkovacích plôch na Ulici SNP pri „Kockách“

Na svojom zasadnutí dňa 30. januára Mestská rada:

- požiadala Satelitšport, s.r.o. Žiar nad Hronom o vypracovanie dlhodobého podnikateľského zámeru s vyhlídkou do r. 2005 a konkrétneho plánu podnikania a marketingu na r. 1996
- zaoberala sa požiadavkou ozelenenia protihlukovej steny na Centrálnej autobusovej zastávke na Ul. SNP
- schválila športový kalendár na rok 1996 a propozície 4. ročníka Žiarskeho polmaratónu
- prerokovala žiadosti o odpustenie a odklad poplatkov za predaj alkoholických a tabakových výrobkov
- súhlasila so zapojením mesta Žiar nad Hronom do medzinárodnej súťaže Challenge day dňa 29. mája 1996
- súhlasila so vstupom Mesta do privatizácie ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom

20. februára 1996 Mestská rada prerokovala:

- správy zo zasadnutí stálych komisií pri MsÚ
- informáciu o stave a platení daní a poplatkov za r. 1995
- informáciu o stave v Mestskom podniku Hotel Luna, s.r.o

- aktuálne bytové otázky
- žiadosť Cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi na Slovensku a.v. so sídlom v Kremnici, o poskytnutie finančných prostriedkov
- vyberanie poplatkov za psov na území mesta
- otázky zachovania Minizoo v Parku Štefana Moyses a zabezpečenia prevádzky tohto zariadenia

Súhlasila:

- s poskytnutím návratného finančného príspevku vo výške 250 tisíc Sk firme Autos, s.r.o. Žiar nad Hronom

Zaoberala sa požiadavkou Cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi o odkúpenie pozemku na stavbu nového kostola. Odporučila MsZ súhlasiť s odpredajom pozemku o výmere 1 260 m² pri Okresnom veliteľstve Policajného zboru SR.

12. marca 1996 Mestská rada:

Zobrala na vedomie informáciu o zasadnutiach stálych komisií pri MsÚ

Prerokovala:

- bytové otázky
- žiadosti o úľavy z poplatkov a daní mesta
- otázky zachovania holičstva a kaderníctva na Ul. Š. Moyses a č. súp. 425
- zápisy do kroniky mesta
- žiadosť o poskytnutie finančných prostriedkov z rozpočtu mesta na činnosť ZO Slovenského zväzu zdravotne postihnutých

Zobrala na vedomie:

- informáciu o perspektívnom a plánovanom investičnom rozvoji Technických služieb, s.r.o. Žiar nad Hronom

Súhlasila:

- s konaním Valného zhromaždenia Mestského podniku Hotel Luna, s.r.o. Žiar nad Hronom dňa 20.3.1996

2. apríla 1996 sa mestská rada zaoberala:

- projektom Zelené mesto
- zrušením autobusovej zastávky miestnej a prímestskej autobusovej dopravy na Ul. A. Dubčeka v oboch smeroch a so zachovaním autobusovej zastávky pri Nemocnici s poliklinikou a pri Požiarnej zbrojnici
- neplatičmi poplatkov za predaj alkoholických a tabakových výrobkov
- dodržiavaním prevádzkovej doby v prevádzkach poskytujúcich služby na území mesta
- riešením pozemkov užívaných členmi záhradkárskej osady č. 3 v Žiari nad Hronom
- prípravou Žiarskeho jarmoku

Nesúhlasila s odpredajom rozostavanej stavby Školského zariadenia na Ul. SNP žiadateľovi SLOVECO, s.r.o. Banská Bystrica

14. mája 1996 Mestská rada prerokovala:

- bytové otázky
- organizačno – technické zabezpečenie Dňa detí
- vyhodnotenie zimnej vykurovacej sezóny

- informácie o príprave športového dňa „Challenge day“
- žiadosť Spoločenstva urbárov pozemkovej spoločnosti Horné Opatovce so sídlom v Hliníku nad Hronom o finančné vysporiadanie pozemkov pod skládkou odpadu v Horných Opatovciach
- vyhradenie parkovacích miest pre Slovenskú sporiteľňu, a.s.
- výstavbu ihriska na Svitavskej ulici
- odpredaj garáží vo vlastníctve Mesta Žiar nad Hronom

Schválila odpredaj pozemkov v Záhradkárskej osade č. 3 v Žiari nad Hronom.

11. júna 1996 Mestská rada prehodnotila zápisy zo stálych komisií MsÚ

Prerokovala:

- informáciu o príprave Žiarskeho jarmoku
- aktuálne otázky prideľovania bytov
- žiadosť Základnej školy na Kollárovej ulici v Žiari nad Hronom o poskytnutie finančných prostriedkov na oplotenie školského areálu

Uložila:

- Mestskému podniku Služby prehodnotiť možnosti zriadenia výkupu farebných kovov a zberne druhotných surovín

Schválila:

- poskytnutie finančného príspevku z rozpočtu Mesta atletickému klubu „S a C“ Žiar nad Hronom na uskutočnenie malej olympiády základných škôl
- doplnenie zásad odmeňovania pracovníkov Mesta
- predajné ceny zastavaných pozemkov pod obytnými domami vo vlastníctve mesta
- návrh prevádzkovej doby Plážového kúpaliska v Žiari nad Hronom a uložila MsP Služby zvýšiť úroveň poskytovaných služieb na kúpalisku

25. júna 1996 Mestská rada prerokovala:

- informáciu o dodržiavaní nájomných zmlúv
- informáciu o platení miestnych daní a poplatkov
- bytové otázky
- žiadosti I. ZŠ, VII. MŠ a rómskej asociácie detí a mládeže RAMAD o pridelenie finančných prostriedkov

Súhlasila:

- s poskytnutím pôžičky v sume 40 000,- Sk z rozpočtu Mesta z fondu podnikania pre stavebnú spoločnosť PRESSTAV Žiar nad Hronom

2. júla 1996 Mestská rada na svojom mimoriadnom zasadnutí súhlasila s odovzdaním Reštaurácie Spoločenský dom do správy Mestského podniku Hotel Luna, s.r.o. Žiar nad Hronom

16. júla 1996 Mestská rada prerokovala:

- informáciu o stave v prevádzkovaní krytej plavárne a schválila organizačnú štruktúru tohto zariadenia
- informáciu o hospodárení MsP Hotel Luna
- žiadosť Demokratickej únie žien o finančný príspevok na letný tábor pre deti osamelých matiek

- bytové otázky

Schválila zmluvu o prenájme priestorov Reštaurácie Spoločenský dom a časti priestorov MsKS v Žiari nad Hronom nájomcovi Jozefovi Bištuťovi zo Župkova

Zaoberala sa:

- kritikou občanov IBV na zjednosmernenie cestných komunikácií na IBV
- stanoviskom o kontrole VKK a kuka – nádob
- stavom príprav otvorenia osemročného gymnázia v Žiari nad Hronom
- požiadavkou Domova dôchodcov v Žiari nad Hronom na umiestnenie lavičiek na Ul. SNP

6. augusta 1996 Mestská rada prehodnotila:

- informáciu o platení mestských daní a poplatkov
- informáciu o predaji mestských bytov
- žiadosť o finančný príspevok z rozpočtu Mesta pre Slovenský zväz ochrancov prírody

Schválila:

- orientačný materiál pre stanovenie cien pozemkov v Žiari nad Hronom
- výmeru pozemkov pre stavbu rodinných domov v lokalite Pod Vříšky do 6 árov pre jedného záujemcu

Zaoberala sa prípravami osláv 750. výročia udelenia mestských práv mestu Žiar nad Hronom

27. augusta 1996 Mestská rada na svojom zasadnutí:

Uložila: - Mestskému podniku Služby vytvoriť zberňu druhotných surovín a farebných kovov a preveriť právne možnosti poskytovania obchodných služieb v areáli cintorína

Prerokovala:

- informáciu o príprave Žiarskeho jarmoku
- otázky pridelenia a výmeny bytov
- žiadosti o kompenzáciu nájomného za nebytové priestory

17. septembra 1996 Mestská rada prerokovala:

- zápisy stálych komisií pri MsÚ
- informáciu o vymáhaní daní a poplatkov mesta v období od 1.1.1996 do 31.8.1996
- prípravu na zimné vykurovacie obdobie
- športové podujatia poriadané MsÚ
- bytové otázky
- žiadosť o vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, na ktorých je SOU hutnícke, plaváreň a objekt s 219 bytovými jednotkami
- žiadosti o zníženie mestských poplatkov za psa a daní z nehnuteľností
- žiadosti o finančný príspevok mesta

Súhlasila:

- s poskytnutím návratnej finančnej pôžičky v sume 500 tisíc Sk pre Hotel Luna, s.r.o., s návratnosťou do 31.12.1997 pre účely rekonštrukcie objektu

Poverila primátora mesta rokovať s TEVIS-om o novom návrhu riešenia zmluvného vzťahu.

29. októbra sa Mestská rada zaoberala:

- stavom prác na digitálnej mape mesta
- projektom dopravného značenia v meste
- schválením prenájmov nebytových priestorov
- informáciou o platení miestnych daní a poplatkov
- informáciou o priebehu Žiarskeho jarmoku
- bytovými otázkami
- žiadosťami o prenájom priestorov na konanie vianočných trhov v meste

Schválila dodatok k cenníku vstupného na plaváreň pre organizované návštevy sauny detí z materských škôl

19. novembra 1996 Mestská rada prerokovala:

- bytové otázky
- návrhy na zrušenie niektorých nájomných zmlúv na byty
- postup pri prácach na digitálnej mape mesta
- žiadosti o prenájom nebytových priestorov

10. novembra 1996 sa Mestská rada zaoberala:

- problematikou miestnej hromadnej dopravy
- bytovými otázkami
- prevádzkou Mestských detských jasiel'

Schválila: podmienky predaja obchodného domu TEVIS za 39 miliónov Sk (bez pozemku)

Zo zasadnutí Mestského zastupiteľstva

29. februára 1996 Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom prerokovalo:

- správu o práci mestských orgánov za rok 1995
- správu o plnení rozpočtu mesta
- návrh organizačnej štruktúry Mestského úradu, odmeňovanie poslancov a členov komisíí
- návrh komisie dopravy na riešenie dopravnej situácie v meste I. etapa

Schválilo:

- návrh na odpredaj bytov na Jilemnického ulici 1 – 15, M. Chrásteka 10 – 12, Dr. Jánského 1 – 5, J. Hollého 7 – 15, 6 - 8, Sládkovičovej ulici 32, M.R.Štefánika 22, 32 – 46, Duklianskych hrdinov 51 – 53
- ceny pozemkov pri odpredaji bytov podľa jednotlivých lokalít do výšky 500,- Sk/m²
- koncepciu bývania a bytovej politiky na území mesta Žiar nad Hronom
- vstup mesta do privatizácie ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom ako člena subjektu Žiarmetal

Menovalo:

- Ing. Petra Červeňa za riaditeľa Mestského podniku Služby

25. apríla Mestské zastupiteľstvo prerokovalo:

- informáciu o práci Mestskej rady
- informáciu o plnení rozpočtu mesta k 31. 3. 1996 a návrh zmien rozpočtu

Schválilo:

- odpredaj niektorých pozemkov na území mesta

Zobralo na vedomie:

- informáciu o zvyšovaní kriminality a vyjadrilo nespokojnosť s jej stavom

Schválilo projekt zabezpečenia pravidiel spravodajského vysielania videomagazínu Žiar nad Hronom a uložilo Mestskému úradu zabezpečiť pravidelné vysielanie od 1.9.1996

Zaoberalo sa aj otázkami poriadku v meste, sťažnosťami občanov na drahé pohrebné služby firmy Orchidea a neplatičmi nájomného za byty.

27. júna Mestské zastupiteľstvo

Schválilo:

- odpredaj pozemkov z majetku mesta Žiar nad Hronom na Ulici SNP, v záhradkárskej osade č. 3 pri Lutilskom potoku, pozemku na Ulici SNP medzi „Kockami“, pod Snack barom a pod budovou Sociálnej poisťovne na Sládkovičovej ul.

- projekt „Zelené mesto“ a uložilo Mestskému úradu postupne realizovať úlohy z tohto projektu

- odpredaj 24 garáží a hornej budovy Žiaranu na Ul. SNP

Zobralo na vedomie:

- informáciu o zabezpečovaní kultúry na území mesta
- informáciu o stave predškolských zariadení

22. augusta Mestské zastupiteľstvo

Schválilo:

- vypovedanie zmluvy o budúcej kúpnej zmluve uzatvorenej medzi mestom Žiar nad Hronom a obchodno – servisnou spoločnosťou TEVIS, a.s. Žiar nad Hronom

- všeobecne – záväzné nariadenie o podmienkach predaja na trhoviskách mesta Žiar nad Hronom a trhovom poriadku s platnosťou od 7. 9. 1996

- všeobecne – záväzné nariadenie o prevádzke cintorínov, pohrebísk a Domu smútku

- všeobecne - záväzné nariadenie o zákaze predaja alkoholických nápojov na verejných priestranstvách od 7. 9. 1996

- zmenu a doplnenie zriaďovacej listiny Mestského podniku Služby

Uvoľnilo z funkcie prednostu MsÚ JUDr. Jozefa Salaya a z funkcie riaditeľa Mestského podniku Služby Ing. Petra Červeňa. Vymenovalo s platnosťou od 1. 9. 1996 Ing. Petra Červeňa za prednostu Mestského úradu v Žiari nad Hronom a JUDr. Jozefa Salaya za riaditeľa Mestského podniku Služby.

Požiadalo o obnovenie konania diskoték v meste za presne určených podmienok.

31. októbra 1996 sa na rokovaní Mestského zastupiteľstva zúčastnil generálny riaditeľ ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom Ing. Jozef Pittner, ktorý odovzdal primátorovi mesta MVDr. Jaroslavovi Cígerovi darovaciu zmluvu na takmer trinásťhektárovú časť pozemkov ZSNP, a.s. – Mestu Žiar nad Hronom v hodnote vyše 19 miliónov Sk.

Mestské zastupiteľstvo zobralo na vedomie:

- koncepciu tepelného hospodárstva pre región mesta Žiar nad Hronom
- informáciu o plnení rozpočtu mesta
- Uložilo Mestskému úradu znížiť príjmy mestského rozpočtu z odvodov Mestského podniku Služby na 50% rozpočtovej čiastky

Prerokovalo:

- správu o poskytovaní jednorázových sociálnych výpomocí občanom mesta
- správu o plnení investičných a neinvestičných akcií na území mesta
- personálne otázky týkajúce sa doplnenia členov niektorých stálych komisií pri MsÚ

Uložilo MsP Služby začať s výstavbou inžinierskych sietí k bytovému domu č. 1 Pod vršky do konca roka 1996

Odvolalo JUDr. Jozefa Salay z funkcie riaditeľa MsP Služby

5. decembra 1996 Mestské zastupiteľstvo

- zobralo na vedomie správu o práci Mestskej rady

Schválilo:

- reprezentačný fond primátora mesta, zástupcu primátora mesta a prednostu Mestského úradu
  - zmenu rozpočtu mesta na r. 1996
  - návrh plánu práce orgánov Mestského zastupiteľstva
  - organizačnú štruktúru Mestského úradu
  - zmenu Územného plánu Centrálnej mestskej zóny Žiar n/Hr.
  - výstavbu bytov, radovú zástavbu IBV a samostatne stojace rodinné domy podľa urbanistickej štúdie Pod vršky Žiar n/Hr.
  - vyhlásenie verejnej anonymnej súťaže vypracovania urbanisticko – architektonickej štúdie „Centrum Žiar nad Hronom“
- Menovalo do funkcie riaditeľky MsP Služby Danielu Denkovú.

Komisie Mestského zastupiteľstva

Vzhľadom na potrebu riešiť problémy dopravnej situácie na území nášho mesta, bola Mestským zastupiteľstvom schválená vo februári 1996 „Komisia dopravy Mestského zastupiteľstva“. Na svojich zasadnutiach posudzovala organizáciu MHD, opodstatnenosť zastávok mestských autobusových spojov, zaoberala sa žiadosťami občanov mesta a podnikateľov na pridelenie parkovacích miest, výnimiek z dopravného značenia a podobne.

„Komisia životného prostredia“

venovala veľkú pozornosť projektu „Zelené mesto“, riešila otázky ozelenenia protihlukovej steny, opravy náučných chodníkov a akcie Stromu života

v Šašovskom Podhradí. Zaoberala sa aj žiadosťami o odkúpenie pozemkov, žiadosťami o umiestnenie malých stavieb a ďalšími problémami „malej“ ekológie.

„Komisia sociálnych vecí a zdravotníctva“

sa zaoberala sociálnou situáciou v meste, vývojom zamestnanosti poskytovaním jednorazových sociálnych dávok, činnosťou Sociálneho strediska SČK v Žiari nad Hronom, činnosťou mestských jaslí a posudzovala žiadosti o sociálne príspevky.

„Komisia bytového hospodárstva“

posudzovala žiadosti týkajúce sa pridelovania bytov, výmeny bytov a robila preverky o tom, ako sú byty obývané.

„Komisia zamestnanosti a podnikania“

spracovala projekt rozvoja služieb a obchodnej siete v našom meste. Posudzovala žiadosti o zníženie alebo odpustenie platieb do rozpočtu mesta, žiadosti o prenájom nebytových priestorov a žiadosti o odkúpenie nehnuteľností. V centre jej pozornosti bol a prevádzkový čas jednotlivých obchodných jednotiek i stav podnikateľských aktivít na území nášho mesta.

V roku 1996 predstavovali plánované príjmy mesta Žiar nad Hronom čiastku 87 198 000 Sk. Skutočné príjmy činili 82 242 000 Sk. Plánované výdavky predstavovali sumu 87 198 000 Sk. Skutočné výdavky boli 63 361 000 Sk. Daňové príjmy plánované vo výške 51 819 000 Sk činili v skutočnosti 57 326 000 Sk.

Niektoré výdavky mesta v roku 1996:

- údržba miestnych komunikácií stála mesto 3 132 073 Sk, plážové kúpalisko 300 000 Sk, krytá plaváreň 2 milióny Sk, náklady na MsKS a jeho činnosť 4 152 607 Sk, mestské detské jasle 2 milióny Sk, dom sociálnych služieb 138 096 Sk, verejné osvetlenie 1 758 917 Sk, verejnoprospešné práce 886 420 Sk, verejná zeleň 2 381 186 Sk a investičné výdavky 6 878 558 Sk.

Mesto Žiar nad Hronom vynaložilo v roku 1996 na sociálne účely celkom 2 530 400 Sk. Z toho na sociálne príspevky pre občanov 251 400 Sk. Vianočné sociálne dávky pre 234 občanov činili 48 916 Sk, na činnosť Klubu dôchodcov 24 660 Sk, pre Sociálne stredisko SČK v Žiari nad Hronom a na spoločné stravovanie pre 120 občanov 192 942 Sk.

Štátna správa v meste

Dňom 24. 7. 1996 nadobudol účinnosť Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky č. 221/96 Z.z. V zmysle tohto zákona sú správnymi celkami SR kraje a okresy. V Slovenskej republike bolo zriadených 8 krajov a 79 okresov. Okres Žiar nad Hronom je zaradený do banskobystrického kraja.

Certifikát okresného mesta prebral primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger dňa 22. augusta 1996 z rúk predsedu Vlády SR Vladimíra Mečiara v Banskej Bystrici.

Nový okres Žiar nad Hronom má rozlohu 531 km², čo predstavuje 42% z rozlohy bývalého okresu a má 48 000 obyvateľov, čo je 51% počtu obyvateľov bývalého okresu.

Prednostom Okresného úradu v Žiari nad Hronom je JUDr. Márius Hrmo. Zástupcami prednostu sa stali: Ing. Ladislav Bednář, PaedDr. Vít Hrmo a Ing. Kamil Gorilák.

Dňom 24. 7. 1996 nadobudol účinnosť Zákon Národnej rady SR o organizácii miestnej štátnej správy č. 222/96 Z.z. Týmto zákonom boli zrušené okresné úrady a obvodné úrady, okresné úrady životného prostredia, oblastné lesné úrady a lesné úrady, okresné veterinárne správy, pozemkové úrady, školské správy, katastrálne úrady, okresné správy Zboru požiarnej ochrany a obvodné správy Zboru požiarnej ochrany. Na výkon miestnej štátnej správy boli zriadené týmto zákonom krajské úrady a okresné úrady, ktoré vykonávajú štátnu správu vo svojich územných obvodoch.

Okresný úrad v Žiari nad Hronom vytvoril nové odbory a poveril zodpovedných pracovníkov ich vedením:

- odbor všeobecnej vnútornej správy (JUDr. Anton Vaský)
- odbor živnostenský a ochrany spotrebiteľa (Július Majerský)
- odbor požiarnej ochrany (náčelník Milan Ivanič)
- odbor civilnej ochrany obyvateľstva (Ing. Štefan Stripaj)
- odbor životného prostredia (Ing. Daniela Bímová)
- odbor financií (Ing. Daniela Krivá)
- odbor sociálnych vecí (Mgr. Jana Mošková)
- odbor pozemkový, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva (Ing. Ján Keníž)
- odbor štátnej veterinárnej starostlivosti (MVDr. Pavel Kanka)
- odbor školstva (Mgr. Magdaléna Lutherová)
- odbor katastrálny (Ing. Milan Šťastný)
- odbor regionálneho rozvoja a iných odvetvových vzťahov (Ľudovít Kakaš)
- odbor bytovej politiky (Ing. Ladislav Bednář)
- odbor organizačný (Ing. Kamil Gorilák)
- správa vnútornej činnosti prevádzky (Alžbeta Betterová)

Významné domáce a zahraničné návštevy

Dňa 26. januára 1996 prišla do nášho mesta na pracovnú návštevu pani Oľga Keltošová – ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Na stretnutí ministerky s prednostom Okresného úradu v Žiari nad Hronom JUDr. Máriusom Hrmom boli v centre pozornosti otázky transformácie sociálnej sféry, zamestnanosti a legislatívnych zmien.

Ministerka sa dopoludnia stretla s pracovníkmi okresného a obvodného úradu práce, zariadení sociálnej starostlivosti a zdravotných poisťovní. Pri hodnotení situácie na trhu práce v okrese Žiar nad Hronom ministerka konštatovala, že miera nezamestnanosti 12,5% zodpovedá celoslovenskej úrovni, avšak znepokojuje vysoké percento nezamestnanosti žien (53%), podiel dlhodobo nezamestnaných (40%) a neúmerne vysoký podiel uchádzačov o zamestnanie vo veku od 20 do 39 rokov.

15. februára 1996 prišiel na pracovnú návštevu nášho mesta minister hospodárstva SR Ján Ducký. Na žiarskej radnici ho o problémoch života v Žiari nad Hronom informovali, primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger, zástupca primátora Mgr. Juraj Prôčka a prednosta MsÚ Jozef Salay. Na stretnutí boli prítomní aj Ing. Peter Červeň, riaditeľ MsP Služby Žiar nad Hronom a Ing. Vladimír Valent, člen Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom. Svoju pozornosť venovali aj otázkam majetkovo – právneho vysporiadania pozemkov a objektov doteraz patriacich ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom. Podľa ministra hospodárstva SR, dobre fungujúca fabrika dá mestu prostredníctvom daní viac ako samotná účasť mesta na jej privatizácii. Minister navštívil aj žiarsku hlinikáreň.

23. apríla 1996 prišiel na dvojdňovú návštevu okresu Žiar nad Hronom prezident Slovenskej republiky Michal Kováč s manželkou. Po prijatí na Okresnom úrade v Žiari nad Hronom sa v Mestskom kultúrnom stredisku stretol s funkcionármi miestnej štátnej správy a samosprávy. Potom položil kyticu kvetov na hrobku Štefana Moysesu, prvého predsedu Matice Slovenskej a navštívil Základnú školu Štefana Moysesu na Ulici A. Kmeťa v Žiari nad Hronom. Zavítal aj do Závodov SNP, a.s. v Žiari nad Hronom, kde si prezrel výrobu stavebných prvkov a priestorov lisovne. Popoludní pán prezident navštívil Kremnicu a Banskú Štiavnicu. Druhý deň prezidentovej návštevy patrilo návštevníkom a stretnutiam v Žarnovici, Novej Bani a v Hronskom Beňadiku.

23. augusta 1996 prišiel na pracovnú návštevu mesta Žiar nad Hronom minister zdravotníctva SR MUDr. Ľubomír Javorský a štátny tajomník Ministerstva financií SR Ing. Jozef Magula. Na pôde okresu a mesta hostí privítali prednosta Okresného úradu v Žiari nad Hronom JUDr. Márius Hrmo a primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger. Minister zdravotníctva odovzdal MUDr. Pavlovi Učníkovi, CSc. – riaditeľovi Nemocnice s poliklinikou v Žiari nad Hronom – kľúče od nového sanitného vozidla rýchlej zdravotníckej pomoci a symbolickým prestrihnutím pásky odovzdal do užívania nové patologické a transfúziologické oddelenie NsP v Žiari nad Hronom. Minister si so záujmom prezrel stavbu žiarskej polikliniky.

23. augusta 1996 zavítal do nášho mesta aj olympijský víťaz vo vodnom slalome Michal Martikán. V autosalóne AUTOS na Priemyselnej ulici v Žiari nad Hronom prevzal cenu generálneho riaditeľa Škoda Auto Slovensko – slivkovomodré osobné auto Škoda Felícia combi. Olympijskému víťazovi škodovku odovzdal Ing. Peter Šimko, majiteľ firmy AUTOS, ktorá osobné auto v základnej verzii vybavila doplnkami za 40 tisíc Sk.

Žiarsku radnicu navštívil Jonathan Brooks, riaditeľ britského Know How Fondu. So zástupcom primátora mesta Mgr. Jurajom Prôčkom prerokovali niektoré záležitosti spojené s plnením Programu regionálneho rozvoja okresu Žiar nad Hronom. Britská pomoc nášmu regiónu obsahuje projekty na podporu malých a stredných podnikov, infraštruktúry životného prostredia, turistického ruchu, sociálnych služieb a verejnej správy. Marketingový výskum pomáha propagácii žiarskeho regiónu s cieľom pritiahnúť sem slovenských i zahraničných investorov.

Primátora mesta MVDr. Jaroslava Cígera navštívil rodák zo Svätého Kríža nad Hronom, v súčasnosti pôsobiaci v Chicagu v administratíve Svetového kongresu Slovákov. Monsignor Černaj na žiarskej radnici informoval primátora mesta o príprave Svetového dňa Slovákov a prerokoval s ním otázky výstavby kostola v Žiari nad Hronom.

Primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger bol v dňoch 15.-18. apríla na pracovnej ceste v Dánsku, kde sa zúčastnil na pravidelnom zasadnutí Stálej komisie Clare pri Rade Európy. Zúčastnil sa aj na konferencii k 10. výročiu prijatia Európskej charty miestnej samosprávy, ktorej účastníci sa oboznámili so skúsenosťami krajín, ktoré Európsku chartu podpísali a ratifikovali. Združenie miest a obcí požaduje od štátu podpísanie tejto charty, nakoľko pristúpenie k tomuto kroku zaväzuje štát zabezpečovať finančnú, politickú a správnu nezávislosť samosprávnych orgánov.

Významné historické jubileum mesta

Mesto Žiar nad Hronom si v roku 1996 pripomenulo 750. výročie udelenia mestských práv.

Významné historické jubileum si naše mesto pripomínalo už od začiatku tohto roka. Oficiálne oslavy sa konali v dňoch 13.-15. septembra.

13. septembra sa v Mestskom kultúrnom stredisku konal seminár s názvom „Dejiny Žiaru nad Hronom“, na ktorom prednášalo šesť lektorov prevažne z radov Matice slovenskej.

Významnou udalosťou tohto dňa bolo slávnostné otvorenie Planetária Hvezdárne Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom a jeho prvé sprístupnenie verejnosti. Na slávnostnom otvorení sa zúčastnila vedúca Úradu Vlády SR Zdenka Kramplová, štátny tajomník Ministerstva školstva SR Ondrej Nemčok, primátori miest z Banskobystrického kraja, predstavitelia štátnej správy a samosprávy, podnikateľské subjekty mesta a poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom.

V tento deň sa v Kostole Povýšenia Sv. Kríža konal gitarový koncert, v ktorom účinkovali Dagmar Šebestová – Zsapková a Jozef Zsapka.

Viac ako tritisíc obyvateľov Žiaru nad Hronom sa 13. septembra 1996 v podvečerných hodinách zhromaždilo na Námestí Matice slovenskej, aby si spoločne s predstaviteľmi mesta pripomenuli 750. výročie udelenia mestských

práv Svätému Krížu nad Hronom. So slávnostným príhovorom vstúpil primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger, ktorý pripomenul dôležitosť tohto jubilea. Nasledoval zábavný program, v ktorom účinkovali tanečné a hudobné skupiny. Oslavy v tento deň uzavrel nádherný ohňostroj.

14. septembra sa uskutočnil zábavný program na Námestí Matice slovenskej, v ktorom vystúpili ďalšie hudobné a tanečné súbory detí i dospelých.

V popoludňajších hodinách v Parku Štefana Moysesu otvorili kultúrny program mažoretky z Handlovej. Uskutočnil sa tu priateľský futbalový zápas bývalých hráčov TJ ZSNP, ktorí v rokoch 1970 – 1977 hrali za Žiar nad Hronom Slovenskú národnú ligu proti hráčom súčasného žiarskeho mužstva.

Večer sa konala tanečná zábava so skupinou Hronal a diskotéka s populárnym Rudom Tučekom.

V nedeľu, 15. septembra sa konala v Kostole Povýšenia Sv. Kríža slávnostná svätá omša. Krátko pred obedom boli položené vence k pamätnej tabuli Štefana Moysesu.

Oslavám 750. výročia udelenia mestských práv nášmu mestu bol venovaný celý rad sprievodných podujatí. Patrila k nim výstava obrazov insitného maliara Júliusa Považana – žiarskeho rodáka. Výstava bola otvorená 21. augusta za účasti autora. Považanove obrazy zachytávajú atmosféru a typický kolorit niekdajšieho Svätého Kríža.

Vo vstupných priestoroch Mestského kultúrneho strediska boli inštalované práce žiakov žiarskych základných škôl na tému „Mesto mojimi očami“.

Obyvateľstvo

V roku 1996 žilo na území mesta Žiar nad Hronom 20 504 obyvateľov, z toho 10 527 žien a 9 971 mužov. Narodilo sa 221 detí, z toho 117 dievčat a 104 chlapcov. Zomrelo 154 obyvateľov (68 žien a 86 mužov).

Výstavba a zmeny charakteru mesta

Prvé a jediné na strednom Slovensku

V piatok 13. septembra 1996, pri príležitosti 750. výročia udelenia mestských práv nášmu mestu, bolo slávnostne otvorené Planetárium, jediné na Strednom Slovensku a šieste v rámci Slovenska.

Ide o najmodernejšie planetárium na Slovensku. Jeho dominantou je prístroj riadený výpočtovou technikou od nemeckej firmy Carl Zeiss Jena. Obsahuje 32 projektorov, ktorými sa znázorňuje 5 800 hviezd na severnej a južnej oblohe.

Súčasťou planetária je aj nová budova hvezdárne s pozorovateľňou, ktorej kupola je otáčacia.

Planetárium vybudovala žiarska Stavebná spoločnosť Ing. Františka Lindera. Výstavba trvala 5 rokov a vyžiadala si náklady 54 miliónov korún.

Poštová banka otvorená

Symbolickým prestrihnutím pásky otvorili 15. januára 1996 expozitúru Poštovej banky v Žiari nad Hronom. Na slávnostnom akte sa zúčastnili zástupcovia Ministerstva dopravy pôšt a telekomunikácií, podnikateľských a finančných kruhov žiarskeho regiónu, funkcionári miestnej štátnej správy a miestnej samosprávy.

Priestory Poštovej banky na Námestí Matice slovenskej v Žiari nad Hronom zrekonštruovala banskobystrická firma HKM za poldruha mesiaca. Vedúcim žiarskej expozitúry Poštovej banky je Ing. Peter Kmeť. Poštová banka poskytuje komplexné bankové služby a je v poradí už piatou bankou v meste. Výbery a vklady môžu klienti uskutočňovať v ktorejkoľvek z 1620 pôšt na Slovensku, ako aj v pobočkách a expozitúrach Poštovej banky. Bežný účet oceňujú najmä malí a strední podnikatelia, príspevkové a účelové organizácie. Klient môže požiadať aj o platobnú kartu, ktorá umožňuje výber v hotovosti vo viac ako 300 bankovatoch.

Vynovená čerpacia stanica

Široká motoristická verejnosť, obyvatelia Žiaru nad Hronom a okolia môžu opäť využívať služby na zrekonštruovanej čerpacej stanici pohonných hmôt akciovej spoločnosti Slovnaft na Ulici SNP v Žiari nad Hronom.

Stanica slúži pre oba smery Žiar nad Hronom – Handlová a Handlová – Žiar nad Hronom, čo si vyžiadalo vybudovanie odbočovacieho pruhu v smere od Handlovej a s tým súvisiace rozšírenie vozovky.

Čerpacia stanica je bezbariérová s možnosťou signalizácie čerpania pohonných hmôt obsluhu, čo oceňujú najmä telesne postihnuté osoby. V kiosku je priestor predajne, rýchleho občerstvenia, WC a telefónny automat. Taktiež je tu možnosť bezhotovostnej platby za zakúpený tovar prostredníctvom bankových platobných kariet.

V príjemnom prostredí zrekonštruovanej čerpacej stanice si motoristi môžu vybrať zo širokého sortimentu autodoplnkov, autosúčiastok a iných výrobkov.

„Céčko“ už otvorené

Dňa 1. októbra 1996 sa konalo slávnostné otvorenie pavilónu „C“ nového objektu SOU služieb a Dievčenskej odbornej školy v Žiari. Súčasťou tohto pavilónu je výcvikové stredisko žiakov, moderná kuchyňa a reštaurácia. Výstavba budovy si vyžiadala približne 26 miliónov korún a Stavebná spoločnosť Ing. Lindera buduje

dalšie dva pavilóny nového školského areálu, v ktorom budú učebne a predajňa potravín.

Mesto Žiar nad Hronom v roku 1991 odovzdalo Strednému odbornému učilištiu služieb bezplatne rozostavanú budovu v hodnote vyše 8 miliónov korún. Po dokončení stavby bude v troch pavilónoch s moderným interiérom zabezpečovaná výuka odborníkov v oblasti reštauračných služieb, cestovného ruchu, ekonomiky obchodu a podnikania.

Podkrovné byty

V poslednom štvrtroku 1996 sa začala realizácia podkrovných bytov na jednom obytnom bloku patriacom Ubytovacím službám, s.r.o. ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom na Ul. M.R.Štefánika. Celú stavbu bude technicky zabezpečovať a dozorovať STO, s.r.o.

Činnosť podnikov a ich podiel na živote mesta

Koniec Söderbergovej technológie výroby hliníka

29. februára 1996 odstavili v šérii „B“ spoločnosti Sloval posledný elektrolyzér so samovypaľovacou anódou s vrchným prívodom prúdu. Söderbergova technológia výroby hliníka, ktorou sa v žiarskej hlinikárni pracovalo štyridsaťtri rokov, odišla do histórie. v čase, keď sa táto technológia v ZSNP uvádzala do chodu, bola vydávaná za najprogressívnejšiu. Dnes sa to zdá takmer neuveriteľné, ale celá vtedajšia technológia bola projektovaná na ručnú prácu, bez akejkoľvek mechanizácie. Ručne sa prebýjali pece pajsrami, ručne sa hádzali pätnásťkilogramové bločky anódovej hmoty do anód, dokonca sa ručne čerpal aj vyrobený hliník. Vyčerpať z pecí po 600 – 700 kilogramov hliníka čerpačskými varechami bola práca nad ľudské sily. Našťastie sa táto práca ako prvá mechanizovala – varechy boli nahradené čerpacími panvami. Technológia nerátala so zneškodňovaním exhalátov.

Je prirodzené, že takýto projekt priam nútil výskumné pracoviská, dielne technického rozvoja, technikov a robotníkov na masívny technologický rozvoj, zdokonaľovanie techniky, zavádzanie mechanizácie, zlepšovanie pracovných podmienok a životného prostredia. A hoci sa žiarska elektrolyza za 43 rokov vypracovala na špičkovú úroveň medzi porovnateľnými elektrolyzami vo svete, už od roku 1960 bolo jasné, že Söderbergova technológia nemôže vyhovovať najmä ekologicky. Ničivý vplyv fluórových exhalátov a dechtov sa v prvej etape

katastrofálne prejavil na Obci Horné Opatovce, ktorá musela byť zrušená a jej obyvatelia presťahovaní. Vplyv týchto exhalátov sa prejavoval aj na zdraví pracovníkov elektrolýzy. Objavili sa choroby z povolania ako fluoróza, dermatóza, hluchota, choroba z vibrácií, ale najhorší bol karcero gény vplyv polycyklických uhľovodíkov, o ktorom sa v časoch pred rokom 1989 nemohlo oficiálne ani hovoriť. Preto bolo celé úsilie na zlepšenie pracovných a ekologických podmienok od šesťdesiatych rokov zamerané na zásadnú modernizáciu vopred vypaľovaných anód. To sa podarilo definitívne až 5. 12. 1996 spustením novej elektrolýzy so 172 elektrolýzermi na SLOVALCU.

Za 43 bolo v starej elektrolýze vyrobených 2 milióny 350 tisíc ton hliníka. Od roku 1970 sa z neho značná časť spracovávala v druhovýrobe. Súčasne však za toto obdobie bolo emitovaných 33 053 ton fluórových exhalátov, viac ako bolo emitovaných 33 053 ton fluórových exhalátov, viac ako 36 000 ton polycyklických uhľovodíkov (dechtov) a 58 000 ton prachu.

Nedá sa presne vyčíslieť, koľko ľudí bolo za 43 rokov zamestnaných pri výrobe hliníka Söderbergovou technológiou. Priemerný počet pracovníkov v prevádzke elektrolýzy sa pohyboval od 1000 do 1200. Všetci tu prežili kus života a zaslúžia si úctu a poďakovanie za neľahkú prácu.

V tomto roku teda ekologicky zastaralú technológiu vystriedala technológia moderná. Mesto Žiar nad Hronom a celá Žiarska kotlina a jej obyvatelia si môžu vydýchnuť, lebo ovzdušie sa výrazne zlepšilo.

Zamestnanci ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom vyrobili v roku 1996 tovar za vyše 9 miliárd korún. Skupina spoločností ZSNP, a.s. má za toto obdobie na svojom konte zisk vyše 157 miliónov korún. Dobré výsledky dosiahli v SLOVALCU (napr. v porovnaní s plánom vyrobili o 3500 ton elektrolytického Al naviac, dosiahli zisk približne 244 miliónov korún a vytvorili si rezervu na generálne opravy pecí v objeme 166 miliónov Sk) v Alufinale, v STO (stavebná výroba), Thermo-Solare, v Závode Doprava a Energetické hospodárstvo. Niektorým subjektom, združeným v skupine ZSNP, sa stanovené zábery nepodarilo splniť.

Rozhodnutím predstavenstva ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom bol od 1.7.1996 vytvorený z rekreačného strediska na Donovaloch odštepovaný závod – „Hotel Žiar“.

ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom a Alcatel Bussines Systems, s.r.o. Bratislava uzatvorili v tomto roku zmluvu o dodávke a montáži automatického sieťového systému Alcatel 4400 do areálu spoločností ZSNP. Ide vlastne o kúpu novej digitálnej ústredne, ktorá posunie úroveň telekomunikačného spojenia v skupine spoločností pri možnosti bohatého využitia jej služieb na vyššiu úroveň.

Získaním certifikátu kvality ISO 9002 je od októbra 1996 korunovaná vyše trojročná práca spoločnosti ZSNP STROJAL, s.r.o. Tento certifikát prevzal v deň tretieho výročia vzniku STROJALU Ing. Miroslav Pagáč z rúk zástupcu certifikovanej spoločnosti TÜV BAYERN Ing. Mateja Tomasicha, CSc. za prítomnosti generálneho riaditeľa ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom Ing. Jozefa Pittenra.

THERMO-SOLAR, s.r.o. Žiar nad Hronom je jedným z najväčších európskych výrobcov tepelných slnečných kolektorov, s ročnou výrobnou kapacitou 100 tisíc m² vysokoúčinných plochých kolektorov. Zakladateľmi spoločnosti s 50% podielom sú nemecká firma Thermo-Solar International GmbH Regensburg a ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom. Riaditeľom spoločnosti je Ing. Milan Novák, CSc. Technickým riaditeľom Thermo-Solaru je Ing. Jindřich Baloun.

Kolektory vyrábané v spoločnosti Thermo-Solar sa zaradili medzi 12 slovenských výrobkov spĺňajúcich zvlášť náročné kvalitatívne kritériá s ocenením SLOVAC GOLD. Dodávky na domáci trh tvoria okolo 1000 m² ročne, čo predstavuje asi 500 kusov slnečných kolektorov. Veľká časť produkcie smeruje do Rakúska a Nemecka, menšie množstvo do Českej republiky, kde však odbyt stúpa. Obrat firmy dosiahol v tomto roku približne 80 miliónov korún a očakávaný zisk pred zdanením 6-7 miliónov korún.

28. marca 1996 prevzalo z rúk predsedu Vlády SR Vladimíra Mečiara a ministra hospodárstva SR Jána Duckého ocenenie „Najlepší exportér roka 1995“ dvadsaťštyri podnikateľských subjektov. Medzi ocenenými bola aj akciová spoločnosť ZSNP Žiar nad Hronom. Export v ZSNP prekročil v minulom roku hodnotu štyroch miliard korún.

Stará elektrolýza do Iránu

Časť elektrolýzy odstavenej v marci v ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom bola prevezená do Iránu, kde sa má opätovne uviesť do prevádzky. Nový iránsky závod bude vybudovaný v blízkosti Hormúzskeho prielivu v Perskom zálive.

Doprava a spoje

Slovenská autobusová doprava (SAD) v Žiari nad Hronom zabezpečuje prímestskými autobusovými spojmi prepravu približne 2,5 tisíc zamestnancov zo skupiny spoločností ZSNP a ďalších zamestnávateľských subjektov na území mesta Žiar nad Hronom. Komisia dopravy Mestského úradu v snahe znížiť veľkú frekvenciu dopravy a pohyb dopravných prostriedkov po uliciach mesta, najmä na základe požiadavky Dopravnej polície v Žiari nad Hronom navrhla zrušiť niektoré zastávky autobusov a ponechať len tie, ktoré sú na trase Ulice SNP: pri Dome dôchodcov, pri Snack bare, pri Žiarane a pri požiarnej zbrojnici, ďalej Partizánskej ulici, Medzi vodami, na Slnečnej stráni, na Priemyselnej ulici pri OSC a ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom.

Telefonizácia

V roku 1996 bol nasledovný vývoj telefonizácie na území mesta Žiar nad Hronom:

Pribudlo 495 telefónnych staníc, z toho 306 pre obyvateľov. 172 telefónnych prihlášok zostalo nevybavených. V meste je 53 verejných telefónnych automatov, 104 telefónnych staníc pre imobilných občanov.

Hustota telefonizácie na 100 obyvateľov je 30,89 telefónnych staníc. Hustota telefonizácie na 100 bytov je 67,88 telefónnych staníc.

Na žiarskej železničnej stanici bolo 29. septembra 1996 nezvyčajne rušno. Pri príležitosti 100. výročia otvorenia železničnej trate Levice – Hronská Dúbrava vypravili na tejto trase mimoriadny parný vlak zapožičaný z Technického múze v Bratislave. Oslava bola spestrená vystúpením žiarskeho folklórneho súboru Hron.

Školstvo

V našom meste bolo v školskom roku 1995 – 1996 päť základných škôl, Osobitná základná škola, Základná umelecká škola, Gymnázium, Stredná priemyselná škola, Stredné odborné učilište služieb, Stredné odborné učilište hutnícke, Obchodná akadémia, 11 predškolských zariadení – materských škôl a Centrum voľného času.

I. základnú školu na Ulici Dr. Jánskeho navštevovalo 628 žiakov, pôsobilo tu 37 učiteľov. Riaditeľom školy bol Mgr. Bohuš Príhoda. Škola vydávala časopis Lúč.

V tomto roku po prvýkrát otvorili v I. ZŠ v Žiari nad Hronom prípravný, tzv. nultý ročník, ktorý navštevuje desať žiakov z jazykovo a sociálne znevýhodneného prostredia. Podobne aj v IX. MŠ v Žiari nad Hronom otvorili novú špeciálnu triedu pre mentálne postihnuté deti po mozgovej obrne a pod. Piata materská škola získala certifikát „Zdravá škola“.

II. základnú školu na Ulici M.R.Štefánika navštevovalo 722 žiakov, učilo tu 40 učiteľov. Škola vydávala časopis Blesk. Riaditeľom školy bol Štefan Porubský.

III. základná škola na Ulici J. Kollára si tohto roku pripomenula 40. výročie svojho založenia. Školu navštevovalo 619 žiakov a učilo tu 33 učiteľov. Riaditeľkou školy bola Mgr. Ľubomíra Činčurová.

IV. základnú školu na Jilemnického ulici navštevovalo 550 žiakov a učilo tu 38 učiteľov. Vydávali časopis Štvorlístok. Riaditeľom školy bol Mgr. Gejza Nagy.

Základnú školu Štefana Moysesu na Ulici A. Kmeťa (cirkevná škola) navštevovalo 401 žiakov. V škole učilo 28 učiteľov, dvaja externí pracovníci na počítače a dvaja kňazi. Škola vydáva časopis Lúč a pravidelne prispieva do časopisu žiarskej farnosti Hlasy z Kríža. Výučba je tu zameraná na výučbu cudzích jazykov: nemčina a angličtina. V škole je zriadená viacúčelová knižnica, vybavená videom a počítačmi a pracuje tu 12 rôznych krúžkov. Riaditeľkou školy je Mária Ulrichová.

Gymnázium v Žiari nad Hronom navštevovalo v školskom roku 1995.1996 361 žiakov v 12 triedach. Vyučovalo tu 29 pedagógov, z toho 17 žien a 12 mužov. Žiaci gymnázia obsadili v rôznych súťažiach popredné miesta ako napr.: Súťaž mladých zdravotníkov – prvé miesto v okresnej, krajskej a v celoslovenskej súťaži. Súťažné družstvo tvorili: Rošková, Adámik, Barborjaková, Spurná a Minárová, tretie miesto v krajskom kole Olympiády v anglickom jazyku obsadil Aleš Inštitoris, v literárnej súťaži – prednese poézie – získal prvé miesto v okresnom kole Dušan Gábor. Gymnázium vydáva školský časopis Fakľa a je zapojené do celoslovenskej súťaže – Projekt zdravá škola. Riaditeľom školy je PaedDr. Juraj Maxián a zástupkyňou riaditeľa je RNDr. Beáta Tóthová.

Obchodnú akadémiu na Ulici Š. Moysesu v tomto školskom roku navštevovalo v dennom štúdiu 497 žiakov a večerné pomaturitné štúdium 90 žiakov. Na obchodnej akadémii učilo 36 interných učiteľov a 7 externých. Mimoriadne úspechy dosiahli žiaci v olympiádach: 5 žiakov postúpilo do celoslovenského kola v matematickej olympiáde a prvé miesto na krajských pretekoch v písaní na elektrickom stroji obsadil Slavomír Vodnák. Riaditeľkou školy je Mgr. Anna Šipošová.

Stredné odborné učilište hutnícke navštevovalo v školskom roku 1995-1996 338 študentov denného a 110 študentov večerného štúdia. Na SOU učí 24 učiteľov, z toho 15 žien. Žiaci sa veľmi dobre umiestnili v rôznych športových súťažiach, napr. oblastné kolo v cezpoľnom behu (1.,2.,4. a 5. miesto), v halovom futbale (3. miesto), v krajskom kole „Hľadáme najzdatnejšieho žiaka“ (1. miesto – Pavel Rajčan a Helena Kalabová), Beh oslobodenia mesta Žiar nad Hronom (1. miesto Milan Parizek), Majstrovstvá Slovenska v brannom trojboji (1. miesto na 200 m Martin Molnár).

Strednú priemyselnú školu navštevovalo 132 žiakov, učilo tu 23 učiteľov. Žiaci dosiahli veľmi dobré výsledky v športových súťažiach a v odbornej činnosti. Riaditeľom školy je Mgr. Miroslav Šurka, ktorý je zároveň aj riaditeľom Stredného odborného učilišťa hutníckeho.

Stredné odborné učilište služieb v tomto školskom roku navštevovalo 252 žiakov a Dievčenskú odbornú školu 164 žiačok. Od prvého septembra je na učilišti otvorená jedna trieda diaľkového nadstavbového štúdia v odbore prevádzka vnútorného obchodu. Na škole sú zriadené špeciálne učebne výpočtovej techniky, šitia a odievania, techniky administratívy a písania na stroji. SOU služieb má vlastné pracoviská praktického vyučovania – reštauráciu, jedáleň a predajňu potravinárskeho tovaru Elán. V súčasnej dobe učí na oboch školách 17 interných učiteľov a 5 externých učiteľov. Odborný výcvik zabezpečuje 15 majstrov odbornej výchovy. V tomto roku sa žiaci zúčastnili na viacerých súťažiach zručnosti a na športových súťažiach. Najväčším úspechom je tretie miesto družstva kuchárov na celoslovenskej súťaži GASTRO NITRA 1996. Riaditeľom školy bol Mgr. Jaroslav Hlaváč.

Technická univerzita v Košiciach otvorila v priestoroch ZSNP, a.s. v Žiari nad Hronom svoje detašované pracovisko pre záujemcov o diaľkové štúdium na Hutníckej fakulte. Šesťročné štúdium je zamerané na oblasť výroby a spracovania neželezných kovov, zlievárenstva a energetiky. Do 1. ročníka sa dňa 10. októbra zapísalo a vysokoškolské indexy si prevzalo 76 študentov.

Základná umelecká škola v Žiari nad Hronom prezentuje svoju činnosť prostredníctvom štyroch oddelení, ktoré navštevuje vyše 600 žiakov. Všetky umelecké odbory – hudobný, tanečný, literárno-dramatický a výtvarný sa v uplynulom období podieľali na realizácii podujatí pre žiakov. Divadelný súbor ATĎ vystúpil pri vítaní zimy v meste, v súťaži o Cenu primátora mesta a na

Žiarskom jarmoku. Žiaci ZUŠ dobré výsledky zaznamenali v prednese poézie a prózy Sládkovičova Radvaň a Hviezoslavov Kubín. Riaditeľkou bola Eva Šišiaková.

Činnosť Centra voľného času bola zameraná na také aktivity, ktoré súvisia s vyplňovaním voľného času detí a mládeže rôznymi mimoškolskými formami práce. Centrum organizovalo prácu zaujímavých krúžkov, ktorých bolo 24 a pracovalo v nich 380 detí. Svoju činnosť rozvíjalo tak so školami, ako aj s kultúrnymi zariadeniami. Prevažnú časť svojej činnosti orientovalo do športovej oblasti. Riaditeľom CVČ je Ján Kľučiar.

ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom má v súčasnosti v meste dve materské školy. Ich kapacita je plne obsadená. Obidve MŠ navštevuje 100 detí. Ak v ZSNP, a.s. pracujú obaja rodičia, alebo jeden z nich, závod uhrádza 100% nákladov (1671 Sk).

Osem materských škôl na území mesta má spolu 36 tried s kapacitou maximálne 847 detí. Spravuje ich Školská správa Žiar nad Hronom.

Detské dopravné ihrisko v Žiari nad Hronom je jediným fungujúcim zariadením svojho druhu v celom stredoslovenskom regióne. V súčasnosti patrí súkromnej spoločnosti Salex. V spolupráci so Školskou správou v Žiari nad Hronom, ktorá vyčleňuje finančné prostriedky na dopravnú výchovu. Na tomto ihrisku sa každoročne koná viacero podujatí. Cez prázdniny si deti na dopravnom ihrisku mohli prakticky vyskúšať a do pamäti lepšie vštepiť teóriu dopravných predpisov.

Kultúra

Na území mesta pôsobili v tomto roku 4 kultúrne ustanovizne: Mestské kultúrne stredisko, Dom kultúry ZSNP, a.s., Pohronské osvetové stredisko, Hvezdáreň a planetárium Maximiliána Hella.

Na kultúrno-spoločenských aktivitách sa podieľali i Centrum voľného času detí a mládeže, Základná umelecká škola, Miestny odbor Matice slovenskej a prispievali k nim aj aktivity súkromných spoločností.

Pohronské osvetové stredisko

Jeho činnosť bola orientovaná na rôzne podujatia, prehliadky, súťaže na úrovni mesta i okresu. Ťažisko však spočívalo na poskytovaní odborného-metodickej pomoci, prieskumovej a rozborovej činnosti. Prispievalo tiež k obohateniu kultúrno-spoločenského diania v našom meste. Organizovalo prehliadky s celoštátnou, krajskou a okresnou pôsobnosťou, ako napr. Folklórne slávnosti Podhorie, festival humoru a satiry Slovenské gagy a iné. Riaditeľkou zariadenia bola Mária Romanovská.

Mestské kultúrne stredisko

Pri zabezpečovaní kultúrno-spoločenského života v meste vychádzalo Mestské kultúrne stredisko v uplynulom období predovšetkým z požiadaviek a potrieb občanov, detí a mládeže. Kultúrno-spoločenské podujatia boli venované štátnym sviatkom, ako napr. 750. výročie udelenia mestských práv, spomienka na Štefana Moysesu, oslavy Dňa ústavy a pod.

Tieto akcie sa uskutočňovali aj za účasti súborov a krúžkov záujmovej umeleckej činnosti. Záujmová umelecká činnosť, ktorá v sebe nesie hodnoty pre rozvoj osobnosti človeka, najmä mladšej generácie, dávala priestor pre ušľachtilú zábavu. Zo súborov treba spomenúť vysoký štandard detského folklórneho súboru Hronček, súboru Novum, tanečnej skupiny Boys, hudobnej skupiny Gama a hlavne dychovej hudby Žiaranka, ktorá tohto roku oslávila 20-ročné jubileum. Už druhú sezónu pracuje pod umeleckým vedením M. Mešťana, má 17 členov, z toho 4 spevákov. Repertoár dychovej hudby je rôznorodý. Žiaranka väčšinou hráva polky, tangá, čardáše, valčíky, ale aj koncertné skladby. Uskutočnila vyše 20 koncertných vystúpení, z toho časť aj v iných častiach Slovenska. Jej koncertovanie sa všade stretlo s priaznivým ohlasom. Žiaranka za svoje účinkovanie obdržala viacero ocenení. Najviac si cení Bielu medailu za plnenie programu aktivitu ZUČ a Veľkú zlatú medailu udelenú pri príležitosti desaťročného trvania festivalu dychových hudieb J. L. Bellu v Kremnici.

Vo výstavníckej činnosti sa uskutočnilo viacero podujatí, ako napr. Tematická výstava k 750 – výročnému jubileu udelenia mestských práv, ktorá bola pod týmto názvom pripravená z dobových dokumentov a fotografických materiálov a výstava prác žiarskeho rodáka, insitného maliara Jula Považana. Uskutočnila sa aj výstava prác insitných maliarov z Galérie Pavla Čapu, Slovákov žijúcich v Juhoslávii.

Zbor pre občianske záležitosti Človek – človeku sa v roku 1996 zamerl na širokú paletu podujatí: pripravil 39 samostatných uvítaní novorodencov, 67 občianskych sobášov, 31 občianskych pohrebov a 38 iných spoločenských obradov. Organizoval návštevu najmladšieho a najstaršieho občana mesta, prijatie najúspešnejších športovcov v obradnej sieni mesta, odovzdávanie povolávacích rozkazov brancom, otvorenie Hudobnej jari, významné životné jubileá, spomienky na Štefana Moysesu a ďalšie podujatia. Zbor pre občianske záležitosti pracoval v 27 členom zložení.

Vzácneho životného jubilea sa v roku 1996 dožili títo občania nášho mesta: 90 rokov Mária Fialková, Ján Benč, Terézia Mihálová, Mária Soošová, 91 rokov Antónia Štepánková, Alžbeta Rusnáková, Paulína Beňová, Anna Filúsová, 92 rokov Pavel Husár, František Henč, Mária Kmeťová, Ľudmila Mikulová, Margita Čamajová, Ľudmila Franková, 93 rokov Anna Ivanová, Paulína Lopejská, Terézia Hoitšová, Jozef Janov, 94 rokov Helena Kormanáková, Palma Kolesárová, 95 rokov Emília Janeková, Emília Lichnerová, Mária Kriváňová, 96 rokov Jozef Skladan, Alžbeta Minárová, 98 rokov Martin Klein.

Ťažisko dovezenej kultúry bolo orientované do týchto oblastí: divadlo, vážna hudba a zábavné programy. Dramaturgická ponuka divadelných predstavení nebola tohto roku taká pestrá ako v predchádzajúcich rokoch. Najväčšiemu záujmu

sa tešilo vystúpenie Radošinského naivného divadla s pesničkami Stanislava Štepu.

Pre priaznivcov vážnej hudby sa konali zaujímavé a obsahovo hodnotné koncerty popredných interpretov zo Slovenska. Otvárací koncert VI. ročníka Hudobnej jari bol v interpretácii Petra Michalicu – husľového virtuóza, ďalej to bol klavírny recitál Mariána Lapšanského, koncert Speváckeho zboru Slovenských učiteľov v žiarskom kostole, vystúpenie Komorného orchestra Capella Istropolitana a ďalšie.

Zábavné programy žiarske publikum skutočne lákali. Vysokú návštevnosť zaznamenali predstavenia Andera z Košíc, pesničkový program Otta Weitera, koncert svetoznámej nemeckej kapely Chroming rose, koncert Garden of Eden, koncert populárnej hudobnej skupiny Maduar a iné.

Veľkému záujmu žiarskeho publika sa tešila súťaž 71 tanečných párov z celého Slovenska, ktorú vyhlásil Slovenský zväz tanečného športu a spoluorganizátorom bola Tanečná škola Krist pri MsKS v Žiari nad Hronom. Počas osemhodinového tanečného maratónu na tanečnom parkete sa v štandardných a latinskoamerických tancoch umiestnili na popredných miestach aj páry z nášho mesta: na 4. mieste Martin Andráši a Andrea Kráľová, na 6. mieste Milan Šebesta a Petra Beňová.

Kultúrno-spoločenský život v žiarskom Mestskom kultúrnom stredisku zabezpečovalo 5 programových pracovníkov, 6 pracovníkov prevádzky a 40 dobrovoľných pracovníkov (lektori kurzov, umeleckí vedúci súborov a krúžkov).

Mestská knižnica si plnila úlohy vyplývajúce z jej postavenia verejnej knižnice mesta. Uspokojovala potreby obyvateľov mesta a jeho okolia prostredníctvom knižnično-informačných služieb na úsekoch: beletria, odborná literatúra a literatúra pre deti a mládež. Celkový knižničný fond Mestskej knižnice v Žiari nad Hronom predstavuje 44 395 knižných titulov. Návštevníci majú k dispozícii 24 druhov novín a časopisov. Knižnica mala celkom 2435 čitateľov a navštívilo ju 29 368 detí a dospelých. V roku 1996 usporiadala knižnica 72 podujatí pre 1780 účastníkov. Išlo predovšetkým o rozprávkové dopoludnie, výchovno-vzdelávacie pásma, exkurzie, besedy so spisovateľmi a besedy na rôzne aktuálne témy.

Dom kultúry na Námestí Matice slovenskej bol dňom 1. marca 1996 odovzdaný opäť do správy ZSNP Ubytovacie služby, s.r.o. Žiar nad Hronom. Dovtedy ho malo Mesto v bezplatnom užívaní.

26. apríla oslávila svoje dvadsaťročné jubileum žiarska dychová hudba Žiaranka. Jej muzikanti boli prijatí v Obradnej sieni mesta a zapísali sa do pamätnej knihy. Večer sa konal slávnostný galaprogram kapely, ktorú vedie dirigent Miroslav Mešťan.

23. novembra sa uskutočnila v kultúrnom dome v Župkove celoslovenská súťaž o najkrajšie rómske dievča – MISS ROMA 1996. Rómskou kráľovnou krásy sa stala 18-ročná absolventka Stredného odborného učilišťa Lucia Goralová zo Žiaru nad Hronom

Zdravotníctvo

23. augusta 1996 minister zdravotníctva Slovenskej republiky MUDr. Ľubomír Javorský odovzdal do užívania patologické a transfuziologické oddelenie Nemocnice s poliklinikou v Žiari nad Hronom. Zároveň odovzdal riaditeľovi tohto zdravotníckeho zariadenia MUDr. Pavlovi Učníkovi, Csc. aj kľúče od nového sanitného vozidla rýchlej zdravotnej pomoci.

Prvé odbery krvi na novom transfuziologickom oddelení NsP v Žiari nad Hronom vykonali dňa 26. augusta 1996. Darcovia vzácnej životnej tekutiny už nemusia cestovať do Banskej Bystrice. Vďaka ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, ktorý venoval na vybavenie oddelenia tri milióny korún, mohli v žiarskej nemocnici privítať prvých darcov. Boli medzi nimi pracovníci NsP – Peter Mokoš – vedúci údržby, MUDr. Vladimír Vírostko – chirurg, MUDr. Dušan Gálik – internista a sestričky gynekologicko – pôrodnického oddelenia viera Prôčková a Anežka Melišková. Kolektív pracovníkov nového oddelenia pracuje na čele s vedúcou lekárkou MUDr. Zdenkou Čalkovskou, CSc. Ročne sa predpokladá v priemere 3500 odberov. Táto transfúzna stanica sa stala aj ekonomickým prínosom. Nemocnica v Žiari nad Hronom musela v transfúznej stanici v Banskej Bystrici platiť za liter krvi od 2900 do 3100 Sk.

V roku 1996 bola v žiarskej nemocnici vykonaná prvá operácia prepichnutého srdca, ktorá sa vykonáva len na klinických pracoviskách. Operačný tím, vedený MUDr. Ráchelom sa vzhľadom na akútnosť prípadu skontaktoval počas operácie s pracoviskom Ústavu kardiovaskulárnych chorôb v Bratislave, kde službukonajúci lekár MUDr. Verchovodko telefonicky inštruoval žiarsky operačný tím o podrobnostiach operácie. Operácia sa podarila a pacientka sa teší dobrému zdraviu.

V tomto roku si v našom meste otvorilo živnosť šestnásť lekárov, ako napr. urológ, klinický ontológ, psychiater, očný-ušný-krčný lekár a i. Bola otvorená aj súkromná predajňa zdravotníckych potrieb na ul. A. Dubčeka, ktorú vlastní p. Marta Adámiková. Zdravotné služby na území mesta poskytujú štyri lekárne.

Centrum poradensko-psychologických služieb, územné pracovisko v Žiari nad Hronom, poskytovalo v roku 1996 tieto služby: individuálne poradenstvo jednotlivcom, predmanželské a manželské poradenstvo partnerom, rozvodové a porozvodové poradenstvo, rodinné poradenstvo a poradenstvo žiadateľom o náhradnú rodinnú starostlivosť. Informácie, ako aj priebeh kontaktu klienta s poradňou, sú dôverné a bezplatné. Konzultačné hodiny sú denne. Vedúcou tohto strediska je Mgr. Eva Bírošová, ktorá pracuje v poradni od r. 1988. Toto centrum je priamo riadené Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Štátny zdravotný ústav v Žiari nad Hronom vypracoval porovnávaciu štúdiu zdravotného stavu obyvateľstva Žiarskej kotliny a porovnávanej oblasti – mesta Banská Bystrica v sledovanom období rokov 1992 – 1994.

Očakávané dožitie, alebo tzv. stredná dĺžka života obyvateľov sa v porovnávaných oblastiach veľmi nelíši. Zo špecifických ukazovateľov si pozornosť zasluhujú najmä nasledovné:

UKAZOVATEĽ	ŽIAR N/HR.	BANSKÁ BYSTRICA
Počet úmrtí na nádory	22,2%	20,5%
Predčasné úmrtia na nádor. ochorenia	25,6%	20,7%
Úmrtia na srdcovocievne ochorenia	31,6%	23,4%
Úmrtia spôs. chronickými chorobami pľúc	48,1%(muži)	26,6%(muži)
Úmrtia na rakovinu pľúc	26,1%	18,3%
Vysoká hladina cholesterolu	24,5%(muži)	16,3%(muži)
	29,2%(ženy)	20,3%(ženy)

Nepriaznivé hodnoty zdravotného stavu obyvateľov v Žiarskej kotline sú zapríčinené nielen životným prostredím, ale aj životným štýlom obyvateľstva.

Sociálne služby

Klub dôchodcov

Klub dôchodcov pri MsÚ v Žiari nad Hronom je vyhľadávaným kultúrno-spoločenským zariadením pre občanov vo vyššom veku. Jeho činnosť riadi Rada klubu. Dlhoročnou vedúcou klubu je pani Jaroslava Hulinová. Počas roka 1996 organizoval Klub dôchodcov oslavy životných jubileí, besedy na aktuálne témy, zábavné odpoľudnia, domáce a zahraničné zájazdy, Malú akadémiu tretieho veku, návštevy hvezdárne a planetária, mestskej krytej plavárne a i.

Domov dôchodcov

Domov dôchodcov v Žiari nad Hronom slúži svojmu účelu už desať rokov. Kapacita je pre 110 obyvateľov. O obyvateľstvo žiarskeho Domova dôchodcov sa stará riaditeľka Anna Škriniarová a 57 pracovníkov, z toho je 25 zdravotných pracovníkov. Komplexná zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná prostredníctvom ústavnej lekárky MUDr. Lýdie Cígerovej. Obyvateľom Domova je poskytovaná celodenná strava, sociálna starostlivosť a kultúrno-záujmové využitie. Domovu dôchodcov pomohli aj sponzori, ako napr. VÚB Bratislava čiastkou 25 tisíc korún na zakúpenie perličkového kúpeľa, Nadácia ZSNP čiastkou 15 tisíc korún na zakúpenie farebného televízora. Obyvateľka Domova dôchodcov pani Anna Melouská darovala pre zariadenie Biotronic lampu v hodnote 14 tisíc korún. Finančne prispeli aj ďalšie súkromné firmy a obecné úrady. Takmer pravidelným hosťom v Domove dôchodcov býva pani Mária Bartošíková – poslankyňa NR SR, ktorá sa veľmi zaujíma o problémy domova a snaží sa vždy tomuto zariadeniu pomôcť.

Obchod

V piatok, 13. septembra 1996, pri príležitosti 750. výročia udelenia mestských práv nášmu mestu, otvorila akciová spoločnosť Sandrik Dolné Hámre na Ulici Štefana Moysesu svoju podnikovú predajňu. Jej sortiment predstavuje antikorové výrobky pre domácnosti, zdravotnícke zariadenia, stravovacie zariadenia, ale aj pomôcky pre motoristov.

8. marca 1996 bol symbolickým prestrihnutím pásky slávnostne otvorený autosalón AUTOS na Priemyselnej ulici, v ktorom sa budú predávať autá značky ŠKODA A SEAT.

Niektoré ceny vybraných tovarov a potravín v roku 1996 vo vybraných predajniach v našom meste:

	Reliance	Jednota	Kocka tržnica	Potr. Koprda
Kurčatá I. trieda	63,50	69,40	63,00	-
Mlieko polotučné	9,60	9,60	9,90	9,50
Tvaroh tučný	14,20	14,90	13,30	13,80
Lahôdková smotana	15,20	9,40	10,40	15,20
Maslo čajové	28,00	26,80	28,00	27,60
Vajcia A	2,40	2,90	2,20	-
Olej Raciol	30,00	28,00	30,30	29,00
Olej Heliol	-	30,60	-	-
Múka polohrubá	11,00	10,60	10,70	10,50
Ryža lúpaná I.tr.	20,80	22,50	22,60	22,00
Chlieb rascový 1,5 kg	-	15,15	14,00	15,50
Cukor kryštálový	23,80	23,10	24,70	22,90
Káva Štandard zmes	17,00	17,50	19,00	17,50
Sirup ovocný	28,50	23,90	22,80	22,60
Pivo 12°	9,00	9,50	9,20	8,90

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárske družstvo v Žiari nad Hronom hospodáril v roku 1996 na celkovej výmere 1802 ha poľnohospodárskej pôdy, z čoho bolo 875 ha ornej.

Rastlinná výroba

Zameriavala sa hlavne na pestovanie obilovín a krmovín. Obiloviny boli pestované na výmere 461 ha, z toho pšenica ozimná na 358 ha, raz na 10 ha, jačmeň ozimný na 40 ha a jačmeň jarný na 53 ha, s celovou produkciou 1408,5 ton.

Okrem obilovín družstvo pestovalo: hrach na výmere 59 ha, repku ozimnú na 32 ha, zemiaky na 2 ha, kukuricu na siláž na 151 ha, zmesku jarnú na 50 ha, bôb na 20 ha a lucerku na 78 ha.

Pre potreby živočíšnej výroby pestovala rastlinná výroba okrem krmovín na ornej pôde aj krmoviny z lúk a pasienok na výmere 926 ha. Na úseku pomocných výrob bola zabezpečená výroba sena v množstve 715 ton, senáže 1109 ton a siláže 3268 ton.

Živočíšna výroba

bola zameraná na chov hovädzieho dobytku a ošípaných.

Stavy hospodárskych zvierat k 31.12.1996:

hovädzí dobytok spolu: 1057 ks, z toho dojnice 292 ks

ošípané spolu: 1492 ks, z toho prasnice 113 ks

Výroba mlieka na PD v Žiari nad Hronom je zabezpečená modernou, plnoautomatizovanou dojárnou „Strangko“. Dojivosť na dojniciu v r. 199ž bola dosiahnutá 3200 litrov. Vo výkrme hovädzieho dobytku boli dosiahnuté prírastky na kus a deň 0,81 kg. Vo výkrme ošípaných je používaný automatický, počítačovo riadený systém Bauer. Prírastky u tejto kategórie zvierat predstavuje 0,6 kg na kus a deň. Na poľnohospodárskom družstve v tomto roku pracovalo 91 pracovníkov. Predsedom Poľnohospodárskeho družstva v Žiari nad Hronom je Ing. Pavel Magdolen, ktorý je aj predsedom Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory.

Služby

Poskytované služby v meste:

PREDAJNE:	POČET:
Predajne potravín	35
Reštaurácie, lahôdky	30
Predajne textilu	4
Predajne obuvi	8
Predajne mäsa a údenín	6
Zberňa železného odpadu	6
Kvety	6
Videopožičovňa	6
Kaderníctvo	6
Stávkové kancelárie	5
Predajne odevov	5
Cestovné kancelárie	5
Drogérie	5
Sklo-porcelán	3
Lekárne	3
Elektro predajne	3
Kozmetika	3
Autoopravovne	3

Predaj zeleniny a ovocia	2
Holičstvo-kaderníctvo	2
Oprava hodín	2
Nábytok	2
Elektro-servis	2
Výroba kľúčov	2
Predaj bicyklov	2
Knihy	2
Predaj áut a autosúčiastok	2
Fotoslužba	2
Pedikúra	1
Pánske krajčírstvo	1
Hotely	1
Oprava pračiek	1
Oprava odevov	1
Tlačiareň	1
Farby-laky	1
Záložňa	1
Oprava obuvi	1

V hospodárení Mestského podniku Služby v Žiari nad Hronom došlo k zmenám v náplni činnosti aj v oblasti financovania . Od 1. júla 1995 bola odčlenená starostlivosť o zeleň v meste a došlo tiež k odčleneniu športových zariadení (mestská športová hala, sociálna budova futbalového štadióna a zimný štadión) pod Satelitšport, s.r.o. Žiar nad Hronom. Od 1. mája 1995 je taktiež celá činnosť pridelovania nebytových priestorov zabezpečovaná priamo pracovníkmi Mestského úradu v Žiari nad Hronom. Financovanie Mestského podniku Služby je zabezpečované vlastnou hospodárskou činnosťou a účelovými dotáciami. Mestský podnik Služby spravoval k 31.12.1995 majetok mesta v hodnote 413 miliónov korún. Mestské zastupiteľstvo na svojom decembrovom zasadnutí schválilo do funkcie riaditeľky MsP Služby pani Danielu Denkovú.

Plážové kúpalisko

v Žiari nad Hronom navštívilo 12 144 návštevníkov. Otvorené bolo od 17. júna. K dispozícii je tu veľký bazén pre dospelých návštevníkov a malý detský bazén. Okrem toho sú v areáli kúpaliska športoviská pre volejbal, nohejbal, stolný tenis, ruské kolky, softenis, badminton a biliard.

Krytú plaváreň

navštívilo vo veľkom bazéne 38 116 návštevníkov, detský bazén 4007 návštevníkov, masáž 1470 návštevníkov, saunu 2924 mužov a 2951 žien.

Spoločnosť Satelitšport, s.r.o.,

ktorú vytvorilo Mesto Žiar nad Hronom a ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, zabezpečuje na území mesta prevádzku televíznych káblových rozvodov a šírenie satelitných programov. Výkonným riaditeľom je Vladimír Varga.

Od 9.9.1996 začal vysielat' v našom meste informačný kanál reláciu Videomagazín.

Hotel Luna

Predmetom podnikania firmy Hotel Luna, s.r.o. v Žiari nad Hronom je od 1. marca 1996 prevádzkovanie hotelového zariadenia a s tým spojených služieb, prevádzkovanie reštauračných zariadení, zmenárenská činnosť, správa, prenájom a údržba hotelového komplexu. Výkonným riaditeľom tejto spoločnosti je Štefan Maceják.

Hotel Luna je už v prevádzke 21 rokov. V súčasnosti má jeden apartmán, päť jednoposteľových izieb a tridsaťosem dvojposteľových izieb (aj s prístelkami spolu 110 lôžok). Lunu čakajú rozsiahle rekonštrukcie hygienických zariadení, interiérov ubytovacej časti, ktoré si vyžadujú odhadom viac ako 14 miliónov korún.

Technické služby, s.r.o. Žiar nad Hronom

v roku 1996 zamestnávali 65 pracovníkov. Údržbu chodníkov a verejných priestranstiev zabezpečovali spolu s MsP Služby. Ručné čistenie ulíc bolo zabezpečované pomocou pracovníkov verejnoprospešných prác (VPP). O verejnú zeleň, čistenie verejných priestranstiev sa tiež starala firma Záhradnícke služby Ing. Kollárovej.

Politické strany, hnutia, združenia, spolky a organizácie

Väčšina politických strán, hnutí a združení v meste sa aktivizuje prevažne v predvolebnom období a počet členov, či sympatizantov sa dá odhadnúť iba podľa volebných výsledkov.

Miestny odbor Matice slovenskej

Výbor Miestneho odboru Matice slovenskej v Žiari nad Hronom pracoval v r. 1996 v tomto zložení:

1. Mgr. Alica Môciková, predsedníčka MO MS
2. Mgr. Ján Sitarčík, podpredseda MO MS
- 3.
4. Jarmila Schmidtová
5. Mgr. Dáša Benčová
6. Mgr. Augustín Denko
- 7.
8. Ing. Michal Novotný

Členovia výboru sa schádzali raz mesačne.

Miestny výbor Matice slovenskej v Žiari nad Hronom má 102 platiacich členov. Väčšinu podujatí organizovali v spolupráci s Mestským úradom a MsKS v Žiari nad Hronom, ako napr. koncert Musa Iudeus s recitálom Ladislava Chudíka, komorný koncert Dagmar a Jozefa Zsapkovcov, vystúpenie Dámskeho komorného orchestra z Bratislavy, Bratislavského detského zboru v Kostole Povýšenia Sv. Kríža. Pre všetky základné a stredné školy v meste predplatili na jeden rok odoberanie slovenských národných novín. Učiteľ Mgr. Ján Sitarčík nacvičil podľa scenára Margity Dodekovej divadielko Čin – Čin podľa Ľudmily Podjavorinskej, s ktorým vystúpili na oslave Dňa detí na cirkevnej základnej škole. Zorganizovali besedu so žiarskym rodákom Júliusom Považanom – maliarom, pri príležitosti jeho sedemdesiatín. Pripravili tiež pásmo z tvorby Krížskeho rodáka, kňaza a spisovateľa Jozefa Hurtíka Čajku, pri príležitosti 120. výročia jeho narodenia. Zabezpečili nahratie slovného doproduku na kazety do Pamätnej izby Štefana Moysesu v kaštieli. Miestny odbor MS sa aktívne podieľal aj na organizovaní osláv 750 . výročia udelenia mestských práv nášmu mestu.

Za účasti zástupcu Sekretariátu splnomocnenca Vlády SR, zástupcov Združenia miest a obcí Slovenska a rôznych nadácií, sa konal 22. marca 1996 v Žiari nad Hronom ustanovujúci snem Združenia PRO ROMIS. Jeho cieľom je aktívne prispievať k vytváraniu podmienok a nástrojov pre integráciu rómskeho obyvateľstva s ostatným obyvateľstvom miest a obcí na Slovensku. Mestské zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 29. marca schválilo vstup mesta Žiar nad Hronom do tohto záujmového združenia. Predsedom združenia Pro Romis je Miroslav Blišťan, starosta obce Rudňany.

Miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu združuje 520 členov, obhospodaruje mŕtve rameno Hrona, vodnú nádrž v Lovči a Veterník v Kremnici. V prenájme má chovné rybníky v Prestavlkoch a Hornej Trnávke, kontroluje a dopĺňa zdravotný stav rýb, upravuje okolie vodných plôch a stará sa aj o pstruhové vody. Každý člen musí napr. ročne odpracovať minimálne 10 brigádnických hodín.

26. mája 1996 usporiadala miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu v Žiari nad Hronom na mŕtvom ramene Hrona rybársku súťaž, na ktorej sa zúčastnilo 199 pretekárov – rybárov. V súťaži o najväčšiu hmotnosť plemenných rýb zaznamenal skutočne kapitálny úlovok Jozef Bobok z Ladomerskej Viesky, ktorý chytil rybu Amur s dĺžkou 103 centimetrov a váhou 15 kilogramov.

Základná organizácia Slovenského zväzu včelárov v Žiari nad Hronom aj napriek nepriaznivým ekonomickým podmienkam, dosiahla v chove šľachtení a výrobe včelích produktov v roku 1996 priaznivé výsledky. V okolí nášho mesta mali zazimovaných 1500 včelstiev.

Šport a telesná výchova

V roku 1996 športovci z mesta Žiar nad Hronom získali štyri tituly majstrov Slovenska, šesť strieborných a šesť bronzových medailí na slovenských šampionátoch. Z majstrovstiev stredoslovenského regiónu si naši športovci priviezli osem zlatých, sedem strieborných a šesť bronzových medailí. K najúspešnejším patrili karatisti, športovní strelci, cyklisti, atléti, futbalisti, basketbalisti a šachisti.

Majstrami Slovenska sa stali Lukáš Graus a Ľubomír Striežovský z karate klubu Alufinal TJ ZSNP Žiar nad Hronom a Marianna Grúberová a Ivan Gašpar v športovej streľbe.

Cyklistický oddiel TJ ZSNP Žiar nad Hronom sa stal v sezóne 1996 víťazom Slovenského pohára v cyklokrose. O tento úspech sa pričínili pretekári: Môc, Uram, Kysela, Kurať, Boroš, Jakal, Foťko, Farkaš a Jaško. Pretekov sa zúčastnilo celkom 28 oddielov z celého Slovenska. Súťažilo sa v kategóriách muži – juniory, mladší dorast, starší žiaci.

Mestský úrad v Žiari nad Hronom, v spolupráci s Centrom voľného času a Atletickým oddielom TJ ZSNP, usporiadal 12. apríla 8. ročník Behu oslobodenia mesta. Štartovalo 131 pretekárov.

V prvej volejbalovej lige žien družstvo Mestského volejbalového klubu ZSNP Žiar skončilo v jesennej časti na 10. mieste v tabuľke.

V tomto roku sa premenoval futbalový klub Slovsport na futbalový klub ZSNP Žiar nad Hronom. Uskutočnila sa aj voľba novej výkonnej rady a jej štatutárnych zástupcov. Do funkcie predsedu bol zvolený Ing. Jozef Zúbrik, riaditeľ pre ľudské zdroje ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom.

Futbalové družstvo dospelých skončilo v tabuľke V. ligy v skupine C na treťom mieste s rovnakým bodovým ziskom ako víťaz, čo dáva dobrý predpoklad pre postup do vyššej súťaže. Trénerom mužstva je Miroslav Herda.

Dobré výsledky dosiahli žiarski futbalisti v IV. lige staršieho dorastu. Skončili na 1. mieste, keď z 13 zápasov prehrali len jeden. Trénerom starších dorastencov je Juraj Maxián. Družstvo Žiaru nad Hronom je na prvom mieste po jesennej časti III. ligy mladších dorastencov, ktorých trénuje Ľubomír Gábor. Podobne aj družstvo starších žiakov prezimovalo na 1. mieste.

Mestský úrad v Žiari nad Hronom, v spolupráci s Atletickým klubom ZSNP a Centrom voľného času mládeže a Školská správa v Žiari nad Hronom usporiadali 4. apríla pri príležitosti 51. výročia oslobodenia mesta športové podujatie „Veľká cena v plávaní“. V mestskej krytej plavárni štartovalo 68 žiakov zo žiarskych základných škôl.

Pod záštitou primátora mesta MVDr. Jaroslava Cígera sa konali v dňoch 30. júna až 8. júla 1996 v žiarskom MsKS Medzinárodné majstrovstvá Slovenska v šachu žien. Zúčastnilo sa na nich 12 šachistiek z Ruska, Chorvátska a Slovenska.

Slnkom zaliata streda 5. júna 1996 patrila radosti z pohybu. Žiarske Námestie Matice slovenskej bolo miestom rôznych športových aktivít, napríklad v malom futbale, v stolnom tenise, v kolkoch, volejbale, badmintone, šachu a na gymnastických náradiach. Deti šantili pri fontáne na veľkej nafukovacej žirafe. V areáli SOU hutníckeho v Žiari nechýbali minigolfové a basketbalové hry, či ukážky v lezení na umelej stene.

V mestskej krytej plavárni sa uskutočnila 20-hodinová nonstop štafeta v plávaní. Rozmanité športové aktivity boli v telocvičniach a na školských dvoroch. S ukázkami športových cvičení sa prezentovali gymnasti, karatisti, jogisti a členovia Delta – klubu. Na programe bol aj výlet po novom náučnom turistickom chodníku na Šibeničnom vrchu, vodácky splav po Hrone, aerobic a zdravotná gymnastika pre ženy všetkých vekových kategórií. Súťažným partnerom nášho mesta bol Pezinok.

Na cvičiskách sa 5. júna t.r. do 21 hodiny zaregistrovalo celkom 16 180 účastníkov, čo bolo 79,33% z počtu obyvateľov mesta.

Mesto Pezinok zaznamenalo 8780 registrovaných účastníkov, čiže 40,60% obyvateľov Pezinka. Mesto Žiar nad Hronom teda svojho partnera v národnom kole Challenge Day 1996 presvedčivo zdolalo.

Pri príležitosti osláv 750. výročia udelenia mestských práv sa na futbalovom štadióne stretli vo futbalovom zápase výbery futbalistov Žiaru nad Hronom, hrávajúcich v 70. rokoch prvú Slovenskú národnú ligu a futbalistov, ktorí hrajú za Žiar v súčasnosti. Po napínavom boji, v riadnom hracom čase, skončili celky remízou 2:2. V penaltovom rozstrele však ukázali pevnejšie nervy skúsenejší hráči „výberu“ a zvíťazili 4:3. S týmto zaujímavým športovým podujatím bola spojená i tombola, kde primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger a predseda Výkonnej rady FK ZSNP Žiar nad Hronom Ing. Jozef Zúbrik, v prestávke futbalového zápasu, vyžrebovali výhercov šestnástich hodnotných cien. Hlavnú cenu – horský bicykel – získal Jozef Bahno zo Žiaru nad Hronom.

Životné prostredie

Poslanci Mestského zastupiteľstva schválili projekt Zelené mesto, ktorého hlavným poslaním je rozšírenie všetkých druhov zelene na území mesta a jej trvalá údržba. Projekt je rozdelený do troch časových etáp: Do roku 2000 by mali byť vysadené všetky druhy zelene podľa vykonanej analýzy a prehodnotenia súčasných plôch zelene. Druhá etapa by mala pokračovať v rokoch 2001 až 2006 a počas nej by sa mala postupne vysadiť a vybudovať tzv. zelená promenáda (zelený koridor) okolo mesta. V tretej etape v rokoch 2007 – 2011 by sa mal dobudovať lesopark.

Projekt sleduje vytvorenie predpokladov zlepšenia životného, pracovného a kultúrno – spoločenského prostredia mesta a bude mať nemalý vplyv na zdravý

vývoj každého jedinca. Ide napr. o vybudovanie areálu voľného času v rámci mestskej zelenej kolonády, vytvorenie náučných turistických chodníkov, v zimnom období vytvorenie zimných bežeckých tratí, perspektívne vytvorenie a úprava cyklistických trás pre horské bicykle v príľahlom lesoparku. V rámci projektu sa predpokladá podpora všetkých športových a rehabilitačných akcií, a to nielen na plochách športovo-rekreačnej zelene, ale aj v priestoroch krytej plavárne, zimného štadióna, telocvične, futbalového štadióna atď. Podporným cieľom projektu Zelené mesto bude zriadenie a vybudovanie cyklisticko-pešieho chodníka okolo rieky Hrono.

Ekologická koncepcia skupiny spoločností ZSNP vytvára základný rámec, v ktorom žiarska hlinikáreň vráti spoločnosti ekonomický dlh vzniknutý v priebehu výroby hliníka. Orientuje sa hlavne na ekologizáciu súčasných výrob, prípadne likvidáciu výrob, ktoré nevyhovujú ekologickým kritériám, na odstraňovanie historických škôd, ktoré vznikli ako následok 42-ročného prevádzkovania hliníka, oxidu hlinitého a uhlíkatých materiálov. Časový horizont realizácie je stanovený do roku 1998. Náklady na ekoprogram predstavujú sumu približne 400 miliónov korún. Úlohy prijaté pre rok 1996 boli v ZSNP v plnom rozsahu splnené.

Imisie vo voľnom ovzduší sú sledované hygienickou službou. Sledovanie sedimentačnej prašnosti je na dvadsiatich odberových lokalitách. Polietavý prach, oxidy síry, oxidy dusíka a fluoridy sú sledované na siedmich odberových miestach v imisnej zóne ZSNP.

K prekročeniu priemernej dennej koncentrácie imisí vo voľnom ovzduší došlo len v ojedinelých prípadoch (polietavý prach 1-krát, oxid siričitý 8-krát, oxidy dusíka 2-krát). Index znečistenia ovzdušia v meste Žiar nad Hronom v roku 1996, vypočítaný zo štyroch škodlivín, predstavuje podľa hodnotenia stredne znečistené ovzdušie.

Cirkevný život

Správcom rímsko-katolíckej farnosti sa stal po Štefanovi Gálikovi od 1. júla 1996 Ján Minárik, ktorý je zároveň aj dekanom žiarskeho dekanátu.

Údaje z cirkevnej farnosti z roku 1996:

Počet uzatvorených sobášov	82
Počet krstov	204
Počet cirkevných pohrebov	62

Šesť rokov vychádza v našom meste časopis veriacich žiarskeho dekanátu „Hlas z Kríža“.

V roku 1996 sa intenzívne pokračovalo v charitatívnej činnosti, ktorá bola prevažne zameraná na bývalý Sovietsky zväz. Klub Slovenského misijného hnutia – dekanát Žiar nad Hronom v roku 1996 zo svojho skladu naložil štyri kamióny s 1730

balíkmi odevov, obuvi, potravín, liekov a hygienických prostriedkov. Obetaví darcovia z nášho mesta takto pomohli obyvateľom bieloruského mesta Baranoviči, ukrajinského Užhorodu, ruského Kurska a ukrajinského Žitomira. Pri nakladaní kamiónov bola cenná pomoc študentov Obchodnej akadémie a Stredného odborného učilišťa služieb v Žiari nad Hronom.

Prírodné pomery, počasie a jeho osobitosti

Mesto Žiar nad Hronom leží v teplej, mierne vlhkej oblasti s miernou zimou. Najchladnejší mesiac v roku bol január s priemernou teplotou okolo $-4,0^{\circ}\text{C}$. Najteplejším mesiacom bol júl s priemernou teplotou $19,0^{\circ}\text{C}$.

Priemerné ročné množstvo zrážok v oblasti Žiaru nad Hronom bolo 723 mm. Snehová prikrývka bola v tomto roku okolo 80 dní. Priemerná vlhkosť bola okolo 73%.

Veterné pomery sú najvýznamnejším klimatickým faktorom, smer vetrov je daný polohou a tvarom okolitých pohorí. V roku 1996 pripadol väčší podiel na dni s bezvetrím.

Hydrologické pomery

Mestom Žiar nad Hronom preteká rieka Hron. Dĺžka stredného toku Hrona je asi 60 km. Najvýznamnejším prítokom Hrona je Lutilský potok, ktorý sa vlieva do Hrona v blízkosti mesta pod Šibeničným vrchom. Maximálny stav vody v Hrone v tomto roku bol v mesiacoch marec-apríl, keď sa topil sneh a prispeli k tomu aj jarné dažde.

Vegetačný kryt

Okolité lesy sú väčšinou bučiny s premiešaným smrekom alebo borovicou, vyskytuje sa aj dub zimný a javor. V okolí žiarskej kotliny sa vyskytujú všetky druhy zvierat a vtáctva stredného Slovenska.

Hlavné chovné druhy rýb sú kapor, štika a zubáč. Žijú tu aj divé kačice, vydry a ondatry.

Obsah:

Mestská samospráva – činnosť Mestskej rady
Zo zasadnutí Mestského zastupiteľstva
Komisie Mestského zastupiteľstva
Štátna správa v meste
Významné domáce a zahraničné návštevy
Významné historické jubileum mesta
Obyvateľstvo
Výstavba a zmeny charakteru mesta
Planetárium
Poštová banka
Rekonštrukcia čerpacej stanice
Podkrovné byty
Činnosť podnikov a ich podiel na živote mesta
Koniec Söderbergovej technológie výroby hliníka
Doprava a spoje
Telefonizácia
Školstvo
Základné školy
Stredné školy a učilišťa
Hutnícka fakulta
Centrum voľného času mládeže
Materské školy
Detské dopravné ihrisko
Kultúra
Pohronské osvetové stredisko
Mestské kultúrne stredisko
Mestská knižnica
Zdravotníctvo
Sociálne služby
Obchod
Poľnohospodárstvo
Služby
Politické strany, hnutia, združenia, spolky
Šport a telesná výchova
Životné prostredie
Cirkevný život v meste
Prírodné pomery, počasie
Hydrologické pomery
Vegetačný kryt

1997

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

Zo zasadnutí Mestskej rady

Mestská rada v r. 1997 zasadala v pravidelných časových intervaloch. Na svojich zasadnutiach prerokovala všetky dôležité problémy týkajúce sa života v meste Žiar nad Hronom, zaujala k nim stanoviská, navrhovala riešenia, prijímala uznesenia.

Členovia mestskej rady venovali svoju pozornosť najmä nasledovným otázkam: výstavbe 82-bytových jednotiek na sídlisku Pod vršky, pripravenosti projektovej dokumentácie pešej zóny a revitalizácie Námestia Matice slovenskej, rozpočtu mesta, otázke navrátenia sídla Lesného závodu do Žiaru nad Hronom, zimnej údržbe miestnych a verejných priestranstiev, bytovým otázkam, postupu investičných a neinvestičných akcií v meste, stavu odpadového hospodárstva na území mesta, prevodu mestských bytov do osobného vlastníctva, odpredaju nehnuteľností, príprave pozemkov na odkúpenie pre potreby rozšírenia priestorov žiarskeho cintorína, údržbe verejnej zelene, čisteniu miestnych komunikácií a chodníkov a mnohým iným problémom...

Rokovania Mestského zastupiteľstva

Na rokovaníach mestského zastupiteľstva v r. 1997 rozhodovali poslanci o schválení rozpočtu mesta, o prijatí úveru na výstavbu 82-bytových jednotiek vo výške 26,745 miliónov Sk zo štátneho fondu rozvoja bývania, schválili návrh podmienok použitia dlhopisov Fondu národného majetku na splatenie ceny bytu pri prevode do súkromného vlastníctva a návrh na rekonštrukciu Námestia Matice slovenskej, schválili zriadenie Stanice opatrovateľskej služby v našom meste, rokovali o investičných akciách na území mesta o výstavbe garáží, o projekte Zelené mesto, schvaľovali odpredaj pozemkov a výmenu pozemkov. Pozornosť mestského zastupiteľstva bola venovaná aj otázkam sociálnych vecí, kultúry, športu a dopravy v meste.

Stále komisie Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom pracovali podľa vlastných časových a obsahových plánov. Z činnosti stálych komisií mestského zastupiteľstva v uplynulom období vyberáme:

Komisia životného prostredia

posúdila návrh predbežných rozpočtových nákladov na revitalizáciu Námestia Matice slovenskej a ulice Š. Moysesova – návrh, ktorý vypracoval ing. arch. M. Mojžiš, autor projektovej dokumentácie. Hlavnou úlohou komisie životného prostredia v roku 1997 bolo plnenie úloh, vyplývajúcich z projektu Zelené mesto.

Komisia sociálnych vecí a zdravotníctva

sa zaoberala sociálnou situáciou nášho mesta, vývojom zamestnanosti z hľadiska sociálnej politiky a poskytovaním jednorázových sociálnych dávok.

Posudzovala činnosť sociálneho strediska SČK a mestských detských jaslí. Zaoberala sa tiež kontrolou vybavovania sťažností, oznámení a pripomienok obyvateľstva, ako aj žiadosťami o finančné príspevky právnických osôb zo sociálnej oblasti.

Komisia bytového hospodárstva

riešila žiadosti pridelenia bytov, výmeny bytov, zmeny nájomných zmlúv a pod. Mestský úrad v Žiari nad Hronom evidoval vyše 600 nevybavených žiadostí o pridelenie bytu. Komisia bytového hospodárstva sa rozhodla, že nebude zostavovať nový zoznam uchádzačov o pridelenie bytu pre kritický nedostatok voľných bytov v správe mestského podniku Služby, ako aj odpredaj bytov.

Komisia kultúry, športu a mládeže

akceptovala potreby vytvorenia a perspektívneho rozvoja 8-ročného gymnázia v našom meste. Na rok 1997 schválila plán kultúrnych a športových podujatí v Žiari nad Hronom.

Komisia ekonomiky a financovania

MsZ odporučila schváliť návrh priorít investičného a neinvestičného programu rozvoja nášho mesta v roku 1997. Prioritou bola bytová výstavba. Možné je ovplyvnenie príjmov právnických osôb v záujme posilnenia zdroja rozpočtu z podielových daní. Komisia prerokovala VZN mesta o daniach z nehnuteľností a miestnych poplatkoch.

Komisia zamestnanosti a podnikania

posudzovala žiadosti o prenájom nebytových priestorov, žiadosti o zníženie, resp. odpustenie poplatkov, žiadosti o umiestnenie prevádzky na území nášho mesta.

Posudzovala tiež ponuky žiadateľov o odkúpenie nehnuteľností. Komisia sa zaoberala aj projektom rozvoja služieb a obchodnej siete.

Komisia dopravy

súhlasila s návrhom, aby sa v roku 1997 na rekonštrukciu Jesenského ulice uvoľnili finančné prostriedky v sume 3 mil. Sk a 1 mil. Sk na úpravy chodníkov ulice Duklianskych hrdinov a ulice A. Kmeťa.

Komisia kontroly

sa pravidelne zaoberala prerokovaním podkladov do Mestskej rady a Mestského zastupiteľstva a prijala k nim stanoviská.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY MESTA

24. januára 1997 zavítali na pracovnú návštevu nášho mesta:

minister hospodárstva SR Karol Česnek,

minister kultúry Ivan Hudec,

štátny tajomník Ministerstva výstavby a verejných prác SR Peter Adamec,

poslanci Národnej rady SR Tibor Cabaj a Mária Bartošíková

Minister hospodárstva Karol Česnek sa najskôr na Okresnom úrade v Žiari nad Hronom oboznámil s koncepciou sociálneho a ekonomického rozvoja Žiarskeho okresu.

Po prehliadke hutníckej druhovýroby v ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, rokoval minister s Predstavenstvom tejto akciovej spoločnosti.

Na stretnutí predstaviteľov miestnej štátnej správy a miestnej samosprávy so štátnym tajomníkom Ministerstva výstavby a verejných prác SR Petrom Adamcom boli v centre pozornosti predovšetkým otázky bytovej výstavby.

Minister kultúry Ivan Hudec navštívil Pohronské kultúrne centrum v Žiari nad Hronom, kde ho štátna intendantka Mária Romanovská informovala o aktivitách regionálnej kultúry. Minister odpovedal aj na otázky, týkajúce sa miestnej kultúry.

Poslanci Národnej rady SR Mária Bartošíková a Tibor Cabaj spolu s prednostom okresného úradu Máriusom Hrmom sa stretli so starostami obcí bývalého okresu Žiar nad Hronom. Zaoberali sa problematikou presunu kompetencií zo štátnej správy na miestnu samosprávu, novelou zákona o komunálnych voľbách, problematikou výstavby a verejných prác. Legislatívne zámery slovenského parlamentu vysvetlil Ivan Gašparovič.

Ivan Gašparovič, Peter Adamec, Mária Bartošíková, Tibor Cabaj, Márius Hrmo, Jaroslav Cíger a Juraj Prôčka sa stretli v popoludňajších hodinách v Mestskom kultúrnom stredisku v Žiari nad Hronom na mítingu s občanmi mesta. Hostí prišli pozdraviť aj deti zo žiarskeho detského parlamentu.

20. marca naše mesto a ZSNP navštívil riaditeľ berlínskej pobočky Spolkového ministerstva hospodárstva SRN S. Mülller. Na prijatí u generálneho riaditeľa ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, Jozefa Pittnera, sa oboznámil s výrobným programom a bola dohodnutá ďalšia spolupráca so SRN.

18. októbra privítal primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger v obradnej miestnosti mesta výpravu zahraničných Slovákov, žijúcich v juhoslovanskom Báčskom Petrovci. Náš región navštívili pri príležitosti Svetového roka Slovákov.

Zasadnutie snemu

Združenia miest a obcí

14. marca 1997 zasadal v našom meste snem Združenia miest a obcí Slovenska žiarskeho regiónu. Správu o činnosti tohto regionálneho združenia predniesol primátor Žiaru nad Hronom MVDr. Jaroslav Cíger. Primátori a starostovia z okresov

Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom prediskutovali hlavne otázky, samosprávu v oblasti stavebníctva, školstva a sociálnych služieb.

Detský parlament

8. februára 1997 začal svoju činnosť Detský parlament v Žiari nad Hronom. Tridsať detí zo žiarskych základných škôl vytvorilo druhé mestské zastupiteľstvo. Prostredníctvom svojich „poslancov“ tak môžu predkladať na riešenie svoje problémy a návrhy. Na zasadnutí Detského parlamentu sa zúčastnil primátor Žiaru nad Hronom MVDr. Jaroslav Cíger, prednosta Okresného úradu v Žiari nad Hronom JUDr. Márius Hrmo a poslankyňa NR SR Mária Bartošíková, ktorá deťom tlmočila pozvanie do Národnej rady Slovenskej republiky priamo od jej predsedu JUDr. Ivana Gašparoviča.

Z rozpočtu mesta

V roku 1997 plánované príjmy Mesta Žiar nad Hronom predstavovali

čiasťku	:	147 874 000,- Sk
Skutočné príjmy boli	:	155 054 000,- Sk
Plánované výdavky	:	122 782 000,- Sk
Skutočné výdavky	:	113 761 000,- Sk

Daňové príjmy boli splnené na 102,58 %	=	58 506 000,- Sk
Nedaňové príjmy – splnené na 109,06 %	=	66 623 000,- Sk
Mzdy a ostatné osobné vyrovnania		11 279 000,- Sk
Cestovné výdavky, energia, voda a komunikácie, materiál a dodávky		31 622 000,- Sk
Prípravná a projektová dokumentácia		2 651 000,- Sk
Realizácia stavieb:		54 367 000,- Sk
Z toho: úprava Námestia MS		9 068 000,- Sk
ukončenie krytej plavárne		2 058 000,- Sk
plynofikácia Ul. SNP		1 125 000,- Sk
triedička pre separovaný zber		4 033 000,- Sk
bytový dom – Pod vršky 82 b.j.		29 624 000,- Sk
Účelové prostriedky pre príspevkové organizácie (niektoré):		
Na prevádzku letného pláž. kúpaliska		500 000,- Sk
Príspevok na Mini ZOO		466 000,- Sk
Nákup smetných košov		219 000,- Sk
Tepelné hospodárstvo		1 402 000,- Sk

Činnosť Mestského podniku Služby

Mestský podnik Služby v Žiari nad Hronom v roku 1997 plnil úlohy, ktoré mu vyplývajú zo zriaďovacej listiny. Hlavnou náplňou jeho činnosti bola správa a udržiavanie bytových a nebytových priestorov mesta. K 31.12. 1997 MsP Služby spravoval majetok mesta v hodnote 379 477 000 Sk.

Popri opravách a údržbe bytového a nebytového fondu zabezpečil mestský podnik vybudovanie chodníkov na Centrum II, rozšírenie miestnych komunikácií na ulici Š. Moyses, parkovacie plochy Pod Donátom, údržbu verejnej zelene na ulici SNP, na Priemyselnej ulici, na Kortine a na mestskom cintoríne. Otvoril kvetinárstvo v priestoroch domu smútku, zakúpil golfové ihrisko, ktoré bude poskytovať služby na plážovom kúpalisku.

Mestský podnik Služby v Žiari nad Hronom podľa stanoveného časového harmonogramu postupoval pri odpredaji bytov do osobného vlastníctva nájomníkov. Z celkového počtu 1 683 bytov, ktoré mal mestský podnik vo svojej správe, bolo v roku 1997 odpredaných 541 bytov.

Mestský podnik Služby zamestnával 84 pracovníkov s priemerným zárobkom 8 054 Sk. Do rozpočtu mesta odviezol 597 000 Sk. Účelové finančné prostriedky od MsÚ boli vo výške 10 014 000 Sk.

Z odpredaja bytov bolo na účet MsÚ prevedených 2 154 411 Sk a 541 dlhopisov v hodnote 5 410 000 Sk.

Na základe všeobecne záväzného nariadenia Mesta Žiar nad Hronom boli z privatizačného procesu vyňaté tieto obecné domy v našom meste:

- ul. A. Dubčeka č. 35 (39 bytov)
- ul. M. Chrásteka č. 23 (Jadran 48 bytov)
- ul. Š. Moyses č. 3, 5 a 7 (18 bytov)

Mestský podnik Služby má vo svojej správe aj plážové kúpalisko, krytú plaváreň, dom kultúry a sociálne stredisko mesta.

Plážové kúpalisko navštívilo 26 545 návštevníkov. Vybrané vstupné bolo 277 336 Sk. Permanentky využívalo 1 133 návštevníkov.

Krytá plaváreň zaznamenala v roku 1997 návštevnosť 66 147 osôb v bazénoch, 13 488 osôb v saune a masáže využilo 1 558 návštevníkov. Tržby predstavovali čiastku 1 160 392 Sk.

Prevod bytov v ZSNP

Naplnilo sa rozbehol prevod bytov do osobného vlastníctva z obytných domov, ktoré vlastní ZSNP, a.s. Pri prevode bytov sa postupovalo podľa zásad, schválených predstavenstvom ZSNP, a.s.

Oddelenie predaja bytov ponúklo na predaj 31 domov s 556 bytmi z celkového počtu 103 domov s 2 230 bytmi. Z toho počtu už 226 bytov prešlo do osobného vlastníctva nájomníkov, ostatné sú v riešení.

Činnosť mestskej polície

Výkon služby príslušníkov mestskej polície je zameraný na udržiavanie verejného poriadku, ochranu majetku mesta a občanov, ochranu životného prostredia, dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v meste.

Mestská polícia má 15 pracovníkov, disponuje jedným služobným motorovým vozidlom a dvomi služobnými psami.

Mestská polícia v roku 1997 na území mesta zistila celkom 1 187 priestupkov. Na mieste uložila za priestupky spolu 294 blokových pokút na sumu 41 200 Sk.

Celkom 603 priestupkov bolo odstúpených na prejednanie príslušným oddeleniam dopravného inšpektorátu PZ, 63 priestupkov bolo zaslaných na prejednanie Okresnému úradu v Žiari nad Hronom a 35 priestupkov vybavili v rámci svojej kompetencie iné mestské polície. Po predvolaní boli 186 priestupkom uložené blokové pokuty na sumu 21 800 Sk, dohovorom po predvolaní bolo riešených 112 priestupkov.

Ďalších 18 priestupkov bolo odložených a 20 priestupkov bolo uložených, 19 vecí bolo odovzdaných orgánom činným v trestnom konaní pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestných činov (napr. krádeže, ublíženie na zdraví, výtržníctvo...). V 13 prípadoch boli pri zákrokoch zo strany mestskej polície použité donucovacie prostriedky, 16 osôb bolo predvedených na útvar PZ za účelom zistenia ich totožnosti, 9 páchatelov trestných činov bolo zadržaných na mieste činu (krádeže), v jednom prípade bola zadržaná hľadaná osoba, po ktorej bolo vyhlásené pátranie.

Okrem toho pracovníci mestskej polície doručili 170 rôznych rozhodnutí súdov, vybavili množstvo dožiadaní iných mestských polícií, týkajúcich sa pomoci pri objasňovaní priestupkov, svedeckých výpovedí a iných.

Rozbor priestupkov

Priestupok	Počet
- Proti poriadku v správe	2
- Proti bezpeč. a plynulosti cestnej premávky	1 162
- Na úseku podnikania	7
- Na úseku hospodárenia s bytmi	2
- Na úseku les. hospodárenia	1
- Na úseku životného prostredia	1
- Iné proti poriadku v správe	170
- Proti verejnému poriadku	193
- Proti občianskemu spolunažívaniu	40
- Proti majetku	6

Pracovisko STV aj v Žiari nad Hronom

Ústredný riaditeľ Slovenskej televízie Igor Kubiš a zástupca primátora mesta Žiar nad Hronom Mgr. Juraj Prôčka otvorili 7.3.1997 v budove okresného úradu žiarske pracovisko banskobystričského televízneho štúdia.

Žiar nad Hronom je tretím mestom na Slovensku (po Žilina a Lučenci), v ktorom má štúdio ST Banská Bystrica svoje pracovisko.

Žiarske pracovisko bude zabezpečovať vysielacie materiály z regiónu bývalého okresu Žiar nad Hronom a z okresu Prievidza.

Nová konferenčná sála

Dňa 3. októbra bola žiarskej verejnosti sprístupnená ďalšia časť krytej plavárne – konferenčná sála. Na slávnostnom otvorení sa okrem predstaviteľov mesta a mestského úradu zúčastnilo aj viacero hostí: Ing. Jozef Zúbrik – riaditeľ pre ľudské zdroje v ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, Ing. Štefan Tesák – generálny riaditeľ Slovalco, a.s. Žiar nad Hronom, Lukrécia Čambalová – vedúca sekretariátu generálneho riaditeľa ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom a ďalší.

Konferenčná sála má 32 miest, priestor na separátne rokovanie, šatňu a ďalšie obslužné miestnosti. Svoje priestory môže poskytovať rôznym firmám, podnikateľom, organizáciám na rokovania a menšie slávnosti. Interiér bol navrhnutý firmou Magic Design zo Žiaru nad Hronom.

Nové orientačné značenie

Mestský úrad rozhodol o osadení informačných smeroviek s názvami ulíc, inštitúcií, dôležitých objektov a podnikateľských firiem. Smerovky sa umiestňujú na najfrekventovanejších miestach, ale aj v okrajových častiach mesta a ich úlohou je zlepšiť orientáciu občanov a návštevníkov Žiaru nad Hronom. Celkove má byť rozmiestnených 57 takýchto označení.

Prieskum geotermálnych prameňov v Žiari nad Hronom

Využitím geotermálnych zdrojov v Žiarskej kotline sa odborníci zaoberajú už niekoľko rokov. Je vytvorený riadiaci tím z geológov, zástupcov mesta a ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom. Zastúpenie v tomto tíme majú aj dánski a poľskí odborníci, ktorí majú skúsenosti s používaním geotermálnych zdrojov pri vykurovaní. Doteraz sa vykonali skúšobné merania na ploche 27 km² a potvrdili a spresnili lokalizáciu

možného vrtu. Predpokladá sa, že v hĺbke okolo 3000 metrov by mala byť teplota vody okolo 135 stupňov Celzia.

Zreštaurovaný spoločenský dom

Reštaurácia Spoločenský dom (ktorú Žiarčania poznajú pod názvom Obušok) bola po rekonštrukcii priestorov a zariadenia znovu otvorená pre žiarsku verejnosť. Novým majiteľom tohto zariadenia, ktoré okrem bežných denných služieb zabezpečuje aj svadobné hostiny, stužkové slávnosti, rodinné posedenia, podnikateľské stretnutia, je spoločnosť Bimare, s.r.o. Kapacita zariadenia je 80 osôb s možnosťou rozšírenia na 160 osôb.

Nové colné pracovisko – ďalší príspevok pre región

Vzorové colné pracovisko, ktoré je jednoznačne jedným z najlepších na Slovensku, slávnostne otvorili v utorok 29. apríla 1997 v areáli akciovej spoločnosti Slovalco. Na otváracom ceremoniály sa zúčastnil generálny riaditeľ ústredného colného riaditeľstva JUDr. J. Kaličiak, generálny riaditeľ ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom Ing. Jozef Pittner a Ing. Štefan Tesák, generálny riaditeľ Slovalco, a.s. Žiar nad Hronom a ďalší predstavitelia ZSNP, primátor mesta Žiar nad Hronom MVDr. Jaroslav Cíger, predstavitelia bánk, podnikatelia a iní hostia.

Súčasťou celého veľkoryso riešeného komplexu je colná budova, parkovisko a prístupová cesta, vybudované s nákladmi takmer 40 mil. Sk z prostriedkov akciovej spoločnosti Slovalco.

Z nevyhovujúcich priestorov sa Colný úrad Žiar nad Hronom presťahoval do nových a moderných. Jeho lokalizácia v priestoroch hlinikárne prispeje k exportným aktivitám jej jednotlivých spoločností. Ved' len napríklad v Slovalcu denne colne vybavujú až 30 kamiónových súprav.

Okrem novej colnice budú v nových priestoroch sídliť aj špedičné firmy vrátane špedičnej kancelárie závodu Doprav ZSNP, a.s. a Dopravnej banky.

Prvé podkrovné byty

Napriek tomu, že akciová spoločnosť ZSNP Žiar nad Hronom už začala s predajom svojich bytov, pokračuje aj vo výstavbe nových obytných jednotiek. Prvých 8 bytov dokončili v máji t.r. Ide o jedno až štvorizbové byty, ktoré ZSNP buduje v podkroví bloku so súpisným č. 454 na ul. Š. Moysesova. Byty sú určené zamestnancom, ale už za trhové ceny, ktoré stanoví podľa skutočných nákladov po ich dokončení. ZSNP chce do roku 1999 predať vyše 2200 bytov – v tomto roku je pripravený predaj v 22 obytných domoch. Predstavenstvo ZSNP, a.s., spolu s odborovou organizáciou, schválili zásady predaja. Podľa nich budúci vlastníci bytov môžu platiť dlhopismi FNM SR, ktoré od nich ZSNP odkúpi za 9500 korún.

Okrem vlastného dlhopisu môže kupujúci použiť aj dlhopis blízkych rodinných príslušníkov v prípade, že mu dlhopis darujú.

Začala výstavba nových mestských bytov

Na priestranstve medzi ulicou Pod vršky, Štúrovou a Jesenského ulicou v Žiari nad Hronom vyrastá nový bytový dom. Stavebná spoločnosť Ing. Lindera začala s prvými prácami na stavenisku v decembri 1996. Pre občanov nášho mesta tu bude k dispozícii 82 nových bytov, z toho 18 jednoizbových, 41 dvojizbových a 23 trojizbových bytov.

ČINNOSŤ PODNIKOV A ICH PODIEL NA ŽIVOTE V MESTE

Závody SNP, a.s. Žiar nad Hronom

Zamestnanci Závodu SNP, a.s. vyrobili v roku 1997 tovar za 11 miliárd korún.

V podstatnej miere sa o to pričínili závod Slovalco, a.s., kde boli dosiahnuté vyššie výnosy ako sa plánovalo. Primerane k plánu sa darilo v Strojale, STO, Thermo-Solare a vo VUM. Na výsledkoch Alufinalu zanechal dôsledky nižší zisk v I. polroku, spôsobený najmä kurzovými rozdielmi medzi markou a dolárom. Ich nepriaznivý vplyv na hospodárenie tejto akciovej spoločnosti sa už v II. polroku nepodarilo eliminovať, ale Alufinal i napriek tomu dosiahol zisk, i keď o niečo nižší ako bol plánovaný. Veľmi nepriaznivá situácia bola v Sandriku, ktorý ani napriek mimoriadnemu úsiliu a trvalej pozornosti zo strany vedenia skupiny spoločností nedokázal z vlastnej činnosti vytvárať zdroje na zabezpečenie dostatku prostriedkov na prevádzkovú činnosť a na postupné uhrádzanie starých záväzkov.

V materskej spoločnosti ZSNP, a.s. zaznamenali stratu 300 miliónov Sk. Nepodarilo sa vyriešiť otázku dlhu ZSNP voči konzorciu našich bánk (úver na modernizáciu) a s tým súvisiacich úrokov v sume 205 miliónov korún, ktoré boli zúčtované do hospodárskeho výsledku, i keď neboli uhradené. Podstatný vplyv na stratu mali i výsledky závodu Kysličníkáreň. Aj v tomto roku pretrvávala nedostatočná zákazková náplň v závode Zlieváreň a v závode Sloval sa nedarilo zabezpečiť dostatočné množstvo Al šrotu na pretavenie, čo ovplyvnilo využiteľnosť technológie a zaznamenalo stratu vo výrobe zlievárenských zliatin.

Závod SNP pokračoval v plnení ekologického programu, keď do ozdravenia životného a pracovného prostredia v roku 1997 investoval 48,2 milióna korún.

Alufinal získal certifikát

Generálny riaditeľ Alufinalu, a.s. Žiar nad Hronom, Ing. Ján Mních prevzal dňa 17. 9. 1997 od zástupcu certifikát kvality STN ISO 90001. Po Strojale, s.r.o., Závode Zlieváreň, a.s. a Slovalcu, a.s. je štvrtým subjektom ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, ktorý má právo predávať svoje výrobky s garantovanou kvalitou, čo značne zvyšuje dôveru odberateľov voči dodávateľovi.

Alufinal, a.s. zamestnáva v súčasnosti okolo 1 140 zamestnancov v piatich samostatných profit centrách a v dvoch samostatných prevádzkach. Zabezpečuje sortiment viac ako 25 rôznych výrobkov.

Inovačné aktivity v Alufinale

Vedenie Profit centa – stavebné doplnky akciovej spoločnosti Alufinal rozhodlo o začatí výroby pracovných odevov. Pre potreby skupiny spoločností ZSNP šijú tiež pracovné ochranné rukavice, ohňovzdorné a lúhovzdorné montérky. Aj touto formou zabezpečujú pracovnú náplň pre vlastných zamestnancov, z ktorých prevažnú časť tvoria ženy.

Profit centrum – stavebné doplnky vyrába aj podhlády zo špeciálne upraveného materiálu, ktorý dodáva nórské Hydro Aluminium. Sú to podhlády vhodné do exkluzívnych a reprezentačných priestorov, ktorých povrch je v odtieňoch trblietavej zlatej a striebornej farby.

Profit centrum disponuje aj novým hydraulickým ohýbacím zariadením, ktorým je možné ohýbať plechy až do dĺžky štyroch metrov.

Medzi najmladšiu spoločnosť ZSNP, a.s. patrí ZSNP Recycling, s.r.o., ktorá vznikla s cieľom uviesť recyklácie autovrakov do života. Pri jednosmernej prevádzke bude spoločnosť zamestnávať 35 zamestnancov a pri dvojsmernej 50 zamestnancov, pričom chcú zamestnať najmä pracovníkov zo ZSNP.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Verejná diskusia

o životnom prostredí

Vo februári 1997 vznikla na základe dohovoru ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom a Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBRD), ktorá sa podieľa na modernizácii žiarskej hlinikárne, monitorovacia a poradná skupina životného prostredia.

Hlavným dôvodom založenia a existencie monitorovacej a poradnej skupiny je umožniť miestnym obyvateľom získať informácie o ekologickom programe skupiny spoločností ZSNP a diskutovať o ňom.

Prvá verejná diskusia s občanmi mesta sa uskutočnila v apríli 1997 a bola venovaná ekologickej koncepcii skupiny spoločností ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom. Od roku 1994 sa realizuje rozsiahly environmentálny program, na ktorý sa celkove vynaloží 500 miliónov korún.

Druhá verejná diskusia bola venovaná zdravotnému stavu obyvateľov Žiaru nad Hronom a jeho okolia, tretia – kvalite potravín a poľnohospodárskych produktov v žiarskej kotline.

Posledná verejná diskusia v decembri 1997 sa zaoberala otázkou zazelenania červeného kopca odkaliska pri ZSNP, a.s. v Žiari nad Hronom.

Z haldy sa stane zelený kopec

Pri našom meste vyrástla za štyri desaťročia existencie hlinikárne veľká halda červeného kalu. Dnes má toto odkalisko hmotnosť 8,5 milióna tona a už dávnejšie spôsobuje vedeniu fabriky nemalé problémy.

Kal obsahuje 30 – 35 % železa, a preto si odborníci od konca šesťdesiatych rokov robili nádeje na jeho ďalšie spracovanie. Pokusy v železiarňach však ukázali, že vysoká alkalickosť odpadu je neprekonateľná. Ďalšie pokusy sa zamerali na výrobu tehál z tohto materiálu. Nepomohol ani vypísaný konkurz a odmena 1 milión korún pre toho, kto nájde spôsob, ako ho spracovať. Jediným východiskom sa stalo vytvorenie umelo zazeleneného kopca.

Koncom júna 1997 bola vypísaná užšia súťaž na vypracovanie projektu zazelenania odkaliska. Súťaž vyhralo ENVI GEO Banská Bystrica. Keď sa všetko dobre skončí, červená obluda sa premení na zelený kopec a splynie s okolitou krajinou.

POĽNOHOSPODÁRSTVO

Poľnohospodárske družstvo

Žiar nad Hronom

Poľnohospodárske družstvo Žiar nad Hronom hospodáril v roku 1997 na celkovej výmere 1806 ha poľnohospodárskej pôdy, z čoho bolo 879 ha ornej pôdy a zbytok lúky a pasienky.

Rastlinná výroba:

- zameriavala sa hlavne na pestovanie obilovín a krmovín

Obiloviny boli pestované na výmere 474 ha, z toho pšenica ozimná 346 ha, raž 58 ha, jačmeň jarný 10 ha a ovos 60 ha s celkove dosiahnutou produkciou v roku 1997 1686,6 t.

Okrem obilovín družstvo pestovalo repku ozimnú na výmere 47 ha, zemiaky 2 ha, kukuricu na siláž 168 ha, zmesku jarnú 52 ha, bôb 36 ha a lucerku 88 ha.

Pre potrebu živočíšnej výroby pestovala rastlinná výroba okrem krmovín na ornej pôde krmoviny z lúk (331 ha) a pasienkov (595 ha). Na úseku pomocných výrob bola zabezpečovaná výroba sena, senáže a siláže.

Živočíšna výroba:

-zameriava sa na chov hovädzieho dobytku a ošípaných.

Stavy hospodárskych zvierat k 31. 12. 1997:

hovädzí dobytok spolu	872 ks
z toho dojnice	244 ks
ošípané spolu	1 301 ks
z toho prasnice	79 ks

Výroba mlieka je v Žiari nad Hronom zabezpečená modernou plneautomatizovanou dojárnou. Dojivosť na dojniciu v roku 1997 bola 3 250 litrov. Zlepšila sa aj kvalita vyrábaného mlieka, keď 98% výroby je zatriedené v 0. a I. triede.

Vo výkrme ošípaných je používaný automatický počítačovo riadený systém BAUER.

V oblasti služieb boli v priebehu roka zabezpečované dopravné služby pre fyzické osoby i podnikateľské subjekty a taktiež niektoré druhy zberových poľnohospodárskych prác.

Od januára 1997 je aj na poľnohospodárskom družstve Žiar nad Hronom zriadená Poľná stráž. Má šesť členov, ktorí zabezpečujú ochranu poľnohospodárskych kultúr, plodín a majetku v katastrálnom území Žiar nad Hronom a Lutíla.

DOPRAVA A SPOJE

Mestská hromadná doprava

Od 1. januára 1997 platia v mestskej hromadnej doprave nové tarify. Dospelé osoby a mladiství, starší ako 16 rokov, platia 5,- Sk, deti od začiatku povinnej školskej dochádzky do 16 rokov platia 2,50 Sk, podobne aj príjemcovia starobných a invalidných dôchodkov. Za batožinu alebo detský kočík sa platí 5,- Sk.

Mesačný sieťový občiansky lístok stojí 180,- Sk. Mesačný žiacky sieťový lístok so zľavou a taktiež pre poberateľov starobných a invalidných dôchodkov stojí 90,- Sk. Štvrťročný občiansky sieťový lístok stojí 520,- Sk, so zľavou 260,- Sk.

Bezplatne sa prepravujú deti do začiatku školskej dochádzky, držiteľia invalidného vozíka, sprievodcu, alebo psa.

Cestný záchranný systém Slovakia

Záchranný systém Slovakia bol vytvorený v záujme pomoci motoristom po dopravných nehodách, pri vyslobodzovaní zranených osôb z havarovaných vozidiel, pri šetrení nehody a odtiahnutí havarovaného auta, respektíve zabezpečení vozidla voči krádeži jeho súčiastok a vybavenia po havárii.

Stredisko záchranného systému Slovakia v našom meste má sídlo v starej časti mesta na ul. SNP. Zabezpečuje 24 – hodinovú službu denne. Vedúcim strediska je Dušan Novák.

Žiarsky záchranný systém je jedným z 36 stredísk na Slovensku. Jeho pracovníci vykonávajú mesačne 30 až 50 výjazdov k dopravným nehodám a odtiahnu 50 až 60 vozidiel po haváriách. Niektoré vozidlá potom na dvore žiarskeho strediska záchranného systému Slovakia čakajú na súdneho znalca. Sú tam aj autá, ktoré si majitelia dočasne nechali strážiť.

Vývoj telefonizácie v meste

V roku 1997 bol vývoj telefonizácie v meste Žiar nad Hronom nasledovný:

- celkove je zapojených 6 656 telefónnych staníc (z toho 1716 majú organizácie a podnikatelia a zvyšok 4940 sú bytové telefónne stanice)
- 2 356 bytov v meste je bez telefónu
- hustota telefonizácie na 100 obyvateľov je 32,64%
- v meste je 41 verejných telefónnych automatov na karty a 25 verejných telefónnych automatov na mince
- 153 telefónnych prihlášok za rok 1997 bolo nevybavených.

Zvýšené poštové tarify

Od 1. apríla 1997 platia nové poštové tarify. Za listy do 20 gramov platia klienti 5,- Sk, do 200 gramov 7,- Sk, do 600 gramov 9,- Sk a do 1 kg 12,- Sk. Poštovné za doporučené zásielky sa zvýšilo z 5,- na 6,- Sk. Podobne sú zvýšené tarify aj za balíky a za peňažné poukážky.

ŽIVOT OBYVATEĽSTVA, ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ Obyvateľstvo

V roku 1997 na území mesta Žiar nad Hronom žilo 20 508 obyvateľov, z toho 10 560 žien a 9 948 mužov. Do mesta sa prisťahovalo 260 obyvateľov, z toho 144 žien a 116 mužov.

Narodilo sa 213 detí, z toho 109 dievčat a 104 chlapcov.

Zomrelo 158 obyvateľov, z toho 67 žien a 89 mužov. Mesto Žiar nad Hronom má 10 855 ekonomicky činných občanov.

Podľa štatistiky bolo ku koncu roka 1997 evidovaných 1 177 nezamestnaných občanov s trvalým pobytom v našom meste, z toho 597 žien.

Miera nezamestnanosti v našom meste bola 11,8%.

ZBOR PRE OBČIANSKE ZÁLEŽITOSTI (ZPOZ)

Zbor pre občianske záležitosti pri MsÚ pracoval v 27 člennom zložení, pod vedením p. Judity Sčasnovičovej.

ZPOZ zabezpečoval na vysokej kultúrnej úrovni životné a spoločenské udalosti mesta a jeho občanov. V roku 1997 v obradnej sieni uskutočnil spolu 176 obradov:

Spoločné uvítania detí do života	20
Samostatné uvítania detí do života	23
Sobáše	76
Zlaté sobáše	2
Strieborné sobáše	1
Občianske pohreby	32
Mimoriadne životné jubileá	6

K netradičným formám práce ZPOZ patrila návšteva najmladšieho a najstaršieho občana mesta, prijatie najúspešnejších športovcov, stretnutie pod

jedličkou, odovzdávanie povolávacích rozkazov brancom, slávnostné otvorenie Hudobnej jari, spomienka na Š. Moysesa, slávnostné prijatie darcov krvi, slávnostné prijatie učiteľov v obradnej sieni mesta pri príležitosti Dňa učiteľov a prijatie zahraničných Slovákov z Petrovca.

Vzácného životného jubilea sa dožili v roku 1997 títo občania nášho mesta:

90 rokov:

Anna Kúšteková, narodená 3. 11. 1907

Anna Hrmová, narodená 21. 5. 1907

Božena Števčeková, narodená 11. 5. 1907

91 rokov:

Estera Krajčiová, narodená 1. 11. 1906

Mária Šoošová, narodená 23. 6. 1906

Terézia Mihálová, narodená 18.5. 1906

Ondrej Hrošovský, narodený 9. 5. 1906

92 rokov:

Anna Filusová, narodená 28. 5. 1905

93 rokov:

Mária Kmeťová, narodená 11. 5. 1904

94 rokov:

Pavĺina Lopejská, narodená 20.11. 1903

95 rokov:

Mária Kriváňová, narodená 25. 5. 1902

97 rokov:

Alžbeta Minárová, narodená 17. 11. 1900

ZDRAVOTNÍCTVO

Nemocnica s poliklinikou

Zdravotnícka starostlivosť je pre obyvateľov mesta a blízkeho okolia zabezpečovaná nemocnicou s poliklinikou (NsP) II. typu v Žiari nad Hronom (spádové územie tvorí približne 38 434 obyvateľov).

V súčasnosti je v NsP poskytovaná zdravotná starostlivosť na 245 lôžkach, z toho 60 lôžok je na internom oddelení, 65 na chirurgickom, 75 na gynekologicko-pôrodníckom a novorodeneckom, 40 na detskom a 5 na anesteziologicko-resuscitačnom so stanicou rýchlej zdravotnej pomoci a na oddeleniach spoločných vyšetrovacích zložiek (oddelenie klinickej biochémie, oddelenie rádiodiagnostické, oddelenie fyziatricko-rehabilitačné, oddelenie funkčnej diagnostiky, oddelenie

klinickej mikrobiológie, oddelenie patologické a oddelenie hematologicko-transfuziologické.

V súvislosti s procesom odštatňovania zdravotníctva sa v nemocnici s poliklinikou v rokoch 1995 – 1996 znížil počet pracovníkov o 105 miest. V roku 1997 zamestnávala nemocnica 460 pracovníkov (z toho 385 žien), podľa pracovných kategórií: 54 lekárov, 1 farmaceuta, 8 iných odborných pracovníkov, 233 stredných zdravotníckych pracovníkov, 1 nižšieho zdravotníckeho pracovníka, 30 pomocných zdravotných pracovníkov, 105 prevádzkových pracovníkov.

V rámci perspektívneho vývoja siete nemocníc v Banskobystrickom kraji by sa mal zvýšiť počet lôžok v žiarskej nemocnici do r. 2005 na 319. Pokračuje sa na výstavbe nových blokov nemocnice, v ktorých sa budú nachádzať lôžkové oddelenia: neurologické, ortopedické, ušno-nosovo-krčné, kožné a doliečovacie. Cieľom výstavby je aj vybudovanie diagnostického centra a centra špecializovanej ambulantnej starostlivosti pre spádovú oblasť zdravotníckych zariadení celého bývalého žiarskeho okresu. Vznikne komplex poskytujúci primárnu, sekundárnu a následnú zdravotnú starostlivosť centralizovane. Začatie užívania prvého bloku tejto stavby sa predpokladá v prvej polovici r. 1998.

Nové ambulancie

Od 1. mája 1997 rozšírila Nemocnica s poliklinikou v Žiari nad Hronom nasledovné odborné ambulancie:

Neurologická ambulancia – MUDr. Erika Malá

Ortopedická ambulancia pre deti a dorast – MUDr. Výrostková

Nefrologická ambulancia – MUDr. Anna Rosenbergerová

Dialyzačné stredisko

4. marca 1997 otvorili na ulici Cyrila a Metoda v Žiari nad Hronom nové dialyzačné stredisko, ako pobočku Medicínskeho centra Novamed, s.r.o. Banská Bystrica. V tomto stredisku sa budú môcť liečiť pacienti s chronickými chorobami obličiek. Doteraz museli takíto pacienti dochádzať na dialýzy až do banskobystrickej nemocnice.

Prvý bezbolestný pôrod

Dňa 28. novembra sa v Nemocnici s poliklinikou v Žiari uskutočnil prvý bezbolestný pôrod v jej histórii.

Úspešným uskutočnením prvého bezbolestného pôrodu sa lekárom tohto zdravotníckeho zariadenia podarilo zaviesť do praxe novú metódu, ktorá sa vo vyspelých krajinách používa takmer až pri 80% pôrodov, na Slovensku je využívaná zatiaľ len sporadicky na niektorých pracoviskách.

Dôvody obmedzeného uplatňovania tejto metódy spočívajú jednak v nárokoch na momentálnu spoluprácu dvoch kvalifikovaných lekárov rôznych

odborností – pôrodníka a anesteziológa, ako aj v nárokoch na prístrojovú vybavenosť pôrodnej sály. O indikácii bezbolestného pôrodu rozhodujú na základe žiadosti rodičky lekári, po posúdení zdravotného stavu a rizík pre matku aj dieťa.

Prvou matkou, ktorá v NsP Žiar nad Hronom porodila dieťa s úsmevom na tvári, bola 25-ročná Marcela Eremiášová zo Slaskej. Narodila sa jej zdravá dcérka Simona, s váhou 2850 gramov a dĺžkou 49 centimetrov. Lekársky tím tvorili MUDr. Otto Vančo, primár gynekologicko-pôrodnického oddelenia NsP a MUDr. Štefan Palúch, anesteziológ. Obaja absolvovali odbornú prípravu na uskutočňovanie bezbolestných pôrodov na vyššom pracovisku v martinskej Fakultnej nemocnici, ktorá má už šesťročné skúsenosti s touto metódou.

28. novembra bol pre nemocnicu s poliklinikou výnimočný aj tým, že v rozpätí ôsmich hodín sa tu trom mamičkám narodili dvojčatá.

Phyacton – malý zázrak

Začiatkom roka pribudol do rehabilitačného oddelenia Polikliniky Závodu SNP, a.s. Žiar nad Hronom nový prístroj holandskej výroby Phyction 787. Je to pokrokový, univerzálny prístroj na elektroliéčbu.

Prostredníctvom tohto prístroja sa dá podľa priloženého manuálu liečiť artritída, koxartróza, arterioskleróza, stuhnuté ramená, kolená, podvrtnutia, zápaly kĺbov. Prístroj v hodnote 187 000,- Sk získala Poliklinika ZSNP prostredníctvom Slovenskej zdravotnej hutníckej poisťovne Sideria.

SOCIÁLNA POLITIKA MESTA

Mesto Žiar nad Hronom poskytlo v sieti sociálnej starostlivosti pre 3 535 občanov celkom 3 681 751,- korún.

Sociálne stredisko	562 800,- Sk
Mestské detské jasle	2 825 956,- Sk
Sociálne príspevky občanom spolu	225 770,- Sk
Vianočné sociálne dávky	59 927,- Sk
Príspevky neziskovým organizáciám	26 854,- Sk
Pomoc postihnutým povodňami	20 533,- Sk
Pohrebné služby	9 163,- Sk
Príjem televízneho signálu pre dôchodcov	8 694,- Sk

Stanica opatrovateľskej služby

Mesto Žiar nad Hronom otvorilo 14. novembra 1997 na pôde svojho Sociálneho strediska na Tajovského ulici Stanicu opatrovateľskej služby (SOS). Je to zariadenie, poskytujúce pomoc starým a zdravotne postihnutým občanom, o ktorých sa počas prechodnej doby nemá kto postarať, alebo potrebujú dohľad (osamelo žijúci starší občania po prepustení z nemocničného ošetrovania, občania

čakajúci na umiestnenie v ústave sociálnej starostlivosti, občania, ktorých rodinní príslušníci sú mimoriadne pracovne zaneprázdnení, alebo musia odcestovať). Stanica opatrovateľskej služby poskytuje ubytovanie, stravovanie a potrebné úkony opatrovateľskej služby v nepretržitej prevádzke s kapacitou päť lôžok. Pracovníčky stanice vykonávajú zároveň aj opatrovateľskú službu v domácnostiach.

Súčasťou Sociálneho strediska mesta Žiar nad Hronom je aj stanica charity, ktorá v nutných prípadoch môže poskytnúť občanom základné oblečenie a obuv.

Zľavy pre dôchodcov a sociálne odkázaných

Mesto Žiar nad Hronom uzavrelo 1. apríla 1997 zmluvu o poskytovaní sociálnych služieb so sprostredkovateľom „AC CAR Autobazár Vanka“ Žiar nad Hronom, ktorý sa zaviazal poskytovať vo svojej predajni Lacných odevov na Sládkovičovej ulici predaj ošatenia a obuvi so zľavou pre dôchodcov a pre sociálne odkázané rodiny s nezaopatrenými deťmi vo veku troch rokov. na nákup tovaru so zľavou obdržia záujemcovia na mestskom úrade preukaz, ktorý má platnosť jeden rok a môže sa obnovovať na referáte sociálnych vecí MsÚ Žiar nad Hronom.

Zľavy pre dôchodcov pri nákupe potravín

Mesto Žiar nad Hronom dňa 1. decembra uzavrelo so súkromnou obchodnou spoločnosťou Jakaba v Žiari nad Hronom zmluvu o poskytovaní sociálnych služieb pre dôchodcov pri nákupe potravín v obchode Jakaba – potraviny na Tajovského ulici č. 2 v Žiari nad Hronom.

Všetkým dôchodcom mesta Žiar nad Hronom je tu poskytovaná 5 – percentná zľava na nasledovné skupiny tovarov: pekárenské výrobky, mliečne výrobky, mrazené výrobky, mäso a mäsové výrobky, cukrárske výrobky, pančuchy a ponožky, drobný spotrebný tovar, čokolády, cukríky, oblátky, zelenina, ovocie, strukoviny, mlynské výrobky, škrobárenské výrobky, jedlé rastlinné tuky, ocot, droždie, vonné a chuťové výrobky, zeleninové výrobky, hotové jedlá, sušené ovocie a suché plody, cestovinárske výrobky, jemné trvanlivé pečivo, horčica, vajcia.

Zľavu môže získať iba občan s trvalým pobytom v meste Žiar nad Hronom. Vydanie nakúpeného tovaru s 5% zľavou v predajni sa uskutoční len na základe predloženia preukazu dôchodcu vydaného mestským úradom.

ŠKOLSTVO

V meste je zriadených päť plnoorganizovaných základných škôl, z nich jedna je cirkevná. Spolu ich navštevuje 2 959 žiakov, z toho v cirkevnej škole je 387 žiakov. Najlepšie priestorové podmienky aj vybavenosť má IV. ZŠ. Zavedením povinnej 9-ročnej školskej dochádzky vznikli priestorové problémy najmä na II. ZŠ.

Počnúc školským rokom 1997/98 bola zavedená možnosť plnenia povinnej 9-ročnej školskej dochádzky. Do školského roku 1999/2000 budú mať všetky ZŠ aj deviate ročníky. Od 1. septembra boli v meste zriadené tri triedy 9. ročníka, a to dve triedy v IV. ZŠ a jedna trieda v I. ZŠ.

V rámci rozvojových cieľov pokračovali základné školy v plnení projektov Školy podporujúce zdravie. Projekty pripravovali I. a III. ZŠ a II. ZŠ už realizovala vlastný projekt „Optimizmus v škole“. Pokračovalo sa aj v experimentálnom overovaní projektu Škola dokorán, ako aj alternatívneho smeru výchovy a vzdelávania. Overovanie projektu sa robilo v I. a II. ZŠ.

V tomto školskom roku boli na základných školách zriadené aj štyri vyrovnávacie triedy, ktoré umožňujú vzdelávanie deťom s ťažkosťami v učení, s vývinovými poruchami a s výchovnými problémami. Triedy boli otvorené aj na I., III. a IV. základnej škole.

Pre športovo talentovanú mládež sú zriadené aj školské športové strediská v ľahkej atletike (II. ZŠ Žiar nad Hronom), v basketbale, cyklistike a volejbale (IV. ZŠ Žiar nad Hronom). V tomto školskom roku sa sieť športových stredísk rozšírila o stredisko vo futbale (I. a III. ZŠ Žiar nad Hronom) a karate (IV. ZŠ Žiar nad Hronom).

Materské školy

V súčasnosti je v meste zriadených 10 materských škôl, ktoré navštevuje 823 detí. Cieľom je zvyšovanie zaškolenosti detí, najmä pred vstupom do základnej školy. Podľa vyhlášky Ministerstva školstva SR č. 81/1997 Z.z. o predškolských zariadeniach, sú s účinnosťou od 1. 9. 1997 v materských školách odpustené poplatky deťom, ktoré dovŕšili piaty rok veku.

Každá základná škola a školské zariadenie zabezpečuje stravovanie detí a žiakov prostredníctvom školských jedální. V nich sa bude zabezpečovať postupný prechod školského stravovania na príspevkovú formu hospodárenia.

Okrem základných a materských škôl je v meste Centrum voľného času, kde v 25 záujmových útvaroch pracuje 388 žiakov, základná umelecká škola, základná škola pri NsP, pedagogicko-psychologická poradňa a stredisko služieb škole (novozriadené školské zariadenie s celookresnou pôsobnosťou).

Stredné školy a učilištia

Gymnázium v Žiari nad Hronom v školskom roku 1996/1997 navštevovalo 366 žiakov v 12 triedach. Na gymnáziu učilo 22 interných a 6 externých pedagógov. Gymnázium vydáva školský časopis Fakľa. Škola je zapojená do celoslovenského súťažného projektu Zdravá škola.

Strednú priemyselnú školu v tomto školskom roku navštevovalo 140 žiakov, učilo tu 23 učiteľov. Žiaci dosiahli dobré výsledky v športových súťažiach a v odbornej činnosti. Riaditeľ školy je Mgr. Miroslav Šurka, ktorý je zároveň aj riaditeľom SOU hutníckeho.

Stredné odborné učilište hutnícke navštevovalo v školskom roku 1996/1997 374 študentov denného štúdia a 90 študentov večerného štúdia. Na SOU učí 42 učiteľov, z toho 16 majstrov odborného výcviku.

Stredné odborné učilište služieb navštevovalo v tomto školskom roku 252 žiakov a dievčenskú odbornú školu 164 žiačok. Na škole sú zriadené špeciálne učebne výpočtovej techniky, techniky administratívy, písania na stroji, šitia a odievania. SOU služieb má vlastné pracoviská praktického vyučovania – reštauráciu a jedáleň a predajňu potravinárskeho tovaru. Na škole učí 17 interných učiteľov a 5 externých učiteľov. Odborný výcvik zabezpečuje 15 majstrov odbornej výchovy.

Obchodná akadémia 30-ročná

Obchodná akadémia v našom meste bola založená 1. júla 1967 ako stredná škola ekonomiky služieb. Od roku 1971 sa nazýva stredná ekonomická škola a od roku 1990 obchodná akadémia. Poskytuje odborné stredoškolské vzdelanie so zameraním na prípravu stredných hospodárskych pracovníkov.

13. novembra sa konali oslavy pri príležitosti 30. výročia vzniku tejto školy. Z rúk riaditeľky Mgr. Heleny Halovej prevzali pozdravné listy pedagógovia Dr. Darina Krulišová, Mária Daňková a Dr. Dušan Hlavnička, ktorí v tejto škole pôsobia od jej založenia.

Kolektív pedagógov, hospodárskych pracovníkov a študentov jubilujúcej školy v našom meste pozdravil Ing. Pavol Sabo, vedúci odboru školstva Krajského úradu v Banskej Bystrici.

Primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger na slávnosti k 30. výročiu založenia Obchodnej akadémie v Žiari prečítal pozdravný list predstaviteľov mesta a riaditeľke školy Mgr. Helene Halovej odovzdal pamätnú plaketu mesta Žiar nad Hronom.

Obchodnú akadémiu v školskom roku 1996/97 v dennom štúdiu navštevovalo 449 žiakov a večerné pomaturitné štúdium 112 žiakov. Na obchodnej akadémii učilo 41 učiteľov, z toho 6 externe. Žiaci obchodnej akadémie dosiahli mimoriadne úspechy v celoslovenských kolách matematickej olympiády a na krajských pretekoch v písaní na elektrickom stroji.

Začal letný semester

Dňa 20. marca t.r. začal letný semester prvého ročníka štúdia popri zamestnaní v detašovanom pracovisku Hutníckej fakulty Technickej univerzity Košice v ZSNP, a.s. v Žiari nad Hronom. O štúdium v 1. ročníku malo pôvodne záujem 91 uchádzačov, do I. semestra sa zapísalo 76 poslucháčov, z ktorých postúpilo 23 do letného semestra.

O spoločnom stravovaní

Stredné odborné učilište služieb a Dievčenská odborná škola v Žiari nad Hronom usporiadali v dňoch 20.-21. marca t.r. odborný seminár „Nové trendy v spoločnom stravovaní“. Seminár sa konal pri príležitosti otvorenia nového pracoviska praktického vyučovania SOU služieb na Jilemnického ulici v Žiari. Organizátori prezentovali využívanie progresívnych technologických zariadení na prípravu jedál. Súčasťou seminára boli prednášky a ukážky súvisiace s uplatňovaním nových trendov v spoločnom stravovaní: v príprave jedál, v systéme organizácie banketu a slávnostného menu, v moderných veľkokuchynských zariadeniach a ich využití v praxi.

Osemročné gymnázium

Požiadavka zriadenia osemročného gymnázia v Žiari nad Hronom rezonuje už viac rokov. Z iniciatívy žiarskeho gymnázia a po rokovaniach s predstaviteľmi mesta a funkcionármi miestnej štátnej správy, osemročné gymnázium v našom meste dostáva konkrétne podoby.

Okresný úrad – odbor školstva a kultúry a Gymnázium v Žiari nad Hronom koncom roka 1996 uzavreli zmluvu, ktorej predmetom je poskytnutie priestorov v IV. Základnej škole na Jilemnického ulici v Žiari nad Hronom pre zriadenie osemročného gymnázia v Žiari. Účelom zmluvy je pripraviť priestorové, organizačné a personálne podmienky pre vytvorenie tohto gymnázia s rozšíreným vyučovaním cudzích jazykov.

Okresný úrad sa zaviazal poskytnúť v objekte IV. ZŠ v Žiari nad Hronom priestory učební pre 1.-4. ročník osemročného gymnázia a umožniť využívanie odborných učební, športových objektov a školskej jedálne pre žiakov 1.-4. ročníka gymnázia.

Osemročné gymnázium bude podliehať pod riaditeľstvo Gymnázia v Žiari nad Hronom a bude sa zameriavať na triedy s rozšíreným vyučovaním cudzích jazykov (angličtina, nemčina).

Koncert žiakov a pedagógov

Základná umelecká škola v Žiari nad Hronom uskutočnila 8. apríla pred preplnenou sálou Koncert učiteľov a žiakov ZUŠ, na ktorom sa predstavili pedagógovia školy so svojimi žiakmi v spoločne naštudovaných skladbách a vystúpeniach. Koncert bol výsledkom radostnej práce s deťmi, ktoré sú týmto spôsobom vyučovania nadšené a pociťujú ozajstnú hrdosť z toho, že môžu interpretovať skladby so svojimi učiteľmi. Na koncerte odzneli rôzne hudobné čísla klasickej i modernej hudby v pestrom nástrojovom obsadení, program oživil aj tanečné vystúpenia.

Za zdravú a šťastnú školu

Tematické podujatie „Za zdravú a šťastnú školu“ s protidrogovým zameraním sa konalo 9. apríla pre študentov gymnázia v Žiari nad Hronom. V žiarskom MsKS primár protidrogového oddelenia nemocnice z Nových Zámkov MUDr. Ľubomír Gábriš, psychiatri a psychológovia z Banskej Bystrice a Pezinka, ako aj pracovníci oddelenia zdravotnej výchovy Štátneho zdravotníckeho ústavu v Žiari nad Hronom v priateľských, neformálnych besedách s gymnazistami analyzovali problematiku boja proti drogám.

Nadácia Škola dokorán

V Žiari nad Hronom má svoje sídlo nadácia Škola dokorán, ktorá pôsobí na Slovensku od r. 1992. Hlavným zameraním nadácie je prispievať k zavádzaniu pedagogických inovácií do výchovnovzdelávacieho procesu v materských školách a na prvom stupni základných škôl. Typické znaky klasického vyučovania, keď učiteľ hovorí a žiak počúva, sa redukujú takmer na minimum. Aktívne učenie sa uplatňuje formami riešenia zaujímavých úloh, pri ktorých školáci pracujú individuálne alebo v skupinách s pomocou učebníc.

Ing. Jozef Pittner – prvý Doctor causa

Za rozvoj a inováciu hutníctva na Slovensku, vytvorenie špeciálnych vzdelávacích programov pre študentov Hutníckej fakulty a spoluprácu pri rozvoji medzinárodných vzťahov prevzal Generálny riaditeľ ZSNP, a.s. Ing. Jozef Pittner 21. januára v aule Maxima Technickej univerzity v Košiciach čestný titul Doctor honoris causa. Titul sa TU rozhodla udeliť predsedovi predstavenstva a generálnemu riaditeľovi ZSNP, a.s. Ing. Jozefovi Pittnerovi pri príležitosti 45. výročia vzniku Hutníckej fakulty a TU v Košiciach.

Seminár o dejateľoch

3. septembra sa uskutočnil v Mestskom kultúrnom stredisku v Žiari nad Hronom odborný seminár „Moyses, Bielek a školstvo“ pri príležitosti 200. výročia narodenia Dr. Štefana Moyses a 140 výročia narodenia pedagóga Karola Bieleka. Seminár zorganizoval okresný úrad, miestny odbor Matice slovenskej, Mestské kultúrne stredisko a nadácia Škola dokorán. Pedagogickým pracovníkom priblížil nové poznatky zo života a diela dvoch významných dejateľov, s ktorými sú späté historické korene nášho regiónu.

KULTÚRNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

Na území nášho mesta v tomto roku pôsobili nasledovné kultúrno-spoločenské zariadenia: Pohronské kultúrne centrum, Pohronské osvetové stredisko, Hvezdáreň a Planetárium M. Hella, Dom kultúry ZSNP, a.s., Mestské kultúrne stredisko, Mestská knižnica, Kino Hron.

Na kultúrno – spoločenských aktivitách sa podieľali i Centrum voľného času mládeže, Základná umelecká škola, Miestny odbor Matice slovenskej a prispeli k nim aj aktivity súkromných spoločností a podnikatelia.

Hudobná jar

Mestský úrad a Miestny odbor Matice slovenskej v Žiari nad Hronom boli organizátormi VII. žiarskej hudobnej jari, ktorú slávnostne otvoril primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger 13. marca 1997. Na otváracom koncerte sa predstavil žiarskemu publiku husľový virtuóz Peter Michalica s klavírnym sprievodom Dany Šašinovej.

1. apríla sa uskutočnil koncert „Domovina moja plná krásy“ pri príležitosti 52. výročia oslobodenia nášho mesta, v ktorom účinkoval národný umelec Július Pántik – recitácia, Darina Laščiaková – ľudový spev, Dalibor Karvaj – husle, Mikuláš Doboš – basbarytón a Daniel Buranovský – klavír.

Siedma žiarska hudobná jar vyvrcholila 22. mája v Kostole povýšenia Svätého kríža v Žiari nad Hronom vystúpením Slovenského komorného orchestra Bohdana Warchala, ktorý bol založený v roku 1960. Práve sila umeleckej osobnosti, kreatívnosť a strhujúci temperament Bohdana Warchala vtlačili osobitú pečať interpretačnému štýlu orchestra. Ťažiskom repertoáru Slovenského komorného orchestra sú hlavne diela barokovej hudby, ale aj rokoka, klasicizmu i hudby 20. storočia. Orchester nahral vyše 100 gramofónových platní a CD platní. Často nahrával aj pre rozhlas a televíziu.

Fašiangy v meste

Aj v tomto roku sa podujalo mestské kultúrne stredisko na neľahkú úlohu – vytvoriť v meste fašiangovú atmosféru a priblížiť tradíciu zvykov týchto sviatkov našim občanom. Fašiangový sprievod potešil obyvateľov v čase, keď sa ich v meste zdržiavalo najviac. Vo fašiangový utorok popoludní členovia cimbalovej hudby a tanečníci súboru Hron v krojoch a dobre zamaskovaní, sprevádzaní rôznymi maskami, cifrovali mestom, pričom sa zastavili aj v niektorých obchodoch a pred radnicou. Skončili na Námestí Matice slovenskej, kde správna fašiangová nálada gradovala pri varenom vínu a šiškách.

Rozprávkové javisko

17. apríla sa v žiarskom mestskom kultúrnom stredisku konala krajská prehliadka detskej dramatickej tvorivosti pod názvom „Rozprávkové javisko“, ktoré organizovalo Pohronské osvetové stredisko v spolupráci s Mestským kultúrnym strediskom. Na divadelnej prehliadke sa predstavilo 8 najlepších detských súborov z banskobystrického kraja (Lučenec, Veľký Krtíš, Rimavská Sobota, Lovčica – Trubín, Tisovec a Žiar nad Hronom).

Porota udelila titul víťaza žiarskemu súboru ATĎ pri základnej umeleckej škole, ktorý sa predstavil inscenáciou Kai a Gerda podľa námetu H. Ch. Andersena. Celý program prehliadky uvádzali komické postavičky Krišpínka a Krišpínko, ktoré sa budú aj naďalej objavovať v detských programoch poriadaných v MsKS.

Výstava Klubu výtvarníkov

26. marca sa vo výstavnej sieni MsKS uskutočnila vernisáž prác žiakov a výtvarníkov zo Žiaru nad Hronom a blízkeho okolia, ktorí sú združení v Klube výtvarníkov pri MsKS. Vystavené práce dokumentovali ich aktívnu činnosť a plodnú tvorbu.

Veľkej priazni sa tešila aj výstava Pavla Hermana. Je to lyrik v pravom zmysle slova. Ako krajinár zachytáva atmosféru prírody. Okrem maľby sa venuje i grafike, je maliarom atmosféry, ktorá diváka osloví, nie náhodou o ňom povedali, že jeho obrazy sú nabité pozitívnou energiou.

Žiar nad Hronom v televízii

Medzi účinkujúcimi, ktorí 23. augusta roztlieskali vďačných divákov slávnostného galaprogramu v mestskom kultúrnom stredisku boli Martin, Ján, Štefan a Terka Babjakovci, ľudová hudba Jána Berkyho – Mrenicu, operná speváčka Andrea Danková, Robo Kazík, Orchester Gustáva Broma, tanečná skupina K – Dance a skupina Metalinda.

Tento program s názvom Najkrajší kút vysielala aj Slovenská televízia, Hlavná redakcia zábavy a hudby z banskobystrického kraja v cykle „Kraje bavia Slovensko“.

Žiar nad Hronom sa tak stal štvrtým mestom na Slovensku v poradí, keď po Trnave, Nitre a Prešove pôsobil ako veľvyslanec dobrej nálady na televíznej obrazovke.

Divadielko el. Té. Té.

Divadelná scéna v Žiari nad Hronom začína postupne ožívať. Postaralo sa o to divadlo el.Té.Té, ktoré „funguje“ pri Pohronskom osvetovom stredisku v Žiari nad Hronom.

Ako pouličné divadlo sa s úspechom presadilo na vystúpeniach na Slovenských gagoch v Kremnici a Salamandri v Banskej Štiavnici. Za najväčší úspech však možno považovať pozvanie na medzinárodný festival divadelnej tvorby Divadelná Nitra 97. Kde s nimi zrejme boli spokojní, pretože ich pozvali aj na budúci ročník. Dnes má súbor dvadsať členov.

Folklórny súbor Hron

Folklórny súbor Hron, pôsobiaci pri MsKS v Žiari nad Hronom, si v tomto roku pripomenul 40. výročie svojho vzniku. Za ten čas sa v jeho radoch vystriedalo vyše 150 členov a mnoho ďalších aktivistov, ktorým folklór prirástol k srdcu a ktorí v tomto kolektíve prežili veľa pekných chvíľ, ale aj veľa tvrdej práce.

Folklórny súbor Hron vznikol v roku 1957. V súčasnosti pracuje pri Mestskom úrade – Mestskom kultúrnom stredisku v Žiari nad Hronom a má tanečnú, spevácku a inštrumentálnu zložku. Repertoár súboru tvoria ľudové tance a piesne z rôznych regiónov Slovenska – Detvy, Myjavy, Zemplína, Horehronia a blízkeho okolia mesta.

Počas štyridsaťročnej existencie uskutočnilo niekoľko generácií súboru množstvo vystúpení doma i v zahraničí, ako napr. v Holandsku, na Ukrajine, Maďarsku, Česku, Poľsku, Bulharsku a Nemecku.

Kino Hron

V kine Hron sa v roku 1997 uskutočnilo 235 filmových predstavení. Tieto predstavenia navštívilo 20 713 občanov nášho mesta. Cena vstupeniek sa pohybovala od 30,- do 40,- Sk. Hlavné hracie dni boli v sobotu a v nedeľu.

Mestská knižnica

Mestská knižnica si plnila úlohy, ktoré jej vyplývajú z postavenia jedinej verejnej knižnice mesta. Uspokojovala potreby dospelých obyvateľov, detí

a mládeže mesta a jeho okolia. Zabezpečovala knižnično – informačné služby na oddeleniach bletrie, odbornej literatúry a lieteratúry pre deti a mládež. Celkový knižničný fond mestskej knižnice v Žiari nad Hronom predstavoval 41 505 knižných jednotiek. Návštevníci knižnice mali k dispozícii 24 titulov novín a časopisov. Knižnica mala 2 500 dospelých čitateľov a 7 995 detských čitateľov. Služby knižnice využilo v tomto roku 33 757 návštevníkov. Knihovníčky usporiadali 102 podujatí – išlo predovšetkým o besedy so spisovateľmi, rozprávkové dopoludnia a výchovno – vzdelávacie pásma na rôzne aktuálne témy.

Mestské kultúrne stredisko (MsKS)

Kultúrno – spoločenský život v meste Žiar nad Hronom v MsKS zabezpečovalo 5 programových pracovníkov, 6 pracovníkov prevádzky a 45 dobrovoľných pracovníkov, lektorov kurzov, umeleckých vedúcich súborov a krúžkov.

CIRKERNÝ ŽIVOT

Správcom rímsko – katolíckej farnosti a zároveň aj dekanom žiarskeho dekanátu je od roku 1996 Ján Minárik.

Matrika farnosti za rok 1997:

- počet cirkevných sobášov	51
- počet krstov	138
- počet cirkevných pohrebov	62

Aj v tomto roku vychádzal časopis veriacich žiarskeho dekanátu „Hlasy z Kríža“.

Prostredníctvom Klubu Slovenského misijného hnutia v Žiari nad Hronom bola zabezpečovaná bohatá charitatívna činnosť:

- Odvozy ošatenia, obuvi, potravín, liekov kamiónmi na Ukrajinu a do Bieloruska

- Finančné príspevky Ústrednému misijnému hnutiu v Banskej Bystrici, Detskému ústavu postihnutej mládeže v Pohorelskej Maši, Ústavu telesne postihnutej mládeže v Prešove, na výchovu saleziánskej mládeže, pre kláštor sv. Jozefa v Raslaviciach a iným.

- Ošatenia a finančné prostriedky pre sociálne slabších občanov zo Žiaru nad Hronom a okolia.

ŠPORT A TELESNÁ VÝCHOVA

Športovci z mesta Žiar nad Hronom v celkovej bilancii za rok 1997 získali štyri tituly majstrov Slovenska: Martin Molnár – v atletickom behu na 100 a 200 m, Zuzana Gašparová, Ivan Gašpar a Rastislav Grúber – v športovej streľbe.

O úspechy na športových šampionátoch sa predovšetkým pričínili: Atletický klub ŠK ZSNP, Združenie technických a športových regiónov SR, Karate klub Alufinal, Cyklistický oddiel TJ ZSNP. Úspešní boli aj nohejbalisti, vodáci, tenisti, futbalisti, volejbalistky, basketbalisti a hokejisti.

V obradnej sieni mesta bolo 13. februára slávnostné prijatie najlepších športovcov mesta Žiar nad Hronom za rok 1996. V úvode tejto slávnosti vystúpili s kultúrnym programom žiaci žiarskych škôl. Potom sa k športovcom prihovoril primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger.

Beh oslobodenia mesta po deviaty raz

4. apríla sa uskutočnil 9. ročník Behu oslobodenia mesta, na ktorom štartovalo 150 pretekárov. Hlavnú kategóriu – beh mužov na 6 km vyhral Vladimír Satnov z ukrajinského Černigova. V behu žien na 3 km zvíťazila Hana Dobrotková z Novej Bane.

Postup nášho mužstva do IV. futbalovej ligy

Seniori žiarskeho Futbalového klubu ZSNP viedli tabuľku V. ligy dospelých v skupine C súťažného ročníka 1996/1997 s celkovým skóre o 9 gólov lepším ako ŠK Kremnička. Pretože vzájomné zápasy medzi Žiarom a Kremničkou boli vyrovnané, podľa reglementu nasledoval rozhodujúci zápas o postup do IV. ligy dospelých na neutrálnej pôde. Baráž sa uskutočnila 25. júna 1997 na futbalovom štadióne v Martine. FK ZSNP zdolal mužstvo ŠK Kremnička 2:0.

Po deviatich rokoch sa tak Žiar nad Hronom dostal o stupienok vyššie a postúpil do IV. futbalovej ligy. Do vyšších futbalových súťaží postúpili v tomto ročníku aj družstvá starších žiakov, mladších dorastencov a starších dorastencov FK ZSNP.

Basketbal

Po štyroch rokoch bojov v regionálnych majstrovstvách si basketbaloví juniori v Žiari nad Hronom opäť vybojovali postup do prvej ligy, teda medzi elitu svojej vekovej kategórie. O tento úspech sa zaslúžili tréner Peter Dubeň, vedúci družstva

Jozef Štábel a hráči Milan Kočalka, Karol Tapfer, Marián Košťál, Karol Daniš, Roman Koprda, Boris Šimko, Marek Šmondrek, Viliam Kutenič, Peter Vývoda, Peter Štábel a Vladimír Skladan.

Slávnostné prijatie u primátora

8. júla primátor mesta Žiar nad Hronom MVDr. Jaroslav Cíger slávnostne prijal v obradnej sieni mesta hráčov, trénerov a funkcionárov Futbalového klubu ZSNP. Vo svojom príhovore sa poďakoval hráčom za dobrú reprezentáciu nášho mesta a venoval im pohár primátora. Hráči, tréneri a funkcionári FK ZSNP sa potom zapísali do Pamätnej knihy mesta Žiar nad Hronom.

Predseda Výkonnej rady Futbalového klubu ZSNP Ing. Jozef Zúbrik po prevzatí pohára primátora vesta vyslovil želanie, aby dnešné úspechy mali svoje každoročné pokračovanie, aby tak futbal v našom meste vyniesli na miesta, kam kvalitou, hlavne v sedemdesiatych rokoch patril.

Volejbal

Volejbalové družstvo ZSNP Žiar nad Hronom v ročníku 1997, 1998 hralo v prvej volejbalovej lige žien.

Tenis

Tenisový klub VÚB Žiar nad Hronom mal v tomto súťažnom ročníku v majstrovstvách kraja 3 družstvá.

Atletika

Mestský úrad, Atletický klub a Centrum voľného času v Žiari nad Hronom usporiadali 4. apríla už 9. ročník Behu oslobodenia mesta. Štartovalo vyše 150 pretekárov.

Na atletických majstrovstvách Slovenskej republiky v hale, ktoré sa konali v Banskej Bystrici, vybojovala Lucia Ivanová zo Žiaru nad Hronom v skoku do diaľky striebornú medailu výkonom 552 cm. Ivana Balážová v behu na 50 m a tiež Monika Najšelová v behu na 800 m obsadili 4. miesta.

Dvojnásobný majster Slovenska

Tohtoročná sezóna sa mimoriadne vydarila nášmu najúspešnejšiemu atlétovi Martinovi Molnárovi z atletického klubu SaC. Na majstrovstvách Slovenska na

tartane v Banskej Bystrici sa vo finále behu na 100 m umiestnil na 1. mieste a ako jediný z atlétov bežal pod hranicou slovenského rekordu 23 sekúnd. V druhej disciplíne v behu na 200 m sa stal tiež majstrom Slovenska.

Z našich ďalších reprezentantov sa dobre darilo Lucke Ivanovej v skoku do diaľky, keď získala veľmi pekné 3. miesto. V hode diskom si Peter Kúdela vybojoval 4. miesto.

Karneval na ľade

Na zimnom štadióne v Žiari nad Hronom bolo v nedeľu 23. februára veselo a rušno. Mestský úrad organizoval karneval na ľade. Nechýbalo ani exhibičné vystúpenie krasokorčuliarov z oddielu ZTK Zvolen a ŠK Iskra Banská Bystrica a rôzne atraktívne športovo – zábavné súťaže.

Šach

Majster sveta žije medzi nami

Málokto vie, že v meste Žiar nad Hronom žije dvojnásobný majster sveta v kompozičnom šachu Ing. Ľudovít Lačný. Hoci už prekročil sedemdesiatku, stále aktívne tvorí a dosahuje nové a nové úspechy. Aj jeho zásluhou zapustil šach v Žiari nad Hronom hlboké korene a dosiahol vysokú úroveň.

Od roku 1973 existuje oficiálna svetová súťaž v kompozičnom šachu. Na tohtoročnej súťaži, na ktorej sa zúčastnilo 39 štátov, získali slovenskí reprezentanti aj zásluhou Ing. Lačného druhé miesto, tesne za Ukrajinou. Slovensko tak predstihlo také šachové kompozičné mocnosti akými sú Rusko, Nemecko a Česko.

Karate

11. januára vyvrcholil v Žiline súťažný ročník karatistom Majstrovstvami Slovenska, ktoré sa konali za účasti rekordných 63 družstiev a viac ako 600 pretekárov z celého Slovenska. Bolo medzi nimi aj 10 pretekárov Karate klubu Alufinal TJ ZSNP. V športovom zápase kumite žiakov do 35 kg sa na 1. mieste umiestnil Lukáš Graus.

Svetový beh mieru

Svetový beh mieru (PEACE RUN) spája každé dva roky státisíce ľudí na piatich kontinentoch. Štart štafetového behu olympijského typu je už tradične pred sídlom OSN v New Yorku, odtiaľ sa horiace fakle mierovej pochodne rozbiehajú po celom svete. Každý účastník beží niekoľko metrov alebo kilometrov so zdvihnutou fackou a potom ju odovzdá ďalšiemu bežcovi na trati. Celá trasa PEACE RUN vedie

viac než 80 krajinami zemej a bežci prekonávajú vzdialenosť presahujúcu 82 000 km.

V prvej dekáde mája t.r. jedna z vetiev európskej časti Svetového behu mieru viedla aj územím Slovenska. Na vetvu z ukrajinského Užgorodu sa 7. mája 1997 napojil Beh mieru z Banskej Bystrice do Kremnice. Trasa viedla aj Hronskou Dúbravou, Pitelovou, Šašovským Podhradím, Žiarom nad Hronom, Starou Kremničkou a Bartošovou Lehôtkou. Najviac bežcov bolo z radov žiakov a študentov. Každý, kto pochodeň držal, alebo s ňou bežal, rozsvetcoval cestu tým, ktorí ho nasledovali.

Horiaca fakľa mieru aj v Žiari nad Hronom rozžiarila plameňom jednotu ľudstva. Pred žiarskou radnicou 7. mája bežcov PEACE RUN privítal Ing. Peter Červeň, prednosta MsÚ v Žiari nad Hronom. Kolorit Behu mieru svojim vystúpením spestrila „Sekera“ – žiarska mužská spevácka skupina. Po krátkej zastávke a občerstvení bežci od žiarskej radnice vyštartovali smerom do Kremnice. Svetový beh mieru na Slovensku organizovala Asociácia športu pre všetkých.

Zmeny v Satelit-športe

Dňa 16. 7. 1997 sa spoločnosť Satelit – šport premenovala na Športový klub ZSNP s.r.o. Ťažisko práce spoločnosti zostane aj naďalej v doterajších činnostiach. Pôjde najmä o podporu a rozširovanie športových aktivít, poskytovanie komerčných služieb a rozšírenie a skvalitnenie prijímania televízneho signálu formou káblového rozvodu (rekonštrukcia sekundárnych rozvodov na tzv. hviezdnicový systém) a pod.

V spoločnosti má 98% podiel ZSNP, a.s. a 2% podiel Mesto Žiar nad Hronom.

Politické strany, hnutia a združenia spolky a organizácie Miestny odbor Matice slovenskej

Miestny odbor Matice slovenskej v Žiari nad Hronom mal v tomto roku 102 členov. Predsedkyňou výboru MO MS je Alica Môciková. Väčšinu podujatí usporiadali v spolupráci s mestským kultúrnym strediskom (Žiarska hudobná jar) a so žiarskymi školami (Seminár o Š. Moysesovi a K. Bielikovi).

Územný spolok Slovenského červeného kríža

Uznanie darcom krvi

V dňoch 21. – 23. 7. 1997 boli v Územnom spolku SČK v Žiari nad Hronom odovzdané finančné odmeny bezpríspevkovým darcom krvi v sume 364 000,- Sk. Medzi odmenenými bolo 170 darcov zo spádovej oblasti Žiaru nad Hronom.

Vizitka nášho Červeného kríža

Na IV. Majstrovstvách Slovenskej republiky družstiev a jednotlivcov vodnej záchranej služby SČK, konaných v dňoch 5.-7. 9. 1997 v Bratislave, malo zastúpenie aj naše mesto. Reprezentovala nás trojica Milan Šťastný, Hubert Thonhauser a Ján Kubina. V silnej konkurencii profesionálov skončili na 12. mieste.

Podobné súťaže sa konajú aj „na suchu“, kde naša reprezentácia doterajších piatich ročníkov štyrikrát vybojovala druhé miesto a na Majstrovstvách Európy v Nórsku v r. 1995 obsadila prvé miesto. Spomenuté úspechy svedčia o dobrej úrovni školení prvej pomoci i celkovej práci Červeného kríža v Žiari nad Hronom.

Humánne gesto

Predseda predstavenstva a generálny riaditeľ ZSNP, a.s., Ing. Jozef Pittner odovzdal na zasadnutí predstavenstva materskej spoločnosti dňa 3. septembra 1997 symbolický šek na sumu 318 249,- Sk riaditeľovi sekretariátu ÚS SČK v Žiari nad Hronom Vladimírovi Nemčokovi. Toto humánne gesto umožnili pracovníci skupiny spoločností ZSNP, ktorí formou dobrovoľnej finančnej zbierky prispeli na pomoc povodňami postihnutému obyvateľstvu zo severnej Moravy. Do zbierky sa celkovo zapojilo 3 314 zamestnancov, ich priemerný príspevok predstavuje sumu 96,- Sk. Nadácia skupiny spoločností ZSNP prispela ďalšou sumou 600 000,- Sk a Mesto Žiar nad Hronom sumou 20 503,- Sk.

Rybársky zväz

Miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu (MO SRZ), združujúca 520 členov, obhospodaruje: odstavené rameno Hrona, Hron, vodnú nádrž Zákruty Lovča, Veterník v Kremnici a prenajaté chovné rybníky v Prestavlkoch a v Hornej Trnávke. Členovia kontrolujú a dopĺňajú stav rýb, upravujú okolie vodných plôch, čistia pstruhové vody (každý člen musí odpracovať ročne minimálne 10 brigádnických hodín).

V posledných dvoch rokoch boli pri zarybňovaní revírov MO ZRS nasadené nasledovné množstvá rýb:

	1996	1997
Kapor	4000 kg	9330 kg
Štika	3000 ks	300 ks
Lieň		200 ks
Zubáč		4500 ks
Pstruh dúhový		100 kg
Úlovky podľa druhu:		
	1996	1997
Pstruh potočný	2462 ks	2961 ks
Pstruh dúhový	8 ks	88 ks
Lipeň	13 ks	9 ks
Sivoň americký	13 ks	32 ks

Celkove bolo v pstruhových a nepstruhových vodách a revíroch ulovených:

1996	1997
13 175 ks	22 310 ks
(12 144 kg)	(20 376 kg)

Predsedom MO SRZ v Žiari nad Hronom je Jozef Valent, podpredsedom Ing. Vladimír Kukučka, tajomníkom Jozef Mikuláš, hospodárom Štefan Baláž.

POČASIE A JEHO OSOBITOSTI

Mesto Žiar nad Hronom leží v teplej a mierne vlhkej oblasti s miernou zimou.

Najchladnejší mesiac v tomto roku bol január s priemernou teplotou mínus 5 stupňov. Pri vytrvalých mrazoch premrzla pôda do hĺbky 5 až 8 cm. Prvý sneh nepriniesol do nášho mesta Martin na bielom koni (11. novembra), ale napadol už 27. októbra.

V tradične najteplejšom mesiaci júli namerali teplotu 21 stupňov. Priemerné ročné množstvo zrážok v oblasti Žiaru nad Hronom bolo 735 mm.

Významným klimatickým faktorom sú veterné pomery. V tomto roku pripadol väčší podiel na dni s bezvetrím.

MIMORIADNE UDALOSTI

Vynesený rozsudok

Krajský súd v Banskej Bystrici vyniesol dňa 12. januára 1997 rozsudok nad 16 – člennou skupinou sympatizantov hnutia skinheads zo Žiaru nad Hronom, ktorí 21. júla 1995 zavinili násilnú smrť osemnásťročného Mária Gorala.

Krajský súd uznal vinným zo spáchania trestného činu vraždy obzvlášť trýznivým spôsobom (poliatím horľavinou a zapálením) a z obzvlášť zavrnutiahodnej pohnútky Borisa F. zo Žiaru nad Hronom. Vymeral mu

výnimočný trest odňatia slobody v trvaní sedem a pol roka. Podľa Trestného zákona je maximálny trest pre mladistvého päť rokov odňatia slobody.

a zároveň ho oslobodil spod obžaloby návrhu na trestný čin vraždy, ktorý sa pred súdom nedokázalo preukázať. Ďalším dvom obžalovaným vymeral súd tresty vo výške od 6 do 8 mesiacov, dvoch obžalovaných súd oslobodil, nakoľko nebolo dokázané, že sa v tom čase nachádzali na mieste činu a ostatným obžalovaným vymeral súd podmienené tresty.

Pohostinstvo v plameňoch

Pohostinstvo Rondo na ulici SNP v Žiari 29. októbra o druhej hodine v noci zachvátili plamene. Zatiaľ utajení páchatelia drevostavbu pohostinstva na dvoch miestach poliali benzínom a zapálili. Vďaka rýchlemu zásahu žiarskeho požiarného zboru nedošlo k väčším hospodárskym škodám.

Zastreľil hubára

V lesnom poraste Panská lúka v katastri obce Stará Kremnička pri Žiari nad Hronom nešťastnou náhodou po strele poľovníka vyhasol život 61 – ročného hubára (p. Ľudovíta Roška zo Žiaru nad Hronom). Strieľajúci poľovník sa domnieval, že v neďalekej húštine sa pohybuje diviak. 61 – ročný Žiarčan bol na mieste mŕtvy, pretože výstrel, ktorý ho zasiahol z boku, zranil životne dôležité orgány. Poľovník sa po zistení omylu snažil obeti pomôcť. Poskytol mu prvú pomoc a na pleciach ho odniesol do dediny.

Bohužiaľ, bolo neskoro.

Obsah:

Verejno – spoločenský život
Zo zasadnutí Mestskej rady
Rokovania mestského zastupiteľstva
Významné návštevy mesta
Zasadnutie snemu Združenia miest a obcí
Detský parlament
Z rozpočtu mesta
Činnosť Mestského podniku služby
Prevod bytov zo ZSNP
Činnosť mestskej polície
Rozbor priestupkov
Pracovisko STV aj v Žiari nad Hronom
Nová konferenčná sála
Nové orientačné značenie
Prieskum geotermálnych prameňov v Žiari nad Hronom
Zreštaurovaný Spoločenský dom
Nové colné pracovisko – ďalší príspevok pre región
Prvé podkrovné byty
Začala výstavba nových mestských bytov
Činnosť podnikov a ich podiel na živote v meste
Závody SNP, a.s. Žiar nad Hronom
Alufinal získal certifikát
Inovačné aktivity v Alufinale
Životné prostredie
Verejné diskusie o životnom prostredí
Z haldy sa stane zelený kopec
Poľnohospodárstvo
Poľnohospodárske družstvo Žiar nad Hronom
Doprava a spoje
Mestská hromadná doprava
Cestný záchranný systém Slovakia
Vývoj telefonizácie v meste
Zvýšené poštové tarify
Život obyvateľstva, zdravotníctvo a sociálna starostl.
Obyvateľstvo
ZPOZ
Zdravotníctvo
Nemocnica s poliklinikou
Nové ambulancie
Dialyzačné stredisko
Prvý bezbolestný pôrod
Phyacton – malý zázrak
Sociálna politika mesta
Stanica opatrovateľskej služby
Zľavy pre dôchodcov a sociálne odkázaných

Zľavy pre dôchodcov pri nákupe potravín
Školstvo
Materské školy
Stredné školy a učilištia
Obchodná akadémia 30 – ročná
Začal letný semester
O spoločnom stravovaní
Osemročné gymnázium
Koncert žiakov a pedagógov
Za zdravú a šťastnú školu
Nadácia škola dokorán
Ing. Jozef Pittner – prvý Doctor honoris causa
Seminár o dejateľoch
Kultúrno – spoločenský život
Hudobná jar
Fašiangy v meste
Rozprávkové javisko
Výstava Klubu výtvarníkov
Žiar nad Hronom v televízii
Divadelko el.Té.Té.
Folklorný súbor Hron
Kino Hron
Mestská knižnica
MsKS
Cirkevný život
Šport a telesná výchova
Beh oslobodenia mesta po deviaty raz
Postup nášho mužstva do IV. futbal. ligy
Basketbal
Slávnostné prijatie u primátora
Volejbal
Tenis
Atletika
Dvojnásobný majster Slovenska
Karneval na ľade
Šach
Karate
Svetový beh mieru
Zmeny v Satelit – športe
Politické strany, hnutia, združenia, spolky a organizácie
Miestny odbor Matice slovenskej
Územný spolok SČK
Uznanie darcom krvi
Vizitka nášho Červeného kríža
Humánne gesto
Rybársky zväz
Počasie a jeho osobitosti

Mimoriadne udalosti
Vynesený rozsudok
Pohostinstvo v plameňoch
Zastretil hubára

1998

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

Významné návštevy mesta

30. januára 1998 zavítal na pracovnú návštevu nášho mesta minister vnútra SR Gustáv Krajčí. Zúčastnil sa na aktíve pracovníkov okresného úradu a starostov žiarskeho regiónu a navštívil Okresné riaditeľstvo Policajného zboru SR a Okresný úrad vyšetrovania Policajného zboru v Žiari nad Hronom.

31. januára 1998 prijal primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger prednostu Krajského úradu v Banskej Bystrici Ing. Jozefa Pinku. V záujme sociálneho a ekonomického rozvoja nášho regiónu posúdili možnosti ďalšej spolupráce štátnej správy a miestnej samosprávy.

19. marca 1998 boli na pracovnej návšteve v Žiari nad Hronom Jozef Šesták – štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR, Jozef Kuník – generálny riaditeľ sekcie Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Rudolf Nemeč – generálny riaditeľ sekcie Ministerstva zdravotníctva SR a Michal Šperňák – generálny riaditeľ sekcie Ministerstva výstavby a verejných prác SR. Stretli sa s pracovníkmi štátnej správy a miestnej samosprávy a prezreli si zrekonštruované ubytovacie priestory Hotela Luna v Žiari nad Hronom a niektoré pracoviská akciovej spoločnosti ZSNP Žiar nad Hronom.

29. mája 1998 navštívil naše mesto minister kultúry Ivan Hudec, minister životného prostredia Jozef Zlocha a štátny tajomník ministerstva financií Peter Stanek. Minister Jozef Zlocha rokoval na žiarskej radnici so zástupcom primátora Mgr. Jurajom Prôčkom o problémoch týkajúcich sa životného prostredia. Štátny tajomník Peter Stanek informoval pracovníkov okresného úradu o stave rezortu ministerstva financií.

1. júna 1998 privítali predstavitelia mesta – MVDr. Jaroslav Cíger, primátor mesta, Mária Bartošíková – poslankyňa NR SR, členovia Mestskej rady a ďalší poslanci MsZ v Žiari nad Hronom – veľvyslankyňa Rakúskej republiky v Slovenskej republike Dr. Gabriele Matznerová. Pani veľvyslankyňa si prezrela žiarsky kostol, kaplnku a nové žiarske planetárium.

13. júna 1998 navštívil naše mesto minister dopravy, pôšt a telekomunikácií Ján Jasovský, ktorý slávnostne odovzdal do užívania semaforu pri centrálnej autobusovej zastávke na Ulici SNP a tri semaforu na križovatke Zvolen – Žarnovica, Prievidza – Žiar nad Hronom. Investorom svetelnej signalizácie bolo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií a Slovenská správa ciest Bratislava.

24. júla 1998 bol na pracovnom výjazde minister hospodárstva Milan Čagala, ktorý rokoval s vedením Závodu SNP, a.s. Žiar nad Hronom a prezrel si nové zmodernizované haly na Slovalcu.

Zo zasadnutí Mestského zastupiteľstva

Poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom sa na svojich zasadnutiach v roku 1998 zaoberali:

- plnením rozpočtu mesta a návrhmi na jeho zmeny
- novou organizačnou štruktúrou MsÚ
- vývojom kriminality v meste
- rekonštrukciou Námestia Matice slovenskej
- zabezpečením dodávok tepla pre mesto zo ZSNP, a.s.
- odpredajom pozemkov, nehnuteľností a mestských bytov
- prípravou volieb do NR SR
- informáciou o hospodárení Hotela Luna
- prípravou Žiarskeho jarmoku
- rozšírením predmetu činnosti MsP Služby
- schvaľovaním všeobecne – záväzných nariadení mesta
- zaobstaraním sochy Š. Moysesova združenými prostriedkami s Maticou slovenskou
- pohotovostným protinákazovým plánom
- návrhmi zmien a doplnkov v územno – plánovacej dokumentácii mesta
- prípravami komunálnych volieb
- otázkami bývania

Všeobecne – záväzné nariadenia mesta prijaté v roku 1998

Poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom schválili na svojich zasadnutiach v roku 1998 nasledovné všeobecne – záväzné nariadenia (VZN):

- 1/1998 VZN o podmienkach podnikania na území Mesta Žiar nad Hronom
- 2/1998 VZN o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia
- 3/1998 VZN o podmienkach registračnej a oznamovacej povinnosti daňových subjektov
- 4/1998 VZN Základy hospodárenia s majetkom Mesta Žiar nad Hronom
- 5/1998 VZN o vylepovaní volebných plagátov
- 6/1998 VZN Trhový poriadok Mesta Žiar nad Hronom
- 7/1998 VZN Trhový poriadok Mesta Žiar nad Hronom (s dopl.)
- 8/1998 VZN o prevode bytov a nebytových priestorov vo vlastníctve Mesta do súkromného vlastníctva

9/1998 VZN o použití dlhopisov FNM SR na splatenie ceny bytu, časti ceny bytu a pozemku
10/1998 VZN o dani z nehnuteľnosti

JUDr. Marius Hrmo- nový prednosta Krajského úradu

Vláda SR dňa 26. mája 1998 vymenovala do funkcie prednostu Krajského úradu v Banskej Bystrici JUDr. Mariusa Hrmu s účinnosťou od 1. júna 1998. JUDr. Mariu Hrmo vykonával funkciu prednostu Okresného úradu v Žiari nad Hronom od decembra 1995, v štátnej správe pracoval od r. 1972.

Predvolebné mítingy

V rámci predvolebnej kampane volieb poslancov do NR SR sa konali aj v našom meste verejné mítingy politických strán:

Míting Strany slovenskej národnej jednoty

31. augusta 1998 na Námestí Matice slovenskej usporiadala míting Strana slovenskej národnej jednoty.

Míting Hnutia za demokratické Slovensko

5. septembra 1998 sa konal na Námestí Matice slovenskej v Žiari nad Hronom míting Hnutia za demokratické Slovensko. Na tribúne toto hnutie zastupoval aj jeho predseda Vladimír Mečiar spolu s ďalšími členmi: Antonom Tkáčom, Jozefom Brkelom, Vincentom Lukáčom, Jozefom Studeničom, Jaroslavom Cígerom, Máriou Bartošíkovou a Mariusom Hrmom.

Míting Strany demokratickej koalície

Strana demokratickej koalície organizovala predvolebný míting v našom meste dňa 10. septembra 1998. Svojich voličov prišli na Námestie Matice slovenskej v Žiari nad Hronom pozdraviť: Eduard Kukan, Ján Budaj, Ladislav Pittner, Ľubomír

Harach, Ľudovít Černák, Jaroslav Volf, ale aj Petra Buzková – podpredsedkyňa Českej sociálnej demokracie a podpredsedkyňa parlamentu Českej republiky a známy slovenský herec S. Dančiak.

Komunálne voľby v meste

Komunálne voľby v Žiari nad Hronom sa konali v dňoch 18. a 19. decembra 1998. Svoje hlasovacie právo využilo 5 517 občanov, čo je 36,16% všetkých oprávnených voličov žijúcich na území mesta.

O post primátora mesta sa uchádzali nasledovní kandidáti:

1. MVDr. Jaroslav Cíger – nezávislý kandidát
(52 ročný odborný veterinárny lekár, v súčasnosti primátor Mesta Žiar nad Hronom)
2. Ivan Černaj – kandidát za DÚ, KDĽ, DS, SDSS, SOP
(35 ročný pedagóg, majiteľ firmy Čertex)
3. Ing. Peter Červeň – nezávislý kandidát
(50 ročný stavebný inžinier, prednosta Mestského úradu v Žiari nad Hronom)
4. Zoltán Hradský – nezávislý kandidát
(39 ročný sociálny pracovník, vedúci stávkovej kancelárie Niké v Žiari nad Hronom)
5. Ing. Ján Hrmo – nezávislý kandidát
(59 ročný inžinier ekonomiky, pracovník referátu daní a poplatkov na Mestskom úrade v Žiari nad Hornom)
6. JUDr. Marius Hrmo – kandidát za koalíciu HZDS a SNS
(49 ročný právnik, pracovník Krajského úradu v Banskej Bystrici)
7. Ing. Pavol Magdolen – nezávislý kandidát
(54 ročný ekonóm, predseda Spoločného roľníckeho družstva v Žiari nad Hronom)
8. Ondrej Molnár – kandidát za SDĽ
(48 ročný technik, majster prevádzky elektrolýza v akciovnej spoločnosti Slovalco Žiar nad Hronom)
9. JUDr. Jozef Salay – nezávislý kandidát
(49 ročný právnik, vedúci odboru na Krajskom úrade v Banskej Bystrici)
Tento kandidát sa tesne pred voľbami vzdal svojej kandidatúry.

Pri voľbe primátora Mesta Žiar nad Hronom bolo odovzdaných 5 289 platných hlasovacích lístkov a kandidátom boli rozdelené nasledovne:

1. JUDr. Marius Hrmo	1 903 hlasov
2. Ondrej Molnár	1 482 hlasov
3. Ivan Černaj	863 hlasov
4. MVDr. Jaroslav Cíger	343 hlasov
5. Ing. Pavol Magdolen	306 hlasov
6. Ing. Ján Hrmo	221 hlasov
7. Zoltán Hradský	92 hlasov
8. Ing. Peter Červeň	79 hlasov

Pre voľbu poslancov mestského zastupiteľstva odovzdali voliči 5 191 platných hlasov. Podľa ich hlasovania bude v novom mestskom parlamente pracovať 25 poslancov, zastupujúcich koalíciu HZDS a SNS, 7 poslancov za SDĽ a 3 poslanci za koalíciu DÚ, DS, KDĽ, SDSS a SOP.

Za jednotlivé volebné obvody budú v novom volebnom období pracovať nasledovní poslanci:

VOLEBNÝ OBVOD č. 1

JUDr. Jaroslav Spáč (SDĽ)

Mgr. Juraj Prôčka (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 2

JUDr. Agnesa Kanková (HZDS, SNS)

Anna Kosorínová (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 3

Igor Rozemberg (HZDS, SNS)

Ing. Ján Mišurda (HZDS, SNS)

Ľudovít Valkovič (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 4

Ing. Alica Terlandová (HZDS, SNS)

Jozef Gallo (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 5

Mária Bartošíková (HZDS, SNS)

Beáta Ferková (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 6

Ing. Mária Čopová (HZDS, SNS)

Ing. Július Skladan (HZDS, SNS)

Ing. Peter Zorkóczy (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 7

Helena Sklenková (HZDS, SNS)

Mgr. Peter Antal (DÚ, DS, KDH, SDSS, SOP)

VOLEBNÝ OBVOD č. 8

MUDr. Alexander Murgaš (HZDS, SNS)

Róbert Mesároš (SDĽ)

VOLEBNÝ OBVOD č. 9

Anna Lauková (HZDS, SNS)

Ing. Slavomír Jančo (DÚ, DS, KDH, SDSS, SOP)

VOLEBNÝ OBVOD č. 10

MUDr. Marianna Hamannová (DÚ, DS, KDH, SDSS, SOP)

Ing. Kamil Gorilák (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 11

Mgr. Marta Mergová (HZDS, SNS)

Mária Hoghová (SDĽ)

Ing. Dušan Berkeš (SDĽ)

VOLEBNÝ OBVOD č. 12

Pavol Orolín (HZDS, SNS)

Žofia Urblíková (SDĽ)

Jaroslava Hulinová (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 13

Soňa Lukyová (HZDS, SNS)

Ing. Pavel Košta (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 14

Ondrej Molnár (SDĽ)

Božena Mikulčíková (HZDS, SNS)

VOLEBNÝ OBVOD č. 15

Ing. Branislav Danko (HZDS, SNS)

Alexander Lancko (SDĽ)

Ustanovujúce zasadnutie nového mestského zastupiteľstva

29. decembra 1998 sa konalo prvé zasadnutie mestského zastupiteľstva po voľbách do orgánov miestnej samosprávy v Meste Žiar nad Hronom. V jeho úvode zablahoželal odchádzajúci primátor MVDr. Jaroslav Cíger novému primátorovi JUDr. Mariusovi Hrmoovi a novým poslancom k ich zvoleniu do funkcií.

Po informácii mestskej volebnej komisie o výsledkoch komunálnych volieb zložil JUDr. Marius Hrmo sľub primátora a prevzal od odchádzajúceho primátora insígnie mesta. Následne zložilo sľub 34 prítomných poslancov mestského zastupiteľstva. Poslanci verejným hlasovaním zvolili za zástupcu primátora Mgr. Juraja Prôčku.

Počas ustanovujúceho zasadnutia bola schválená aj skupina poslancov, ktorí budú mať v nadchádzajúcom volebnom období v mene mesta právo sobášiť, lúčiť sa so zosnulými a vítať deti do života. Budú to nasledovní poslanci: JUDr. Marius Hrmo, Mária Bartošíková, Jozef Gallo, Ing. Ján Mišurda, Ondrej Molnár, MUDr. Marianna Hamannová a Mgr. Marta Mergová.

Nová mestská rada

V novom volebnom období bude pracovať sedemčlenná mestská rada v zložení: JUDr. Marius Hrmo, Jozef Gallo, Pavol Orolín, JUDr. Jaroslav Spáč, Igor Rozemberg, Ing. Mária Čopová a Mária Bartošíková.

Nový primátor mesta

JUDr. Marius Hrmo sa narodil 3. februára 1949 v Žiari nad Hronom (vtedy Svätý Kríž). Je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave so zameraním na štátne a správne právo. Od roku 1972 bol zamestnaný v štátnej správe v rôznych funkciách. Pred zvolením do funkcie primátora vykonával funkciu prednostu Krajského úradu v Banskej Bystrici. Je ženatý, má dve dospelé deti.

VÝSTAVBA A ZMENY CHARAKTERU MESTA

Rekonštrukcia ubytovacej časti Hotela Luna

Priestory Hotela Luna, s.r.o. v Žiari nad Hronom už dávnejšie nevyhovovali požiadavkám zákazníkov na moderné ubytovanie. Preto vedenie spoločnosti pristúpilo k nutnej rekonštrukcii a modernizácii ubytovacej časti. Počas štyroch mesiacov boli vykonané stavebné práce v hodnote 9,5 milióna korún. Ubytovacia a vstupná časť hotela bola vybavená novým zariadením v hodnote 4,5 milióna korún. V súčasnosti je k dispozícii 85 lôžok (vo forme troch apartmánov, 10 izieb je dvojposteľových, zvyšné izby sú jednoposteľové).

Zmodernizované priestory boli odovzdané do užívania 19. marca 1998 za prítomnosti štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR Jozefa Šestáka, generálneho riaditeľa ZSNP, a.s. v Žiari nad Hronom, Ing. Jozefa Pittnera a primátora Mesta Žiar nad Hronom MVDr. Jaroslava Cígera.

Pre verejnosť bol vynovený ubytovací sektor Luny otvorený od 1. apríla 1998.

Revitalizácia Námestia Matice slovenskej

Dňa 18. septembra 1998 bolo slávnostne odovzdané do užívania zrekonštruované Námestie Matice slovenskej v Žiari nad Hronom. Autorom projektových úprav je Ing. arch. Miloslav Mojžiš, stavebné práce uskutočnila stavebno – obchodná firma Linder zo Žiaru nad Hronom.

Samotné námestie má tvar kruhu s priemerom sto metrov a tvorí pešiu zónu. V strede námestia je vodná fontána. Na kultúrno – spoločenské podujatia bude slúžiť tribúna, ktorá vo svojich podzemných útrobách ukrýva obslužné technologické prístroje k fontáne a sociálne zariadenia pre verejnosť (dámske a pánske WC). Na námestí bolo inštalované aj nové osvetlenie a pripravený je priestor na inštaláciu sochy Dr. Štefana Moysesu.

Ďalšia čerpacia stanica pohonných hmôt

3. júla 1998 si mohli motoristi v našom meste načerpať prvé litre pohonných hmôt na novej čerpacej stanici OMV na Priemyselnej ulici. Práce na výstavbe tejto stanice začali 16. marca 1998 a 3. júla bola stanica odovzdaná do užívania. Prevádzkovateľom zariadenia je Športový klub ZSNP Žiar nad Hronom.

Rekonštrukcie v Dome kultúry

18. septembra 1998 boli odovzdané do užívania zrekonštruované priestory Domu kultúry na Námestí Matice slovenskej v Žiari nad Hronom, ktorý bol pre verejnosť uzatvorený od 10. júna 1998. V Dome kultúry, ktorý patril do 31. decembra 1997 Závodu SNP, a.s. Žiar nad Hronom, boli obnovené exteriéry a interiéry mestskej knižnice a kina Hron.

Kino Hron

Počas letných mesiacov sa uskutočnila rozsiahla rekonštrukcia Kina Hron a od 1. septembra boli obnovené pravidelné premietacie dni. V kine bol okrem výmeny sedadiel a svetelného parku nainštalovaný aj nový kvalitný systém Dolby stereo spektral rekording, ktorý zabezpečuje verné zobrazenie obrazovej i zvukovej časti filmu.

ŠKOLSTVO

Osemročné gymnázium

Krajský úrad v Banskej Bystrici doplnil zriaďovaciu listinu Gymnázia v Žiari nad Hronom na ul. M. R. Štefánika 17 o osemročné gymnázium so zameraním na výučbu cudzích jazykov. Osemročné gymnázium bolo otvorené od 1. septembra 1998. Do prvého ročníka bolo prijatých 26 žiakov.

Hotelová akadémia

Stredné odborné učilište služieb v Žiari nad Hronom ako samostatná škola s právnou subjektivitou, patriaca priamo pod Ministerstvo školstva SR, existuje od roku 1990. V roku 1992 vznikla pri SOU služieb Dievčenská odborná škola (DOŠ), ako rozpočtová organizácia so zameraním na služby a domáce hospodárenie, o rok neskôr pribudol ďalší odbor – obchod a podnikanie.

Škola od roku 1996 sídli v nových priestoroch na Jilemnického ulici v Žiari nad Hronom, kde má okrem učebných priestorov aj objekty pre výučbu v odboroch kuchár, čašník a cukrár. Predavači majú odborný výcvik v obchodnom dome Prior. SOU služieb a DOŠ navštevovalo v školskom roku 1997/98 460 žiakov.

Škola tiež ponúka možnosť nadstavbového štúdia s maturitou, o ktoré sa môžu uchádzať absolventi trojročných odborov. Denná forma štúdia trvá rok, večerná dva roky.

Dievčenská odborná škola má odbor obchod a podnikanie so štvorročným štúdiom, ukončeným maturitnou skúškou. Absolventka tohto štúdia je kvalifikovanou pracovníčkou, schopnou vykonávať práce v obchodno – podnikateľských činnostiach, zisťovať ekonomické efekty podnikania, rozhodovať o obchodných kontraktach. Od školského roka 1998/99 sa DOŠ postupne ruší, pretože odbor obchod a podnikanie postupne prechádza pod Hotelovú akadémiu Žiar nad Hronom.

Hotelová akadémia otvorila prvý ročník päťročného štúdia v školskom roku 1998/99. Absolventi hotelovej akadémie budú kvalifikovanými pracovníkmi so širokým odborným profilom, schopnými riešiť praktické problémy podnikateľskej praxe v hotelierstve a v spoločnom stravovaní a budú pripravení aj na samostatné podnikanie.

Internet v akadémii

V Obchodnej akadémii v Žiari nad Hronom pomáha pedagógom a študentom pri rozvíjaní odbornej praxe pri výučbe v predmetoch informatiky, výpočtovej techniky, účtovníctva a ekonomických cvičení školské výpočtové laboratórium. Táto škola je už piaty rok pripojená na Internet cez Slovenskú akademickú dátovú sieť vo Zvolene.

Spoločenstvo základných a stredných škôl napojených na Internet má podporu medzinárodnej organizácie – Európskeho školského projektu. Obchodná akadémia v Žiari nad Hronom je jednou zo šestnástich vybraných slovenských škôl v tejto organizácii. Študenti si môžu vymieňať informácie vo vybranej téme v cudzej reči a po vzájomnej dohode je možné v rámci projektu dohodnúť aj vzájomné výmenné stáže so zahraničnými partnermi.

ČINNOSŤ PODNIKOV A ICH PODIEL NA ŽIVOTE V MESTE

Pred 45. rokmi vyrobili v ZSNP prvý hliník

21. augusta 1953 vyrobili v ZSNP v Žiari nad Hronom prvý hliník. Boli sme vtedy 21. štátom sveta, ktorý vyrába hliník. Za 45 rokov sa v ZSNP vyrobilo 2 600 000 ton hliníka.

Za rok 1998 dosiahla materská spoločnosť ZSNP, a.s. nasledovné výsledky (v Sk):

	1998	1997
Ročný obrat	2 569 276 000,-	3 462 342 000,-
Vývoz	1 183 226 000,-	946 974 000,-
Tvorba bilanč. zisku (pred zdanením)	-889 599 000,-	-497 586 000,-
Bankové úvery	4 231 916 000,-	4 191 837 000,-
Priemerný fyzický stav zamestnancov	2 691,-	2 993,-

ZSNP, a.s. – materskú spoločnosť tvoria závody a odbory:

ZÁVOD SLOVAL – výroba Al zliatin, spracovanie Al odpadov a šrotu

ZÁVOD ZLIEVÁREŇ – odliatky z Al a zliatin na báze Al

ZÁVOD OBCHODNÝCH SLUŽIEB A MARKETINGU – nákup a predaj

ZÁVOD INVESTIČNÝCH A PROJEKČNÝCH SLUŽIEB – investičná a projekčná činnosť

ZÁVOD ENERGETICKÉHO HOSPODÁRSTVA – elektrická a tepelná energia, voda

ZÁVOD DOPRAVA – dopravné výkony

ZÁVOD ÚDRŽBY A SERVISU – servisné práce

ZÁVOD VOH – výroba oxidov a hydroxidov hlinitých

ZÁVOD SLUŽBY – sociálna starostlivosť o zamestnancov

OSTATNÉ FUNKČNÉ ODBORY

Skupina spoločností ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom

Skupina spoločností ZSNP zahŕňa dvanásť dcérskych spoločností, z toho tri akciové spoločnosti a deväť spoločností s ručením obmedzeným.

Spoločnosti s rozhodujúcim vplyvom ZSNP, a.s.

SLOVALCO, a.s.	80%
ALUFINAL, a.s.	85,7%
ZSNP STROJAL	100,0%
ZSNP STO	100,0%
ZSNP VUM	100,0%
ZSNP UBYT. SLUŽBY	100,0%
ŠPORTOVÝ KLUB ZSNP	98,0%
ZSNP ZDRAVOT. SLUŽBY	100,0%

ZSNP GEOTHERMAL	51,0%
ZSNP RECYKLING	100,0%
ZSNP VALFOND	100,0%

Spoločný podnik:

THERMO – SOLAR, s.r.o.	50,0%
------------------------	-------

V roku 1998 bolo v skupine spoločností ZSNP, a.s. zamestnaných 5 762 pracovníkov. Priemerná mzda bola 12 637,- Sk.

Rizikové pracoviská

Štátny zdravotný ústav v Žiari nad Hronom vyhlásil pre rok 1998 v skupine spoločností ZSNP 83 rizikových pracovísk, v ktorých pracovalo 1 265 zamestnancov. Za sťažené a zdraviu škodlivé prostredie bolo pracovníkom vyplatených viac ako 9 miliónov korún. Odškodnených bolo aj 59 pracovných úrazov a chorôb z povolania, za ktoré bola vyplatená suma vo výške 450 tisíc korún.

Privatizácia hlinikárne

9. júla 1998 rozhodlo prezídium Fondu národného majetku SR o predaji 74 % akcií ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, spoločnosti Žiarske hutnícke konzorcium (ŽHK), a.s. ŽHS tvoria manažéri ZSNP, zamestnanci žiarskej hlinikárne a menší podiel má aj Mesto Žiar nad Hronom a obec Ladomerská Vieska.

Z celkového počtu 6 162 zamestnancov skupiny spoločností ZSNP, ktorí mali možnosť upísať si akcie ŽHK, prejavilo záujem stať sa akcionármi 4 162 zamestnancov. V prvom kole si upísali 10 911 akcií, t.j. 72,74 %, čo predstavuje 1 091 100,- korún. Zamestnanci sú zatiaľ len upisovateľmi, nie akcionármi, týmito sa stanú až po zápise zmeny výšky základného imania v obchodnom registri.

Majoritný vlastník odišiel zo ŽHK

Zmena v orgánoch

Žiarskeho hutníckeho

konzorcia, a.s.

29. januára 1999 došlo k prevodu akcií Všeobecnej sociálnej poisťovne Tatry, a.s., vlastníka 51% akcií Žiarskeho hutníckeho konzorcia (ŽHK), a.s. Žiar nad Hronom. VSP Tatry požiadala predstavenstvo ŽHK o sprostredkovanie predaja

svojho podielu. Predkupné právo na akcie uplatnili ostatní traja akcionári. Manažérsko – zamestnanecká Žiarska hutnícka spoločnosť (ŽHS), a.s. Žiar nad Hronom, ktorá predtým vlastnila 40% akcií, má teraz v ŽHK 81,6 percentný podiel. Dvaja ďalší menšinový akcionári – Mesto Žiar nad Hronom a susedná obec Ladomerská Vieska vlastnia 14,3 a 4,1 % akcií.

Mimoriadne valné zhromaždenie ŽHK zvolilo do novej dozornej rady za ŽHS Miroslava Brumliča, za Mesto Žiar nad Hronom Boženu Mikulčíkovú a za zamestnancov skupiny spoločností ZSNP, a.s. Štefana Greguša. Novými členmi predstavenstva ŽHK sa za mesto stali Juraj Prôčka a za zamestnancov skupiny spoločností ZSNP, a.s. Milena Neupauerová.

Prezídium Fondu národného majetku SR schválilo 9. júla 1998 predaj 73,9 percenta akcií Závodu SNP, a.s. Žiar nad Hronom spoločnosti ŽHK. Ich vlastníkom sa ŽHK stane na základe podpísanej zmluvy o odplatnom prevode akcií. ŽHK zatiaľ vlastní vyše 44 percent akcií ZSNP. Ostatných, takmer 30 percent akcií schválených pre ŽHK je stále vo vlastníctve FNM SR.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Aktivity na žiarskom červenom kopci

Červená halda pri ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom je podľa technickej dokumentácie odkalisko, ktoré bolo postupne založené v rokoch 1959 až 1967 bez izolácie dna. V súčasnosti má roz lohu 42 ha a dosahuje výšku 45 m nad okolitým terénom. Množstvo uskladneného odpadu sa odhaduje na 10 miliónov ton.

Aby sa zabránilo prenikaniu znečistenia do okolitých podzemných vôd, prišlo sa k vybudovaniu bentonitovej tesniacej steny, ktorej výstavba bola ukončená v roku 1997. Bentonitová stena má po obvode dĺžku 2 900 m, šírku 60 cm a hĺbku maximálne 17 m pod úrovňou terénu. Pred začatím prác bol vykonaný rozsiahly monitoring kvality podzemných vôd vo všetkých zabudovaných studniach okolo odkaliska. Porovnanie výsledkov monitoringu z roku 1995 a 1997 poukazuje na významnú efektívnosť a účinnosť zabudovanej clony – podstatné zníženie intenzity znečistenia. Súčasne s prácami na bentonitovej stene sa v roku 1993 začali výskumné práce na estetickom skultivovaní haldy červeného a hnedého kalu. Pokusy, ktoré sa vykonali na 1,6 ha výmere dokazujú, že úpravou povrchu šikmých svahov kalu vrstvením pôdnych substrátov v hrúbke 20-30-40 cm zásevom vhodných tráv a drevín je možné spevniť svahy skládky kalového poľa a vytvoriť tak zeleň pri súčasných klimatických podmienkach. Výsadby borovice, jedle, smreka, duba a brezy sa neosvedčili. Najvyššie percento ujatosti dosiahol agát biely, kosodrevina a vrba. Využitie trávnatých porastov pre skrmovanie nie je možné.

Celová plocha rekultivácie predstavuje 15,63 hektárov. zazelenanie svahov si vyžiada 60 miliónov korún a má byť ukončené v roku 2000.

Čistota ovzdušia

Podľa výsledkov kontinuálneho monitorovania ovzdušia v roku 1998 bolo charakterizované ovzdušie v Žiarskej kotline stupňom mierne znečistenie. K tomuto záveru dospeli odborníci na základe 3 369 priemerných denných koncentrácií znečisťujúcich látok, získaných meraniami v tejto lokalite na piatich monitorovacích staniciach. Priemerné ročné koncentrácie všetkých znečisťujúcich látok boli v roku 1998 výrazne nižšie ako pripúšťajú platné normy.

ŽIVOT OBYVATEĽSTVA, ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Okres Žiar nad Hronom

Okres Žiar nad Hronom má rozlohu 532 km². Na jeho území žije 48 617 obyvateľov v dvoch mestách a 35 obciach.

Okresný úrad v Žiari nad Hronom mal v roku 1998 šestnásť odborov a 230 pracovníkov.

Koľko je nás

V Meste Žiar nad Hronom k 31. 12. 1998 žilo 20 404 obyvateľov, z toho bolo 9 868 mužov a 10 536 žien. V porovnaní s predchádzajúcim rokom je to o 104 občanov menej. Narodilo sa 181 detí (81 chlapcov a 100 dievčat). Zomrelo 165 občanov (88 mužov a 77 žien).

V roku 1998 sa do nášho mesta prisťahovalo 264 občanov a odsťahovalo 384 občanov.

Nezamestnanosť v meste

Národný úrad práce – Okresný úrad práce v Žiari nad Hronom k 31. decembru 1998 evidoval v Meste Žiar nad Hronom celkom 2 782 nezamestnaných. V porovnaní s rokom 1997 vzrástol počet evidovaných nezamestnaných o 869 osôb a miera nezamestnanosti sa zvýšila o 4,02%.

V štruktúre evidovaných nezamestnaných bolo 1 706 mužov a 1 715 žien, 305 absolventov škôl a 192 osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou.

V roku 1998 bolo zaevidovaných 4 230 nových nezamestnaných a zároveň bolo z evidencie vyradených 3 334 osôb prevažne z dôvodu získania nového pracovného miesta. Nové zamestnanie v žiarskom okrese získalo 1 993 uchádzačov.

Stav a úroveň verejného poriadku a kriminality v meste

Mestská polícia zistila v roku 1998 na území mesta celkom 2 806 priestupkov, za ktoré uložila na mieste 219 blokových pokút v hodnote 26 300,- Sk. Ďalších 1 344 priestupkov vybavila na mieste dohovorom a 1 233 bolo zaevidovaných v priestupkovom protokole. Ide o priestupky, u ktorých spravidla nebol zistený páchatel. Po predvolaní boli 147 páchatelom uložené blokové pokuty v hodnote 21 700,- Sk. Pre podozrenie zo spáchania trestného činu bolo odovzdaných 11 oznámení orgánom činným v trestnom konaní.

V Meste Žiar nad Hronom bolo v roku 1998 zaznamenaných 273 trestných činov (o sedem menej ako v r. 1997), z ktorých bolo objasnených 147 prípadov.

Medzi najfrekventovanejšie trestné činy spáchané v našom meste patrili krádeže vlámaním (54), krádeže motorových vozidiel (43), krádeže vecí z motorových (32), ublíženie na zdraví (18), lúpeže (5), výtržníctvo (5) a mravnostná trestná činnosť (4).

Počas roka 1998 bolo na území Mesta Žiar nad Hronom zaznamenaných 152 dopravných nehôd, pri ktorých boli 2 osoby usmrtené, 4 osoby ťažko zranené, 19 osôb utrpelo ľahké zranenia a spôsobené škody dosiahli výšku 15 978 600,- Sk. Úsekom s najväčším počtom dopravných nehôd je Ulica SNP. Od februára 1998 bola v kritickom úseku pri centrálnej autobusovej zastávke obmedzená rýchlosť jazdy na 40 km za hodinu a dňa 26. júna 1998 bola uvedená do prevádzky svetelná signalizácia (semafony) pri obchodnom dome Prior, pri centrálnej autobusovej zastávke a na križovatke štátnych ciest I/50 a I/65 za železničným nadjazdom pri Ladomerskej Vieske.

Združenie pre rozvoj regiónu

5. februára 1998 sa konal zakladajúci snem Združenia pre rozvoj regiónu, ktoré bude zabezpečovať užšiu spoluprácu medzi samosprávou, štátnou správou, podnikateľskými a nepodnikateľskými subjektmi, formulovať ich potreby a hľadať východiská, prospešné pre väčšinu zainteresovaných strán.

Veľkonočné predajné trhy

Mestské kultúrne stredisko usporiadalo v dňoch 12. – 14. marca 1998 už tradičné veľkonočné trhy, na ktorých predávalo svoj tovar 110 podnikateľov, predajcov a firiem. Na predajných pultoch dominoval predovšetkým textil, bytové

doplňky, obuv, spodná bielizeň, kožené výrobky, ale aj športové ošatenie, hračky, výrobky zo skla, dreva i prútia. Veľkonočnú atmosféru navodzovali maľované kraslice, cukrovinky a perníky.

Ceny potravín v apríli 1998

Cukor kryštálový 1 kg	17,00 Sk
Mlieko polotučné 1l	12,00 Sk
Malo 250 g	32,00 Sk
Múka polohrubá 1 kg	13,00 Sk
Ryža 1 kg	24,00 Sk
Olej Raciol 600 g	32,00 Sk
Chlieb rascový 1,5 kg	17,50 Sk
Káva Štandard zmes 75 g	19,50 Sk
Vajcia 1 ks	2,60 Sk
Kurence 1 kg	68,00 Sk
Bravčový bôčik 1 kg	75,00 Sk
Pivo 12 ° 0,5 l	9,50 Sk

Odpredaj mestských bytov

Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom schválilo v roku 1998 odpredaj ďalších 350 mestských bytov:

Sládkovičova ulica č. 14 (40 bytov)
Sládkovičova ulica č. 34-40 (43 bytov)
Sládkovičova ulica č. 2 (36 bytov)
Bernolákova ulica č. 2 – 6 (24 bytov)
Ulica M. Chrásteka č. 6 – 8 (15 bytov)
Hviezdoslavova ulica č. 44 – 52 (70 bytov)
Ulica Š. Pártošovej č. 1 – 5 (34 bytov)
Novomeského ulica č. 2 – 6 (34 bytov)
Ulica Š. Moysesova č. 68 – 74
a Ulica Dr. Janského 13 (45 bytov)
Ulica Duklianskych hrdinov č. 13 – 15 (12 bytov)
Ulica SNP č. 105 (28 bytov)

Z majetku Mesta Žiar nad Hronom bolo v roku 1998 prevedených do osobného vlastníctva okolo 600 bytov nachádzajúcich sa v 18 bytových domoch. K 31. decembru 1998 bolo odpredaných 1 013 mestských bytov. Nepredaných zostalo 670 bytov (z toho 88 bytov je v domoch, ktoré boli určené na odpredaj

v predchádzajúcom roku). Na splatenie ceny mestského bytu použilo dlhopisy FNM SR 90% nájomníkov v celkovej sume 11 680 000 Sk.

Úroveň poskytovania zdravotníckej starostlivosti v meste

Zdravotnícka starostlivosť pre obyvateľov Mesta Žiar nad Hronom je zabezpečovaná nemocnicou s poliklinikou II. typu, ktorá pokrýva spádové územie s približne 38 434 obyvateľmi.

Zdravotnícke služby obyvateľom nášho mesta poskytuje aj Nemocnica v Kremnici (interné, doliečovacie a neurologické oddelenie), Psychiatrická nemocnica v Kremnici a na lôžkovom kožnom oddelení Nemocnice s poliklinikou v Banskej Štiavnici. Zdravotnícke služby poskytuje aj neštátne zdravotnícke zariadenie – Zdravotnícke služby, s.r.o. pri ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, kde pracuje päť lekárov pre dospelých, jeden gynekológ, internista, chirurg, traja stomatológovia a niekoľko lekárov na čiastočný úväzok, napr. v ambulancii pracovného lekárstva, dermatovenerologie, oftalmológie, neurológie, röntgenológie a i.

V podmienkach Mesta Žiar nad Hronom pôsobí aj agentúra ošetrovateľskej starostlivosti, ktorá bola odštátnená v r. 1997.

Oblasť lekárenstva je v meste zastúpená tromi súkromnými lekárňami a dvoma výdajňami zdravotníckych potrieb a pomôcok. Zabezpečené sú pravidelné pohotovostné lekárnické služby v nočných hodinách a počas dní pracovného pokoja a sviatkov.

V súlade s uplatňovaním privatizácie boli v rokoch 1995 – 1996 odštátnené v primárnej ambulantnej starostlivosti všetky ambulancie praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast, všetky stomatologické ambulancie a gynekologicko – pôrodnická ambulancia. Neštátni lekári – hlavne pre dospelých, deti a dorast - poskytujú zdravotnícku starostlivosť pre pacientov svojho zdravotníckeho obvodu len v rámci ordinačných hodín, spravidla v dopoludňajších hodinách.

Sociálne stredisko Mesta Žiar nad Hronom

Mesto Žiar nad Hronom zriadilo v novembri 1997 sociálne stredisko v budove bývalých detských jaslí na Tajovského ulici.

V stredisku je umiestnená stanica opatrovateľskej služby, stanica osobnej hygieny pre sociálne odkázaných občanov bez domova, stanica pomoci občanom v náhlej núdzi a stanica charity.

V stanici opatrovateľskej služby je poskytovaná pomoc občanom Žiaru nad Hronom, ktorí sú v dôchodkovom veku a nemôžu sa zo zdravotných dôvodov postarať o seba sami, alebo nemôžu požiadať o pomoc svojich rodinných príslušníkov.

V stanici môžu byť umiestnení občania na denný, týždenný, prípadne i mesačný pobyt.

Občanom, umiestneným v stanici, sa poskytuje: opatrovanie, strava, lôžko, osobná hygiena, kultúrne a spoločenské využitie (rozhlas, televízia, knihy, noviny, časopisy).

V stanici opatrovateľskej služby je päť lôžok. O klientov stanice sa stará v trojzmennej nepretržitej prevádzke jedna zdravotná sestra a päť opatrovateľiek.

Útulok pre bezdomovcov

23. januára 1998 bolo odovzdané do užívania prvé zariadenie osobitných sociálnych služieb – útulok pre bezdomovcov – na území nášho mesta. Nachádza sa v jednoposchodovej budove v starej časti Mesta Žiar nad Hronom na Ulici SNP a má kapacitu 19 lôžok. Zariadenie je určené na dočasné ubytovanie občanov – mužov bez trvalého pobytu (odchovancov detských domovov, občanov prepustených z liečebných a nápravných ústavov, občanov bez strechy nad hlavou). Útulok je zariadením Okresného úradu v Žiari nad Hronom.

Šľachetní darcovia

Primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger prijal dňa 11. mája 1998 v obradnej sieni Mesta Žiar nad Hronom viacnásobných bezpríspevkových darcov krvi – občanov nášho mesta. Do Pamätnej knihy mesta sa zapísali šľachetní darcovia najvzácnejšej tekutiny života: Jozef Senko, Pavol Dovec, Ondrej Galko, Vladimír Neudeker, Miroslav Nosál, Vladimír Rajčan a Stanislav Meliška.

Pamätník na cintoríne

Rímsko – katolícky farský úrad v Žiari nad Hronom v spolupráci s Mestským úradom v Žiari nad Hronom usporiadali 10. mája 1998 na žiarskom cintoríne pietnu slávnosť odhalenia pamätníka nenarodených detí. K účastníkom pietnej

slávnosti sa prihovorili bansko – bystrický diecézny biskup Mons. Rudolf Baláž a primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger. Pamätník nenarodených detí na žiarskom cintoríne je štvrtý na Slovensku a prvý v banskobystrickej diecéze.

KULTÚRNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

V časovom rozpätí od 5. marca 1998 do 6. júna 1998 sa uskutočňovali v Mestskom kultúrnom stredisku v Žiari nad Hronom koncerty VIII. žiarskej hudobnej jari.

Hudobné podujatie otvoril 5. marca 1998 svojím husľovým recitálom Peter Michalica s klavírnym doprovodom Dany Šašinovej.

19. marca sa žiarskemu publiku predstavil klavírny virtuóz Peter Toperczer.

1. apríla, pri príležitosti 53. výročia oslobodenia mesta, vystúpil orchester Komornej opery SND, vedený dirigentom Mariánom Vachom, so sólistami Lili Larinovou a Svätoplukom Malachovským, so sprievodným slovom Izabely Pažitkovej.

30. apríla 1998 účinkoval na Hudobnej jari mužský spevácky zbor Octet singers pod dirigentskou taktovkou Blanky Juhaňákovej.

7. mája 1998 sa žiarskemu publiku predstavilo Slovenské džezové kvarteto Jozefa Doda Šošoku a 23. mája mládežnícky spevácky zbor O.M.D. Gloriam zo Žiaru nad Hronom.

6. júna 1998 vystúpil na záverečnom koncerte Žiarskej hudobnej jari Slovenský komorný orchester pod vedením Bohdana Warchala.

Mestská televízia

Od mája 1998 majú občania možnosť sledovať aktuálne dianie v meste aj na televíznych obrazovkách. Firma Seware Multimedia získala na 12 rokov licenciu na prevádzku lokálneho káblového vysielania. Táto licencia oprávňuje spoločnosť vysielateľ spravodajstvo, publicistiku, reklamy a teleshopping na schválenom kanáli v miestnom káblovom rozvode. Na financovaní vysielania sa podieľa aj Mesto Žiar nad Hronom.

Artfest v Dome kultúry

Pohronské kultúrne centrum, Pohronský divadelný a hudobný kabinet a Mestské kultúrne stredisko v Žiari nad Hronom usporiadali 20. marca 1998 prehliadku tvorby mladých amatérskych umelcov Artfest '90.

Na festivale sa prezentovali autori v troch oblastiach umenia – hudobnej, výtvarnej a literárnej. V hudobnej časti sa predstavili skupiny Experimental psychedelic orchestra (Žiar), Boanegers (Žiar), Sitňan (Žiar), Navara (Lučenec), Livery (Kremnica), ZVA 12 – 28 Band (Zvolen). Výtvarnú tvorbu prezentovali Jaro Procner, Lívia Holosová a Marek Kinka. V oblasti literárneho umenia sa predstavili Peter Šrank, Robo Mikla, Lucia Začková, Jana Múčková a Jaro Beňo.

Senzus opäť v Žiari

25. marca 1998 vystúpila v žiarskom mestskom kultúrnom stredisku hudobná skupina Senzus, ktorá sa predstavila so svojim novým programom. Nechýbal v ňom ani známy imitátor Stanislav Vitáloš.

Majstrovstvá na tanečnom parkete

28. marca 1998 sa konali v estrádnej sále Mestského kultúrneho strediska v Žiari nad Hronom prvé Majstrovstvá Slovenska v plesových choreografiách. Na tanečnom parkete súťažilo 16 kolektívov zo Slovenskej republiky a štyri z Českej republiky. Domácich reprezentoval Tanečno-športový klub pri MsKS v Žiari nad Hronom, ktorý skončil na 8. mieste. Súťažiacich sledovalo a povzbudzovalo vyše 300 divákov.

Výstavy v Mestskom kultúrnom stredisku

Od 13. februára do 19. marca 1998 mala žiarska verejnosť možnosť zoznámiť sa s tvorbou výtvarníčky Heleny Lichej – Zábranskej. Dôkazom jej tvorivej a plodnej činnosti bolo vyše 4é prác.

Od 23. júna do 10. septembra patrila výstavná sieň MsKS žiarskemu amatérskemu výtvarníkovi – Pavlovi Sasinovi. Vyše 60 obrazov tohto autora dopĺňalo aktivity programu Kultúrneho leta v Žiari nad Hronom.

Mestská knižnica

V mestskej knižnici, ktorá má sídlo v Dome kultúry na Námestí Matice slovenskej v Žiari nad Hronom, boli v roku 1998 vykonané rekonštrukčné práce, ktoré majú prispieť k zlepšeniu výpožičných a čitateľských služieb jej návštevníkov. Na prvom poschodí vzniklo veľké oddelenie krásnej a odbornej literatúry pre dospelých. Na druhom poschodí sa nachádza oddelenie literatúry pre deti a oddelenie novín a časopisov s čítárňou.

V knižnici bolo v roku 1998 zapísaných 2 744 používateľov knižného fondu, z toho bolo 973 detí do 15 rokov. Knižnica vlastnila 41 180 knižničných jednotiek (704 jednotiek bolo získaných nákupom, 41 darom).

Práce v knižnici zabezpečujú štyri pracovníčky na plný pracovný úväzok a jedna pracovníčka na štvorhodinový pracovný úväzok.

Prehľad výpožičiek za rok 1998

Odborná literatúra pre dospelých	15 811
Krásna literatúra pre dospelých	23 059
Odborná literatúra pre deti	7 483
Krásna literatúra pre deti	13 879
Výpožičky periodík	17 024
Prezenčné výpožičky	14 703

Na nákup knižničného fondu bolo v roku 1998 vynaložených 119 880,- Sk. Knižnica odoberala 22 periodík.

Zbor pre občianske záležitosti

Zbor pre občianske záležitosti Mesta Žiar nad Hronom uskutočnil v roku 1998 163 podujatí. Z toho bolo 70 sobášov a 34 pohrebov, 15 uvítaní detí do života, 11 životných jubileí, návštevy najmladšieho a najstaršieho občana mesta, slávnostné prijatie učiteľov, darcov krvi, najúspešnejších športovcov, absolventov základných a stredných škôl. V obradnej sieni mesta sa uskutočnilo aj slávnostné prijatie žien

pri príležitosti Dňa matiek a prijatie Slovákov, žijúcich v zahraničí. Zbor pre občianske záležitosti si v roku 1998 pripomenul 45 rokov svojho trvania.

Pri príležitosti 98. narodenín navštívil primátor mesta MVDr. Jaroslav Cíger s členmi ZPOZ najstaršiu občianku nášho mesta, pani Alžbetu Minárovú, ktorá oslávila svoje životné jubileum dňa 17. novembra.

Žiarske plážové kúpalisko

Areál žiarskeho plážového kúpaliska sa nachádza v Parku Štefana Moysesu a má kapacitu 1 500 miest. Prevádzku tohto zariadenia zabezpečuje Mestský podnik Služby v Žiari nad Hronom.

Návštevníci kúpaliska majú okrem kúpania vo veľkom a detskom bazéne možnosť zahrať si volejbal, nohejbal, ping-pong, soft tenis, ruské kolky, badminton a biliard. Pri pobyte v areáli kúpaliska sa môžu občerstviť v bufete a môžu si zapožičať ležadlá, slnečníky, plavecké dosky a záchranné vesty.

Dôchodcom, deťom a zdravotne postihnutým občanom sú poskytované zľavy na vstupnom.

ŠPORT A TELESNÁ VÝCHOVA

Športovci z nášho mesta získali v roku 1998 niekoľko vynikajúcich ocenení a titulov v rámci okresu, kraja i Slovenska. Úspešní boli tenisti, basketbalisti, vodáci, hokejisti, ale hlavne futbalisti a atléti.

Atletika

Členovia atletického klubu v roku 1998 potvrdili, že svojimi výkonmi a výsledkami patria medzi najúspešnejšie kluby v rámci Slovenska. Na neoficiálnych juniorských halových majstrovstvách republiky 17. januára 1998 v Banskej Bystrici zvíťazila Lucia Ivanová v behu na 50 m časom 6,79 sekundy a v skoku do diaľky výkonom 565 cm. Na prvom mieste sa umiestnil aj Martin Molnár, ktorý zabehol 50 m za 6,08 sekundy. Trénerom oboch atlétov je Ondrej Molnár.

Futbal

Mužstvo futbalového klubu ŠK ZSNP Žiar nad Hronom ako nováčik uplynulého ročníka vyhralo IV. ligu s 8 bodovým náskokom a postúpilo do III. ligy. Futbalový kolektív tvorí 35 hráčov, vrátane 6 dorastencov. Veľkú zásluhu na postupe mužstva mal jeho tréner Ivan Dolinský. Novým trénerom je Ján Petrák.

Ženy vo futbale

Mesto Žiar nad Hronom bolo dňa 26. apríla 1998 dejiskom kvalifikačného medzištátneho stretnutia na Majstrovstvá sveta žien vo futbale 1999 Slovensko – Rumunsko. Stretnutie sa skončilo nerozhodným výsledkom 1:1. Naším ženám ostala takto šanca vyhrať skupinu a postúpiť.

Veľká cena

v plávaní

Mestský úrad v Žiari nad Hronom usporiadal 30. apríla 1998 na žiarskej krytej plavárni Veľkú cenu v plávaní žiakov základných škôl. Chlapci a dievčatá súťažili v kategóriách: kraul 25 m a 50 m, prsia 25 m a 50 m, štafety 4x25 m voľný spôsob.

Majstrovstvá mesta v plávaní

Mestský úrad v spolupráci s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom bol usporiadateľom Majstrovstiev mesta v plávaní žiakov základných a stredných škôl, ktoré sa konali 28. októbra 1998 na mestskej plavárni. Žiaci súťažili v nasledovných kategóriách: 25 m a 50 m kraul chlapci a dievčatá, 25 m a 50 m prsia chlapci a dievčatá, štafety 4x25 m chlapci a dievčatá, 100 m kraul a 100 m prsia dorastenci a dorastenky, štafety 4x50 m dorastenci a dorastenky.

Mestská liga v malom futbale

Posledné zápasy súťažného ročníka 1997/98 mestskej ligy v malom futbale sa konali 6. mája 1998 na antukových dvorcoch žiarskeho plážového kúpaliska. V konečnom poradí sa mužstvá umiestnili nasledovne:

1. I. FC VÚB	30 bodov
2. Strojál	27 bodov
3. ŠKP Terno	24 bodov
4. A je to	9 bodov
5. FC SP	6 bodov
6. I. FC Warriors	4 body

Vodácky viacboj

Klub vodáctva a raftingu ŠK ZSNP Žiar nad Hronom usporiadal v dňoch 5.-7. júna 1998 na rieke Hron a v Žiari nad Hronom Majstrovstvá Slovenskej republiky vo vodáckom viacboji P5. Disciplíny: štafetové plávanie, 5x100 m voľný spôsob, beh na 300 m, plavba na pramiciach s cieľom pri Rybárskej bašte a strelba na strelnici v Šašovskom Podhradí.

MIMORIADNE UDALOSTI

Požiar v paneláku

V panelovom dome na Hviezdoslavovej ulici 25 vypukol v sobotu 21. novembra 1998 ráno požiar. V štvorizbovom byte, z ktorého sa šíril oheň, sa v tom čase nachádzalo 6 ľudí. Požiar sa šíril veľmi rýchlo, a tak sa niektorí členovia rodiny dostávali von z bytu cez okno za pomoci požiarnikov.

Pri požiaru v byte č. 25 bol zničený nábytok, podlahy z PVC, tapety na stenách, dvere, zárubne, okná, vstavané skrine, bytové jadro, kuchynská linka, rozvody vody, plynu a elektrického prúdu. Na susedných bytoch boli požiarom znehodnotené dvere a vodomery. V dome museli vykonať montáž nového hlavného stupačkového rozvodu plynu. Od dymu z požiaru boli poškodené omietky v bytoch nachádzajúcich sa nad centrom požiaru. Priama škoda, len na majetku mesta, bola vyčíslená na 300 tisíc korún.

OBSAH:

Verejno – spoločenský život

Výstavba a zmeny charakteru mesta

Školstvo

Činnosť podnikov a ich podiel na život v meste

Životné prostredie

Život obyvateľstva, zdravotníctvo

a sociálna starostlivosť

Kultúrno – spoločenský život

Šport a telesná výchova

Mimoriadne udalosti

1999

Kronikár: Eva Tóthová
Narodená: 26. 9. 1954 v Banskej Bystrici
Povolanie: pracovník mestskej samosprávy
Začiatok činnosti kronikára: február 1999
Koniec činnosti kronikára: marec 2001

MESTSKÁ SAMOSPRÁVA - ČINNOSŤ MESTSKEJ RADY A MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Zo zasadnutí mestskej rady:

Mestská rada v Žiari nad Hronom sa v roku 1999 schádzala v takmer pravidelných dvojtýždenných intervaloch.

Členovia mestskej rady na svojich zasadnutiach prerokovali:

- časový a obsahový plán zasadnutí MsR a MsZ,
- návrh na zriadenie stálych komisií pri mestskom zastupiteľstve,
- rozpočet mesta a zmeny rozpočtu mesta,
- nové všeobecne – záväzné nariadenie mesta,
- nový štatút mesta,
- návrhy na udelenie cien primátora mesta,
- plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra mesta,
- žiadosti o odkúpenie mestských pozemkov,
- žiadosti o pridelenie nebytových priestorov,
- žiadosti o pridelenie a výmenu mestských bytov,
- nájomné zmluvy v nebytových priestoroch,
- rozpočet mestského podniku Služby,
- zámery pre podnikateľskú činnosť mestského podniku Služby,
- cenník za cintorínske služby,
- postup prác na výstavbe bytového domu č. 1 Pod Vríšky,
- prevádzku mestských detských jaslí,
- prevádzku mestskej krytej plavárne a plážového kúpaliska,
- prevádzku tepelného hospodárstva v meste,
- kultúrne podujatia v meste,
- prácu mestskej polície,
- prípravu osláv a významných udalostí na území mesta,
- smernicu o vedení mestskej kroniky,
- cenník služieb pre krytú plaváreň,
- štatút rady prevencie drogových závislostí,
- finančné príspevky pre organizácie a zväzy,
- zimnú údržbu ciest a i.

Zasadnutie MsZ 14. januára 1999

Rokovania mestského zastupiteľstva spravidla viedol primátor mesta JUDr. Marius Hrmo. Na prvom zasadnutí v roku 1999 poslanci odsúhlasili rámcový plán

zasadnutí MsZ a MsR v Žiari nad Hronom a rokovali o plnení rozpočtu mesta za rok 1998. Schválili zriadenie stálych komisií pri MsZ a ich predsedov:
Ing. Peter Zorkóczy – komisia kontroly, sťažností a ochrany občanov
Ing. Mária Čopová – komisia ekonomiky a financovania
Igor Rozenberg – komisia životného prostredia a dopravy
MUDr. Alexander Murgaš – komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a bývania
Anna Lauková – komisia zamestnanosti a podnikania
Mgr. Marta Mergová – komisia kultúry, športu a mládeže

Zasadnutie MsZ 4. marca 1999

Poslanci prerokovali návrh na novelizáciu štatútu mesta a záverečný účet mesta za rok 1998, vzali na vedomie stanovisko hlavnej kontrolórky mesta k záverečnému účtu a informáciu o stave a vývoji kriminality na území mesta.

Zasadnutie MsZ 22. apríla 1999

Mestské zastupiteľstvo sa zaoberalo plnením rozpočtu mesta, plnením úloh pri výstavbe bytového domu č. 1 Pod Vříšky, stavom verejnej zelene a údržbou miestnych komunikácií. Poslanci schválili ročnú účtovnú uzávierku Mestského podniku Služby, nový rokovací poriadok mestského zastupiteľstva, novú organizačnú štruktúru mestského úradu, novelu zásad hospodárenia s majetkom mesta o trhovom poriadku a zmenu VZN mesta o prevode bytov a nebytových priestorov z vlastníctva mesta do súkromného vlastníctva.

Mimoriadne zasadnutie MsZ

Hlavným bodom mimoriadneho mestského zastupiteľstva, ktoré sa uskutočnilo dňa 20. mája 1990, bol návrh na zmenu rozpočtu mesta. Poslanci prerokovali aj koncepciu rozvoja mesta na roky 1999 – 2000.

Zasadnutie MsZ 24. júna 1999

Poslanci okrem stálych bodov programu vypočuli informáciu o plnení rozpočtu mesta, správu o plnení úloh investičnej a neinvestičnej výstavby v meste, informáciu o potrebe opráv miestnych komunikácií a chodníkov v meste a schválili vnútorný platový predpis Mesta Žiar nad Hronom, koncepciu bytovej politiky mesta, odpredaj ubytovne Hron na Sládkovičovej ulici č. 17 a obytného bloku na Ulici M. Chrásteka 23.

Zasadnutie MsZ 9. septembra 1999

Poslanci sa zaoberali činnosťou mestskej polície, usporiadaním Žiarskeho jarmoku, návrhom nového štatútu mesta, odpredajom pozemkov mesta a prijatím daru od ZSNp, a.s. Žiar nad Hronom vo forme pozemku o výmere 305 m², vkladom nehnuteľností do Športového klubu, s.r.o. ZSNP Žiar nad Hronom (športová hala, kotolňa, garáž, pozemok o výmere 710 m², sociálne zariadenia na zimnom štadióne, tribúna na futbalovom štadióne) a prevádzkou mestských detských jasí.

Mestské zastupiteľstvo schválilo nového hlavného kontrolóra mesta, ktorým sa stala Ing. Eva Vincentová.

Zasadnutie MsZ 21. októbra 1999

Na programe rokovania MsZ bola príprava rozpočtu mesta na rok 2000, informácia o žiarskom jarmoku, ktorý sa konal 8.-9. októbra 1999, majetkoprávne vzťahy, všeobecne – záväzné nariadenia mesta o nakladaní s komunálnym odpadom na území mesta, odpredaj nehnuteľností, operačný plán zimnej údržby.

Zasadnutie MsZ 18. novembra 1999

Mestské zastupiteľstvo prerokovalo informáciu o priebehu výstavby bytového domu č. 1 Pod Vršky, všeobecne záväzné nariadenie mesta o chove a držbe zvierat na území mesta, o využívaní verejných priestranstiev na území mesta, o prevádzke cintorínov, pohrebísk a domov smútku, návrh plánu činnosti MsP Služby na rok 2000.

Zasadnutie MsZ 9. decembra 1999

Poslanci schválili obsahový plán zasadnutí mestského zastupiteľstva, všeobecne – záväzné nariadenie mesta o dani z nehnuteľnosti a miestnych poplatkoch, zmenu rozpočtu mesta na rok 1999, rozpočet mesta Žiar nad Hronom na rok 2000, plán činnosti hlavného kontrolóra mesta.

VÝZNAMNÉ

NÁVŠTEVY MESTA

Návšteva veľvyslanca Českej republiky

Na pracovnú návštevu Žiaru nad Hronom zavítal dňa 22. marca 1999 mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Českej republiky na Slovensku Ing. Rudolf Slánský. Najprv navštívil Závod Slovenského národného povstania, a.s., kde sa stretol s generálnym riaditeľom Ing. Jozefom Pittnerom a členmi podnikového manažmentu. Po prehliadke ZSNP zavítal na žiarsku radnicu, kde ho prijal primátor mesta JUDr. Marius Hrmo.

27. apríla 1999 prijal primátor mesta JUDr. Marius Hrmo bývalú veľvyslankyňu SR v Rakúsku, herečku a spisovateľku Magdalénu Vášaryovú.

1. mája 1999 zavítal do Žiaru nad Hronom Doc. JUDr. Ľubomír Fogaš, podpredseda vlády SR pre legislatívu.

21. júla 1999 navštívil žiarsku radnicu Dr. Gjuro Deželič – veľvyslanec Chorvátskej republiky na Slovensku.

Primátor mesta prijal v júni 1999 podpredsedu Matice slovenskej Igora Kovačiča. Spolu s predstaviteľmi mesta sa zaoberali prípravou celoslovenského pamiatkového zhromaždenia k 130. výročiu úmrtia Štefana Moyses, prvého predsedu Matice slovenskej.

VÝZNAMNÉ

VÝROČIA A OSLAVY

V rámci osláv 130. výročia úmrtia Štefana Moyses navštívil mesto Žiar nad Hronom páter Emil Černaj, SVD, ktorý pricestoval z misie v Austrálii. Zúčastnil sa aj na prehliadke staveniska rímsko – katolíckeho kostola a fary na Ulici M. Chrásteka. Výstavba kostola bola začatá v máji 1999.

Oslavy SNP

26. augusta 1999 si občania mesta pripomenuli 55. výročie Slovenského národného povstania. V dopoludňajších hodinách sa konalo v budove Okresného

úradu v Žiari nad Hronom slávnostné zasadnutie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, na ktorom sa zúčastnili priami účastníci Povstania z celého žiarskeho okresu. Od primátora mesta JUDr. Mariusa Hrmu prevzali pri tejto príležitosti pamätné listy, plakety k 55. výročiu SNP a zapísali sa do pamätnej knihy mesta Žiar nad Hronom.

V ďalšej časti osláv sa účastníci v sprievode presunuli pred I. základnú školu na Ulici Dr. Janského, kde už tradične položili vence k soche Ladislava Exnára.

Program osláv doplnila promenádnym koncertom na Námestí Matice slovenskej dychová hudba Žiaranka a vo večerných hodinách vzplanula symbolická partizánska vatra na Šibeničnom vrchu.

Odhalenie sochy Štefana Moyses

24. októbra 1999 bola na Námestí Matice slovenskej v Žiari nad Hronom odhalená socha Štefana Moyses, diecézneho biskupa vo Svätom kríži a prvého tajomníka Matice slovenskej. Väčšina účastníkov slávnostného odhalenia sa v dopoludňajších hodinách zúčastnila na slávnostnej pontifikálnej svätej omši v Kostole Povýšenia Sv. Kríža. Medzi hosťami na slávnostnom akte boli prítomní: Pavol Hrušovský – podpredseda vlády SR, Mons. Tomáš Gális – poverený diecézny biskup v Banskej Bystrici, Jozef Markuš – predseda Matice slovenskej, Dr. Gjüre Dežilač – veľvyslanec Chorvátskej republiky na Slovensku a delegáti celoštátneho snemu Matice slovenskej, ktorý v dňoch 23. a 24. októbra rokoval v Žiari nad Hronom.

V predvečer slávnostného odhalenia sochy Štefana Moyses sa v mestskom kultúrnom stredisku konala slávnostná akadémia, na ktorej boli po prvýkrát v histórii nášho mesta udelené ceny primátora mesta a pamätné plakety mesta. Ocenené boli významné osobnosti, ktoré sa svojou celoživotnou prácou zaslúžili o rozvoj mesta a šírenie jeho dobrého mena.

Držiteľmi ceny primátora sa stali:

Ing. Jozef Minka (in memoriam) – za celoživotné dielo v oblasti kultúrneho a spoločenského života,

MUDr. Josef Řídký – za vedeckú, publikačnú a organizátorskú prácu v oblasti detského lekárstva,

Ing. Michal Babinský, CSc. – za prínos vo vede a technickom rozvoji,

Mgr. Anna Dlhopolcová – za výchovnú a kultúrno – spoločenskú činnosť,

Jozef Lupták – za rozvoj športu a telesnej kultúry.

Pamätnú plaketu za rozvoj mesta Žiar nad Hronom obdržali bývalí predsedovia mestského národného výboru – Ľubor Jančok, Jozef Grolmus a Július Majerský a primátori mesta – Ing. Marián Futák a MVDr. Jaroslav Cíger.

Od predsedu Matice slovenskej Jozefa Markuša prevzali pamätné medaily Štefana Moyses: primátor mesta JUDr. Marius Hrmu, zástupca primátora Mgr. Juraj Prôčka a Ing. Jozef Minka – in memoriam. Za dlhoročnú záslužnú činnosť v miestnom odbore Matice slovenskej v Žiari nad Hronom prevzali pamätné

medaily Sv. Cyrila a Metoda funkcionári a členovia: Margita Dodeková, Eduard Dodek, Želmíra Slováková a Alica Môciková.

Slávnostnú atmosféru akadémie umocnil spevácky zbor Collegium Cantus z Banskej Bystrice.

OBYVATEĽSTVO

V meste Žiar nad Hronom bolo k 31. 12. 1999 prihlásených na trvalý pobyt 20 361 obyvateľov, z toho bolo 9 837 mužov a 10 524 žien.

Štatistika prírastku a migrácie obyvateľov za rok 1999:

Narodení:	189 (103 chlapcov, 86 dievčat)
Zomretí:	150 (79 mužov, 65 žien)
Priťahovaní:	269
Odstáňovaní:	351

Porovnanie počtu obyvateľov mesta Žiar nad Hronom od r. 1950:

Rok	1950	1965	1996	1999
Počet obyvateľov	1 449	11 018	20 504	20 361

Nezamestnaní v roku 1999

K 31. decembru 1999 bolo na Okresnom úrade práce v Žiari nad Hronom evidovaných 1946 nezamestnaných občanov s trvalým pobytom v meste Žiar nad Hronom, t. zn. 20,59% z celkového počtu obyvateľov mesta. Oproti roku 1998 to bolo o 440 nezamestnaných viac.

Z celového počtu nezamestnaných bolo 975 mužov (50,1%) a 971 žien (49,9%). So zníženou pracovnou schopnosťou bolo 94 nezamestnaných a 44 nezamestnaných bolo mladistvých. Na OÚP je evidovaných 302 osôb, ktoré sa ocitli bez práce z dôvodu organizačných zmien zamestnávateľa.

Ku koncu mesiaca decembra 1999 poberalo podporu v nezamestnanosti 531 občanov Žiaru nad Hronom. Oproti predchádzajúcemu roku vzrástol počet nezamestnaných v našom meste o 5,03%.

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

Voľby prezidenta republiky

V prvom kole volieb prezidenta SR, ktoré sa konalo 15. mája 1999, bolo v Žiari nad Hronom odovzdaných 10 294 platných hlasov. Jednotliví kandidáti získali nasledovné počty hlasov:

Kandidát	počet hlasov	%
Vladimír Mečiar	5 481	(53,24)
Rudolf Schuster	3 000	(29,14)
Magdaléna Vašáryová	626	(6,08)
Ivan Mjartan	527	(5,12)

Ján Slota	349	(3,39)
Boris Zala	189	(1,84)
Juraj Švec	64	(0,62)
Juraj Lazarčík	51	(0,50)
Ján Demikát	7	(0,07)

V druhom kole volieb, ktoré sa konalo 29. mája 1999, hlasovalo 10 383 voličov (z celkového počtu 14 803 oprávnených voličov), t.j. 70,14%. Dvaja kandidáti na post prezidenta republiky získali v Žiari nad Hronom nasledovné počty hlasov:

Vladimír Mečiar	6 453
Rudolf Schuster	3 864

Oblasťná výstava drobných zvierat

V dňoch 8. a 9. októbra 1999 sa uskutočnila v priestoroch chovateľského domu na Ulici SNP v Žiari nad Hronom prvá oblasťná výstava drobných zvierat. Jej usporiadateľom bol oblasťný výbor Slovenského zväzu chovateľov.

Exponáty výstavy tvorilo 15 plemien holubov, 28 kolekcií hrabavej hydiny, exotov a bažantov.

Najúspešnejším chovateľom sa stal Stanislav Čierťaský, ktorému JUDr. Marius Hrmo odovzdal pohár primátora mesta.

Žiarsky jarmok

V dňoch 8. – 9. októbra 1999 sa konal v poradí Žiarsky jarmok. Týmto širokospektrálnym podujatím mesto Žiar nad Hronom každoročne oživuje tradíciu chýrnych svätokrížskych jarmokov, na ktorých sa v minulosti niekoľkokrát do roka schádzali ľudia zo širokého okolia.

S prípravou jarmoku začal dvadsaťčlenný organizačný štáb už 5. augusta, kedy sa jeho členovia zišli na svojom prvom prípravnom zasadnutí. Pracovný kolektív štábu bol zostavený z pracovníkov mestského úradu a MsP Služby. Za riaditeľa organizačného štábu bol menovaný Ing. Kamil Gorilák. Na celkovej organizácii jarmoku sa podieľali aj Technické služby, s.r.o. Žiar nad Hronom a mestská polícia. Na zabezpečenie jarmoku bol vypracovaný a mestskou radou schválený organizačný poriadok, trhový poriadok a sadzobník poplatkov.

V minulosti sa na svätokrížskych jarmokoch predával najmä dobytok, potreby pre domácnosť a vychýrené hurky. Na Žiarskom jarmoku 1999 prevládali stánky s textilom a obuvou. Domáce produkty boli vytlačené lacným tovarom dovážaným najmä z Turecka a Poľska.

Celkove bolo evidovaných 701 stánkov:

- 502 stánkov ponúkalo textil, obuv, odevy, ponožky, kožušiny, koženú galantériu, elektrotechniku,
- 91 stánkov ponúkalo rôzne remeselné výrobky z dreva, prútia, výšivky, dečky, hrnčiarske výrobky, šperky
- 72 stánkov poskytovalo občerstvenie (hurky, klobásy, langoše, rôzne miestne špeciality, potraviny, alkoholické a nealkoholické nápoje a hlavne burčiak), 36 stánkov ponúkalo pukanú kukuricu, cukrovú vatú, orientálne cukrovinky, cukrárenské špeciality, perníky, balóny.

Na jarmoku nechýbali ani zábavné atrakcie – kolotoče a strelnice.

Veľtrh fiktívnych firiem

Obchodná akadémia v Žiari nad Hronom usporiadala 13. októbra 1999 piaty veľtrh fiktívnych firiem stredoškolákov. Na veľtrhu sa prezentovali študenti z Banskej Bystrice, Bratislavy, Nitry, Serede, Popradu, Istebného a Žiaru nad Hronom. Ako pozorovatelia sa na tomto podujatí zúčastnili aj zástupcovia Ekonomickej univerzity z Bratislavy a zo Slovenského centra cvičných firiem pri Štátnom inštitúte odborného vzdelávania Ministerstva školstva SR v Bratislave.

Obchodná akadémia v Žiari nad Hronom je členom medzinárodnej únie fiktívnych firiem s právom organizovať kongresy, výstavy, veľtrhy a obchodné rokovania na medzinárodnej úrovni.

Servis profesijných informácií

V estrádnej sále MsKS v Žiari nad Hronom sa v dňoch 26. – 27. októbra 1999 uskutočnil 3. ročník výstavy Stredoškolák – servis profesijných informácií pre žiakov základných a špeciálnych škôl. Jeho usporiadateľom bola Pedagogicko – psychologická poradňa v Žiari nad Hronom v spolupráci s GHK International – projekt regionálneho a inštitucionálneho rozvoja Slovenska.

Výstava bola určená žiakom končiacim základnú školskú dochádzku, ktorí sa rozhodujú pre ďalšie štúdium na strednej škole alebo učilišti. Profesionálne informácie tu poskytovali stredné školy z Pohronia: Stredná priemyselná škola a SOU hutnícke zo Žiaru nad Hronom, Stredné odborné učilište na Špitálskej ulici v Banskej Štiavnici, Stredné odborné učilište drevárskej v Žarnovici, Stredné odborné učilište strojárske v Hodruši – Hámroch, Stredné odborné učilište strojárske v Hliníku nad Hronom, Odborné učilište pre telesne postihnutú mládež v Novej Bani – Hrabínach, Stredné odborné učilište lesnícke v Banskej Štiavnici, Škola úžitkového výtvarníctva v Kremnici, Stredná priemyselná škola Samuela Stankovianskeho v Banskej Štiavnici, Stredná priemyselná škola drevárska vo Zvolene, Stredné odborné učilište železničné vo Zvolene, Stredné odborné učilište pôšt a telekomunikácií v Banskej Bystrici a Strednej zdravotníckej školy v Banskej Bystrici.

Exekútorský úrad

Činnosť Exekútorského úradu v Žiari nad Hronom sa datuje od 1. januára 1996, kedy začala vykonávať svoju funkciu prvá súdna exekútorka Mária Bugárová. V súčasnej dobe je v úrade zamestnaných osem stálych zamestnancov a traja pracovníci na dobu určitú.

Od roku 1996 bolo doručených 4 047 návrhov na vykonanie exekúcie. Do konca roku 1999 bolo úspešne ukončených 913 exekúcií.

SLUŽBY

Rekonštrukcia a montáž káblových televíznych rozvodov

Hlavným dôvodom rekonštrukcie káblových televíznych rozvodov v meste bolo rozhodnutie Slovenských telekomunikácií v Banskej Bystrici, ktorým umožnilo prevádzkovať doterajšie rozvody len do konca roku 1999. Z technického hľadiska spočíva rekonštrukcia vo výmene bytových zásuviek a prívodov na hviezdicové rozvody. Od prívodu signálu k obytnému domu sa do každej bytovej jednotky vedie samostatný prívod.

Modernizované káblové televízne rozvody sú obojsmerné a využívajú spojenie koaxiálnych káblov s optickými vláknami, čo umožní užívateľom pripojenie na internet, telekomunikačné, telemetrické a bezpečnostné systémy.

Športový klub ZSNP, s.r.o. Žiar nad Hronom je prevádzkovateľom káblových televíznych rozvodov od roku 1995. Do jeho pôsobnosti patrí prevažná časť mesta (sídliisko Pod Vršky a IBV prevádzkuje firma Kabel Plus, s.r.o. Banská Bystrica).

Byty

V ZSNP Ubytovacie služby, s.r.o. Žiar nad Hronom pokračoval v roku 1999 odpredaj bytov do súkromného vlastníctva. K 31. decembru bolo odpredaných 1 703 bytových jednotiek, ktoré vytvorili 89 bytových spoločenstiev.

Ubytovacie služby evidovali v tomto roku 749 neplatičov nájomného. Výška nedoplatku na nájomnom činila 4 576 541,- Sk.

ČINNOSŤ PODNIKOV A ICH PODIEL NA ŽIVOTE MESTA

Hospodárske výsledky v ZSNP, a.s. v roku 1999

V roku 1999 vyrobila skupina spoločností ZSNP tovar za 13,5 miliardy korún, čo je o 1,2 miliardy viac ako bolo plánované a o takmer 1,7 miliardy viac ako skutočnosť v roku 1998.

Najúspešnejšia dcérska spoločnosť – Slovalco dosiahla zisk pred zdanením 415,6 milióna korún, čím prekročila plán o 120 percent.

Závod SNP dostal cenu ministra životného prostredia

Pri príležitosti Svetového dňa životného prostredia, ktorý pripadá na piateho júna, obdržal Závod SNP, a.s. Žiar nad Hronom jednu z cien ministra životného prostredia Slovenskej republiky László Miklósa. Závod ju obdržal za environmentálne správanie podniku, ktorý bol vzhľadom na charakter výroby a počet prevádzkových zariadení závažným zdrojom znečisťovania životného prostredia.

Žiarsky závod plní od roku 1994 rozsiahly ekologický program. Dodnes bolo ukončených 25 investičných akcií, ktoré výrazne znížili výstupy znečisťujúcich látok do odpadových vôd, povrchových a podzemných vôd a aj samotnú produkciu odpadov. V jednotlivých spoločnostiach závodu sa postupne zavádzajú systémy environmentálneho manažérstva (EMS). Prvý systém už funguje na Slovalcu. Do roku 2005 budú systémy EMS zavedené vo všetkých spoločnostiach akciovej spoločnosti.

Nová linka na výrobu hláv valcov

Závod Zlieváreň v ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom uviedol do prevádzky novú linku na výrobu hláv valcov do osobných automobilov. Výroba hláv bude predstavovať polmiliardový ročný obrat do zahraničia a do roku 2001 nárast zamestnanosti v ZSNP o 500 zamestnancov. V roku 1999 vyrobili okolo 1 600 ton týchto výrobkov.

Na slávnostnom otvorení linky dňa 7. mája 1990 sa zúčastnil predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda a minister hospodárstva Ľudovít Černák.

Privatizácia a reštrukturalizácia úverov v ZSNP

Piateho novembra 1999 navštívil skupinu spoločností ZSNP podpredseda vlády pre ekonomiku Ing. Ivan Mikloš.

Počas rozhovorov s generálnym riaditeľom Ing. Jozefom Pittnerom a predstavenstvom ZSNP, a.s. sa minister podrobne oboznámil s najväčšími problémami – nedoriešenou finančnou reštrukturalizáciou úverov a privatizáciou, ktoré spôsobujú veľké problémy v rozvoji ZSNP.

V reštrukturalizácii úverov sa ponúka niekoľko krajných riešení: tuzemské banky navrhujú prevedenie všetkých akcií Slovalca, a.s. na ne, čo je neprijateľné pre akcionárov Slovalca. Druhým riešením je presun úverov do Konsolidačnej banky ako súčasť projektu reštrukturalizácie bánk, voči ktorému majú zas výhrady banky, pretože úvery ZSNP nie je možné považovať za dubiózne. Kompromisným riešením je predaj prioritných akcií Slovalca, a.s. a podriadeného úveru tuzemským bankám, pričom ZSNP by z výnosu tohto predaja vyplatil staré úvery.

V privatizácii ZSNP prišlo k zneisteniu súčasných aj potenciálnych zahraničných partnerov po tom ako Fond národného majetku odstúpil od zmluvy o privatizácii ZSNP, a.s.

Počas pobytu v ZSNP si podpredseda vlády I. Mikloš prezrel výrobu primárneho hliníka v Slovalcu, a.s., výrobu hláv a valcov a tlakovú zlieváreň v závode Zlieváreň.

Cena za kvalitu Slovalcu

8. novembra 1999 sa v bratislavskom primaciálnom paláci konalo vyhlásenie výsledkov súťaže „Cena Slovenskej republiky za kvalitu“. V kategórii veľkých podnikov (nad 500 zamestnancov) ju získalo Slovalco, a.s. Žiar nad Hronom. Cenu prevzal generálny riaditeľ akciovej spoločnosti Ing. Štefan Tesák z rúk ministra hospodárstva Ľubomíra Haracha za prítomnosti podpredsedu vlády SR Ivana Mikloša. Na slávnostnom odovzdávaní ceny sa zúčastnil aj Ing. M. Veselý, administratívno – technický riaditeľ a Ing. I. Krátky, manažér kvality Slovalca.

DOPRAVA A SPOJE Železničná stanica

Železničná stanica v Žiari nad Hronom zabezpečovala v roku 1999 prepravu cestujúcich, batožín, spešnín a vozňových zásielok. Medzi nosných prepravcov vo vnútroštátnej aj v medzinárodnej preprave patrili ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom a Kremnická banská spoločnosť, a.s. Kremnica. Na žiarskej stanici si zakúpilo cestovný lístok 44 678 pasažierov, bolo naložených 4 908 vozňov a vyložených 10 906 vozňov.

Železnice Slovenskej republiky poskytovali pre cestujúcich rôzne výhody, ako napr. Junior zľava (pre cestujúcich do 26 rokov), rodinná zľava (pre rodiny s deťmi), kilometrická banka a predplatné časové cestovné lístky.

Železničná stanica v Žiari nad Hronom v roku 1999 zamestnávala 78 zamestnancov, z ktorých prevažnú časť tvorili ženy (56).

Telefonizácia

Slovenské telekomunikácie zriadili v roku 1999 v Žiari nad Hronom 340 nových hlavných telefónnych staníc. Celkove bolo v meste 7 270 takýchto staníc.

V roku 1999 boli zákazníkom zavádzané viaceré nové služby, ako napr. EURO ISDN, ktorá zabezpečuje integrovaný a rýchly prístup do internetu a prenos dát. Frame relay – je služba na vytváranie rozľahlých dátových sietí podporujúcich celý rad dátových, hlasových a videových aplikácií. Telekomunikačná služba Zelené číslo umožňuje účastníkovi volať bezplatne na účet volaného.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Prvá sonda

5. januára 1999 sa začali práce na prvom zo štyroch prieskumných vrtov na zistenie geotermálnych podzemných vôd. V lokalite Na Vartičke pri rieke Hron vykonáva práce 40 členná skupina pracovníkov firmy Nafta Východ Michalovce, ktorá je dcérskou spoločnosťou Nafty Gbely. Jeden vrt trvá približne 78 dní.

Čistota rieky Hron

Kvalita vody v rieke Hron je hodnotená pravidelne od roku 1996. Aj keď v súčasnosti voda Hrona vykazuje tretí až piaty stupeň znečistenia, čistota sa zlepšuje vďaka tomu, že už tri roky sú odpadové vody zo Žiaru nad Hronom čistené v ČOV so špičkovou technológiou. Ekológiu Hrona výrazne skvalitňuje aj bentonitová clona po obvode odkaliska skupiny spoločností ZSNP v Žiari nad Hronom.

O čistote Hrona v katastri Žiaru nad Hronom svedčia aj úlovky pstruha dúhového a lipňa. Za posledné dva roky neboli v rieke Hron zaznamenané žiadne hromadné úhyny rýb, no k úhynom došlo v jeho prítokoch: v Lutilskom potoku, Ihráčskom potoku a Rudnici. Na vine sú nezodpovední občania a chatári, ktorí do potokov vypúšťajú alebo vhadzujú škodlivé látky.

Štatistiky za roky 1993 – 1997 potvrdzujú, že ryby v Hrone pribúdajú.

Porovnanie úlovkov v roku 1993 a 1997 v úseku od mosta v Hronskej Dúbrave po železničnú stanicu v Lehôtke pod Brehy:

Druh	1993	1997
Jalec	1 400	1 785

Podustva	42	440
Mrena	8	72
Ostriež	-	385
Pstruh dúhový	-	62

Znížil sa však počet lipňov v Hrone, nakoľko tie sa stávajú pochúťkou pre kormorány, ktoré sa z oblastí južného Slovenska presunuli až na stredné Pohronie.

Zdroje pitnej vody

Mesto Žiar nad Hronom je zásobované pitnou vodou z Pohronského skupinového vodovodu s možnosťou zásobovania aj z doplňujúcich vodných zdrojov v Kosoríne a Slaskej.

Voda z uvedených vodných zdrojov sa zmiešava vo vodojemoch na Šibeničnom vrchu v Žiari nad Hronom. V najväčšej miere sa využíva voda z Pohronského skupinového vodovodu, ktorá je dopravovaná gravitačne.

V mestskej časti Šašovské Podhradie nie je vybudovaný verejný vodovod a obyvatelia sú zásobovaní vodou z verejnej studne a individuálnych vodných zdrojov. Časť Šašov-Píla je zásobovaná z miestneho vodovodu, ktorý zásobuje 15 rodín.

ZDRAVOTNÍCTVO

Nový riaditeľ

v nemocnici s poliklinikou

Dňom 20. júla 1999 vymenoval minister zdravotníctva Slovenskej republiky do funkcie riaditeľa Nemocnice s poliklinikou v Žiari nad Hronom MUDr. Igora Dudinského. Do tohto termínu bol poverený vedením nemocnice MUDr. Milan Detko, ktorý bude vykonávať funkciu námestníka riaditeľa pre liečebno-diagnostický úsek. Funkciu námestníka riaditeľa pre hospodársko-technický úsek bude vykonávať naďalej Ing. Ľudovít Starovič, CSc.

Doména

Domov sociálnych služieb pre mentálne postihnuté deti na Ulici SNP v Žiari nad Hronom zriadil Krajský úrad v Banskej Bystrici v r. 1987. Zariadenie poskytuje denný pobyt pre 11 detí. Personál domova tvorí riaditeľka, dve vychovateľky, jeden špeciálny psychológ, jedna zdravotná psychiatrická sestra, ekonómka a pracovníčka, ktorá zabezpečuje výdaj stravy.

Pre zdravotne postihnuté deti

Okresná organizácia Slovenského zväzu telesne postihnutých v Žiari nad Hronom, v spolupráci s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom, usporiadala dňa 2. júna 1999 „Deň športu a zábavy“ pre zdravotne postihnuté deti. Po úvodnom krátkom programe Divadielka Atd'. mali deti možnosť zapojiť sa do skoku do diaľky z miesta, hodu loptičkou na cieľ, súťaže v kolchoch, či stavby veže z kociek.

Slovensko bez bariér

21. júla 1999 zavítali do Žiaru nad Hronom účastníci štafetového pochodu s názvom Slovensko bez bariér. Akciu zorganizovalo občianske združenie GEMMA 93 v spolupráci s Asociáciou zdravotne postihnutých občanov SR pod záštitou predsedu vlády SR Mikuláša Dzurindu. Propagátori a aktivisti tohto združenia chceli upozorniť na problémy zdravotne postihnutých ľudí a pomôcť odstrániť mnohé bariéry, ktoré sťažujú život zdravotne postihnutým ľuďom, ale hlavne bariéry v medziľudských vzťahoch.

ŠKOLSTVO

V školskom roku 1999/2000 nastúpilo do prvých tried základných škôl 314 prváčikov v 14 triedach. Prvý stupeň základných škôl navštevuje 1 216 žiakov (56 tried) a druhý stupeň 1887 žiakov (76 tried).

40 rokov

základnej umeleckej školy

Začiatok Základnej umeleckej školy v Žiari nad Hronom má dátum 1. 9. 1959, kedy bola zriadená HUDOBNÁ ŠKOLA na bývalej Ulici pionierov (dnes Ulica Cyrila a Metoda). Škole boli pridelené dve bytové jednotky a prvý rok ju navštevovalo 128 žiakov. Do funkcie riaditeľky bola menovaná Zita Strnadová – Paráková. Za jej pôsobenia postupne vznikli okrem hudobného aj ďalšie odbory: tanečný (v r. 1961), výtvarný (v r. 1968) a literárno-dramatický (v r. 1974). Rozšírili sa aj výučbové priestory.

Pani Zita Strnadová – Paráková bola výnimočnou osobnosťou. Funkciu riaditeľky vykonávala 18 rokov a okrem pedagogickej práce zvládala rad ďalších aktivít: ako profesionálna klaviristka nahrávala pre rozhlas, venovala sa koncertnej komornej hre na klavír (premiérovala mnohé skladby Eugena Suchoňa a Jána Cikkera), bola publicisticky činná, organizovala hudobný život v Stredoslovenskom kraji. Výsledkom jej obetavej práce bola nielen plnoorganizovaná umelecká škola, ktorá si získala uznanie vynikajúcimi výsledkami na celoštátnych súťažiach, ale aj úspechy, ktoré dosiahli jej vlastné žiačky. Patrila k nim napr. Vilma Lichnerová,

prvá slovenská absolventka Čajkovského konzervatória v Moskve a komponistka Sylvia Bodorová.

V roku 1977 sa stala riaditeľkou Ružena Droppová. Počas jej pôsobenia sa vytvorili priestorové a personálne podmienky na vytvorenie literárno-dramatického odboru. Na škole začal pracovať dychový orchester. V školskom roku 1989/90 navštevovalo školu 721 žiakov.

Od roku 1991 vykonáva funkciu riaditeľky PhDr. Eva Šišiaková. Škola sa viac otvorila verejnosti. Tradíciou sa stali vianočné koncerty a koncerty ku Dňu matiek. Organizujú sa aj tematické výchovné koncerty pre základné školy. Veľa úspechov zaznamenalo divadielko „ATĎ“ pri literárno – dramatickom odbore, ktorého inscenácie poznajú nielen diváci na Slovensku, ale aj vo Francúzsku, Nemecku, Maďarsku a Juhoslávii.

Základná umelecká škola má v súčasnosti 600 žiakov. Stala sa nielen významným článkom kultúrneho života, ale aj významným centrom umeleckého vzdelávania v meste Žiar nad Hronom a jeho okolí.

Slávnostný koncert a vernisáž

22. októbra 1999 sa konal v divadelnej sále MsKS v Žiari nad Hronom slávnostný koncert k 40. výročiu Základnej umeleckej školy v Žiari nad Hronom. Účinkujúcimi boli bývalí absolventi žiarskej ZUŠ, ktorí v súčasnej dobe študujú na konzervatóriách v Žiline a J.L.Bellu v Banskej Bystrici, na VŠMU v Bratislave a na Akadémii umení v Banskej Bystrici.

Manažérska škola ZSNP

Manažérska škola v ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom začala v septembri 1999 tretí rok svojej činnosti. Tento rok otvorili 5 tried líniového manažmentu a jednu triedu ekonomického profilu a profilu obchodu a marketingu. V tomto ročníku študovali v manažérskej škole aj poslucháči z Pohronských strojární Hliník nad Hronom a z Plety Banská Štiavnica.

Okresná konferencia

5. októbra sa v Mestskom kultúrnom stredisku v Žiari nad Hronom konala okresná konferencia pre pedagógov pod názvom „REGIÓN VO VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ“ za účasti hostí z Nových Zámkov, Očovej, Nitry, Mane, Sliačov a i. Konferencia sledovala cieľ rozvíjania prvkov regionálnej výchovy na základných školách. Organizátorom bol Okresný úrad – odbor školstva v Žiari nad Hronom pri príležitosti medzinárodného Dňa učiteľov.

OBCHOD

Ceny potravín v decembri 1999

Kryštálový cukor	20,50 Sk
Práškový cukor	25,90 Sk
Výberová múka	12,60 Sk
Olej Raciol 1 l	52,50 Sk
Káva štandard 75 g	21,90 Sk
Soľ	8,- Sk
Maslo	30,- Sk
Mlieko	12,60 Sk
Ryža	26,- Sk
Mrazené kurča	60,- Sk
Bravčové mäso – stehno	154,- Sk
Bravčové mäso – karé	148,- Sk
Hovädzie mäso – stehno	146,- Sk
Hovädzie mäso – roštenka	180,- Sk
Hovädzie mäso – sviečková	220,- Sk
Bravčová šunka	180,- Sk

CIRKEVNÝ ŽIVOT

Dohoda o spolupráci

V obradnej sieni mesta bola dňa 9. decembra 1999 uzatvorená Dohoda o spolupráci medzi mestom Žiar nad Hronom a Rímsko-katolíckym farským úradom v Žiari nad Hronom, ktorú podpísali primátor mesta JUDr. Marius Hrmo a dekan IC Lic. Ján Minárik.

Na základe tejto dohody bude mesto Žiar nad Hronom naďalej bezplatne poskytovať budovu školy na Ul. A. Kmeťa pre potreby cirkevnej základnej školy Š. Moyses a minimálne do 30. júna 2002. Mesto bude v rámci svojich možností prispievať na výstavbu nového rímsko – katolíckeho kostola v Žiari nad Hronom a v intenciách volebného programu bude vytvárať možnosti pre pôsobenie a činnosť farského úradu a rímsko-katolíckej cirkvi, pravidelne bude uhrádzať výdaje na údržbu a rekonštrukciu pamiatok – sochu Š. Moyses, hrob J. Ďatla, hrob M. Chrásteka, pamätník Š. Moyses a pamätník nenarodených detí na žiarskom cintoríne. Naďalej bude poskytovať priestory domu smútku a mestského cintorína pre účely cirkevných obradov.

Rímsko-katolícky farský úrad v Žiari nad Hronom bude pomáhať pri výchove ku kultúrno-historickým tradíciám mesta a pri prevencii pred vplyvmi negatívnych javov na občanov mesta. V rámci svojich možností sa bude usilovať o zachovanie

Obchodnej akadémie v Žiari nad Hronom, ktorá je umiestnená v bývalom biskupskom kaštieli.

KULTÚRA

Mestské kultúrne stredisko

Činnosť mestského kultúrneho strediska v roku 1999 bola zabezpečovaná prostredníctvom oddelenia komercie a miestnej kultúry (5 pracovníkov), oddelenia výchovy a vzdelávania (4,62 pracovníkov) a oddelenia prevádzky (11,75 pracovníkov).

V roku 1999 venovali pracovníci veľkú pozornosť podujatiam usporiadaným k 130. výročiu od smrti Š. Moyses, ktoré vyvrcholili odhalením jeho sochy na Námestí Matice slovenskej.

Pri príležitosti Medzinárodného roka starších ľudí sa uskutočnili podujatia v Klube dôchodcov, Domove dôchodcov a najväčšie z nich sa konalo v estrádnej sále MsKS pod názvom „Toto sólo patrí Vám“. Záštitu nad podujatím prevzal primátor mesta JUDr. Marius Hrmo.

Už tradične sa v jarných mesiacoch konala IX. žiarska hudobná jar. Uskutočnilo sa osem koncertov, na ktorých účinkovalo 42 umelcov. Počas roka sa uskutočnilo ešte 6 koncertov vážnej hudby.

Novú podobu získalo Žiarske hudobné leto. V rámci tohto projektu spríjemňovali každú letnú nedeľu hudobné skupiny na Námestí Matice slovenskej.

Pri mestskom kultúrnom stredisku pracovali v roku 1999 folklórny súbor Hron, cimbalová hudba, spevácka skupina súboru Hron, dychová hudba Žiaranka, detský folklórny súbor Hronček, tanečná skupina B-boys, tanečná škola Stella, Vanity, Stršiačik a mládežnícky divadelný súbor Tagako.

Ľudové tradície sa zapisujú do povedomia Žiarčanov každoročne poriadaným fašiangovým sprievodom, stavaním mája na námestí, žiarskym dňom detí a oslavami sviatkov zimy s príchodom Mikuláša do mesta.

Neodmysliteľnou súčasťou činnosti MsKS boli jazykové kurzy, výchovné koncerty a divadelné predstavenia pre deti a mládež a podujatia poriadané Zborom pre občianske záležitosti.

Kino Hron

V roku 1999 odohralo kino Hron 272 predstavení, na ktoré si zakúpilo vstupenky 18 243 návštevníkov (o 3464 menej ako v predchádzajúcom roku). Pre nezáujem verejnosti sa 8 naprogramovaných filmov vôbec nepremietalo. V novembri boli obnovené nedeľné premietania filmov pre deti.

Mestská knižnica

M. Chrásteka

Mestská knižnica poskytuje svoje služby čitateľom v priestoroch Domu kultúry na Námestí Matice slovenskej v Žiari nad Hronom. V roku 1999 pribudla do knižnice nová literatúra v hodnote 119 155,- Sk. V knižnici bolo zapísaných 3 045 čitateľov, ktorí si vypožičali 93 017 knižničných jednotiek. Celkove knižnica v roku 1999 poskytovala 43 130 knižných titulov a 22 novín a časopisov.

Žiarsky deň detí

28. mája 1999 usporiadalo mesto Žiar nad Hronom v spolupráci s Okresným úradom – odborom školstva a kultúry Žiarsky deň detí v Parku Štefana Moysesu v Žiari nad Hronom.

Usporiadatelia pripravili bohatý a pútavý program. Deti sa mohli zúčastniť na „cestě okolo sveta“, zapojiť sa do súťaže v diskotancoch, či do karaoke show, prezrieť si výstavu Farebný svet, pozrieť si vystúpenia hudobných skupín zo Sklených Teplíc a Žarnovice, pozorovať oblohu ďalekohľadmi z Hvezdárne Maximilána Hella alebo zúčastniť v súťaži s astronómickou tematikou. Nechýbali ukážky z tréningu karate klubu, preteky na horských bicykloch a požiarnické súťaže. Veľký záujem bol o vyhlídkové lety v balóne, jazdu na elektrických autíčkach a zoskok parašutistov na trávnik futbalového štadióna. Deti si mohli aj pomaškrtiť na sladkostiach, zmrzline a iných špecialitách, ktoré sa predávali vo viacerých stánkoch.

Vystúpenie Slovenského národného divadla z Bratislavy

Dňa 3. septembra 1999 hosťovalo v Žiari nad Hronom Slovenské národné divadlo z Bratislavy. Umelecký súbor uviedol v Dome kultúry historickú drámu Jamesa Goldmana: Lev v zime. Žiarskemu publiku sa predstavili herci: Soňa Valentová, Marián Geišberg, Helena Krajčiová, Maroš Kramár, Štefan Bučko a Milan Mikulčík.

Mníšky

18. novembra 1999 sa žiarskemu publiku predstavili „Mníšky“ v americkej muzikálovej komédii Dana Goggina v preklade Ľubomíra Feldeka a réžii Karola Spišáka. Úlohu matky predstavenej stvárnila Soňa Valentová, sestru Hubertu – Jana Švoňavská, sestru Robertu – Zuzana Mauréry, sestru Amnéziu – Juliana Jamrikšová a novicku Leu – Jarmila Frličková.

Výstavy

Výstava Jaaka Adamsona

Vo výstavnej sieni Mestského kultúrneho strediska v Žiari nad Hronom bola dňa 11. februára 1999 slávnostne otvorená výstava akademického maliara Jaaka Adamsona, estónskeho rodáka, ktorý našiel svoje tvorivé bydlisko v Kremnici. Na žiarskej výstave sa reprezentoval výberom 34 prác s rôznymi technikami: maľba, kresba, akvarel a hĺbkotlač.

Počas roka 1999 sa konali ešte výstavy:

- Osobnosti v karikatúrach (Ján Torák)
- Amatérska výtvarná tvorba '99 (Tibor Eckert, Pavol Dudinský, Ing. Rudolf Garaj, Jozef Graus, Andrej Imrich, Andrej Jánoška, Ján Lichner, Jozef Líška, Zuzana Mališová, Ing. Ivan Pacalaj, Ing. Jolana Palajová, Jaroslav Procner, Pavel Sasín, Ľubica Šályová, Ján Belička)
- Výstava ručných prác z domovov a klubov dôchodcov
- Bábika mojej starkej
- Výstava z tvorby žiakov Základnej umeleckej školy v Žiari nad Hronom pri príležitosti 40. výročia založenia školy.

Výstava bábik v krojoch

Okresná organizácia Únie žien Slovenska v Žiari nad Hronom pripravila výstavu bábik v krojoch z celého Slovenska. Verejnosť mala možnosť prezrieť si výstavu v mestskom kultúrnom stredisku v dňoch 2. – 12. decembra 1999.

Pohronské osvetové stredisko

Pohronské osvetové stredisko v Žiari nad Hronom usporiadalo v roku 1999 celý rad kultúrnych, vzdelávacích a klubových podujatí.

14. apríla 1999 sa konala krajská prehliadka detskej dramatickej tvorivosti – Rozprávkové javisko, v rámci ktorého sa žiarskemu publiku predstavilo šesť detských divadelných súborov.

O oživovanie a uchovávanie tradičných ľudových remesiel formou systematických tvorivých dielní, kurzov, výstav a verejných vystúpení sa v roku 1999 starala Škola tradičných a súčasných remesiel a Klub paličkovanej čipky pri Pohronskom osvetovom stredisku v Žiari nad Hronom.

V rámci klubovej činnosti pracuje pri Pohronskom osvetovom stredisku v Žiari nad Hronom Klub Harmónia, ktorý propaguje zdravý spôsob života a hľadanie harmónie medzi duševným a telesným zdravím, Klub Silvovej metódy, v ktorom sa stretávajú ľudia, ktorým záleží na duševnom zdraví a vzájomnej pomoci medzi ľuďmi. Členovia Klubu reiki sa venujú možnostiam súčasného liečiteľstva.

Každoročne sa koná literárna súťaž pod názvom Tak píšem ja, na ktorej sa zúčastňujú literárni amatéri z celého Slovenska.

V rámci prevencie drogových závislostí sa už niekoľko rokov uskutočňujú podujatia venované rôznym vekovým kategóriám. Patril k nim aj odborný seminár Zdravé jabĺčko (zameraný na prevenciu závislosti na sladkostiach) v októbri 1999, ktorý bol určený učiteľkám z materských škôl a putovná výstava Chceme žiť bez drog, konaná od 22. 6. do 25. 7. 1999.

Pri Pohronskom osvetovom stredisku pracuje amatérsky divadelný súbor eL. Té. Té., ktorý usporiadal v roku 1999 osem divadelných predstavení pre žiarsku verejnosť.

Amatérska filmová a video tvorba

V priestoroch žiarskej Hvezdárne a planetária M. Hella sa konala v dňoch 21. – 23. mája 1999 celoštátna tvorivá súťaž a prehliadka amatérskej tvorby a videotvorby CINEAMA '99. Usporiadateľmi tejto prehliadky boli Národné osvetové centrum Bratislava, Pohronské osvetové stredisko v Žiari nad Hronom a Hvezdáreň a planetárium M. Hella v Žiari nad Hronom.

Súťažné práce sa uchádzali o ocenenie v kategóriách: dokumentárny film, reportáž, hraný film, experiment a animovaný film. V kategórii B sa prezentovala mládež do 18 rokov.

Návšteva detského divadelného súboru z Nemecka

Na pozvanie detského divadelného súboru ATĎ., ktorý vedie p. Irena Novotná, zavítali do Žiaru nad Hronom členovia podobného divadielka z nemeckého Grossenheimu a Drážďan. V dňoch 12. – 15. mája 1999 navštívili okrem Žiaru nad Hronom aj Banskú Štiavnicu a Kremnicu. Hostiteľský súbor ATĎ. pripravil pre svojich divadelných partnerov pracovnú divadelno – hudobnú dielňu. 14. mája 1999 prijal mladých nemeckých hostí primátor JUDr. Marius Hrmo v obradnej sieni mesta Žiar nad Hronom.

ŠPORT

Pohár z Holandska

Družstvo volejbalistiek žien ŠK ZSNP Žiar nad Hronom zaznamenalo veľký úspech na otvorených majstrovstvách Holandska. Na súťaži, v ktorej sa zúčastnilo 43 ženských celkov z jedenástich krajín, získali prvenstvo. O víťazstvo sa pričínili hráčky: Slávka Pčolová (kapitánka), Michaela Šimonovičová, Gabriela Kulová, Eva Piatrová, Stanislava Dobrovičová, Marcela Škriniarová, Elena Osvaldiová, Jana

Babicová, Slávka Skubanová, tréner Jaroslav Hlaváč, vedúci družstva Peter Halgaš a vedúci realizačného tímu volejbalistiek ŠK ZSNP Žiar nad Hronom Vladimír Baran.

Atletika

Na majstrovstvách Slovenska v ľahkej atletike dospelých, ktoré sa konali v Banskej Bystrici, získala Lucia Ivanová zo Žiaru nad Hornom (členka) zlaté medaily za víťazstvo v behu na 100 a 200 m, v skoku do diaľky a striebro v štafete na 4 x 100 m.

Finálový zápas

so zásahom polície

8. mája 1999 sa konal na žiarskom futbalovom štadióne finálový zápas Slovenského pohára vo futbale o pohár Zlatého bažanta medzi Slovanom Bratislava a Duklou Banská Bystrica. Právo usporiadateľa zápasu získal žiarsky Futbalový klub ŠK ZSNP po konkurznom konaní v Slovenskom futbalovom zväze.

Zápas sledovalo v prítomnosti televíznych kamier vyše desaťtisíc divákov a bol to futbalový sviatok pre celý región.

Na udržanie verejného poriadku počas stretnutia boli zabezpečené osobitné opatrenia. Z policajného zboru bolo vyčlenených 50 príslušníkov poriadkovej, 20 dopravných policajtov a 15 príslušníkov odboru policajných akcií a výcviku, tzv. kukláčov. Na trase z Bratislavy do Žiaru nad Hronom malo pohotovosť 40 príslušníkov Železničnej polície. Už v Galante museli z vlaku vysadiť 67 fanúšikov – nespratníkov. Niektorí fanúšikovia (aj pod vplyvom alkoholu) napriek všetkým bezpečnostným opatreniam sa nielen vulgárne správali a vyvolávali vzájomné potýčky, ale aj načisto zdemolovali plot oddeľujúci priestor pre divákov na futbalovom štadióne. Preto sa ani samotný zápas neobišiel bez zásahu policajných jednotiek.

Družstvo volejbalistiek

postúpilo do extraligy

Žiarske volejbalistky vybojovali 13. marca 1999 na domácej pôde postup do volejbalovej extraligy žien. Od jesene 1999 tak budú, po ročnej prestávke, znova súperiť s elitnými ženskými celkami z celého Slovenska.

Prijatie športovcov

V obradnej sieni mesta Žiar nad Hronom sa 27. januára 1999 konalo slávnostné prijatie najúspešnejších športovcov roka 1998. K športovcom

a športovým funkcionárom sa prihovril primátor mesta JUDr. Marius Hrmo a poďakoval sa im za výsledky, dosiahnuté v jednotlivých športoch.

Majstrovstvá Slovenskej republiky v karate

16. januára 1999 sa vo veľkej sále Mestského kultúrneho strediska v Žiari nad Hronom konali majstrovstvá Slovenskej republiky v karate dorastu a juniorov. Vyše tristo nominovaných pretekárov bojovalo v kategóriách športového zápasu kumite a v súborných cvičeniach kata. Žiarskemu publiku sa predstavila kompetentná reprezentácia Slovenska v boji o postup na majstrovstvá Európy kadetov a juniorov.

Karneval na ľade

28. februára sa uskutočnil na zimnom štadióne už tradičný karneval na ľade. Zúčastnilo sa na ňom 76 detí v maskách, ktoré boli hodnotené v troch vekových kategóriách. Po prehliadke a ocenení masiek sa na ľade konali zábavné súťaže.

Hokej na námestí

Športový klub ZSNP – Hokejový klub, Mestský úrad a Mestské kultúrne stredisko, Pedagogicko-psychologická poradňa v Žiari nad Hronom a Detský fond SR usporiadali v dňoch 15. – 16. októbra 1999 III. ročník športového podujatia „Hokej na námestí“ na Námestí Matice slovenskej v Žiari nad Hronom.

Žiarski hokejisti v majstrovských súťažiach

Žiarsky hokejový klub mal v športovej sezóne 1998/99 v majstrovských súťažiach štyri družstvá: mladších a starších žiakov, dorastencov a dospelých. Najlepšie sa umiestnili dospelí hokejisti, ktorí v III. lige skupina Západ obsadili tretie miesto. Trénermi tohto mužstva boli Ivan Hriň a Jozef Golebiovský.

Úspechy vodákov

Na majstrovstvách Slovenska 1999 v rafte štartovali posádky Klubu vodáctva a raftingu ŠK ZSNP Žiar nad Hronom. Družstvo mužov sa umiestnilo na 7. mieste (rovnako sa umiestnili aj v konečnom poradí) a družstvo žien vybojovalo 2. miesto (v celkovom poradí sa umiestnili na treťom mieste).

POČASIE

A JEHO OSOBITOSTI

Hydrometeorologické pomery v meste v roku 1999

Údaje o hydrometeorologických veličinách na území mesta Žiar nad Hronom sa od marca 1999 zaznamenávajú aj na základe automatického merania, ktoré vykonáva moderná meracia súprava nainštalovaná v priestoroch meracej stanice za planetárium.

Najnižšia teplota vzduchu v roku 1999 bola zaznamenaná 25. decembra o 7. hodine, kedy bolo -16°C . Najteplejšie bolo 9. augusta, keď o 14. hodine namerali $+30,8^{\circ}\text{C}$.

Najväčšiu koncentráciu zrážok 38,6 mm zaznamenali 7. júla 1999. Najsilnejší vietor fúkal 20. septembra a 14. decembra, kedy dosiahol silu 5. stupňa Beaufortovej stupnice (9m/sek.).

MIMORIADNE UDALOSTI

Tri prepady benzínovej pumpy

Benzínová čerpacia stanica TAMOIL v Žiari nad Hronom, nachádzajúca sa na štátnej ceste I. triedy Banská Bystrica – Bratislava, bola v priebehu dvoch mesiacov trikrát terčom zlodejov.

Pri prvom prepade vo februári lupiči ukoristili 114 tisíc korún. V tom čase sa do objektu predajne a pokladne mohlo vstupovať aj v nočných hodinách. Z bezpečnostných dôvodov sa prišlo k obsluhu cez okienko pri kase.

24. apríla 1999, krátko po tretej hodine ráno, prišla k obslužnému okienku dvojica mužov v zelených maskáčoch, ktorí od personálu dôrazne žiadali otvorenie vchodových dverí. Po odmietnutí nasledovala paľba z krátkej brokovnice cez vákuové sklo pri pokladni. Páchatelia prinútili obsluhu čerpačky otvoriť hlavné dvere a vydať hotovosť z pokladne, ktorá sa odhaduje na 140 – 150 tisíc korún.

Do tretice: o týždeň po druhom prepade bola odcudzená odvážaná tržba z tejto čerpaciej stanice vo výške 122 tisíc korún.

2000

MESTSKÁ SAMOSPRÁVA ČINNOSŤ MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA A MESTSKEJ RADY.

Zasadnutia mestského zastupiteľstva.

Poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom na zasadnutiach v roku 2000 prerokovali:

- informáciu o bezpečnostnej situácii v meste,
- harmonogram kultúrnych podujatí MsKS,
- informáciu o práci Hlavného kontrolóra mesta,
- informáciu o predaji, kúpe pozemkov a vklade nehnuteľností,
- odpredaj 88 bytových jednotiek na Sládkovičovej ulici č. 17 a 48 bytových jednotiek na Ul. M. Chrásteka č. 23,
- založenie Nadácie Zdravý život a jej štatút,
- rozpočet mesta na rok 2001,
- výšku reprezentačného fondu mesta a reprezentačného fondu,
- plán práce orgánov mesta na rok 2001,
- zriadenie mestského múzea a galérie,
- informáciu o stave školstva na území mesta Žiar nad Hronom,
- informáciu o stave vodného hospodárstva na území mesta,
- informáciu o stave zdravotníckych služieb na území mesta,
- vstup Mesta Žiar nad Hronom do spoločnosti Technické služby , s.r.o. Žiar nad Hronom,
- prevod ubytovne na Ul. Dukelských hrdinov č. 19 z majetku ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom na Mesto Žiar nad Hronom – bezodplatným prevodom,
- prestavbu ubytovne na Ul. SNP č. 129,
- odpredaj pozemkov pod garážami v osobnom vlastníctve,
- poskytnutie finančného príspevku na výstavbu nového kostola v meste,
- informáciu o vývoji kriminality na území mesta,
- nepeňažný vklad (primárne teplovodné rozvody v hodnote 8 840 000,- Sk) Mesta Žiar nad Hronom do spoločnosti Teplo, s.r.o. Žiar nad Hronom,
- novú organizačnú štruktúru Mestského podniku Služby Žiar nad Hronom,
- organizačné zabezpečenie žiarskeho jarmoku,

Zasadnutia

mestskej rady

Mestská rada na svojich zasadnutiach v roku 2000 prerokovala:

- odpredaj pozemkov v katastrálnom území bývalých Horných Opatoviec,
- odpredaj garsóniek v dome č. 17 na Sládkovičovej ulici v Žiari nad Hronom,
- žiadosti o pridelenie a výmeny bytov,
- cenník za služby poskytované v Mestskej knižnici M. Chrásteka,
- návrh na vymenovanie členov Komisie pre spoluprácu s rómskou národnostnou menšinou,
- zriadenie Nadácie Zdravý život mesta Žiar nad Hronom,
- žiadosti o odkúpenie pozemkov,
- doplnok Územného plánu mesta – hospodársko-sídelnú aglomeráciu Farské lúky,
- cenník vstupného na mestské plážové kúpalisko na letnú sezónu 2000,
- odpredaj nebytových priestorov z majetku mesta,
- rozpočet a stratu v hospodárení mestského podniku Služby,
- zmeny mestského rozpočtu,
- sadzobník nájomného za nebytové priestory,
- ceny pozemkov na území Mesta Žiar n/ Hr.,
- osadenie pamätnej tabule Michaela Chrásteka na budove Domu kultúry,
- odpredaj hnutel'ného majetku mesta,
- založenie spoločnosti Teplo, s.r.o. Žiar nad Hronom s majoritným podielom Mesta Žiar nad Hronom,
- problematiku Mestskej polície v Žiari nad Hronom,
- poskytnutie úľav na dani pre fyzické a právnické osoby,
- žiadosti o pridelenie a výmeny bytov,
- žiadosti o poskytnutie finančných príspevkov z rozpočtu mesta pre organizácie a zväzy,
- útlmový program v mestských jasliach,
- pravidlá pri poskytovaní jednorazových dávok sociálnej pomoci občanom Mesta Žiar nad Hronom,
- organizačnú prípravu žiarskeho jarmoku,
- bezplatný prevod ubytovne na Ul. Dukelských hrdinov č. 19 z majetku ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom,
- návrh na konateľov podniku Technické služby, s.r.o. Žiar nad Hronom,
- poskytnutie pôžičky pre spoločnosť Teplo, s.r.o. vo výške 3 mil. Sk.,
- zimnú údržbu ciest a chodníkov v meste,
- výstavbu sociálnej ubytovne v katastrálnom území Horné Opatovce,
- prenájmy nebytových priestorov a i.

Z rozpočtu mesta na rok 2000

V mestskom rozpočte na rok 2000 patrili k najväčším položkám na rok 2000 výdaje:

na stavbu bytového domu č. 1 Pod vršky	32,6 mil. Sk
na energie	13,2 mil. Sk
na údržbu	9,02 mil. Sk
na rekonštrukciu sociálnej ubytovne	3,6 mil. Sk
príspevky MšP	6,3 mil. Sk

Mesto sa v roku 2000 zaťažilo novým úverom vo výške 13,657 mil. Sk.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY MESTA Predseda Národnej rady SR na návšteve v Žiari nad Hronom

Na pracovnú návštevu Mesta Žiar nad Hronom zavítal dňa 28. januára 2000 predseda Národnej rady SR Jozef Migaš. Na žiarskej radnici sa stretol s primátorom mesta JUDr. Mariusom Hromom a poslancami mestského zastupiteľstva. Zaujímal sa o sociálny, ekonomický a hospodársky rozvoj mesta a problémy jeho obyvateľov.

Predseda parlamentu SR v tento deň po prvýkrát navštívil žiarsku hlinikáreň, kde na rokovaníach s manažmentom ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, venoval pozornosť otázkam privatizácie a prisľúbil podporu zamestnaneckej akciovej spoločnosti. Absolvoval aj prehliadku výroby v zlievárni a odlievárni Slovalca, a.s.

Návšteva honorárneho konzula

10. apríla 2000 zavítal do Žiaru nad Hronom honorárny konzul v Californii (USA) a bývalý predseda Svetového kongresu Slovákov Leo Danihels. Sprevádzal ho exprezident SR Michal Kováč s manželkou.

Dôvodom návštevy bola hlavne prehliadka rozostavaného kostola a venovanie finančného daru na túto stavbu.

Vzácní hostia navštívili aj kryptu v Kostole Povýšenia Sv. kríža. Prednosta okresného úradu Peter Kliment im venoval Pamätnú medailu okresu.

11. mája 2000 navštívil primátora mesta vedúci úradu Ministerstva dopravy SR Peter Kľučka.

V rámci výjazdového zasadnutia vlády SR navštívil okres Žiar nad Hronom minister hospodárstva Ľubomír Harach a minister pôdohospodárstva Pavol Koncoš. Minister hospodárstva sa v zasadačke okresného úradu 29. júna 2000 stretol s podnikateľmi a živnostníkmi z nášho regiónu a zúčastnil sa aj na rokovaníach s predstavenstvom ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom.

4. júla 2000 navštívil žiarsku radnicu poslanec Národnej rady SR Róbert Fico.

28. augusta 2000 prijal primátor mesta ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Petra Magvašiho.

3. októbra 2000 bol hosťom žiarskej radnice Mons. Rudolf Baláž, banskobystrický biskup.

19. októbra 2000 zavítala do Žiaru nad Hronom predsedkyňa SNS a poslankyňa Národnej rady SR Anna Malíková.

26. októbra 2000 prijal primátor mesta Štefana Hanakoviča zo Spolku Svätého Vojtecha.

14. novembra 2000 navštívil primátora Dr. Ricardo Pinto, zástupcu Know-How Fondu – Projektu regionálneho rozvoja, ktorý sídli v Žiari nad Hronom.

28. decembra 2000 navštívil žiarsku radnicu riaditeľ Sekcie bytovej politiky Ministerstva výstavby SR Ing. Ľubor Čuda.

VÝZNAMNÉ

VÝROČIA A OSLAVY

Novoročné stretnutie

5. januára 2000 sa zišli v hoteli Luna predstavitelia významných inštitúcií, podnikov a úradov v Meste Žiar nad Hronom. Zástupcovia Mesta Žiar nad Hronom, okresného úradu, ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, okresného úradu práce, okresnej vojenskej správy, zdravotníctva, bankovníctva a podnikateľského sektora si pri príležitosti nového roka vzájomne zaželali úspechy v osobnom a pracovnom živote a zároveň deklarovali ochotu vzájomnej spolupráce, ktorá prispeje k rozvoju nášho mesta.

100 rokov od smrti Michala Chrásteka

20. júna 2000 uplynulo sto rokov od smrti významného slovenského národovca, ktorý žil a pracoval v bývalom Svätom Kríži od roku 1868. Pri príležitosti tohto jubilea sa uskutočnilo v našom meste viacero spomienkových podujatí, približujúcich život a prácu tejto významnej osobnosti.

V dňoch 23. júna – 23. septembra 2000 bola v Dome kultúry na Námestí Matice slovenskej otvorená výstava “ Michal Chrástek – život a dielo”.

28. júna 2000 sa v rámci spomienkových osláv 100. výročia úmrtia Michala Chrásteka uskutočnil odborný seminár, ktorý účastníkom priblížil osobnosť tohto matičného pracovníka, pedagóga, redaktora, bibliografa, kňaza, duchovného a osvetového dejateľa na poli cirkevnom a svetskom, človeka, ktorý významným dielom obohatil našu národnú kultúru. Na príprave a uskutočnení seminára sa podieľali: Národný bibliografický ústav Slovenskej národnej knižnice v Matici slovenskej v Martine, Miestny odbor Matice slovenskej v Žiari nad Hronom, Mestská knižnica Michala Chrásteka a Mestské kultúrne stredisko v Žiari nad Hronom.

Na budove Domu kultúry na Námestí Matice slovenskej v Žiari nad Hronom bola odhalená pamätná tabuľa Michala Chrásteka. Jej autorom je akademický sochár Milan Ormandík z Kremnice.

V deň výročia sa nezabudlo ani na kytičku na hrob slávneho dejateľa a večer sa konala svätá omša v Kostole Povýšenia sv. Kríža.

Žiarske dni

V čase od 27. septembra do 31. októbra 2000 sa v rámci Žiarskych dní uskutočnil rad kultúrnych a spoločenských podujatí.

21. októbra 2000 sa konala slávnostná akadémia, na ktorej boli udelené najvyššie mestské vyznamenania a ceny osobnostiam, ktoré sa významnou mierou pričinili o dobré meno mesta a jeho rozvoj.

Vedenie mesta takto každoročne vyjadruje svoju úctu k ľuďom, ktorí sa tvorivým spôsobom zapísali do histórie mesta.

Pamätná plaketa mesta

bola udelená

Márii Bartošíkovej

Ing. Márii Čopovej

Ľudovítovi Obleserovi

Júliusovi Homolovi

MVDr. Milanovi Černíkovi

Ondrejovi Ivaničovi

Štefanovi Hanakovičovi
Andrejovi Imrichovi

Cena primátora,

ktorá sa udeľuje za mimoriadny prínos v oblasti vedy, kultúry, spoločenského života, športu a humánných činností

bola udelená

Margite Dodekovej
Ružene Utešenej
Jaroslavovi Tóthovi
Jánovi Kollárovi
Dimitrijovi Utešenému
Henrikovi Roberstadtovi

Cena mesta Žiar nad Hronom,

ktorá sa udeľuje za mimoriadny prínos, vynikajúce tvorivé výkony a významné výsledky vo vede, technike a umeleckej tvorbe bola udelená

pátrovi Emilovi Černajovi in memoriam

Zite Strnadovej – Parákovej in memoriam

Petrovi Sukupovi za záchranu ľudského života

Čestné občianstvo Mesta Žiar nad Hronom

získali

manželia Anna Mária a Kamil Tomkovci (žijúci v SRN)
a žiarsky rodák, insitný maliar Július Považan.

Slávnostnú akadémiu ukončilo vystúpenie Bratislavského chlapčenského speváckeho zboru pod dirigentskou taktovkou Magdalény Rovňákovej.

OBYVATEĽSTVO

Počet a pohyb obyvateľov mesta v roku 2000

V Meste Žiar nad Hronom k 31. decembru 2000 žilo 20 246 obyvateľov, z toho bolo 9 784 mužov a 10 462 žien. V porovnaní s predchádzajúcim rokom to bolo o 115 obyvateľov menej.

V roku 2000 sa do nášho mesta prisťahovalo 280 obyvateľov a odsťahovalo sa 447 obyvateľov.

Narodilo sa 201 detí, z toho 110 chlapcov a 91 dievčat, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 12 detí viac. Prvá občianka mesta v roku 2000, Venuša Kováčová, prišla na svet 1. januára 2000 o 17:30 hodine.

Zomrelo 162 spoluobčanov, z toho 75 mužov a 87 žien, to znamená o 12 občanov viac ako v predchádzajúcom roku.

V rámci mesta sa z ulice na ulicu presťahovalo 603 občanov na trvalý pobyt a 289 občanov na prechodný pobyt.

Nezamestnaní v meste v roku 2000

Národný úrad práce – Okresný úrad práce v Žiari nad Hronom – evidoval k 31. decembru 2000 v okrese 4 445 nezamestnaných, z toho bolo 1976 nezamestnaných s trvalým pobytom v Žiari nad Hronom. V porovnaní so stavom na konci roka 1999 to pre Žiar nad Hronom znamená nárast o 21 osôb. Miera nezamestnanosti dosiahla 20,95 %.

Z uvedeného počtu nezamestnaných je 994 mužov (50,5%) a 973 žien (49,47%). Došlo k nárastu počtu nezamestnaných žien o 182 osôb a k poklesu počtu nezamestnaných mužov o 161 osôb. Podporu v nezamestnanosti poberalo 333 osôb. Podľa dĺžky doby evidencie bolo 1 166 osôb s dĺžkou nezamestnanosti do 1 roka, 442 osôb s dĺžkou nezamestnanosti od 1 do 2 rokov a 338 osôb evidovaných viac ako dva roky.

Mesto Žiar nad Hronom malo na celkovej nezamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom 44,3 % - ný podiel.

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

Snem Asociácie primátorov a starostov

25. februára 2000 sa konal v Žiari nad Hronom piaty snem Asociácie primátorov a starostov, ktorý otvoril a viedol žiarsky primátor JUDr. Marius Hrmo. Na rokovaní sa okrem 200 delegátov zúčastnil predseda asociácie Ing. Ľuboš Lackovič a Michal Sýkora, predseda Združenia miest a obcí Slovenska. Delegáti venovali pozornosť hlavne Konceptii decentralizácie verejnej správy Slovenskej republiky.

Referendum

Dňa 11. novembra 2000 sa uskutočnilo v 15 volebných okrskoch nášho mesta referendum, v ktorom sa občania vyjadrili k nasledovnej otázke: „Ste za to, aby sa Národná rada Slovenskej republiky uzniesla na ústavnom zákone: Volebné obdobie Národnej rady SR, zvolenej v roku 1988, sa končí dňom volieb Národnej rady SR, ktoré sa vykonajú do 150 dní odo dňa vyhlásenia výsledkov referenda.

V Žiari nad Hronom bolo zapísaných 15 223 občanov vo volebných zoznamoch. Vo volebných miestnostiach bolo vydaných 4 770 hlasovacích lístkov, z ktorých voliči odovzdali 4 768. S odpoveďou „áno“ bolo 4 449 lístkov a s odpoveďou „nie“ 204 lístkov.

Celkove sa na referende v našom meste zúčastnilo 31,33 % voličov.

Krajská prehliadka

ZPOZ

23. júna 2000 sa v Mestskom kultúrnom stredisku v Žiari nad Hronom konala krajská prehliadka zborov pre občianske záležitosti. Jej cieľom bola prezentácia činnosti a výmena skúseností tvorcov programov pre občianske obrady a slávnosti.

Mesto Žiar nad Hronom sa stalo usporiadateľom náročnej prehliadky z viacerých dôvodov. Predurčili ho na to jednak priestorové mestského kultúrneho strediska a obradnej siene, ale bolo to hlavne výborné meno a práca žiarskeho ZPOZ-u Človek – človeku.

Na prehliadke sa celkove predstavilo šesť kolektívov ZPOZ, čo predstavovalo vyše 130 účinkujúcich. Okrem domácich tu vystúpili ZPOZY z Bušinie, Veľkého Krtíša, Hronského Beňadika a Muráňa.

Gestorm celej prehliadky bola Krajská rada Združenia zborov pre občianske záležitosti Človek – človeku v Banskobystrickom kraji.

Cesta nádeje

Vznik občianskeho združenia Cesta nádeje sa datuje 25. februára 1999. Zastrešuje ľudí, ochotných pomôcť rómskej komunite, zvyšovať vzdelanostnú úroveň rómskych detí, šíriť osvetovú činnosť, vychovávať mladé matky, viesť ich k zodpovednému rodičovstvu. Aktivity združenia financuje Nadácia otvorenej spoločnosti z Bratislavy a nadácia Škola dokorán, ktorá sídli v Žiari nad Hronom.

Združenie uskutočnilo v roku 2000 dva kurzy varenia, ktorými chceli podporiť výchovu mladých matiek. Od októbra poskytuje združenie aj bezplatné poradenské služby, ktoré majú rómskym občanom napomáhať pri administratívnom styku s úradmi v sociálnej, právnej a ekonomickej oblasti.

Coca Cola show

12. decembra 2000 sa konala na Námestí Matice slovenskej zábavná súťažná show, ktorej usporiadateľom bola firma Coca Cola v spolupráci so známou rozhlasovou stanicou Fun Rádio. Účelom podujatia bolo príjemne pobaviť, ale predovšetkým prispieť k súdržnosti a spolupatričnosti obyvateľov miest. V súťaži na námestí si zmerali svoje sily mestá Žiar nad Hronom a Prešov v siedmich zábavných súťažných disciplínach, ako napr. vytvorení najväčšieho speváckeho zboru, nájdení najmenšieho a najväčšieho občana, v získaní najväčšej zbierky vianočných medovníkov. Napriek tomu, že za Prešov prišla bojovať aj 102 – ročná občianka, Žiarčania úspešne zabodovali vo väčšine súťaží (vyhrali v slalome medzi prepravkami, podarilo sa im nazbierať 75,5 kg medovníkov, vianočnú pieseň na námestí spieval 596 členný zbor...) a spoločne sa pričínili o to, že naše mesto zvíťazilo a získalo výhru 100 tisíc korún.

Priebeh súťaže mohli v priamom vysielaní cez éter Fun Rádia sledovať poslucháči na celom Slovensku.

Jarmok

V dňoch 13. – 14. októbra 2000 sa konal tradičný žiarsky jarmok. Svoj tovar tu ponúkali predávajúci v 550 stánkoch, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom okolo 100 stánkov menej. Za riaditeľa jarmoku bol menovaný Ing. Vladimír Kiaček, ktorý bol na čele 16 členného organizačného štábu, zabezpečujúceho organizačný poriadok.

Oproti minuloročnému jarmoku bolo v ponuke predávajúcich viac remeselných výrobkov (varešky, košíky, výrobky z dreva a prútia, medovníky).

Bohatá bola aj ponuka jedál a rôznych kulinárskych špecialít (pečené prasiatka, klobásy, hurky, skalické trdelníky). Tradične sa veľkému záujmu tešili kolotoče, húsenkové dráhy, autodráhy, centrifúgy.

V kultúrnom programe, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou jarmoku, vystúpili mažoretky z Prievidze, súbor Texaska z B. Štiavnice, folklórny súbor Hron a Rómske trio.

ŠKOLSTVO

Menej detí v materských školách

V Meste Žiar nad Hronom je desať materských škôl s 37. triedami. V roku 1999 navštevovalo materské školy 730 detí vo veku od dvoch do šiestich rokov.

Pre deti s nerovnomerným vývinom bola zriadená špeciálna trieda pri IX. MŠ, deťom s rôznym postihom zraku je venovaná zvýšená pozornosť na VII. MŠ. V niektorých materských školách je pomerne nízke obsadenie tried, nakoľko populačná krivka v posledných rokoch klesá.

Biblická olympiáda

Cirkevná základná škola Štefana Moysesu v Žiari nad Hronom sa stala 19. februára 2000 dejiskom vedomostného zápolenia žiakov v Biblickej olympiáde. Hlavným organizátorom tohto podujatia bol farský úrad v Kremnici. Súťaž mala dve kategórie: žiaci 1. – 4. ročníka a žiaci 5. – 9. ročníka. Svoje vedomosti zo Starého zákona – knihy Tobiášovej a Nového zákona – knihy evanjelia podľa Lukáša mohli žiaci preukázať formou testu. Zručnosti a šikovnosť jednotlivcov sa prejavili vo výtvarnej časti súťaže.

Vítazom olympiády sa stalo družstvo z Nevoľného pred Kremnicou a Žiarom nad Hronom.

Udeľovanie cien GYMI

21. decembra 2000 pripravilo žiarske gymnázium v Dome kultúry na Námestí Matice slovenskej slávnostnú akadémiu, na ktorej boli odovzdané ceny GYMI 2000. Ide o ocenenie študentov v mimoškolskej činnosti v oblasti umenia, vedy, športu, za humánny čin roka a študentskú osobnosť roka v pôsobnosti okresov Žiar nad Hronom a Žarnovica.

KULTÚRA

Mestská knižnica

M. Chrásteka v roku 2000

V knižničnom fonde mestskej knižnice bolo na konci roka 2000 39 787 zväzkov.

V knižnici bolo registrovaných 2 951 čitateľov, z toho 859 detí. Knižnícke služby využilo 31 174 návštevníkov, ktorí si vypožičali celkove 90 901 kníh a časopisov.

Pracovníčky knižnice pripravili v roku 2000 pre školy a širokú verejnosť 105 tematických podujatí, venovaných významným literárnym a historickým osobnostiam, alebo konkrétnym literárnym dielam.

Žiarska hudobná jar

V rámci 10. ročníka Žiarskej hudobnej jari v čase od 31. marca do 26. mája 2000 sa uskutočnilo sedem koncertov, na ktorých vystúpilo 96 umelcov. Tento rok bolo podujatie v prevažnej miere venované prezentácii neprofesionálnych umelcov.

Súťaž tanečných párov O pohár primátora

Súťaž sólových párov v štandardných a latinskoamerických tancoch „O pohár primátora“ získala pevné miesto v kalendári kultúrnych podujatí Mestského kultúrneho strediska v Žiari nad Hronom. Každoročne pritiahne do estrádnej sály mnoho výborných tanečníkov, ale aj skvelé publikum, ktoré vytvára na podujatí neopakovateľnú atmosféru.

Usporiadateľom tejto súťaže, ktorá sa konala 29. apríla 2000 bol tanečno – športový klub Stella zo Žiaru nad Hronom. Členovia tohto klubu sa aj tento rok tešili z umiestnenia na popredných miestach. Medzi najúspešnejšie patrili: Marianna Dúrešová – Anton Mesiarik (1. miesto v štandardných tancoch kategórie D a 2. miesto v latinskoamerických tancoch kategórie D) a Zuzana Zimanová – Jozef Barniak – 1. miesto v štandardných tancoch juniorov).

Hostovanie Radošinského naivného divadla

Herci Radošinského naivného divadla prišli 15. októbra 2000 pobaviť žiarske publikum s novou hrou Stanislava Štepku – Súpis dravcov. Pod režijným vedením autora sa na scéne Petra Čaneckého zase raz zaskveli herecké výkony súboru. Nechýbali ani pekné pesničky Janka Melkoviča.

Pohronské osvetové stredisko

Pohronské osvetové stredisko v Žiari nad Hronom sa podieľa svojou činnosťou na zabezpečovaní kultúrnych, vzdelávacích a poznávacích podujatí v meste i okrese Žiar nad Hronom.

Výstavnícku činnosť strediska prezentovali: VI. ročník regionálnej výstavy ĽUT o najkrajšiu kraslicu, autorská výstava Rastislava Háronika (keramika) a Heleny Schneiderovej (textil) pod názvom Hlinené a textilné variácie a autorská výstava fotografickej tvorby Silvestra Stieglera.

Výchovno – vzdelávacie podujatia:

Klub paličkovanej čipky a Tvorivá dielňa pre paličkárky v škole tradičných remesiel pri POS, tvorivé dielne pre jarné zvykoslovie, Malí remeselníci a Jarmok remesiel Vitaj, Veľká noc, Klub rodičov, Gitarová škola.

Prehliadky:

Tancom proti drogám – súťažná prehliadky kolektívov v žánri disko. Deň tanca – celoslovenská súťaž detí v spoločenskom tanci.

Súťaže:

Tak píšem ja – celoslovenská literárna súťaž autorov amatérov.

Vzácný hosť vo Hvezdárni M. Hella

V Žiarskej hvezdárni a planetáriu M. Hella prednášal 24. novembra 2000 skutočne vzácný hosť – Dr. Jiří Grygar z Prahy. Širokej verejnosti je známy ako vynikajúci popularizátor astronómie a tvorca náučných televíznych seriálov Okná

vesmíru dokorán a Vesmírne laboratórium. Je aj autorom mnohých cenných publikácií o astronómii a vesmíre.

Svoju prednášku v planetáriu venoval aktuálnej téme – prelomu dvoch tisícročí, s ktorým sa spájajú rôzne predpovede a dohady. Nakoľko však vo svete existuje niekoľko druhov kalendárov, prelom storočí sa týka tých ľudí, ktorí uznávajú a riadia sa gregoriánskym kalendárom.

Podľa Dr. Grygara má ľudstvo ešte stále viac nádejí ako hrozieb a nebezpečenstiev.

Z histórie astronómie v našom meste

Históriu astronomických pozorovaní v Žiari nad Hronom započala hŕstka nadšencov, zamestnancov Závodu SNP – Štefan Kochan, Ján Lačný, Andrej Imrich, Pavol Orolín a ďalší – keď 8. januára 1963 s príspevím Krajskej hvezdárne v Banskej Bystrici založili prvý astronomický krúžok pri Závodnom klube ROH v Žiari nad Hronom.

V roku 1965 zaznamenali prvé astronomické pozorovania slnečnej fotosféry a zákrytov hviezd.

V roku 1967 sa stala predmetom ďalších smelých plánov žiarskych astronómov vyradená, 20 m vysoká vodárenská veža pri kostole na Svätokrižskom námestí. Myšlienka zrekonštruovať túto vežu na pozorovateľňu našla čoskoro reálnu podobu a v roku 1970 už pozorovateľňa vítala svojich prvých návštevníkov. Pod kupolou s priemerom 4 metre sú dodnes umiestnené dva ďalekohľady Cassegrain s priemerom zrkadla 240 mm a ohniskovou vzdialenosťou 3400 mm a refraktor s priemerom 150 mm, s ohniskovou vzdialenosťou 2250 mm.

Veľkú zmenu v činnosti astronomického krúžku priniesol rok 1973, kedy bola na základe uznesenia Rady ONV v Žiari nad Hronom zriadená Okresná hvezdáreň. Jej riaditeľom sa stal Štefan Kochan.

Činnosť Astronomického krúžku pri ZK ZSNP a Okresnej hvezdárne boli nerozlučne spojené množstvom spoločných podujatí, prednášok, besied pre verejnosť, súťaží, premietaní filmov, výstav, astronomických seminárov a stretnutí s odborníkmi a popularizátormi astronómie. Pozorovateľňa a ďalekohľady slúžili nielen astronomickému krúžku, ale aj širokej verejnosti.

Súčasťou odbornej činnosti hvezdárne je aj meteorológia. Dňa 14. októbra začala svoju činnosť meteorologická stanica.

V roku 1983 sa riaditeľkou Okresnej hvezdárne v Žiari nad Hronom stala Mgr. Ľubomíra Šeševičková. Spolu s kolegami – Mgr. Jaroslavom Váňom a Melániou Príhodovou sa pustili do odvážneho projektu prípravy stavby planetária.

V roku 1990 bola okresná hvezdáreň premenovaná na Hvezdáreň Maximiliána Hella (vynikajúceho astronóma zo Štiavnických Baní, podľa ktorého je pomenovaný aj jeden kráter na Mesiaci). V tom istom roku sa začala aj výstavba planetária. V roku 1991 bolo celé astronomické zariadenie delimitované od Okresného národného výboru v Žiari nad Hronom pod Ministerstvo kultúry v Bratislave, ktoré financovalo celú stavbu. Planetárium bolo dostavané v roku

1996 a 26. septembra toho istého roku bolo dané do užívania ako Hvezdáreň a planetárium Maximiliána Hella. Stavebné práce zabezpečovala firma Ing. Františka Lindera.

Dominantou stavby je hviezdna sála s projekčným prístrojom ZKP 2P, ktorý premieta 5800 hviezd severnej a južnej oblohy na projekčnú plochu s priemerom 10 metrov. Okrem hviezd prístroj premieta Slnko, Mesiac, planéty slnečnej sústavy, meteorické roje, kométy, umelú družicu Zeme a dúhu. K planetáriu patrí aj prednášková sála, UFO sála a nová pozorovateľňa.

Ťažisko vzdelávacej práce spočíva v popularizácii astronómie a príbuzných vedných odborov.

Odborný program je zameraný hlavne na pozorovanie Slnka a zákrytov hviezd Mesiacom a telesami slnečnej sústavy.

Od r. 1997 patrila Hvezdáreň a planetárium Maximiliána Hella pod intendatúru Pohronského kultúrneho centra v Žiari nad Hronom a 1. apríla 1999 prešla do správy Krajskej hvezdárne v Banskej Bystrici.

V súčasnej dobe má toto zariadenie 13 pracovníkov, z toho 11 je odborných. Vedúcim zariadenia je Mgr. Stanislav Kaniansky.

SLUŽBY

Krytá plaváreň

s novými službami

Návštevníci žiarskej krytej plavárne môžu od septembra 2000 využívať aj niektoré doplnkové služby. Okrem plávania v bazénoch a regenerácie v saune môžu návštevníci využívať aj kaderníctvo, kozmetiku, alebo sa osviežiť v espresse s bohatým sortimentom občerstvenia.

V budove plavárne sa nachádza aj moderne zariadená konferenčná miestnosť, ktorú je možné prenajať na rôzne pracovné, príp. školské podujatia, alebo slávnosti rodinného charakteru. Súčasťou tejto reprezentatívnej miestnosti je kuchynka na prípravu jedál a nápojov. V prípade potreby je možné použiť aj ponuku a služby espresa.

Záujem u verejnosti získali plavecké kurzy, ktoré vedú profesionálni zamestnanci plavárne.

S veľkou odozvou sa stretlo aj dlhodobé podujatie „Primátor ženám, ženy seba“, počas ktorého ženy cvičia na suchu aj vo vode, plávajú a svoje sily regenerujú masážami a saunou.

Pohronská poradňa

pre profesionálne podnikanie

Pohronská podnikateľská poradňa pre profesionálne podnikanie (5P) s.r.o. v Žiari nad Hronom vznikla v roku 1997. Jej zakladateľmi sa stali mestá Žiar nad

Hronom, Banská Štiavnica, Žarnovica, Kremnica a štyri významné výrobné podniky: ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, Pleta Moda, a.s. Banská Štiavnica, Preglejka, a.s. Žarnovica a Elba, a.s. Kremnica. V roku 1999 k nim pribudlo Mesto Nová Baňa.

Pohronská podnikateľská poradňa nadväzuje na činnosť Projektu regionálneho a inštitucionálneho rozvoja Slovenska, ktorý v regióne bývalého okresu Žiar nad Hronom vykonávala anglická spoločnosť GHK International s finančnou podporou britského Know – How Fondu v rokoch 1996 – 1999.

Služby poradne využívajú hlavne malí a strední podnikatelia, ale aj samosprávy, neziskové organizácie a nezamestnaní, ktorí sa rozhodli podnikáť. Najčastejšie podnikatelia žiadajú pomoc a radu pri získavaní finančných zdrojov. Veľký záujem je aj o semináre a školenia pre začínajúcich podnikateľov.

Cintorín v Žiari nad Hronom

Žiarsky cintorín zaberá plochu 52 200 m² a nachádza sa na ňom 2 618 hrobových a 362 urnových miest. V spoločných hroboch je pochovaných 244 občanov. Zo známych osobností tu má hrob Michal Chrástek, Ján Ďateľ a Alex Štefan Tomas.

Cintorín je na terajšom mieste od roku 1972, kedy sem boli premiestnené aj pozostatky zosnulých, pochovaných na niekdajšom starokrížskom cintoríne.

Zariadenie

opatrovateľskej služby v nových priestoroch

Zariadenie opatrovateľskej služby na Tajovského ulici v Žiari nad Hronom bolo otvorené v roku 1997, kedy bolo dané do užívania občanom mesta s kapacitou päť lôžok. Na základe zvýšeného záujmu obyvateľov, aj v okolitých dedinách, rozhodli poslanci mestského zastupiteľstva o zvýšení kapacity zariadenia, čo si vyžiadalo rekonštrukčné úpravy budovy, kde sídli.

Zrekonštruované priestory boli odovzdané do prevádzky 3. mája 2000. Na slávnostnom otvorení sa zúčastnil primátor mesta JUDr. Marius Hrmo, zástupca primátora Mgr. Juraj Prôčka, poslanci mestského zastupiteľstva MUDr. Alexander Murgaš, Beata Ferková, Mária Bartošiková a ďalší hostia.

Stavebné úpravy v budove vykonával Mestský podnik Služby v Žiari nad Hronom. Priestory sú bezbariérové a kapacita zariadenia sa zvýšila z piatich na deväť lôžok na 24 – hodinový pobyt, popri ktorých je možné umiestniť aj klientov na denný pobyt. Občania, ktorí sú tu umiestňovaní, majú okrem svojich izieb k dispozícii aj dennú spoločenskú miestnosť s televízorom, ktorá zároveň slúži ako jedáleň pre mobilných klientov. V zariadení je aj návštevná miestnosť, kuchynka na úpravu a porcovanie stravy, izolačná miestnosť a miestnosť pre zdravotnú sestru a opatrovateľky. V letnom období sa môžu klienti zdržiavať v záhrade, ktorú tiež čakajú postupné zmeny.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Zásobovanie pitnou vodou.

Mesto Žiar nad Hronom je zásobované pitnou vodou z troch zdrojov: z Pohronského skupinového vodovodu v Harmanci, skupinového vodovodu v Turčeku a vodných zdrojov v Kosoríne – Slaská.

Služby v oblasti zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd v meste zabezpečujú Stredoslovenské vodárne a kanalizácie, odštepny závod 07 Žiar nad Hronom. V pôsobnosti závodu sú aj okresy Banská Štiavnica a Žarnovica.

Na území Mesta Žiar nad Hronom je pitnou vodou zásobovaných 20 370 obyvateľov, čo je 99,6 % z celového počtu. Priemerná spotreba pitnej vody v roku 2000 bola 109,8 litra na osobu a deň. Vodovodné potrubia v meste mali celkovú dĺžku 62,01 kilometra a vodovodné prípojky, ktorých bolo 882, dosiahli dĺžku 9,3 kilometra. U odberateľov pitnej vody bolo zabudovaných 971 vodomero. Vodojemy pitnej vody majú celkový obsah 15 000 kubických metrov.

Zmena katastrálnych hraníc

Dňa 28. júla 1990 požiadala obec Ladomerská Vieska vtedajší Mestský národný výbor v Žiari nad Hronom v súlade s ústavným zákonom č. 294/1990 Zb. o odlúčenie sa Ladomerskej Viesky od Žiaru nad Hronom, a tým o možnosť byť samostatnou obcou s katastrálnymi hranicami tak ako bola pred rokom 1972 (kedy došlo k zlúčeniu). Požiadavka sa týkala odlúčenia v administratívnych veciach, písomných dokladoch týkajúcich sa obce, ako aj navrátenia všetkých pozemkov, ktoré podľa historických záznamov patrili Ladomerskej Vieske.

Na základe vyjadrenia občanov hlasovaním požiadal primátor mesta Ing. Marián Futák dňa 14. februára 1991 Úrad vlády Slovenskej republiky v zmysle zákona SNR č. 517/1990 Zb. O územnom a správnom konaní o rozdelenie Mesta Žiar nad Hronom na nasledovné samostatné územné jednotky:

- Mesto Žiar nad Hronom
- Obec Ladomerská Vieska
- Obec Lutila,

so zdôvodnením, že obce Ladomerská Vieska a Lutila boli v minulosti samostatné (Ladomerská Vieska od roku 1971 a Lutila od roku 1980 na základe rozhodnutia pléna Okresného národného výboru, bez vyjadrenia občanov, boli pričlenené k Mestu Žiar nad Hronom).

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 109 z 9. marca 1991 súhlasila s rozdelením Mesta Žiar nad Hronom na samostatné územné celky:

1. Ladomerská Vieska, tvorená katastrálnym územím bývalých mestských častí Ladomer a Vieska,
2. Lutila, tvorená katastrálnym územím bývalej mestskej časti Lutila,

3. Žiar nad Hronom, tvorený katastrálnym územím bývalých mestských častí Šašovské Podhradie a Žiar nad Hronom s účinnosťou od 1. apríla 1991.

Zároveň bolo uložené prednostovi Okresného úradu v Žiari nad Hronom zabezpečiť vykonanie zmeny územia obcí vyčlenením ich pôvodného katastrálneho územia. Ako realizačné podklady pre vyčlenenie bývalých mestských častí Ladomer a Vieska boli poskytnuté Katastrálnym úradom, Správou katastra Žiar nad Hronom výmery pre Ladomer 65 126 667 m² a Viesku 3 905 340 m². Išlo o evidentne menšie výmery katastrálnych území ako boli v čase pričlenenia k Mestu Žiar nad Hronom v roku 1972.

V dôsledku nesúhlasu obce Ladomerská Vieska bol spracovaný geometrický plán č. 31628826-45/96 s výmerou oproti pôvodnému stavu z roku 1972 zníženou o 920 508 m² v neprospech navrhovateľa. Išlo v podstate o výmeru, ktorá bola takto vrátená Mestu Žiar nad Hronom za výmeru, ktorá bola v minulosti pričlenená z katastrálneho územia Žiar nad Hronom do katastra Horných Opatoviec. V uvedenom geometrickom pláne je zároveň vyznačený aj novonavrhovaný priebeh hranice katastrálnych území a hranica je riešená v súlade s ustanovením paragr. 65 vyhl. č. 79/1996 Z. z. v znení neskorších zmien a predpisov, ktorou sa vykonáva Katastrálny zákon č. 162/1995 Z. z.

Okresný úrad – katastrálny odbor v Žiari nad Hronom svojím rozhodnutím zo dňa 30. septembra 1997 pod č. k. 43/97 zamietol návrh obce Ladomerská Vieska na určenie priebehu hraníc katastrálneho územia medzi Žiarom nad Hronom, Hornými Opatovcami, Ladomerom a Vieskou. Proti tomuto rozhodnutiu podala Ladomerská Vieska odvolanie, o ktorom rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici. Ten rozhodnutie Okresného úradu – Katastrálneho odboru v Žiari nad Hronom zrušil rozhodnutím č. 238 104/97 zo dňa 17. novembra 1998.

Okresný úrad – Katastrálny odbor v Žiari nad Hronom v súlade so závermi vyslovenými v rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici vykonal vo veci opätovné dokazovanie. Výsledkom dokazovania, aj s ohľadom na vyslovené právne názory odvolacieho orgánu, bol sčasti opodstatnený.

V priebehu konania, ako pred správnym orgánom, tak i pred krajským súdom, bolo nesporne preukázané, že ku zmene priebehu hraníc katastrálneho územia Ladomerská Vieska došlo pri technicko-hospodárskom mapovaní uskutočnenom v r. 1984 – 1986, teda v časovom rozpätí, ktoré je uvedené v zákone. Ďalšou zákonnou podmienkou bolo, aby zmena priebehu hranice v uvedenom časovom rozpätí bola vykonaná bez súhlasu obce alebo obyvateľov obce. Krajský súd vychádzal zo skutočnosti, že Obec Ladomerská Vieska ako právny subjekt zanikla v roku 1972 včlenením do Mesta Žiar nad Hronom. Keď teda obec v čase vykonávania technicko – hospodárskeho mapovania neexistovala ako právny subjekt, je logické, že ani obec, ani jej občania sa nemohli vyjadrovať k zmene a k priebehu katastrálnej hranice. Dokladom je zápisnica z plenárneho zasadnutia MsNV v Žiari nad Hronom zo dňa 26. augusta 1971, ktoré uznesením č. 18-71/P1 schválilo zlúčenie obcí Šašovské Podhradie a Ladomerská Vieska so Žiarom nad Hronom.

Krajský súd sa pri preskúvaní zákonnosti opravným prostriedkom napadnutého rozhodnutia orgánu štátnej správy zaoberal aj výhradami ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom, ktorý sa domáhal zrušenia napadnutého rozhodnutia, nakoľko v navrhovanom geometrickom pláne dochádza k rozdeleniu Závodov SNP, a.s., ako

aj Alufinalu, a.s. do dvoch katastrálnych území. ZSNP, a.s. Žiar nad Hronom vyslovil právny názor, že v súčasnosti je možné meniť priebeh katastrálnej hranice len na základe rozhodnutia vlády podľa paragr. 3 zákona NR SR č. 221/1996 Zb O územnom a správnom usporiadaní v Slovenskej republike. Tento zákon bol prijatý NR SR dňa 3. júla 1996 a nadobudol účinnosť 24. júla 1996.

Krajský súd v Banskej Bystrici prejednaním veci dospel k záveru, že rozhodnutie správneho orgánu je správne, a preto ho potvrdil.

Zmenou katastrálnych hraníc príde Mesto Žiar nad Hronom o nezanedbateľnú časť finančných zdrojov do svojho rozpočtu (približne 4,2 mil. Sk ročne), keďže podnikateľské subjekty na území, ktoré pripadlo do katastra Ladomerskej Viesky, budú platiť dane tejto obci.

Doplnok územného plánu

Zadávací dokument – doplnok Územného plánu Mesta Žiar nad Hronom na hospodársko – sídelnú aglomeráciu „Farské lúky“ – bol schválený mestským zastupiteľstvom na zasadnutí dňa 24. februára 2000.

Dotknuté územie je súčasťou intravilánu mesta a tvorí prechodovú časť medzi obytnou a priemyselnou zónou mesta. Pôvodne bolo zamerané na zachovanie prírodného charakteru nivy Hrona. Nenachádzajú sa tu stavby na bývanie.

Doplnok územného plánu bol vypracovaný na základe investorských záujmov o vybudovanie:

- vodného diela Žiar nad Hronom (VE Trenčín),
- pily URSTA,
- pásma ochrannej zelene na ľavom brehu (je mimo riešenia doplnku, ale súvisí s ochranou životného prostredia).

OBCHOD

Supermarket Billa

Od 24. augusta 2000 bol žiarskej verejnosti sprístupnený supermarket Billa. Stavbu nákupného strediska na Ulici M. Chrásteka zabezpečovala banskobystriická firma Tri Stav. Výkopové práce sa začali v apríli 2000. Ide o veľkoplošnú predajňu, v ktorej sa okrem potravín, mäsa, zeleniny a ovocia predáva aj drogistický tovar a niektoré drobné potreby pre domácnosť.

Ceny potravín

v decembri roku 2000

kryštálový cukor	22,-
práškový cukor	28,-
výberová múka	12,-
olej Raciol	43,-
káva štandard 75 g	19,-
soľ	8,60
maslo	30,-
čierny chlieb	19,-
mlieko	14,-
ryža	21,-
kurča	72,-
bravčové stehno	180,-
bravčové karé	160,-
bravčová šunka	208,-
hovädzie stehno	165,-
hovädzia roštenka	159,-
hovädzia sviečková	207,-

ZDRAVOTNÍCTVO

14. januára 2000 navštívil žiarsku nemocnicu s poliklinikou minister zdravotníctva SR Tibor Šagát. Na dvojhodinovom stretnutí s lekármi tohoto zdravotníckeho zariadenia diskutoval o potrebe redukcie niektorých oddelení v nemocnici a zabezpečení chodu nemocnice fundovanými odborníkmi. Hovorilo sa aj o dostavbe novej polikliniky v našom meste, ktorá bude zabezpečovať služby pre spádovú oblasť s 94 tisícmi obyvateľmi.

Minister zdravotníctva obdržal na stretnutí z rúk poslancov mestského zastupiteľstva MUDr. Alexandra Murgaša a MUDr. Mariany Hamannovej pamätnú plaketu Mesta Žiar nad Hronom.

Mesto bojuje proti drogám

Koncom roka 1999 prevzalo Mesto Žiar nad Hronom symbolickú štafetu od Mesta Zvolen ako celoslovenský gestor podujatí s protidrogovým zameraním v roku 2000. Počas roka sa uskutočnil celý rad podujatí, ktoré boli zamerané hlavne na prevenciu drogových závislostí.

Mesto Žiar nad Hronom sa už v marci 2000 podieľalo na organizovaní celoslovenského seminára „Povedz to priamo“ a v letných mesiacoch sa uskutočnil celý rad podujatí pre deti a mládež, na ktoré boli využívané verejné priestranstvá

a športoviská mesta (hokej na námestí, streetbal). Uskutočnili sa aj podujatia komornejšieho charakteru, ako napr. stretnutie s rodičmi rómskych detí, závislých na drogách. V mestskom kultúrnom stredisku bola inštalovaná výstava „Chceme žiť bez drog“.

V Žiari nad Hronom sa uskutočnil celoslovenský seminár členov Asociácie pre prevenciu drogových závislostí na Slovensku, na ktorom sa zúčastnili aj poslanci mestského zastupiteľstva a následne bola vytvorená Rada pre prevenciu drogových závislostí ako poradný orgán primátora mesta.

Séria podujatí s protidrogovým zameraním vyvrcholila „Týždňom boja proti drogám“ v dňoch 17. – 26. novembra 2000. Na jeho organizácii sa podieľali okrem Mesta Žiar nad Hronom aj Nadácia Zdravý život, Mestské kultúrne stredisko v Žiari nad Hronom, Štátny zdravotný ústav, Pohronské osvetové stredisko v Žiari nad Hronom, Štátny zdravotný ústav, Pohronské osvetové stredisko v Žiari nad Hronom, Odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry, Pedagogicko – psychologická poradňa, Gymnázium v Žiari nad Hronom a Občianske združenie Samostatnosť a zodpovednosť. Na slávnostnom otvorení podujatia sa zúčastnil Primátor mesta Žiar nad Hronom JUDr. Marius Hrmo a predseda Asociácie pre prevenciu drogových závislostí na Slovensku MUDr. Ľubomír Gábriš.

DOPRAVA

Akustická signalizácia na semaforoch

Slovenská správa ciest v Žiari nad Hronom dala začiatkom novembra 2000 do prevádzky akustické signalizačné zariadenie na svetelných semaforoch dvoch najvyťaženejších križovatiek v našom meste. O inštaláciu zvukových zariadení sa pričínila svojimi aktivitami Únia nevidiacich a slabozrakých v Žiari nad Hronom. Križovatky pri vjazde a výjazde z centrálnej autobusovej stanice a pri obchodnom dome Prior sa tak stali prvými v celom bývalom žiarskom okrese, ktoré budú pomocou zvukovej signalizácie zabezpečovať bezpečnejší prechod chodcov a automobilov na najfrekventovanejšom cestnom ťahu vedúcom cez obytnú časť nášho mesta.

CIRKEVNÝ ŽIVOT

Páter Emil Černaj už nie je medzi nami

Keď v septembri 1999 zavítal na žiarsku radnicu páter Emil Černaj – kňaz, misionár, rodák zo Svätého Kríža nad Hronom, bol plný síl a elánu, zaujímal sa o dianie v našom meste a všestranne podporoval výstavbu nového kostola v našom meste. Nikto sa vtedy ani nenazdal, že to bude jeho posledná návšteva

rodiska. Kronika jeho života sa náhle uzavrela 26. mája 2000 v New Yorku. Pochovaný bol 1. júna 2000 v meste Chicago.

Otec Černaj zasvätil celý svoj plodný život Bohu a národu. Narodil sa 1. februára 1923 vo Svätom Kríži nad Hronom. Absolvoval štúdium filozofie vo Viedni a štúdium teológie v Ríme, kde bol vysvätený v roku 1951. Ako misionár pôsobil na ostrove Floress v Indonézii, v Chicagu v USA, v Manile na Filipínach, v Sydney, Melbourne, Adelaide a New Castli v Austrálii, ale aj v Tasmánii a na Novom Zélande. Od roku 1996 žil v USA.

Popri misionárskej práci pôsobil aj ako učiteľ, lekár, organizátor. Vo všetkých miestach svojho pôsobenia zanechal nezmazateľné stopy, nakoľko sa vždy tvorivo zapájal nielen do spoločenského, kultúrneho, ale aj budovateľského života. Mal nemalú zásluhu na vybudovaní početných kaplniek, kostolov, škôl a iných verejných budov v mnohých krajinách sveta. V Austrálii zorganizoval zbierku na národný poklad Slovenska, za čo mu Matica slovenská udelila vyznamenie.

Páter Emil Černaj bol presvedčený, že národnosť musí človek vnímať nielen ako záležitosť srdca a rozumu, ale aj ako mravný zákon. Lásku ku všetkým rodným vrúcne rozdával počas celého svojho aktívne a tvorivo prežitého života.

Spomienka po 50 rokoch

Pôsobenie saleziánov v Žiari sa datuje od 21. októbra 1946, kedy bol v miestnom kaštieli založený saleziánsky ústav – vysoká bohoslovecká škola. Venovali sa prevažne výchovnej a vzdelávacej činnosti. Ich zásluhou sa zmenil život mnohých mladých mužov.

V noci z 13. na 14. apríla 1950 vtrhla do ústavu eskorta žandárov a vojakov, ktorá násilne pobrala všetkých saleziánov a porozvážala ich do väzníc a pracovných táborov. Išlo o likvidáciu kláštorov na celom území bývalého Československa.

Spomienke na osudy týchto ľudí bolo po päťdesiatich rokoch venované podujatie, ktoré sa uskutočnilo 14. apríla 2000 v priestoroch žiarskeho kaštieľa. Zúčastnili sa na ňom aj štyria saleziánski kňazi, ktorí na vlastnej koži zažili kruté vyhladzovanie a likvidáciu saleziánskeho rádu: Don Andrej Dermek – profesor teológie, Don Ján Augustín Beňo – saleziánsky kňaz a spisovateľ, Don Miroslav Kysela a Don Jozef Izakovič. Účastníci stretnutia mali možnosť vypočuť si autentické výpovede priamych účastníkov neúprosnej likvidácie rádu. Na stretnutí sa zúčastnili poslanci mestského zastupiteľstva a primátor mesta JUDr. Marius Hrmo, ktorý sa ako verejný činiteľ ospravedlnil za chyby minulosti.

Slávnostná svätá omša v Horných Opatovciach

Pri príležitosti výročia posviacky rímskokatolíckeho kostola v bývalých Horných Opatovciach sa konala 7. októbra 2000 slávnostná svätá omša, ktorú celeburovali štyria kňazi. Hlavným celebrantom bol dekan žiarskej farnosti Ján Minárik. Okrem bývalých obyvateľov obce Horné Opatovce a veľkého množstva Žiarčanov sa na

omši zúčastnila aj početná skupina občanov z Hostoviec, vedená Mgr. Jozefom Kunom.

Kostol v Horných Opatovciach bol vysvätený 17. septembra 1911 a napriek tomu, že jeho interiér aj exteriér je dnes značne zdevastovaný, je najcennejšou pamiatkou na bývalú obec. Na záchranu tohto historického skvostu vytvorila nadácia Mesta Žiar nad Hronom „Zdravý život“ osobitný Fond na ochranu opatovského kostola.

ŠPORT

Slávnostné prijatie športovcov

Športovcov, ktorí dosiahli v roku 1999 najlepšie výsledky v rámci Mesta Žiar nad Hronom, prijal v obradnej sieni dňa 26. januára 2000 primátor mesta JUDr. Marius Hrmo. Najúspešnejší športovci sa zapísali do pamätnej knihy Mesta Žiar nad Hronom.

Titul majstra Slovenskej republiky dosiahli v roku 1999 strelci Rastislav Grúber, Ivan Gašpar a Ivan Bublák, vo viacboji všestrannosti Oľga Kvasová.

Žiarski futbalisti

zostúpili do III. ligy

Mužstvo ŠK ZSNP Žiar nad Hronom po ročnom účinkovaní v druhej futbalovej lige zostúpilo do ligy tretej. K záchrane mu nepomohli ani posledné dve víťazstvá v Šali a na bratislavských pasienkoch. ŠK ZSNP stratil veľa bodov na domácom trávniku a skončil v tabuľke na 10 mieste.

Do jesennej časti III. futbalovej ligy vstúpili žiarski futbalisti pod vedením trénera Petra Ančica. Asistentom trénera bol Vladislav Jáni, lekárom mužstva bol MUDr. Stanislav Šperka a masérom Ivan Beňo. Prezidentom výkonnej rady Futbalového klubu je Ing. Jozef Zúbrik.

Ženský futbal

v našom meste

Začiatky ženského futbalu v Žiari nad Hronom sa datujú v polovici marca 2000, kedy bola v regionálnych novinách výzva na založenie ženského futbalového oddielu. Záujem žien o futbal bol taký veľký, že na zakladajúcej schôdzi mohli byť vytvorené dva hracie celky. Žiarskym ženám sa čoskoro podarilo dostať do E skupiny I. ligy, kde sú ich súperkami oddiely Slovnafu Bratislava, Trnavy, Ekonóma Bratislava a Nitry.

VIII. ročník Žiarskeho polmaratónu

Na trati Žiar nad Hronom – Slaská a späť sa bežal v poradí už 8. ročník Žiarskeho polmaratónu. Preteky boli zaradené aj do Slovenskej bežeckej ligy.

Bežci súťažili v kategóriách: muži a ženy, dorastenci a dorastenky, žiaci a žiačky.

V hlavnej kategórii mužov zvíťazil Roman Arbet z Prievidze. Trať dlhú 21 km zabehol za 1:07 hod.

Tenisový turnaj O pohár primátora

15. septembra 2000 sa v Parku Štefana Moysesu konal otvorený tenisový turnaj hráčov Žiaru nad Hronom, Kremnice, Kremnických Baní, Novej Bane a Ladomerskej Viesky. Celkove na dvorcoch zápolilo 40 hráčov v dvoch skupinách a víťazi skupín bojovali o víťazstvo vo finále. Ceny do súťaže venovalo Mesto Žiar nad Hronom a ŠK ZSNP Žiar nad Hronom. Víťazmi turnaja sa stali Roman a Jaroslav Šurkovi (ŠK ZSNP).

Turnaj v streetballe

Na basketbalových ihriskách Stredného odborného učilišťa hutníckeho v Žiari nad Hronom sa 24. júna 2000 uskutočnil 4 ročník turnaja v streetballe. Usporiadatelia: Technické služby Žiar nad Hronom, Mesto Žiar nad Hronom, SOU hutníckeho a Okresný úrad v Žiari nad Hronom zaradili mužstvá do štyroch kategórií. Kategória A: do 19 rokov, súťažila o Pohár riaditeľa SOU hutníckeho
Kategória B: nad 20 rokov – registrovaní, súťažili o Pohár primátora mesta
Kategória C: od 20 do 35 rokov, súťažili o Pohár riaditeľa Technických služieb.
Kategória D: nad 35 rokov – veteráni, súťažili o Pohár prednostu okresného úradu

Na 4. ročníku streetballu sa zúčastnilo až 29 družstiev. Postarali sa nielen o pekný športový zážitok, ale aj o humor a zábavu. Svedčia o tom už názvy niektorých celkov – Rýchla rota, Diabli, Baraní chlpi, Tulene, Destilmani, Biele hviezdy, Náckovia, Hracia skrinka, Zobáci, Cresáci, DFF – Die fantastische fier, Vzdušný poplach.

Žiarski hokejisti v II. lige

Rok 2000 sa významne zapísal do dejín žiarskeho hokeja. Hokejové A mužstvo bolo po prvýkrát zaradené do II. ligy mužov.

Nastali aj zmeny vo vedení hokejového oddielu, ktorý je súčasťou ŠK ZSNP. Prezidentom sa stal Ing. Ján Víťazka. Predsedom oddielu je Štefan Valent a tajomníkom Ján Bitala. Trénerom A mužstva je Juraj Chabada a jeho asistentom Ivan Hriň. Hokejový oddiel zastrešuje sedem hokejových družstiev.

Nohejbal

Mestská liga v nohejbale za rok 2000 bola oficiálne ukončená 23. septembra. Jednotlivé mužstvá sa umiestnili nasledovne:

1. Alufinal B	127 bodov
2. Motorob	92 bodov
3. Alufinal A	84 bodov
4. Amatéri	79 bodov
5. PC Kärcher	69 bodov
6. Dorast ZSNP	26 bodov

Mariášový turnaj

V Esprese na rohu, ktoré patrí Ing. Rudolfovi Vankovi, sa uskutočnil 18. novembra 2000 I. ročník Mariášového turnaja. Jeho účastníkmi boli hráči zo Žiaru, Sklených Teplíc, Hodruše, Žarnovice, Kosorína a Starej Kremničky. Víťazom sa stal Alojz Šmikniar, pred Jozefom Čížom a Mariánom Rozinajom.

MIMORIADNE UDALOSTI

Besnota v Šášovskom Podhradí

Dňa 1. septembra 2000 sa na ľavom brehu Hrona v mestskej časti Šášovské Podhradie pohybovala líška, vošla do jedného z dvorov a potom tam bola usmrtená strážnym psom. Štátny veterinárny ústav vo Zvolene zistil, že usmrtená líška mala vírus besnoty.

Nakoľko besnota je nebezpečná nákaza prenosná na všetky teplotilné živočíchy, vrátane človeka, nariadila regionálna veterinárna správa v Žiari nad Hronom mimoriadne veterinárne opatrenia pre majiteľov psov a mačiek v Žiari nad Hronom – mestskej časti Šášovské Podhradie.

Dopravná nehoda s tragickými následkami

K dopravnej nehode s obzvlášť tragickými následkami došlo 30. apríla 2000 na štátnej ceste 1/65 medzi Žiarom nad Hronom a Lehôtkou pod Brehy. Pri zrážke dvoch osobných motorových vozidiel idúcich v protismere bolo na nehode

účastných celkom 11 osôb, t ktorých tri zomreli na mieste a osem bolo prevezených do nemocníc v kritickom zdravotnom stave. Mali veľmi vážne poranenia hlavy, krvácania do brušnej dutiny a početné zlomeniny. Dvom z nich sa už lekárom nepodarilo zachrániť život.

Pri záchrane ľudských životov obetí tejto dopravnej nehody pomáhalo len v žiarskej nemocnici päť anesteziológov, päť chirurgov a päť zdravotných sestier. Ani služobne najstarší lekári si nespomínajú na nehodu s podobnými tragickými následkami.

OBSAH

Mestská samospráva
- činnosť mestskej rady a mestského
zastupiteľstva
Významné návštevy mesta
Významné výročia a oslavy
Obyvateľstvo
Verejno – spoločenský život
Služby
Činnosť podnikov a ich podiel
na živote mesta
Doprava a spoje
Životné prostredie
Zdravotníctvo
Školstvo
Obchod
Cirkevný život
Kultúra
Šport
Počasie a jeho osobitosti
Mimoriadne udalosti

